

การศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม
ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ธันวาคม 2557

การศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม
ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ธันวาคม 2557
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม
ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ธันวาคม 2557

เกษลักษณ์ หาราชัย. (2557). การศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณิพนธ์:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พวงรัตน์ เกษรแพทย์. รองศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร.

การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทโรงเรียนกวดวิชาและ 2) ศึกษาแนวทางในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยศึกษาจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร 2) ผู้ปกครองที่ส่งลูกหลานเรียนในโรงเรียนกวดวิชา 3) นักวิชาการด้านการศึกษาที่ได้รับการยอมรับในสังคม และ 4) ผู้มีบทบาทในการกำหนด นโยบายของประเทศ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยทำการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 ท่าน และใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลของผู้ปกครอง จำนวน 635 ราย และผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา จำนวน 398 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม ตามบริบทโรงเรียนกวดวิชา มี 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 2) นโยบายขององค์กร ที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม 3) แผนงานการจัดทำกิจกรรมความ รับผิดชอบต่อสังคม ในแต่ละปีที่มีความชัดเจน 4) การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรม 5) การมอบหมาย ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ชัดเจนให้แก่บุคลากร / หน่วยงาน 6) การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง นักเรียน ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา

2. การเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มที่ 1 แบ่งตามประเภทของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และ 2. แบ่งตามประเด็นของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยประเภทของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภทหลักดังต่อไปนี้ 1) การสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาสังคม เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีแสวงหาความรู้แทนการเล่นเกม 2) การสร้างกิจกรรมทางการตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหา เช่น กิจกรรมการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน 3) กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา 4) กิจกรรมการบริจาคเพื่อการกุศล เช่น การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท 5) การสร้างกิจกรรมอาสาช่วยเหลือชุมชน เช่น การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน กิจกรรมการเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ 5) การสร้าง

กิจกรรมเพื่อการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การมีความรับผิดชอบต่อในคุณภาพการสอน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และผู้ปกครอง

ประเด็นของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถแบ่งตามหมวดหมู่ได้เป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ เช่น การณรงค์ให้รับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์ด้านสังคม เช่น การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้แทนการเล่นเกม การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและ เยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม ด้านการศึกษา วิชาการ เช่น กิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน ด้านการบริหารจัดการ เช่น การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น การมีความรับผิดชอบต่อในคุณภาพการสอน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

คำสำคัญ: การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม, โรงเรียนกวตวิชา

THE APPROPRIATE CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CSR) MODEL
FOR THE DIFFERENT CONTEXT OF TUTORIAL SCHOOLS

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Education Administration
at Srinakharinwirot University

December 2014

Kaesalak Harachai. (2014). The Appropriate Corporate Social Responsibility (CSR) Model for the different context of Tutorial Schools. Master thesis, M.Ed. (Education Management). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Puongrat Kesonpat, Assoc. Prof. Laddawan Kasemnate.

For this research study, the following objectives have been set by the researcher: 1) to study appropriate forms of social responsible activities in the context of tutor schools, and 2) to present guidelines in the conduct of the social responsible activities. Samples are divided into 4 groups: 1) Administrators of tutor schools in the Bangkok Metropolis 2) Parents and governors who enroll their offspring in tutor schools 3) Educators who are recognized by the society, and 4) Those with the role of setting national policies. The researcher conducted both qualitative and quantitative studies, by interviewing 8 key informants, and using questionnaires to collect data from 635 parents and governors and 398 administrators of tutor schools. Research tools used in this research study were interview forms and questionnaires.

The study results can be summarized as follows.

1. The appropriate forms of social responsible activities in the context of tutor schools have 6 components, namely, 1) Administrator's vision, 2) Policies of agencies related to social responsible activities, 3) Clear annual work plans for social responsible activities, 4) Budget allocations for such activities, 5) Clear delegation of responsibilities among personnel/ units, 6) Participation of parents and governors as well as students in social responsible activities of tutor schools.

2. The presentation of guidelines in the conduct of social responsible activities by tutor schools can be broken down into 5 main types: 1) the creation of activities to promote awareness of social problems, such as promotion of reading, promotion of beneficial use of IT to seek knowledge instead of playing games, 2) the creation of marketing activities with a view to solve problems, such as providing knowledge to children and youth to prepare them for ASEAN Community, 3) the promotion of ethics and morality in children and youth through religious events, 4) the creation of activities of donations to charities such as donating cash and

kinds to help the underprivileged in the society, the granting of scholarships to monks and novices as well as impoverished students in the rural areas, the creation of volunteering activities to help communities, such as providing guidance in education and career to community members, implementing activities of volunteer works in communities on various occasions, offering free tutoring in schools, 5) the creation of socially responsible business practices, such as responsibilities for the instructional quality, school environment suitable for teaching and learning, and listening to students and their parents and governors' opinions.

The guidelines in the conduct of social responsible activities classified by issues aspects, namely: Environment, such as the separation of wastes to conserve the environment; Health, such as campaigning on the consumption of beneficial food items; Social, such as the promotion of beneficial use of IT to seek knowledge instead of playing games; Promotion of ethics and morality among children and youth through religious events, donations in cash and kinds in support of the society; Education and academics, such as activities to promote reading habits, provision of knowledge to children and youth to prepare them for the ASEAN Community; Management and administration such as provision of appropriate welfare for personnel, fair wage payment, executives being good examples in practicing social responsibilities; Consumer protection, such as responsibilities for the instructional quality, school environment suitable for teaching and learning, and listening to students and their parents and governors' opinions.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม
ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา
ของ
เกษลักษณ์ หาราชัย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่ เดือน พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีระ สุภากิจ)

..... ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชนัย บุญธิมา)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ความสำเร็จของผู้ทำปริญญานิพนธ์ ได้รับความกรุณาอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเอาใจใส่ ถ่ายทอดความรู้ วิธีคิด มุมมองต่อการทำวิจัย จนทำให้ผู้วิจัยมีวิธีคิดที่เป็นระบบ และมีความเป็นวิชาการมากขึ้น รวมทั้งความเมตตา และกำลังใจที่อาจารย์ทั้งสองได้มอบให้ ซึ่งมีค่าอย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ที่กรุณาเป็นประธานคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ตลอดจนให้ความเห็นต่อปริญญานิพนธ์ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ท่าน ว.วชิรเมธี) และขอขอบคุณ ดร.รัตนา ศรีเหรียญ รองเลขาธิการสภาการศึกษา ดร.บัณฑิตย์ ศรีพุทธานกูร เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ดร.กมล รอดคล้าย รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณอภิธา วัลลภศิริ โรงเรียนกวดวิชา เอ็น คอนเซ็ปต์ ดร.ประภาวัลย์ ชวนไชยะกุล โรงเรียนกวดวิชาบ้านวิชาการ คุณนิภาพร บริสุทธิ์สุนทร โรงเรียนกวดวิชาคุ่มอง คุณเลิศชัย สุธรรมานนท์ โรงเรียนปัญญาภิวัฒน์ ที่กรุณาให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณแม่ และน้องๆ ตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เกษลักษณ์ หาราชัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการศึกษาไทย และโรงเรียนกวดวิชา.....	13
วิกฤติการศึกษาไทย.....	13
ปัญหาการศึกษาไทย.....	14
แผนปฏิรูปการศึกษา รอบที่ 2 (พ.ศ.2552 – 2561).....	21
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11.....	24
(พ.ศ.2555 – 2559)	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา.....	29
ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนกวดวิชากลุ่มตัวอย่าง.....	37
โรงเรียนกวดวิชากับการดำเนินกิจกรรม.....	38
ความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ ซีเอสอาร์	
ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR)	41
ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ.....	42
ประเภทของความรับผิดชอบต่อสังคม.....	44
กฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับ CSR.....	49
ขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม.....	56
บทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมในธุรกิจการศึกษา.....	57
ประเด็นทางสังคม.....	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ประเด็นความรับผิดชอบทางสังคมในเชิงพุทธศาสนา.....	65
มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ.....	68
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการวางแผนเชิงกลยุทธ์.....	71
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบ.....	83
ความหมายของรูปแบบ.....	83
ประเภทของรูปแบบ.....	84
การสร้างรูปแบบหรือโมเดล.....	86
การพัฒนาแบบ.....	87
การตรวจสอบรูปแบบ.....	87
ข้อควรระมัดระวังในการสร้างรูปแบบ.....	88
งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง.....	89
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง.....	91
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	94
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
ตอนที่ 1 ลักษณะทางชีวสังคมของผู้ให้ข้อมูล.....	103
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอรูปแบบการดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตาม บริบทของโรงเรียนกวดวิชา.....	106

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอแนวทางในการดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม.....	117
5 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย	135
สรุปผลการวิจัย	136
อภิปรายผล	138
ข้อเสนอแนะ	156
บรรณานุกรม	157
ภาคผนวก ก สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)	165
ภาคผนวก ข สถิติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา	188
ภาคผนวก ค ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐาน โรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา พ.ศ. 2545	193
ภาคผนวก ง มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ	198
ภาคผนวก จ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครอง	214
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา	220
ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์	227
ภาคผนวก ซ การวิเคราะห์ IOC	231
ภาคผนวก ฌ บทสัมภาษณ์	235
ประวัติย่อผู้วิจัย	256

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ปีการศึกษา 2551.....	32
2 จำนวนนักเรียน ในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ปีการศึกษา 2551.....	33
3 จำนวนครู ในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ปีการศึกษา 2551.....	33
4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้.....	104
5 แสดงจำนวนและร้อยละของโรงเรียนกวดวิชาจำแนกตามจำนวนนักเรียนและบุคลากร.....	105
6 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของ ผู้บริหารของโรงเรียนกวดวิชาต่อความเป็นไปได้ในการบรรจุการดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมลงในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนกวดวิชา.....	114
7 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการ ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา.....	115
8 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมของโรงเรียนกวดวิชา.....	122
9 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กวดวิชาต่อกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมของโรงเรียนกวดวิชา.....	124
10 แสดงการวิเคราะห์ IOC ของแบบสอบถามผู้ปกครองและแบบสอบถามของผู้บริหาร.....	232

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 แสดงผลิตภาพของแรงงานเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ.....	18
3 เปรียบเทียบอันดับคะแนนของนักเรียนใน 3 ด้าน.....	19
4 แสดงจำนวนนักเรียนที่ไม่อยู่ในระบบ.....	20
5 จังหวัดที่มีโรงเรียนกวดวิชามากที่สุด 10 อันดับแรก.....	34
6 โรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากที่สุดในประเทศไทย 10 อันดับแรก.....	35
7 โรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากที่สุดในกรุงเทพฯ 10 อันดับแรก.....	36
8 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล.....	86
9 รูปแบบการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับโรงเรียนกวดวิชา.....	116
10 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับโรงเรียนกวดวิชา.....	130
11 การเลือกประเด็นปัญหาสังคม.....	131
12 การเลือกกิจกรรมเพื่อสังคมที่ตอบสนองต่อประเด็นสังคม.....	131
13 การจัดทำและนำแผนไปปฏิบัติ.....	132
14 การประเมินผล.....	132
15 รูปแบบและแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ที่เหมาะสมของโรงเรียนกวดวิชา.....	134
16 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในตอนกลางของประเทศไทย.....	189
17 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.....	190
18 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศไทย.....	191
19 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพฯ.....	192

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ระบบการศึกษา เป็นระบบที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของประเทศ เนื่องด้วยระบบการศึกษาเป็นการวางรากฐานสำคัญในการสร้างประชาชนที่มีคุณภาพของประเทศ หรือหากมองในมิติของการบริหารจัดการ ระบบการศึกษาเป็นระบบที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ สามารถขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต หากจะกล่าวถึงบทบาทของระบบการศึกษานั้น อาจกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษามีความสำคัญทั้งในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบให้กับประชาชนในประเทศ ทั้งการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ดั้งเดิม การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ทั้งจากศาสตร์ที่เป็นสากลและศาสตร์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในแต่ละภาคส่วน การขยาย และเผยแพร่องค์ความรู้ต่าง ๆ ไปยังประชาชนทั้งประเทศอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับบริบทของคนในสังคมนั้นๆ นอกจากนี้ระบบการศึกษา ยังมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาคุณภาพภายในของคนในประเทศ อาจกล่าวได้ว่า เป็น คุณภาพทางด้านจิตใจ หมายรวมถึง จิตสำนึกสาธารณะ การแบ่งปัน คุณค่าแท้ คุณความดี ฯลฯ ด้วย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

เมื่อกล่าวถึงระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน พบว่าระบบการศึกษาไทยนั้น ประกอบด้วยระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชน โดยผ่านโรงเรียนรัฐ และโรงเรียนเอกชน เรียกว่าเป็นการจัดการศึกษาในระบบ และอีกส่วนหนึ่งที่เป็นระบบการศึกษาที่ขับเคลื่อนอยู่ในสังคมไทยและมีบทบาทไม่น้อยไปกว่าการศึกษาในระบบ คือ การศึกษานอกระบบ ซึ่งหมายรวมถึงการศึกษาด้วยตนเอง การศึกษานอกห้องเรียน การศึกษาภายในชุมชน โดยการศึกษากวดวิชาและเรียนเสริม หรือที่เรียกกันว่าโรงเรียนกวดวิชานั้น มีความโดดเด่นมากที่สุด และมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากระบบการศึกษาไทยที่ยังมุ่งเน้นการแข่งขันทางการศึกษาสูง และขยายระดับการแข่งขันไปยังการศึกษาในระดับปฐมวัย จนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา การวัดผลการเรียนในเชิงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งส่งผลให้เด็กนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำบางส่วน ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมจากการศึกษาภายใต้ระบบโรงเรียนกวดวิชา ในขณะที่เด็กนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีก็เข้าสู่ระบบโรงเรียนกวดวิชาเช่นกัน เพื่อให้เกิดผลแห่งความเป็นเลิศทางการศึกษา เตรียมความพร้อมเข้าสู่ระบบการแข่งขันทางการศึกษาอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ นโยบายของภาครัฐมีผลโดยตรงต่อการสนับสนุนให้เด็กนักเรียน เข้าสู่ระบบการศึกษาของโรงเรียนกวดวิชามากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จาก การปฏิรูปการศึกษาไทยรอบที่ 2 ซึ่งมีข้อสรุปเชิงยุทธศาสตร์ในการเน้นผลคุณภาพคนไทย (Outcome)

ให้เก่ง ดี มีสุข คิดวิเคราะห์ มีความเป็นคนไทย แสดงออกความเป็นสากลได้ (สมพงษ์ จิตระดับ สุธงศาตินิก. 2553: 7) การจัดให้มีการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตลอดจนการประเมินภายนอก ซึ่งต่างก็ใช้เกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นตัวชี้วัดสำคัญของเกณฑ์การผ่านการประเมินคุณภาพของสถานศึกษานั้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่าผลผลิตของเยาวชนไทยที่รัฐบาลต้องการยังมุ่งเน้นไปที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากสถิติจำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนกวดวิชา ปีการศึกษา 2551 (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2553. ออนไลน์) พบว่า จำนวนโรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศมีจำนวน 1,072 โรงเรียน มีจำนวนนักเรียนรวมทั้งสิ้น จำนวน 398,346 คน และมีจำนวนครูผู้สอนในโรงเรียนนอกระบบ จำนวน 7,298 คน นอกจากนี้ ผลการวิจัยของธนาคารไทยพาณิชย์ (วิธาน เจริญผล. 2555) ระบุว่า ธุรกิจโรงเรียนกวดวิชายังมีโอกาสขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในอนาคต โดยในปัจจุบันธุรกิจโรงเรียนกวดวิชามีมูลค่าตลาดประมาณ 7,000 กว่าล้านบาท และมีนักเรียน ประมาณ 400,000 คน เนื่องจากในปี 2553 กระทรวงศึกษาธิการมีแผนที่เปลี่ยนแปลงวิธีการวัดผลสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยกำหนดให้ผู้ที่เข้าศึกษาต่อจะต้องทดสอบความถนัดทั่วไป (General Aptitude Test: GAT) และความถนัดทางวิชาชีพและวิชาการ (Professional and Academic Aptitude Test: PAT) แทนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นสูง (Advanced National Educational Test: A-NET) ขณะที่การทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ยังคงมีอยู่ ดังนั้น ผู้ที่จะสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษา ในปี 2553 บางส่วนจึงต้องหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งนี้ ผู้ประกอบการจะต้องปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับระบบการสอนรูปแบบใหม่ พร้อมทั้งสามารถให้คำปรึกษา แนะนำ และความช่วยเหลือด้านการเรียนให้แก่เด็กนักเรียน โดยที่ผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีความเชื่อมั่นและเจาะจงที่จะเข้าเรียนเฉพาะ ในโรงเรียนกวดวิชาที่มีชื่อเสียง ทำให้ผู้ประกอบการเหล่านั้นต้องขยายสาขาไปยังแหล่งชุมชนทั้งในกรุงเทพฯ ปริมณฑลและต่างจังหวัด ทั้งในรูปแบบดำเนินการเองและระบบแฟรนไชส์ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้เป็นที่รู้จักในรูปแบบต่างๆ อาทิ แจกใบโฆษณาโรงเรียนตามแหล่ง สถานศึกษา/แหล่งชุมชนเป้าหมาย และเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งทำให้ธุรกิจเริ่มมีการ แข่งขันสูงขึ้นด้วย

ในขณะที่ อัตราการเติบโตของโรงเรียนกวดวิชาสูงขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และมีแนวโน้มที่จะเกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญที่ควรเกิดควบคู่ไปกับการมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเพื่อการดำ คือการส่งเสริมให้โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่ไปด้วย เพื่อเป็นการแสดงถึงเจตนารมณ์ด้านความรับผิดชอบต่อของโรงเรียนต่อสังคมและชุมชน เนื่องด้วยโรงเรียนกวดวิชานับเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบการศึกษาไทย ที่ไม่สามารถแยกส่วนได้ ตลอดจนโรงเรียนกวดวิชานั้น มีความใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนไม่น้อยไปกว่าโรงเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนกวดวิชานั้นเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมของเด็ก นักเรียน ที่มีความสำคัญในการหล่อหลอมให้เด็กนักเรียนเจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้าน

กาย และใจ ดังนั้นบทบาทของโรงเรียนกวดวิชาจึงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าโรงเรียนในระบบการศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่จะดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมกับโรงเรียน เพื่อตอบสนองต่อ
ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมความ
รับผิดชอบต่อสังคมในโรงเรียนกวดวิชา โดยการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
นอกระบบ โดยกำหนดในมาตรฐาน ข้อที่ 8 ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ มาตรฐาน ข้อที่ 9
ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ข้อที่ 10 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/
สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน มาตรฐานที่
11 บริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ และมาตรฐานที่ 12 มีความสัมพันธ์ที่ดี
กับชุมชนหรือองค์กรภายนอก ซึ่งการกำหนดมาตรฐานทฤษฎีเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนกวดวิชา
ต่างก็ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงาน เพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจาก สช.
ตลอดจนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การกิจมีประสิทธิภาพตามมาตรฐาน
ที่ทาง สช. กำหนดสามารถใช้แนวทางหลักการของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม
หรือ ซีเอสอาร์

ปัจจุบัน กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility)
หรือ ซี เอส อาร์ ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากในกระแสธุรกิจทั้งในระดับโลกและในระดับประเทศ
ทั้งในภาคธุรกิจ ภาคสังคม ภาคการเมือง และภาคประชาชน โดยสะท้อนออกมาเป็นความคาดหวัง
ของผู้บริโภคที่มีต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมสุขภาพ และ
คุณภาพชีวิต รวมไปถึงการบริหารจัดการองค์กรอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม โดยความ
รับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร หมายถึงไปถึงความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ต่อพนักงาน ต่อ
ผู้บริโภค ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่อชุมชน ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระแสความรับผิดชอบต่อ
สังคมดังกล่าวนี้ มีบทบาททั้งต่อวงการธุรกิจ วงการอุตสาหกรรม รวมไปถึงวงการภาครัฐ ซึ่ง
ครอบคลุมไปถึงหน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจ องค์กรของรัฐ และองค์การมหาชนด้วย

องค์กรธุรกิจต่าง ๆ ในต่างประเทศดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อแสดง
ออกถึงความรับผิดชอบต่อธุรกิจที่มีต่อสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเป้าประสงค์ในการดำเนิน
กิจกรรมเพื่อสังคมของธุรกิจนั้น ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร โดยมี
เป้าหมายทางการตลาด ซึ่งเชื่อมโยงกับกระแสสังคมที่ผู้บริโภคมีความใส่ใจในการเลือกบริโภคสินค้า
ที่มีกิจกรรมซีเอสอาร์มากขึ้น (ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี. 2551: 12) แต่ในอีกทางหนึ่ง ผู้บริโภค
และภาคประชาสังคม รวมทั้งกลุ่มนักเคลื่อนไหวบางกลุ่มเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจดำเนิน กิจกรรม
ความรับผิดชอบต่อสังคม อาทิ กรีนพีซ เรียกร้องความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจต่าง ๆ ในด้าน
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างการ ประหยัด
พลังงาน การสนับสนุนการใช้พลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน แทนการใช้พลังงาน จากถ่าน
หินและฟอสซิล รวมไปถึงการรณรงค์ให้องค์กรธุรกิจที่ผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ ปรับ กระบวนการ

ผลิตเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (จดหมายข่าวกรีนพีซ ฉบับเดือนกันยายน – ตุลาคม. 2553) นอกจากนี้ องค์การในระดับโลกได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยกำหนดแนวปฏิบัติหรือมาตรฐานเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมให้เกิดการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้น เช่น ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nation Global compact (UNCG)) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)) องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization (ISO)) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (Securities and Exchange Commission (SEC))

สำหรับในประเทศไทย องค์การธุรกิจหลายองค์กรได้ริเริ่มในการใช้กลยุทธ์ซีเอสอาร์ในการสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์องค์กรให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค อาทิ สถาบันการเงินบางแห่งได้ใช้กลยุทธ์ในการปลูกฝังความสุจริตและความดีให้แก่พนักงานขององค์กร ทั้งเพื่อเป็นการลดการคอร์รัปชันภายในองค์กร และเป็นการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรในเวลาเดียวกัน (การประชุมร่วมกับสถาบันการเงินและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน.2553) กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) การส่งเสริมการประหยัดพลังงานและลดการใช้ปริมาณกระดาษภายในสำนักงาน อย่างโครงการสำนักงานไร้กระดาษ (Paperless Office) ของหน่วยงานต่างๆ อาทิ บริษัท ประกันคุ้มภัย จำกัด การลดปริมาณขยะจากถุงพลาสติกโดยการส่งเสริมการใช้ถุงผ้า โครงการเพื่อการศึกษาดูงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น อาทิ โครงการสร้างห้องสมุด โครงการค่ายเยาวชน โครงการส่งเสริมการทำความดี เป็นต้น ทางด้านภาครัฐยังมีนโยบายและข้อกำหนดในด้านกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม อาทิ การกำหนดให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมจัดอยู่เป็นหนึ่งในหลักธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 การกำหนดให้ซีเอสอาร์เป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมหลักและแนวคิดรางวัลคุณภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2549 นอกจากนี้ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) นั้น ภาครัฐยังได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาค้นสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน แนวทางสำคัญข้อที่ 4 ซึ่งกำหนดว่าจะส่งเสริมองค์กรธุรกิจในการดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนที่สอดคล้องกับศักยภาพแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กล่าวคือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดการปรับโครงสร้างการผลิตและการบริโภคของประเทศให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะนำเสนอรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา โดยอาศัยการศึกษาพื้นฐานของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมจากทฤษฎีตามรูปแบบการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม 7 กิจกรรม และ

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ 4 ขั้นตอนของ ศ.ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี (2551) โดยกิจกรรมเพื่อสังคม 7 กิจกรรม ได้แก่ การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม (Cause Promotion) การตลาดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม (Cause-Related Marketing) การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม (Corporate Social Marketing) การบริจาคเพื่อการกุศล (Corporate Philanthropy) การอาสาช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering) การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Business Practices) และการพัฒนาและส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการตามกำลังซื้อของคนในระดับฐานราก (Developing and Delivering Affordable Products and Services) และขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเลือกประเด็นปัญหาสังคม เลือกกิจกรรมเพื่อสังคมที่สนองตอบต่อประเด็นสังคม การจัดทำ และนำไปปฏิบัติและการประเมินผล ตลอดจนนำประเด็นสังคมสำหรับดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยอ้างอิงจากมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ. 2553 ของสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ ซึ่งจัดทำขึ้นภายใต้กรอบมาตรฐาน ISO 26000 มาตรฐานเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization) ซึ่งมี 7 หัวข้อหลัก ได้แก่ การกำกับดูแลองค์กร (Organizational Governance) สิทธิมนุษยชน (Human Rights) การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices) สิ่งแวดล้อม (The Environmental) การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) ผู้บริโภค (Consumer Issues) และการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน (Community Involvement and Development) จากนั้น จึงนำเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยประยุกต์กับทฤษฎีการวางแผนเชิงกลยุทธ์

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษา กำหนดให้มีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลในมุมมองที่ครบถ้วน โดยแบ่งออกเป็น โรงเรียนกวดวิชาที่มีกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 3 แห่ง โดยแต่ละแห่งมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 1,001 คนขึ้นไป ทั้งนี้ ผู้ศึกษาจะดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 ท่าน การเก็บข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้ที่มิบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหาร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ การเก็บข้อมูลจากผู้บริหารการศึกษาหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา 2 ท่าน จากนั้นจึงนำมาสรุปรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา และวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา โดยใช้ทฤษฎีการบริหารโดยวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ โรงเรียนกวดวิชาทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนที่ 1 เป็นโรงเรียนกวดวิชาที่เน้นการสอนภาษาอังกฤษ โดยเน้นรูปแบบการสอนที่สร้างสรรค์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ ซึ่งนอกเหนือไปจากการเรียนการสอนแล้ว โรงเรียนมีกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสอนภาษาอังกฤษให้แก่คนตาบอดโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การจัดกิจกรรมสร้างคุณค่าให้แก่นักเรียนในช่วง

เทศกาลวันแม่ ฯลฯ ตลอดจนยังเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเยี่ยมประจำปีงบประมาณ 2552 โรงเรียนที่ 2 มุ่งเน้นการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานในวิชาต่าง ๆ ปัจจุบันเปิดสอน 5 วิชาด้วยกัน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ วิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ วิชาการอ่านภาษาไทยและวิชาภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ โรงเรียนดังกล่าว ยังได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมขึ้น โดยดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนที่ด้อยโอกาสต่าง ๆ และโรงเรียนที่ 3 เป็นโรงเรียนกวดวิชาที่เปิดหลักสูตรสอน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล – ระดับมหาวิทยาลัย โดยมีรูปแบบทั้งการเตรียมตัวสอบแข่งขัน การเรียนเพื่อเพิ่มเกรด ฯลฯ โดยได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเยี่ยม ปี 2553

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ตั้งคำถามการวิจัยว่า รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชาเป็นอย่างไร โดยแบ่งประเภทของโรงเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม จาก 8 กลุ่ม (สุพรรณ สุกมลสันต์. 2529: 34-51) ได้แก่ การเรียนเฉพาะ (Specified Learning) เช่น การเรียนภาษา การเรียนดนตรี และการเรียนตัว (Tutorial Learning) เช่น การเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าโรงเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการเรียนเพื่อเสริมความรู้ในระดับชั้นเรียน และแนวทางในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมตามทฤษฎีการบริหารโดยวัตถุประสงค์ ซึ่งเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวคิดสำหรับโรงเรียนกวดวิชาอื่นๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา
2. เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่สอดคล้องกับรูปแบบ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการเสนอรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งจะเป็นการสร้างตระหนักให้โรงเรียนกวดวิชาต่างๆ เกิดแนวคิดในการนำรูปแบบและแนวทางที่นำเสนอในงานวิจัยครั้งนี้ไปใช้ รวมทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการคืนกำไรของธุรกิจสู่สังคม อันจะเป็นส่วนสำคัญในการจรรโลงสังคมให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขอบเขตของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขอบเขตทางด้านเนื้อหา

1. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

1.1 วิสัยทัศน์

1.2 นโยบาย

1.3 ทฤษฎีการวางแผนเชิงกลยุทธ์

2. กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ของ ศาสตราจารย์ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี ได้แก่ การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม (Cause Promotion) การตลาดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม (Cause-Related Marketing) การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม (Corporate Social Marketing) การบริจาคเพื่อการกุศล (Corporate Philanthropy) การอาสาช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering) การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Business Practices) และการพัฒนาและส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการตามกำลังซื้อของคนในระดับฐานราก (Developing and Delivering Affordable Products and Services)

3. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ของ ศาสตราจารย์ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี ได้แก่ การเลือกประเด็นปัญหาสังคม เลือกกิจกรรมเพื่อสังคมที่สนองตอบต่อประเด็นสังคม การจัดทำและนำแผนไปปฏิบัติและการประเมินผล

ขอบเขตทางด้านประชากร

โรงเรียนกวดวิชาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่ คือ มีนักเรียนมากกว่า 1,000 คนขึ้นไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

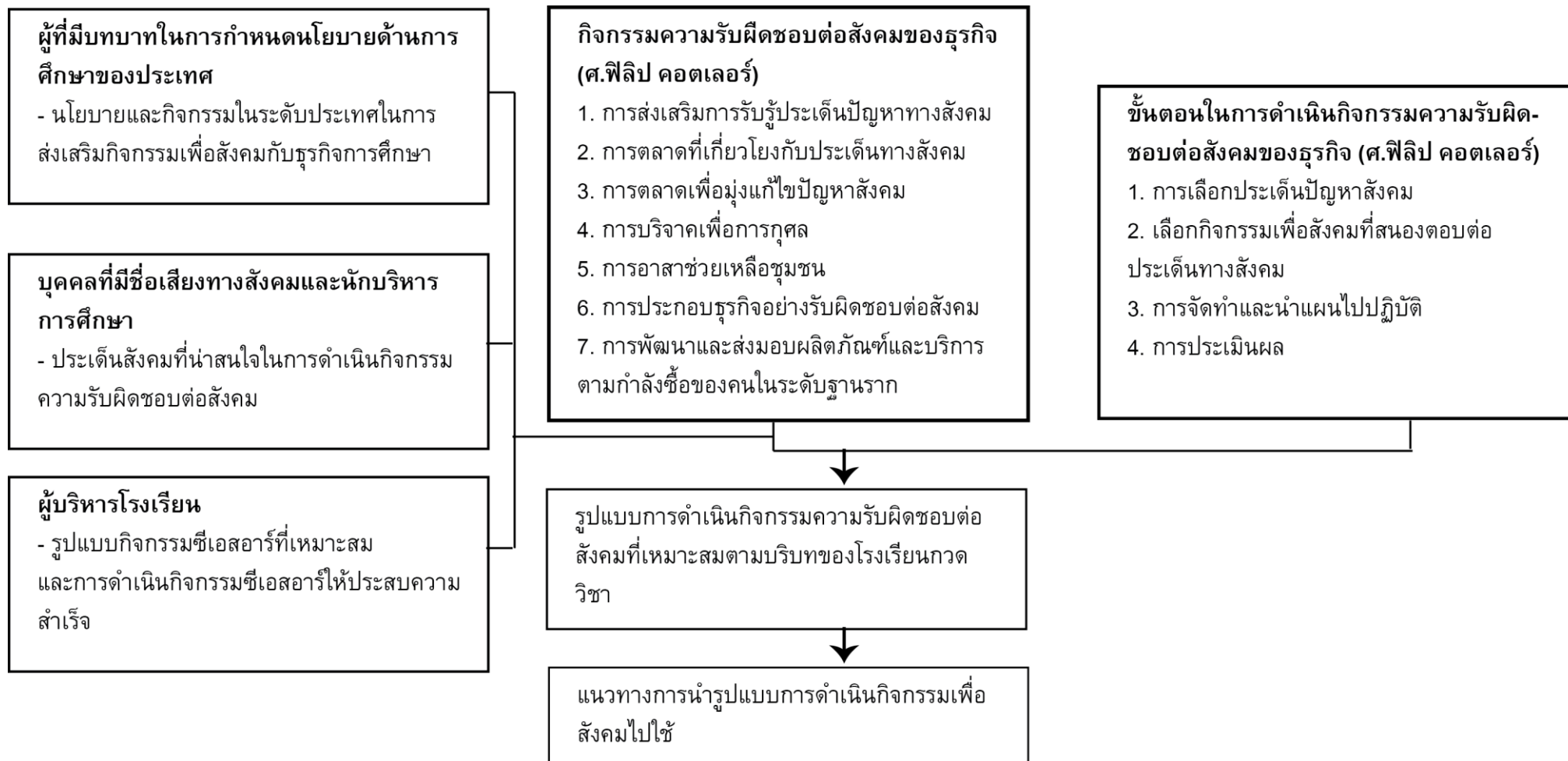
การศึกษาในครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพื้นฐานความต้องการและความรู้เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่แตกต่างจากประชากรในต่างจังหวัด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีการบริหาร ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน พนักงาน ผู้ปกครอง ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ และบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับทางด้านการศึกษาและนักบริหารการศึกษา โดยเชื่อมโยงกับกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของ ศ.ฟิลิป คอตเลอร์ และประเด็นสังคมจากมาตรฐานความรับผิดชอบต่อของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ. 2553 ของสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอเพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความ

รับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนกวดวิชา ประยุกต์เข้ากับทฤษฎีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ เพื่อจัดทำแนวทางในการนำรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมดังกล่าวไปใช้ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนกวดวิชา หมายความว่า โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เสริมความรู้บางรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดความหมายไว้ในประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง การกำหนดประเภทและลักษณะของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรของโรงเรียนนอกระบบ ทั้งนี้โรงเรียนเอกชนนอกระบบตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2550 มาตรา 4 และหมวดที่ 3 โรงเรียนเอกชนนอกระบบ หมายถึงโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ตามเอกสารมาตรฐานโรงเรียนเอกชนนอกระบบ แบ่งกลุ่มโรงเรียนเอกชนนอกระบบตามลักษณะการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 8 กลุ่มดังนี้ กลุ่มโรงเรียนกวดวิชา กลุ่มโรงเรียนสอนชั้นมัธยมศึกษาและช่างยนต์ กลุ่มโรงเรียนสอนศิลปะและดนตรี กลุ่มโรงเรียนสอน ออกแบบตัดเย็บและเสริมสวย กลุ่มโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศ กลุ่มโรงเรียน บริบาล อาหาร สปา และการนวด กลุ่มโรงเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มโรงเรียนวิชาชีพอื่น ๆ อาทิ มายากล มวยไทย การเดินเรือรักษาความปลอดภัย การบัญชี การจัดการโรงแรม การออกแบบ ภูมิทัศน์ และการจัดดอกไม้ เป็นต้น

2. รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา หมายถึง แบบจำลองการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมตามประเภทของโรงเรียน โดยคำนึงถึงแบบจำลองที่เหมาะสมกับศักยภาพของโรงเรียนในการดำเนินการ โดยมีองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ งบประมาณ บุคลากร กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการตอบรับจากผู้ปกครองและนักเรียน

3. การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม 7 กิจกรรม ได้แก่

3.1 การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม (Cause Promotion) หมายถึง การที่องค์กรตระหนักถึงประเด็นสังคมใดสังคมหนึ่ง และต้องการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักแก่สังคมวงกว้างอย่างเป็นรูปธรรมในประเด็นทางสังคมนั้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาเงินทุน วัสดุสิ่งของ หรือทรัพยากรอื่นขององค์กรเพื่อขยายการรับรู้และความห่วงใยต่อประเด็นปัญหาทางสังคมนั้น ตลอดจนสนับสนุนการระดมทุน การมีส่วนร่วมหรือการค้นหาอาสาสมัครเพื่อการดังกล่าว องค์กรธุรกิจอาจริเริ่มและบริหารงานส่งเสริมนั้นด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับองค์กรหนึ่งองค์กรใด หรือกับหลายๆ องค์กรก็ได้

3.2 การตลาดเกี่ยวโยงกับประเด็นทางสังคม (Cause-Related Marketing) หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือในประเด็นสังคมนั้น โดยผ่านการซื้อสินค้าขององค์กร ซึ่งองค์กรจะอุดหนุนหรือการบริจาครายได้ส่วนหนึ่งจากการขายผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยเหลือ หรือร่วมแก้ไขประเด็นปัญหาทางสังคมจำเพาะหนึ่งๆ ซึ่งมักมีช่วงเวลาจำกัดแน่นอน

หรือดำเนินการแบบจำเพาะผลิตภัณฑ์หรือให้แก่การกุศลที่ระบุไว้เท่านั้น กิจกรรมชนิดนี้ องค์กรธุรกิจมักร่วมมือกับองค์กรที่ไม่มีวัตถุประสงค์หากำไรเพื่อสร้างสัมพันธภาพในประโยชน์ร่วมกัน ด้วยวิธีการเพิ่มยอดขายผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเงินรายได้ไปสนับสนุนกิจกรรมการกุศลนั้นๆ ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้บริโภคได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการกุศล ผ่านทางการซื้อผลิตภัณฑ์ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นใดเพิ่มเติม

3.3 การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม (Corporate Social Marketing) หมายถึง การที่องค์กรสนับสนุนการพัฒนา หรือการทำให้เกิดผลจากการรณรงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ในประเด็นทางสังคมที่ดำเนินการ อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านสุขภาวะ

3.4 การบริจาคเพื่อการกุศล (Corporate Philanthropy) หมายถึง การช่วยเหลือไปที่ประเด็นปัญหาทางสังคมโดยตรง ในรูปของการบริจาคเงินหรือวัตถุสิ่งของ

3.5 การอาสาช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering) หมายถึง การสนับสนุนหรือจูงใจให้พนักงาน คู่ค้าร่วมสละเวลาและแรงงานในการทำงานให้แก่ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่และเพื่อตอบสนองต่อประเด็นปัญหาทางสังคมที่องค์กรให้ความสนใจหรือห่วงใย

3.6 การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Business Practices) หมายถึง นโยบาย ปรัชญา พันธสัญญา ตลอดจนข้อกำหนดขององค์กรในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างพินิจพิเคราะห์ ทั้งในเชิงป้องกันโดยการหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม หรือในเชิงร่วมกันแก้ไขโดยการช่วยเหลือเยียวยาปัญหาทางสังคมนั้นๆ ด้วยกระบวนการทางธุรกิจ เพื่อการยกระดับสุขภาวะของชุมชนและการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

3.7 การพัฒนาและส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการตามกำลังซื้อของคนในระดับฐานราก (Developing and Delivering Affordable Products and Services) เป็นการใช้กระบวนการทางธุรกิจในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการสู่ตลาดที่เรียกว่า The Bottom of the Pyramid (BoP) ในราคาที่ไม่แพง เหมาะกับกำลังซื้อของผู้บริโภคในระดับฐานราก ให้สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมกันกับเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจในการเข้าถึงตลาดปริมาณมหาศาล

4. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ได้แก่ การเลือกประเด็นปัญหาสังคม เลือกกิจกรรมเพื่อสังคมที่สนองตอบต่อประเด็นสังคม การจัดทำและนำแผนไปปฏิบัติ และการประเมินผล

5. วิสัยทัศน์ หมายถึง ภาพในอนาคตขององค์กร จุดมุ่งหมายหรือความมุ่งมั่นที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้นหรือต้องการให้บรรลุในอนาคต อันเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดขององค์กรในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้ประสบความสำเร็จ

6. นโยบายการศึกษา หมายถึง ข้อความที่เป็นแนวทางหรือการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานทางการศึกษา สำหรับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันเป็นการแก้ปัญหา หลีกเลี่ยงปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น นโยบายจะสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรง และโดยอ้อมถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบหน่วยงานนั้น

7. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดทิศทางในการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาว โดยเป็นแผนงานที่ได้รับการสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองแนวคิดและนโยบายของผู้บริหารองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ควรเป็นแผนที่มีความยืดหยุ่นและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและประเมินผลได้เพื่อสามารถนำไปปรับปรุงแผนงานให้ดีขึ้นได้ในอนาคต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาการศึกษาไทย และโรงเรียนกวดวิชา
2. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR)
3. ทฤษฎีการวางแผนเชิงกลยุทธ์
4. การสร้างรูปแบบ (Model)
5. งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง
6. งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

สภาพปัญหาการศึกษาไทย และโรงเรียนกวดวิชา

การศึกษาจัดเป็นการบริการสาธารณะสำหรับประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาในระบบ (Formal Education/schooling) ของทุกประเทศจะมีนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2493 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาทั่วโลกมีเพียงร้อยละ 16 ของประชากรในวัยเรียน และมีนักศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วโลกเพียงร้อยละ 3 ของประชากรในวัยเรียน ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 นักเรียนมัธยมศึกษาทั่วโลก มีร้อยละ 34 ของประชากรในวัยเรียน และมีนักศึกษาระดับอุดมศึกษาทั่วโลก ร้อยละ 8 ของประชากรในวัยเรียน

นักเรียน/นักศึกษาทั่วโลกในปี พ.ศ. 2523 มีจำนวน 856 ล้านคน มีครูทั้งสิ้น 38 ล้านคน มีค่าใช้จ่าย 516,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2543 มีนักเรียน/นักศึกษา 1,200 ล้านคน มีครู 60 ล้านคน มีค่าใช้จ่าย 1,800,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ อ้างจาก UNESCO. 2553. 31)

สำหรับประเทศไทย ในปี 2546 จำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในวัยเรียน อายุ 3 – 12 ปี จำนวน 14,095,564 คน ในปี 2550 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 14,482,194 คน คิดเป็นร้อยละ 84.61 ของประชากรในวัยเรียน (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ อ้างจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551. 32)

1.1 วิฤติการศึกษาไทย

ภายหลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น โดยการประกาศให้เป็นแผนแม่บทในการ “ปฏิรูปการศึกษา” ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ อาทิ คนไทยได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพียงร้อยละ 61 ซึ่งเป็นตัวเลขที่เมื่อเทียบกับคู่แข่งชั้นทางเศรษฐกิจ อย่างเกาหลีใต้ สิงคโปร์ และมาเลเซียไม่ได้เลย คุณภาพการศึกษาซึ่งวัดผลจากการสอบในวิชาหลักๆ ในชั้นมัธยมศึกษา เช่น

ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ไม่สามารถสู้ประเทศต่าง ๆ ได้ ความเสมอภาคในการรับการศึกษาในเมืองไทยไม่เท่าเทียม เพราะเด็กยากจน เด็กพิการ และเด็กเร่ร่อน มีโอกาสในการศึกษาน้อยมาก เด็กไทยขาดทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อาทิ คอมพิวเตอร์ ทำให้เสียเปรียบในการเข้าถึงแหล่งความรู้ต่าง ๆ

ทั้งนี้ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้มีประเด็นถกเถียงในเรื่องของวิกฤติการศึกษาไทยในประเด็นต่าง ๆ โดยสามารถกล่าวได้ว่ามี 3 สาเหตุหลักสำคัญ 3 ประการ คือ 1. การขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบายจากการเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย 2. การขาดการกำกับเชิงปริมาณในทุกระดับ และ 3. ขาดการควบคุมคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากการที่มหาวิทยาลัยใหม่ๆ หลายแห่ง มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วแบบไร้ทิศทาง ทั้งในเรื่องของการบริหารโครงสร้างการเรียนการสอน หลักสูตร การเปิดสอนทั้งในเวลาและนอกเวลา ในที่ตั้ง นอกที่ตั้ง ที่เป็นไปในลักษณะเชิงธุรกิจมากขึ้น ศ.ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. กล่าวว่า “ปัจจุบันธุรกิจการศึกษาน่าเป็นห่วงมาก การศึกษากลายเป็นสินค้า ความผูกพันระหว่างครูอาจารย์กับศิษย์ห่างหายไป กระทั่งชีวิตและวัฒนธรรมที่ดีงามที่มีแต่ดั้งเดิม การทดสอบเด็กไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพที่แท้จริง เห็นได้จากการนำ G-PAX มาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสอบ admission เพื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่าผลสอบ G-PAX เฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกปี โดยขณะนี้ประเทศมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3 กว่า เป็นเพราะสถานศึกษาต้องการให้เด็กของตนเองสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ นอกจากนี้ การผลิตบัณฑิตไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของตลาด หรือสังคม (demand side) แต่เป็นการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน (supply side) ดังนั้น ในอนาคตจะมีบัณฑิตจำนวนมากที่ตกงาน แต่ในขณะเดียวกัน สังคมกลับขาดแคลนแรงงาน หรือวิชาชีพจำเป็นเมื่อเข้าสู่การเปิดเสรีประชาคมอาเซียน ในการแก้ไขปัญหาคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่ถูกมองในภาพรวมและดำเนินในลักษณะองค์รวม แต่ความจริงปัญหาเกิดขึ้นที่ถือเป็นสาเหตุหลักๆ และเป็นรากฐานของตัวป้อนที่จะเข้าสู่อุดมศึกษาและวิชาชีพ ฉะนั้นประเทศไทยมีโรงเรียนขั้นพื้นฐานกว่า 30,000 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กประมาณ 14,000 แห่ง และมีครูไม่ครบชั้น ดังนั้น ทางออกของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ควรเร่งบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความพร้อม โดยเฉพาะด้านงบประมาณจะต้องเพิ่มสัดส่วนให้มากกว่าโรงเรียนในเมือง เพราะมีความขาดแคลนมากกว่า แต่ปัจจุบันยังคงจัดสรรให้เท่ากัน ซึ่งไม่ได้ส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่ควรจะเป็น” (กองบรรณาธิการข่าวการศึกษา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์. 2557. ออนไลน์)

1.2 ปัญหาการศึกษาไทย

ปัญหาการศึกษาไทยในปัจจุบันมีหลายประการด้วยกัน ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2556. 6 – 11) ได้วิเคราะห์ข้ออ่อนด้อยทางการศึกษาไทยไว้ดังต่อไปนี้

1.2.1 เน้นวิชาการแต่ไม่เน้นชีวิตจริง

ในอดีตของไทยเรานั้น การศึกษาอยู่กับบ้านและชุมชนสิ่งที่เรียนกันจึงเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้เรียน การศึกษาจะต้องเป็นประโยชน์ และใช้ในชีวิตจริงได้ เมื่อเรียนไปแล้วจะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตของตนเองและสังคมได้

แต่เมื่อการศึกษาแยกจากบ้านมาอยู่ที่โรงเรียน ซึ่งสอนเนื้อหาวิชาการเพื่อใช้ในการทำงานนอกชุมชน ความรู้ในชุมชนจึงหายไปกลายเป็นความรู้นอกชุมชน ชุมชนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวิชาการ ความสำคัญของชีวิตและเศรษฐกิจจึงแยกจากชุมชน ความสุขของคนไม่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของชุมชนต้องพึ่งเศรษฐกิจของที่อื่น ความขัดแย้งเริ่มมีขึ้น สันติก็จางหายไป

1.2.2 ยึดมั่นกับเนื้อหามากกว่ากระบวนการ

คุณภาพทางการศึกษาเราจะตัดสินกันด้วยคุณภาพของคน คุณภาพของคนนั้นอยู่ที่การมีความคิด มีความเข้าใจ รู้ลึก เนื้อหาสาระเป็นเครื่องมือของคุณภาพเหล่านั้น การศึกษาจึงต้องเน้นไปที่คุณภาพที่เราต้องการ กระบวนการจึงเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าเนื้อหาสาระที่ให้ ซึ่งในสภาพที่เราต้องการให้คนรู้จักตัวเอง เข้าใจคนอื่นและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ก้าวหน้าไปเราย่อมต้องการคนที่เข้าใจตัวของมนุษย์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เราจึงต้องการคนที่รู้จักคิด มีความรู้สึกเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การศึกษาจึงต้องอาศัยกระบวนการต่างๆ เพื่อสร้างคุณสมบัติดังกล่าว

แต่การศึกษาที่ปรากฏในปัจจุบันยังผูกพันกับเนื้อหาสูง ดังนั้นการจดและจำยังมีอยู่สูง การทดสอบความจำยังปรากฏอยู่ทั่วไป ในขณะที่กระบวนการคิดกระบวนการทำความเข้าใจกับมนุษย์ กระบวนการทำความเข้าใจกับตัวเองยังมีอยู่บ้าง ดังจะเห็นได้จากการสอน การติว การทวนวิชาในลักษณะการสรุปเนื้อหาสาระยังมีอยู่อย่างกว้างขวาง แม้แต่การเรียนการสอนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก็ยังมีจุดด้อยในการเน้นเนื้อหาหลักแบบมากกว่าการคิดและพัฒนาสิ่งใหม่ สภาพเช่นนี้ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดใหม่เกิดขึ้นได้น้อย ความเข้าใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันลดความสำคัญลงไป เศรษฐกิจจะก้าวหน้านำทางไปสู่สันติภาพได้ลักษณะใด

1.2.3 การศึกษาแบบแยกส่วน

บนพื้นฐานทางการศึกษาที่ให้เนื้อหาสาระทำให้การศึกษาจะเล็กลงเฉพาะส่วนลงไป การแบ่งแยกในเนื้อหาจึงมีอยู่สูง ในขณะที่การศึกษาเพื่อส่งเสริมสันติหรือสันติภาพนั้นเรามีจุดเน้นที่การมองเห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มองเห็นความผสมผสานกันของวิชาการ

นอกจากการไม่รู้จักตัวเองในทางชีวิตจิตใจแล้ว ความไม่รู้จักสังคมไทยเราเองก็กลับมีมากขึ้นทุกที โดยเฉพาะการศึกษาในทางสังคมของไทยเรานั้น ในปัจจุบันได้เล็กลงไปอย่างมาก ความคิดและจิตใจของคนในวงการศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยนั้นผูกพันอยู่กับธุรกิจกำไรเป็นเลิศ เมืองหลวง และนานาชาติ แต่ชนบท สลัม สิ่งแวดล้อม เพื่อนและความเห็นอกเห็นใจอันได้แก่ จริยธรรมและความเป็นมนุษย์ที่คนไทยและคนเอเชียมีอยู่มากนั้น จางหายไปจากคนรุ่น

ใหม่ทุกที อย่างนี้หรือคือสังคมของสันติภาพและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่การศึกษาสมัยใหม่กำลังสร้างขึ้น

1.2.4 ยังมีลักษณะของการรวมศูนย์และการผูกขาดสูง

สันติภาพและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและบทบาทของแต่ละบุคคล สังคมที่มีสันติภาพและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจย่อมหมายถึงสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรีและแบ่งปันกันอย่างเป็นธรรม (แม้จะไม่เท่ากัน) สภาพการณ์นี้คือเสรีภาพประชาธิปไตย และความเท่าเทียมกัน บทบาทความสัมพันธ์ของคนในสังคมจึงต้องเป็นไปอย่างมีระบบที่คำนึงถึงความสามารถในแต่ละบุคคลของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้ความสามารถของตนเองได้ตัดสินใจและเลือกตามความคิดความเชื่อของตนเอง ระบบการศึกษาและสังคมจึงควรดำเนินไปในลักษณะเช่นว่านี้

แต่การศึกษาในปัจจุบันกลับมีสภาพในทิศทางดังกล่าวไม่เต็มที่เท่าที่ควร ระบบผูกขาดยังมีอยู่มาก ระบบรวมศูนย์ยังมีอยู่สูง ระบบเผด็จการทางการศึกษายังมีปรากฏให้เห็นอยู่ เราจะดูได้จากการศึกษาในบ้านที่พ่อแม่ยังปกครองดูแลลูกในเชิงการใช้อำนาจค่อนข้างสูง ในสภาพของห้องเรียน ครูยังผูกขาดความรู้และกิจกรรมอย่างชัดเจนในกลุ่มเด็กนักเรียนเอง การใช้กำลังรุนแรงยังปรากฏอยู่อย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่การบริหารยังมีลักษณะของการใช้อำนาจโดยผู้บริหารและกลุ่มครูมากกว่าบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย การเคารพกฎเกณฑ์การบริหารมีไม่มากเท่าที่ควร รวมทั้งระบบที่ควรเอื้อแก่การกระจายอำนาจออกไปในระดับภูมิภาค จังหวัด ท้องถิ่นก็ยังไม่ปรากฏภาพชัดเจน ทำให้การศึกษามีภาพที่บีบรัด จำกัดตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกลาง ทำให้ยืดหยุ่นน้อย อึดอัดและเปลี่ยนแปลงได้ช้า ทั้งๆ ที่สภาพปัจจุบันเราต้องการการศึกษาที่ปรับเปลี่ยนเร็ว เพื่อสนองตอบต่อบุคคลและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่หลากหลายและรวดเร็ว ในภาพมหาวิทยาลัยเองเราก็จะเห็นได้ชัดเจนว่าอำนาจการบริหารวิชาการบุคคล บริการต่างๆ ยังรวมอยู่ที่ผู้บริหารหลักมากกว่าการกระจายบทบาทและอำนาจให้กว้างขวางออกไป

1.2.5 ขาดการยืดหยุ่นในระบบการศึกษา

ทั้งๆ ที่สังคมกำลังหลากหลายขึ้นแต่การศึกษายังอยู่ในระบบ และมาตรฐานเดียวในขณะที่คนต้องการการศึกษาหลายชนิด แต่โรงเรียนก็ยังต้องเป็นของรัฐ และกำหนดมาตรฐานโดยรัฐทั้งๆ ที่การศึกษาสมัยใหม่จัดได้โดยกว้างขวาง แต่การศึกษาต้องเรียนให้ครบตามวันและเวลาของทางราชการ การศึกษาในปัจจุบัน จึงมีลักษณะคงที่และตายตัว Rigid สูง ในสังคมที่กำลังดำเนินโดยรวดเร็วบนพื้นฐานของการเติบโตและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจนั้น การยืดหยุ่นเป็นสิ่งที่จำเป็น การหลากหลายเป็นสิ่งที่จำเป็น การกว้างขวางเป็นสิ่งที่จำเป็น ในระบบการศึกษาที่ว่านี้จึงต้องเปิดให้เอกชนและกลุ่มชนเขาได้จัดการศึกษาที่จำเป็นสำหรับสมาชิกของเขาได้ โดยรัฐดูแลเฉพาะการศึกษาที่เป็นแกนกลางของชาติ รายละเอียดนอกนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของกลุ่มคน ชุมชนและท้องถิ่นที่จะเข้ามามีบทบาท โดยนัยนี้ โรงงานอาจตั้งโรงเรียนของตนเองได้ กลุ่ม

เกษตรกรอาจตั้งสถาบันฝึกอาชีพของตนเองได้ มูลนิธิชนบทมีโรงเรียนชนบทของตน และสมาคมประมงมีโรงเรียนฝึกอบรมประมงของตนได้ การศึกษาเพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและความมีสันติภาพต้องสนองต่อความต้องการที่แตกต่างและหลากหลายได้

1.2.6 ความไม่เป็นธรรมยังปรากฏอยู่ชัดเจน

ปัญหาของสันติภาพนั้นมีทั้งปัญหาอันเกิดจากความรุนแรงทางตรง อันได้แก่ การใช้กำลังกระทำต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล และความรุนแรงทางโครงสร้าง อันได้แก่ การเอาเปรียบความไม่เป็นธรรมในสังคมด้านต่างๆ ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นไปอย่างก้าวหน้าและมีความเป็นธรรมกระจายรายได้ให้แก่คนกลุ่มต่างๆ อย่างทั่วถึง ความเป็นธรรมจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการสันติภาพและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การศึกษาที่จะเป็นไปเพื่อความก้าวหน้าของสันติภาพและเศรษฐกิจ จึงต้องมีพื้นฐานอยู่บนความเป็นธรรม เป็นหลักสำคัญซึ่งเป็นความเป็นธรรมทั้งสาระและกระบวนการ

แต่สภาพของการศึกษาไทยในปัจจุบันกลับไม่ได้สะท้อนความเป็นธรรมอย่างมากเท่าที่ควร เส้นทางของการศึกษาไทยยังเป็นที่ไปเพื่อคนส่วนน้อยในเมืองหลวงอยู่ตลอดเวลา กว่าสิบปีที่มหาวิทยาลัยในเมืองหลวงให้บริการกับคนมีฐานะในเมือง แต่โอกาสของคนชนบทและเกษตรกรมีน้อยมาก ทั้งระบบการเงินก็ยังได้เปรียบกับคนได้เปรียบอยู่อย่างมากด้วย คนมีความพร้อม มีเงินสูง จึงสามารถซื้อการศึกษาที่ดีกว่าด้วยกระบวนการติวและกวดวิชา สาระสำคัญของการสอนอยู่กับธุรกิจและเมืองหลวง ในขณะที่สังคมวัฒนธรรม และชีวิตในชนบทถูกละเลย อุตสาหกรรมใหญ่ได้รับการสนับสนุนแต่รายย่อยสูญสลายไป การค้า กำลัง กำไร และเมืองหลวงเป็นสาระหลักของวิชาการ เมื่อความไม่เป็นธรรมมีสูง สภาพการแข่งขันและเอาชนะจึงเกิดตามมามากมายแห่งการเอาเปรียบ จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ระบบตัวใครตัวมัน ระบบจึงเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความไม่เป็นธรรมทางการศึกษานี้เอง สันติภาพและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่แท้จริงเกิดขึ้นอย่างแท้จริงได้ยากหากไม่มีการแก้ไขปัญหานี้

1.2.7 ละเลยเพื่อนบ้านและนานาชาติ

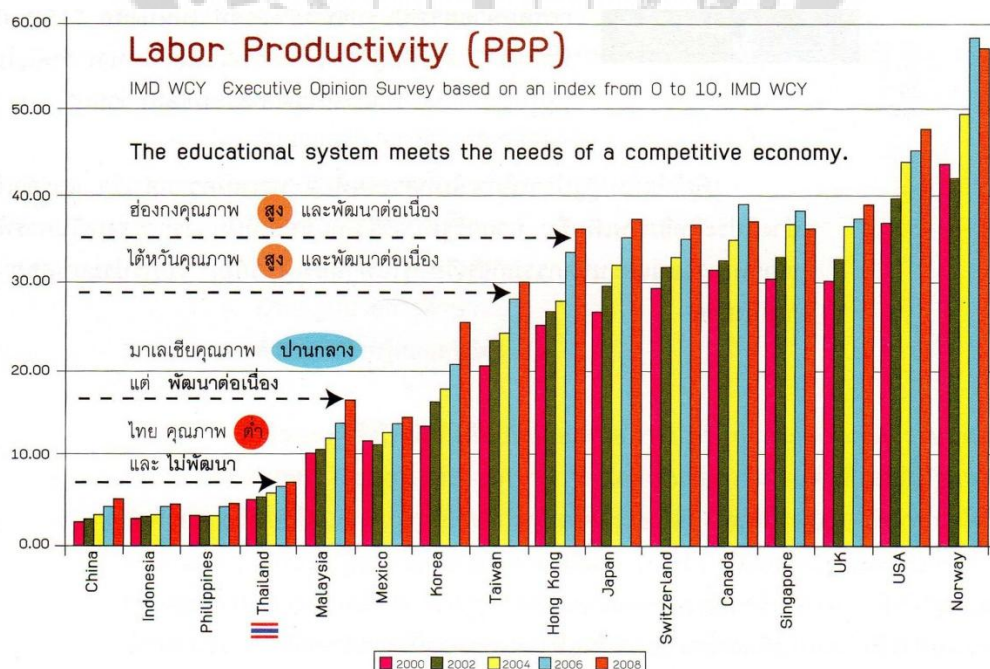
สันติภาพและเศรษฐกิจรวมไปถึงการเมือง และวัฒนธรรมในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปนั้น ไม่มีขอบเขตของสังคมและประเทศชาติอีกต่อไป ทุกส่วนของสังคมและของโลกมีความสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเทศรายจะดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้อย่างไร ถ้าประเทศจนไม่มีกำลังซื้อเลย ในขณะที่ประเทศรอบด้านรบกัอยู่ตลอดเวลา ประเทศข้างเคียงจะอยู่เป็นสุขได้อย่างไร วัตถุและสินค้าเป็นจำนวนมากไม่สามารถจะผลิตมาขายได้ ถ้าตลาดการค้าไม่กว้างขวางพอ และสินค้าใหม่ชนิดหนึ่งนั้นเมื่อออกตลาดในสังคมหนึ่งแล้วย่อมถูกผลักดันไปสู่ตลาดของสังคมอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นเดียวกันที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อทั่วโลกพร้อมกันไป การศึกษาในอนาคตถ้าจะให้เกิดสันติภาพและความก้าวหน้าของสังคม ในด้านใดก็ตามจำเป็นจะต้องศึกษาเรื่องของประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ

แต่การศึกษาไทยไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องของประเทศเพื่อนบ้านมากเท่าที่ควรคงให้ความสำคัญกับนานาชาติบ้าง แต่ที่เป็นไปโดยลำเอียงเข้ากับสหรัฐและยุโรปมากกว่าเอเชียและแอฟริกา เพราะพื้นฐานการศึกษาที่เติบโตมาจาก 2 ชีกโลกนี้ การให้ความสำคัญกับชีกโลกทั้งสองก็ยังคงเป็นการให้ความสำคัญกับภาพเด่นภาพเดียวมากกว่าการศึกษาทั้งแง่ดี แ่งเสียเพื่อประโยชน์แห่งการเรียนรู้ที่ดีของไทยเรา เพื่อความสงบสุข และก้าวหน้าของสังคม เราจำเป็นต้องรู้จักเพื่อนบ้านและนานาชาติ รู้จักถึงพื้นฐานที่มา รู้จักถึงสภาพการณ์ในปัจจุบัน รู้จักถึงบทบาทและความสำคัญและอิทธิพลซึ่งกันและกันทั้งในปัจจุบันและอนาคต สันติภาพความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจึงจะเกิดได้อย่างมั่นคง ยืนยงและถาวร

นอกจากนี้ ระบบการศึกษาในปัจจุบัน ยังต้องปรับเปลี่ยนเพื่อตอบสนองความต้องการของโลกอีกด้วย จากกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งส่งผลให้รอยต่อเขตพรมแดนของประเทศต่าง ๆ หายไป ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมในระดับโลก จนเกิดการถ่ายเทวัฒนธรรม เศรษฐกิจจากประเทศที่มีอำนาจมากกว่าสู่ประเทศที่มีอำนาจน้อยกว่า ดังนั้น ด้วยเขตพรมแดนของโลกที่ถูกลดทอนความสำคัญไป ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

แต่จากปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ ประเทศไทยมีผลิตภาพของแรงงานต่ำ และมีอัตราการเพิ่มในแต่ละปีต่ำด้วย ดังจะเห็นได้จากภาพประกอบ 2

Labor Productivity: Thailand and selected Country

ภาพประกอบ 2 แสดงผลิตภาพของแรงงานเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ

ในขณะที่ ในแต่ละปีงบประมาณของประเทศร้อยละ 20 – 25 ของงบประมาณแผ่นดิน ได้จัดสรรให้กับระบบการศึกษาผ่านกระทรวงศึกษาธิการ แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาทางการศึกษาของประเทศชาติได้ เห็นได้จาก ผลการทดสอบโครงการ PISA (Program for International Student Assessment) ซึ่งเด็กไทยได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเด็กในกลุ่มประเทศ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) มากในทุกวิชา ดังจะเห็นได้จากภาพประกอบ 3

นอกจากนี้ ในทุก ๆ ปี ยังมีเยาวชนอายุ 4 – 17 ปีออกไปจากระบบมากกว่า 3 ล้านคน หรือมากกว่าร้อยละ 21 และทำให้แรงงานไทยมากกว่าร้อยละ 70 มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา แต่ปัญหาที่สำคัญ คือ ถึงแม้ว่าเด็กไทยจะจบการศึกษา แต่ก็ยังขาดคุณภาพ

ดังนั้น กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศไทยในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการจัดการศึกษาในสาขาอาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยเพิ่มอัตราของเด็กนักเรียนในสายวิชาชีพ ระดับ ปวช. และปวส. เพื่อให้รองรับกับความต้องการในตลาดมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นในการจัดการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ให้แก่เด็กจากกิจกรรมในการฝึกวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เด็กทำงานเป็นก่อนที่จะออกไปใช้ชีวิตในการทำงานจริงได้

	เปรียบเทียบอันดับคะแนนของนักเรียนใน 3 ด้าน ของ PISA จาก 58 ประเทศ		
	ด้านการอ่าน	วิทยาศาสตร์	คณิตศาสตร์
เกาหลี	1	11	4
ฮ่องกง	3	2	3
แคนาดา	4	3	7
นิวซีแลนด์	5	7	11
ไต้หวัน	16	4	1
อังกฤษ	17	14	25
ไทย	41	46	45
อินโดนีเซีย	48	50	51
กาต้า	55	56	57

ภาพประกอบ 3 เปรียบเทียบอันดับคะแนนของนักเรียนใน 3 ด้าน

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ. 2553. หน้า 4

กระบวนการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้ จะเห็นได้จากโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะทาง เพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาวิชาชีพของผู้เรียน อาทิ ศูนย์การเรียนรู้

ปัญญาวิวัฒน์ บริษัท ซี.พี.ออลส์ จำกัด (มหาชน) เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2549 และในปี 2550 มีนักเรียนรวม 1,400 คน จัดการสอนในประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาพาณิชยกรรม และสาขา งานธุรกิจค้าปลีก ระบบทวิภาคี เน้นให้มีการเรียนไปพร้อมกับการทำงาน ฝึกปฏิบัติที่ร้านเซเว่น อีเลฟเว่นโดยตรง และเรียนภาคทฤษฎีผ่าน Video Conference ไปยังศูนย์การศึกษาปัญญาวิวัฒน์ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดพร้อมกัน เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาสำหรับพนักงานที่อยู่ในภูมิภาค

ศูนย์การเรียน บริษัท เอส แอนด์ พี ซินดิเคท จำกัด (มหาชน) เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2550 และปัจจุบันมีนักเรียนรวม 55 คน จัดการสอนในประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาธุรกิจค้าปลีก สาขาอาหารและโภชนาการ ให้นักเรียนบริษัทหรือลูกหลานและบุคคลภายนอก เพื่อเพิ่มศักยภาพพนักงานและมีคุณสมบัติตรงตามความต้องการของธุรกิจค้าปลีก โดยเฉพาะด้านอาหารและบริการ โดยการเรียนภาคปฏิบัติ ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าหน่วยกิตและในวันฝึกปฏิบัติมีอาหารวันละ 2 มื้อ และรายได้ระหว่างวันฝึก เมื่อเรียนจบแล้วมีงานทำทันที

โรงเรียนเทคโนโลยียานยนต์โตโยต้า บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2541 จัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทช่างอุตสาหกรรม สาขาเทคโนโลยีรถยนต์ และสาขาเทคโนโลยีการบริหารรถยนต์ การสอนเน้นให้นักศึกษาได้มาตรฐานของโตโยต้า ทั้งการฝึกกับศูนย์บริการมาตรฐานโตโยต้า และการสอบผ่านการรับรองมาตรฐานช่างของโตโยต้าด้วย ปัจจุบันมีนักศึกษาประมาณ 300 คน

ภาพประกอบ 4 แสดงจำนวนนักเรียนที่ไม่อยู่ในระบบ

ทั้งนี้ นอกจากรูปแบบการศึกษาของประเทศไทยจะต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความต้องการของโลกตามที่ได้กล่าวไปในข้างต้นแล้ว คุณภาพทางด้านวิชาการของนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนในระบบเป็นเรื่องที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยมีมาตรการในการควบคุมคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนทั้งรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน เพื่อให้สามารถผลิตบุคลากรที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับ โดยผ่านการประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอก โดยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทางด้านวิชาการของนักเรียน ตลอดจนทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นสำคัญที่สุด

1.3 แผนปฏิบัติการศึกษา รอบที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561)

ผลจากการวิเคราะห์ปัญหาของการปฏิรูปการศึกษา รอบที่ 1 ดังที่ได้กล่าวไปในข้างต้น รัฐบาลจึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ.2552 – 2561) ขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาไทย และแก้ไขปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ขอบสรุปในเชิงยุทธศาสตร์ของแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยรอบที่ 2 ได้แก่ การเน้นผลคุณภาพคนไทย (Outcome) ให้เก่ง ดี มีสุข คิดวิเคราะห์ มีความเป็นคนไทย แสดงออกความเป็นสากลได้ โดยมีแนวทางสำคัญในการดำเนินการ คือ กระบวนการให้ความสำคัญการกระจายอำนาจแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนเป็นหน่วยงานสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ครูและผู้บริหารมีการสอนและบริหารยุคใหม่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เขตพื้นที่การศึกษาร่วมมือและประสานงานสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อสนับสนุนโรงเรียนในเขตพื้นที่ฯ ให้มีการยกระดับคุณภาพและผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ตลอดจนในด้านหลักสูตรการเรียนรู้ มุ่งเน้นลดเนื้อหา 8 กลุ่มสาระลงร้อยละ 30 ให้นักเรียนมีโอกาสมากิจกรรม โครงการต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน 2 วันใน 5 วัน ด้วยการตั้งโจทย์คำถาม (สมพงษ์ จิตระดับ. 2553: 7)

โดยสามารถสรุปสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา รอบที่ 2 เป็นประเด็นได้ดังนี้

1.3.1 ยืนยันหลักการและกรอบแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา

ระบบการศึกษา ประกอบด้วย ครู หลักสูตร สถานศึกษา และกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานอาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า

ระบบการเรียนรู้ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และมีคุณธรรม นำความรู้โดยอาจอยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา

1.3.2 กำหนดเป้าหมายที่จะให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุถึงในปี พ.ศ. 2561

1.3.2.1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทย ซึ่งรวมถึงการดึงดูดคนเก่ง คนดี และผู้มีใจรักมาเป็นครูและคณาจารย์อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

1.3.2.2 เพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพแก่ประชาชน

1.3.2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา

1.3.3 ประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายทุกประการข้างต้น กล่าวคือ คนไทยจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รังเกียจการทุจริต และสามารถก้าวหน้าทันโลก

1.3.4 เสนอแนะมาตรการที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ข้างต้นได้แก่

1.3.4.1 พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ โดยจัดให้มีระบบการศึกษาเรียนรู้และการวัดประเมินผลการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นมาตรฐาน และนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ด้อยคุณภาพ ส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการพัฒนาการเรียนรู้ต้องห้ามของบุตรหลาน จัดหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน ฯลฯ เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ฯลฯ

1.3.4.2 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และสนับสนุนการประเมินคุณภาพภายนอก

1.3.4.3 พัฒนาคุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษา ให้สามารถผลิตกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถทั้งเชิงวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะในการประกอบ วิชาชีพ และมีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนลักษณะนิสัยการทำงานสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้

1.3.4.4 ปฏิรูปอุดมศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ

1.3.4.5 ส่งเสริมและอนุรักษ์การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ภาษาสากล

1.3.4.6 พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อช่วยการศึกษาและการเรียนรู้

1.3.4.7 พัฒนาระบบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ เพื่อการรับรองสมรรถนะความรู้ ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา

1.3.4.8 การจัดการศึกษาทางอาชีวศึกษา ให้เน้นการปฏิบัติในสัดส่วนมากกว่าทฤษฎี รวมทั้งส่งเสริมการทำงานระหว่างเรียน

1.3.4.9 พัฒนาระบบเตรียมความพร้อมและการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

1.3.4.10 พัฒนาหลักสูตรมาตรฐานวิชาชีพต่อยอดจากการศึกษาภาคบังคับ

1.3.4.11 จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนากลุ่มจังหวัด

1.3.4.12 สร้างกลไกการวิจัยและถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ระหว่างภาคธุรกิจเอกชนกับสถานอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา

1.3.4.13 วางแผนกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการ

1.3.4.14 พัฒนาคุณภาพครู โดยปรับระบบการผลิต ฯลฯ ให้ดึงดูดคนเก่งและดี มีใจรักในวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เช่น ให้ทุนการศึกษา รับประทานการบรรจุเมื่อสำเร็จการศึกษาและจัดให้นิสิตนักศึกษาทางครุศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ได้มีโอกาสฝึกสอน และให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นความเป็นเลิศด้านการผลิตครู วางแผนการผลิตและ การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษา และจัดระบบให้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีใจรักวิชาชีพมาเป็นครู

1.3.4.15 ตั้งกองทุนพัฒนาและกองทุนส่งเสริม ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน (เด็ก) เป็นสำคัญ และให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ และให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สำหรับในด้านอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาก็ให้พัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา สามารถจัดการเรียนการสอนและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

1.3.4.16 คืนครูให้แก่นักเรียน โดยลดภาระงานอื่นที่ไม่จำเป็น ปรับปรุงเกณฑ์กำหนดอัตราครูให้เหมาะสม และแยกบัญชีเงินเดือนและวิทยฐานะของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาออกจากกัน

1.3.4.17 รณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม พัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ พัฒนาห้องสมุดชุมชนให้กระจายอย่างทั่วถึง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์

1.3.4.18 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ที่มุ่งกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งให้ผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนภาคเอกชนมีส่วนร่วม

1.3.4.19 พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ปรับปรุงวิธีการได้มาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา

1.3.4.20 พัฒนาระบบการศึกษาให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษา จัดให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ สำเร็จชั้นมัธยมศึกษา โดยอยู่ในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 15 ปี และให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ตลอดจนผู้ที่ต่างวัฒนธรรม ฯลฯ

1.3.4.21 ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมการจัดวิทยาลัยชุมชน และพัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ให้เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.4.22 ให้มีมาตรการจูงใจทั้งด้านภาษีอากรและสิทธิประโยชน์ เพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น พร้อมกับลดบทบาทของรัฐในการจัดการ

ศึกษาเป็นหลัก มาเป็นผู้กำกับนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการศึกษา

1.3.4.23 สนับสนุนการศึกษาทางเลือก และการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตามความต้องการที่หลากหลาย และส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาต่างๆ ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการศึกษา และพัฒนาหลักสูตรให้เชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3.4.24 ปรับปรุงการบริหารจัดการเงินและทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นอุปสงค์หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3.5 การจัดตั้งคณะกรรมการ และหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่

1.3.5.1 คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน โดยสภาการศึกษาแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ คณะกรรมการทั้ง 2 คณะมีกรอบเวลาในการดำเนินงาน 5 ปี

1.3.5.2 สถาบันคุรุศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ มีหน้าที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพครู ส่งเสริมพัฒนาครูของครูในสถาบันผลิตครู (คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ) ประกันและรับรองคุณภาพและมาตรฐานสถาบันผลิตและพัฒนา ครู อีกทั้งมีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาระบบ การศึกษาและเรียนรู้ สถาบันคุรุศึกษานี้มีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษารับผิดชอบ

1.3.5.3 สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ มีหน้าที่พัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ประเมินและให้การรับรองสมรรถนะวิชาชีพเพื่อสนับสนุนการวางแผนกำลังคน หน่วยงานนี้จะไม่อยู่ในระบบราชการ และมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษารับผิดชอบ

1.3.5.4 สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีหน้าที่เสนอนโยบาย แผนส่งเสริมและประสานงานการวิจัยและการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ทั้งในภาคการผลิต และภาคการบริการ ทั้งในด้านของอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม รวมทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาด้านสังคมควบคู่ไปด้วย ทั้งในด้านความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งครอบคลุมถึงการเข้าถึง

แหล่งทุน ทรัพยากร การประกอบอาชีพ ยกระดับรายได้ และสร้างความมั่นคงทางสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย โดยรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ยังคงแนวคิดต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 – 10 โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และ “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ โดยมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนและสร้างความสุขให้แก่สังคมไทย

ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 นั้น จะเป็นการดำเนินการเพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ พ.ศ.2570 กล่าวคือ “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพสังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

1.4.1 หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2553: 53)

1.4.1.1 พัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ

1.4.1.2 ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน

1.4.1.3 พัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการ และเป็นองค์รวม

1.4.1.4 ยึดวิสัยทัศน์ ปีพ.ศ. 2570 เป็นเป้าหมาย ซึ่งจะส่งผลให้บรรลุการพัฒนาที่อยู่บนรากฐานของสังคมไทย อยู่บนกรอบแนวคิดของการพัฒนามนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประเทศมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักของความเป็นปึกแผ่นของคนในชาติ ครอบครัว มีความสุขเป็นพื้นฐานที่สร้างคนเป็นคนดี ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีบทบาทในการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ และความสามารถในการแข่งขัน มีการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ มีกฎระเบียบและกฎหมายที่บังคับใช้อย่างเป็นธรรม และประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศภูมิภาคและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.4.2 วิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

1.4.3 พันธกิจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11

1.4.3.1 สร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ควบคู่กับการสร้างสังคม คุณธรรม เพื่อให้คนกินดีอยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี ปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุ ยาเสพติด และอบายมุข คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย และธรรมาภิบาล

1.4.3.2 พัฒนากิจการการผลิตและบริการให้เข้มแข็ง และมีเสถียรภาพบนฐาน ความรู้และความสร้างสรรค์ของคนไทย ขยายหลักประกันทางสังคมให้ครอบคลุมประชาชนทุกคน สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน รวมทั้งยารักษาโรคจากสมุนไพรบนฐานทรัพยากรและ ความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งปรับโครงสร้างสาขาการผลิตและการบริโภคของประเทศให้ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.4.3.3 สร้างภูมิคุ้มกันให้เข้มแข็งสามารถป้องกันและรองรับผลกระทบ และ ความเสี่ยงจากวิกฤติเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ และทักษะ สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเหตุผล

1.4.4 วัตถุประสงค์

1.4.4.1 พัฒนาให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข และสังคมมีธรรมาภิบาล

1.4.4.2 พัฒนาคชน ชุมชน และสังคมให้มีความพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง และอยู่กับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข

1.4.4.3 ปรับโครงสร้าง และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเติบโตอย่างมีคุณภาพ สังคม และการเมืองมีความมั่นคง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความ อุดมสมบูรณ์ ประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.4.5 เป้าหมายหลัก

1.4.5.1 สังคมไทยมีความสงบสุขอย่างมีธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น

1.4.5.2 ประชากรไทยทุกคนมีหลักประกันทางสังคมที่มีคุณภาพที่ทั่วถึง

1.4.5.3 เพิ่มผลิตภาพการผลิตรวม และในแต่ละภาคการผลิต

1.4.5.4 เพิ่มสัดส่วนมูลค่าการผลิตภาคการเกษตร เพิ่มสัดส่วนมูลค่าภาคบริการ

1.4.5.5 เพิ่มสัดส่วนมูลค่าสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์

1.4.5.6 ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

1.4.5.7 ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

1.4.6 ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และ เป้าหมาย หลักข้างต้น ดำเนินการภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

(2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (3) ยุทธศาสตร์การสร้างความรู้และมั่นคงของอาหารและพลังงาน (4) ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม (5) ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค และ (6) ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มีเป้าประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีศักยภาพ ด้วยการเสริมสร้างทักษะให้มีจิตสาธารณะ 5 ด้าน ได้แก่ การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น การสังเคราะห์ความรู้สังสม และต่อยอดสู่นวัตกรรมความรู้ การฝึกฝนจนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การเปิดใจกว้างพร้อมรับทุกความคิดเห็น และการปลูกฝังจิตใจที่มีคุณธรรม รวมทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มั่นคง และเอื้อต่อการพัฒนาคนอย่างสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต มีแนวทางสำคัญ ดังนี้

1. การส่งเสริมคนไทยให้มีการเกิดที่มีคุณภาพ มีการกระจายที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ โดย
 - 1.1 ส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพ และรักษาระดับอัตราเจริญพันธุ์ให้เหมาะสม
 - 1.2 สนับสนุนการกระจายตัวและส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานของประชากร ให้เหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส และทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่
2. พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาประเทศในอนาคต โดย
 - 2.1 พัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย
 - 2.2 สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สู่วัฒนธรรมการเกื้อกูล ด้วยการเสริมสร้างทักษะคนให้มีจิตสาธารณะ 5 ด้าน
 - 2.3 การสร้างเสริมสุขภาวะคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ ตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต
 - 2.4 สร้างความเข้มแข็งให้สถาบันหลักของสังคม ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ให้มีบทบาทหลักในการหล่อหลอม บ่มเพาะเด็กและเยาวชน ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวม
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่ โดย

3.1 สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้วยการสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน สร้างนิสัยใฝ่รู้ตั้งแต่วัยเด็ก ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กรและสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

3.2 การสร้างปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.3 พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาทางเลือก เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพทั้งการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

4. เสริมสร้างค่านิยมที่ดีและวัฒนธรรมไทยที่ดี มาขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดย

4.1 ส่งเสริมบทบาทของสถาบันทางสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ

4.2 บูรณาการกลไกการดำเนินงานทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับสากล ให้เชื่อมสัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูล

4.3 ส่งเสริมองค์กรธุรกิจ ในการดำเนินงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนที่สอดคล้องกับศักยภาพแต่ละพื้นที่

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม เพื่อสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนพื้นฐานแนวคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม รวมทั้งต่อยอดองค์ความรู้ ให้สามารถสนับสนุนการสร้างมูลค่าในการปรับโครงสร้างภาคการผลิต และบริการในทุกขั้นตอนตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อให้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นพลังขับเคลื่อนใหม่ไปสู่เศรษฐกิจที่สมดุล และยั่งยืนในระยะยาว พร้อมกับสร้างระบบประกัน และบริหารจัดการความเสี่ยงในด้านเศรษฐกิจ สร้างบรรยากาศ ที่เสรีและเป็นธรรมให้เอื้อต่อการผลิต การค้า และการลงทุน รวมทั้งการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ สร้างเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ภายในที่เชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค ซึ่งในยุทธศาสตร์นี้ มีแนวทางที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษา และการส่งเสริมกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้

1. พัฒนาภาคอุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างภูมิคุ้มกันจากผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ และปรับตัวรับกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกได้อย่างยั่งยืน โดย

1.1 พัฒนาคุณภาพทุนมนุษย์ ผ่านการพัฒนาระบบการศึกษา และการฝึกอบรมองค์ความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง

1.2 เสริมสร้างธรรมาภิบาลด้วยการใช้กฎระเบียบต่างๆ ที่โปร่งใส ตรวจสอบได้

1.3 เพิ่มผลิตภาพและประสิทธิภาพภาคอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมเพื่อมุ่งสู่การเป็นอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

1.4 พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในพื้นที่เศรษฐกิจหลัก

1.5 พื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศอย่างต่อเนื่อง

2. พัฒนากลุ่มสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อสร้างสรรค์สินค้าและบริการใหม่ๆ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ และความภาคภูมิใจให้กับคนไทย โดย

2.1 พัฒนาบุคลากร ให้สามารถตอบสนองความต้องการของภาคการผลิตและบริการทั้งในระดับวิชาชีพเชิงสร้างสรรค์และผู้ประกอบการให้มีความคิดสร้างสรรค์

ในการนี้ ผู้ศึกษาได้คัดเลือกประเด็นยุทธศาสตร์ และแนวทางสำคัญในการดำเนินการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ซึ่งรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) ฉบับเสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 26 ตุลาคม 2553 สามารถอ่านได้ในภาคผนวก ก

จะเห็นได้ว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 นั้น ภาครัฐได้ให้ความสำคัญต่อการผลิตบุคลากรทางการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพของทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการส่งเสริมให้ธุรกิจดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในด้านการสร้างสังคมที่ดี เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข การผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการฟื้นฟูและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุตสาหกรรม

อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน ยังมีช่องว่างทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรทางการศึกษา จำนวนสถาบันการศึกษา ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของคุณภาพการศึกษาไทยในปัจจุบัน ดังที่กล่าวมาแล้วในหัวข้อปัญหาการศึกษาไทย ดังนั้น โดยช่องว่างดังกล่าวมานี้ จึงส่งผลให้เกิดระบบโรงเรียนกวดวิชาขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อให้สามารถเรียนได้ทันเพื่อน สามารถแข่งขันในการสอบเข้าสถาบันการศึกษาชั้นนำ ตลอดจนเพื่อให้สามารถเรียนให้เป็นที่หนึ่งของชั้นเรียนได้ โดยยังขาดมิติในด้านของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทางด้านจิตใจ ฯลฯ ให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นมิติที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ในที่สุด

1.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา

จากวิกฤติการศึกษา และปัญหาของระบบการศึกษาไทยดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น จะเห็นได้ว่า ระบบการศึกษาไทยนั้น ยังคงมีการแข่งขันกันอยู่ในระดับที่สูง ตลอดจนคุณภาพของเยาวชนที่รัฐบาลตั้งเป้าหมายไว้ยังคงต้องเป็นคนเก่ง ซึ่งวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการทดสอบระดับชาติ ดังนั้น โรงเรียนกวดวิชาจึงมีบทบาทต่อระบบการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี มีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนกวดวิชา หมายความว่า โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เสริมความรู้ บางรายวิชา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดความหมายไว้ในประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง การกำหนดประเภทและลักษณะของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรของโรงเรียนนอกระบบ ทั้งนี้โรงเรียนเอกชนนอกระบบตามที่กำหนดไว้ในพระราช

บัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2550 มาตรา 4 และหมวดที่ 3 โรงเรียนเอกชนนอกระบบ หมายถึงโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ และวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา ตามเอกสารมาตรฐานโรงเรียนเอกชนนอกระบบ แบ่งกลุ่มโรงเรียนเอกชนนอกระบบตามลักษณะการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 8 กลุ่มดังนี้ กลุ่มโรงเรียนกวดวิชา กลุ่มโรงเรียนสอนขับรถยนต์และช่างยนต์ กลุ่มโรงเรียนสอนศิลปะและดนตรี กลุ่มโรงเรียนสอนออกแบบตัดเย็บและเสริมสวย กลุ่มโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศ กลุ่มโรงเรียนบริหาร อาหาร สปาและการนวด กลุ่มโรงเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มโรงเรียนวิชาชีพอื่นๆ อาทิ มายากล มวยไทย การเดินเรือรักษาความปลอดภัย การบัญชี การจัดการโรงแรม การออกแบบ ัญมณี และการจัดดอกไม้ เป็นต้น

1.5.1 ความหมายของการกวดวิชา

การกวดวิชา หมายถึง การเรียนเพิ่มเติมจากการเรียนปกติในชั้นเรียน ซึ่งการเรียนเพิ่มเติมนี้จะเรียนจากครูในโรงเรียนเอง ครูผู้สอนภายนอก หรือครูจากโรงเรียนกวดวิชาเฉพาะก็ได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อการสอบแข่งขันเข้าศึกษาในสถานศึกษาต่างๆ เป็นหลัก แต่ในปัจจุบันการกวดวิชามีเป้าหมายครอบคลุมไปถึงการเรียนเพื่อเสริมความรู้ในชั้นเรียน การเรียนเพื่อเตรียมตัวล่วงหน้าในชั้นต่อไป และการเรียนเพื่อทำเกรดให้มากขึ้นด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 6)

1.5.2 ขอบเขตของการกวดวิชา

ขอบเขตของการกวดวิชาสามารถจำแนกตามลักษณะ และจุดมุ่งหมายของการเรียน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม คือ (สุพัฒน์ สุกมลสันต์. 2529: 34-51)

1.5.3.1 การเรียนซ่อม (Remedial Learning)

การเรียนซ่อม เป็นการเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูให้แก่ผู้เรียนที่เรียนตามปกติแล้วเรียนไม่ทันผู้อื่นเพราะเหตุผลต่าง ๆ เช่น มีความสามารถไม่เพียงพอ มีเวลาไม่เพียงพอ หรือเพราะขาดเรียน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนนั้น สามารถเรียนได้ทันคนอื่น หรือเรียนให้ผ่านวัตถุประสงค์ขั้นต่ำในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่กำหนดได้ เช่น ให้ผ่านวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้

1.5.3.2 การเรียนเสริม (Extra Learning)

การเรียนเสริม เป็นการเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนที่เรียนตามปกติแล้วเรียนได้เก่งกว่าผู้อื่น เพราะเหตุผลต่างๆ เช่น มีเวลาเรียนมากกว่า มีสติปัญญาดีกว่า หรือเพราะรู้เรื่องเหล่านั้นดีแล้ว เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีสิ่งอื่นที่ได้เรียนรู้มากขึ้น ไม่ต้องเสียเวลาผู้อื่น หรือเพื่อให้ผู้เรียนนั้นสามารถเรียนกวดผู้อื่นที่อยู่ในระดับสูงกว่าตนเองขณะนั้น

1.5.3.3 การเรียนปรับสภาพ (Adapted Learning)

การเรียนปรับสภาพ เป็นการเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ครูจัด ให้แก่ผู้เรียนที่มีพื้นความรู้ทางวิชาการ หรือความพร้อมไม่เพียงพอที่จะไปเรียนร่วมกับผู้อื่นได้ จึงต้องมีการเรียนเพิ่มเติม หรือปรับปรุงแก้ไขสิ่งเหล่านี้ก่อน เช่น นักเรียนอนุบาลต้องเรียนปรับสภาพ ความพร้อมทางร่างกายและจิตใจก่อนในชั้นเตรียมประถมก่อนไปเรียนในชั้นประถมปีที่ 1

1.5.3.4 การเรียนแก้ไข (Corrective Learning)

การเรียนแก้ไข เป็นการเรียนเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ครูจัด ให้แก่ผู้เรียนเพื่อแก้ไขความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนบางอย่างให้ถูกต้อง ในเมื่อสิ่งที่ผู้เรียนรู้นั้นคลาดเคลื่อนหรือไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง เช่น นักเรียนเรียนแก้ไขปัญหาภาษาอังกฤษ

1.5.3.5 การเรียนเร่ง หรือการเรียนเร่งรัด (Accelerated Learning)

การเรียนเร่งหรือการเรียนเร่งรัด เป็นการเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ครูจัด ให้แก่ผู้เรียนที่ฉลาด เพื่อให้ฉลาดยิ่งขึ้น เรียนรู้เนื้อหามากขึ้น และเรียนได้ในชั้นที่สูงขึ้น

1.5.3.6 การเรียนเฉพาะ (Specified Learning)

การเรียนเฉพาะ เป็นการเรียนเนื้อหาวิชา หรือกิจกรรม หรือประสบการณ์อย่างใด อย่างหนึ่งที่ครูจัดแก่ผู้เรียนเฉพาะ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการหรือความสนใจเฉพาะบุคคลของผู้เรียน เช่น การเรียนเฉพาะวิชาดนตรีไทย

1.5.3.7 การเรียนพิเศษ (Special Learning)

การเรียนพิเศษ เป็นการเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ครูจัด ให้แก่ผู้เรียนนอกชั้นเรียนหรือนอกหลักสูตร เช่น นักเรียน ม.5 เรียนพิเศษวิชาภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศวันอาทิตย์ ผู้สอนวิชาต่างๆ นี้ มักนิยมเรียกว่า ครูพิเศษ หรือ ครูสอนพิเศษ เป็นต้น

1.5.3.8 การเรียนติว (Tutorial Learning)

การเรียนติว เป็นการเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรม หรือประสบการณ์ที่ครู หรือเพื่อนร่วมชั้น หรือเพื่อนรุ่นพี่จัดให้แก่ผู้เรียน สำหรับเนื้อหาบางอย่างเป็นครั้งคราว มักนิยมจัดทำกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือเป็นการส่วนตัว

1.5.4 ประเภทของโรงเรียนกวดวิชา

การจำแนกโรงเรียนกวดวิชาสามารถจำแนกได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย (ก้านทิพย์ ชาติวงศ์. 2539: 13 - 16) ดังนี้

1.5.4.1 โรงเรียนกวดวิชาเพื่อเรียนซ่อมหรือเรียนเสริม

การเรียนเพื่อเสริมหรือซ่อม เป็นการเรียนสำหรับผู้เรียนที่เรียนอ่อนในแต่ละระดับชั้น ส่วนใหญ่มักจัดการเรียนการสอนในสายสามัญ ผู้สอนมักเป็นครูในโรงเรียนนั้น

นักเรียนก็เป็นโรงเรียนในโรงเรียนนั้น โดยมีการสอนแตกต่างกันตามระดับ อาทิ ระดับอนุบาล – ประถมศึกษา ซึ่งเป็นการสอนการบ้าน หรือเรียนล่วงหน้าก่อนปกติ ระดับมัธยมศึกษา จะเป็นการสอนเฉพาะบางวิชาที่มีความสำคัญในการนำไปสอบเพื่อศึกษาต่อในระดับสูง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความชำนาญมากขึ้น

1.5.4.2 โรงเรียนกวดวิชาเพื่อเรียนลัด

การสอนเพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปสอบเทียบความรู้ อาทิ กลุ่มบุคคลที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เช่น กลุ่มคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือผู้ที่มียางานทำแล้ว ต้องการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อปรับและเพิ่มวุฒิทางการศึกษา

1.5.4.3 โรงเรียนกวดวิชาเพื่อนำไปสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อระดับสูง

การสอนที่เน้นเนื้อหาที่ใช้ในการสอบคัดเลือก ฝึกฝนการทำแบบทดสอบจากข้อสอบเก่า ฝึกเทคนิคการคิด ครูจะทำหน้าที่สอนสรุปเนื้อหา ยกตัวอย่างให้ดู วิเคราะห์ให้ฟัง ผู้เรียนต้องกลับไปฝึกทำเพื่อให้เกิดความเข้าใจเอง

1.5.5 สถิติของโรงเรียนกวดวิชา

จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า สถิติของโรงเรียนกวดวิชามีเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังแสดงในตารางที่ 1, 2 และ 3 ส่วนหนึ่งสืบเนื่อง มาจากสภาพการแข่งขันดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ทั้งการสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ตลอดจนการพัฒนาทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ได้คะแนนที่ดี และสามารถสอบผ่านสำหรับการศึกษาในโรงเรียน จากเหตุผลของการกวดวิชาที่ได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น ดังนั้น โรงเรียนกวดวิชาซึ่งเปรียบเสมือนทางเลือกสำหรับนักเรียนที่ต้องการเพิ่มศักยภาพของตนเอง ตลอดจนผู้ปกครองที่ต้องการเพิ่มศักยภาพของบุตรหลาน

ตาราง 1 จำนวนโรงเรียนจำแนกตามการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2556

ประเภท	จำนวนโรงเรียน		
	รวม	กทม.	ภูมิภาค
สอนศาสนา	186	76	110
ศิลปและกีฬา	562	248	314
วิชาชีพ	2,624	910	1,714
กวดวิชา	2,342	565	1,777
เสริมสร้างทักษะชีวิต	40	21	19
รวมทั้งสิ้น	10,109	2,701	7,408

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2557. ออนไลน์

ตาราง 2 จำนวนนักเรียนจำแนกตามการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2556

ประเภท	จำนวนนักเรียน		
	รวม	กทม.	ภูมิภาค
สอนศาสนา	11,141	5,052	6,089
ศิลปและกีฬา	44,686	16,085	28,601
วิชาชีพ	291,927	172,101	119,826
กวดวิชา	535,695	209,350	326,345
เสริมสร้างทักษะชีวิต	2,030	517	1,513
รวมทั้งสิ้น	3,433,626	866,959	2,566,667

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2557. ออนไลน์

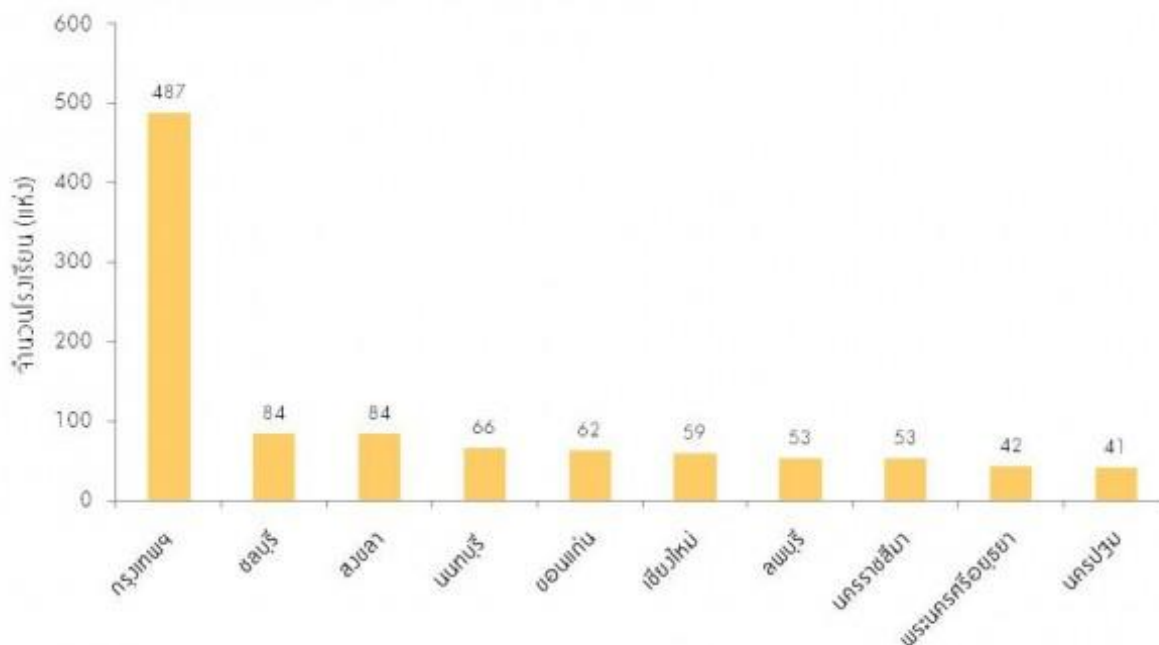
ตาราง 3 จำนวนครูจำแนกตามการศึกษานอกระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2556

ประเภท	จำนวนครู		
	รวม	กทม.	ภูมิภาค
สอนศาสนา	421	275	146
ศิลปและกีฬา	2,836	1,625	1,211
วิชาชีพ	7,001	3,348	3,653
กวดวิชา	14,009	4,489	9,520
เสริมสร้างทักษะชีวิต	106	30	76
รวมทั้งสิ้น	184,867	45,466	139,401

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2557. ออนไลน์

การกระจายตัวของโรงเรียนกวดวิชานั้น ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยจังหวัดที่มีโรงเรียนกวดวิชามากที่สุด 10 อันดับแรก แสดงในภาพประกอบ 5

จังหวัดที่มีโรงเรียนกวดวิชามากที่สุด 10 อันดับแรก

ภาพประกอบ 5 จังหวัดที่มีโรงเรียนกวดวิชามากที่สุด 10 อันดับแรก

ที่มา: THAI PUBLICA. 2556. ออนไลน์

จะเห็นได้ว่า จังหวัดที่มีโรงเรียนกวดวิชาตั้งอยู่ ต่างล้วนเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็น กรุงเทพฯ ชลบุรี สงขลา นนทบุรี ขอนแก่น เชียงใหม่ ลำพูน นครราชสีมา พระนครศรีอยุธยาและนครปฐม ทั้งนี้ จำนวนโรงเรียนกวดวิชาจำแนกตามภูมิภาคจะแสดงในภาคผนวก ข

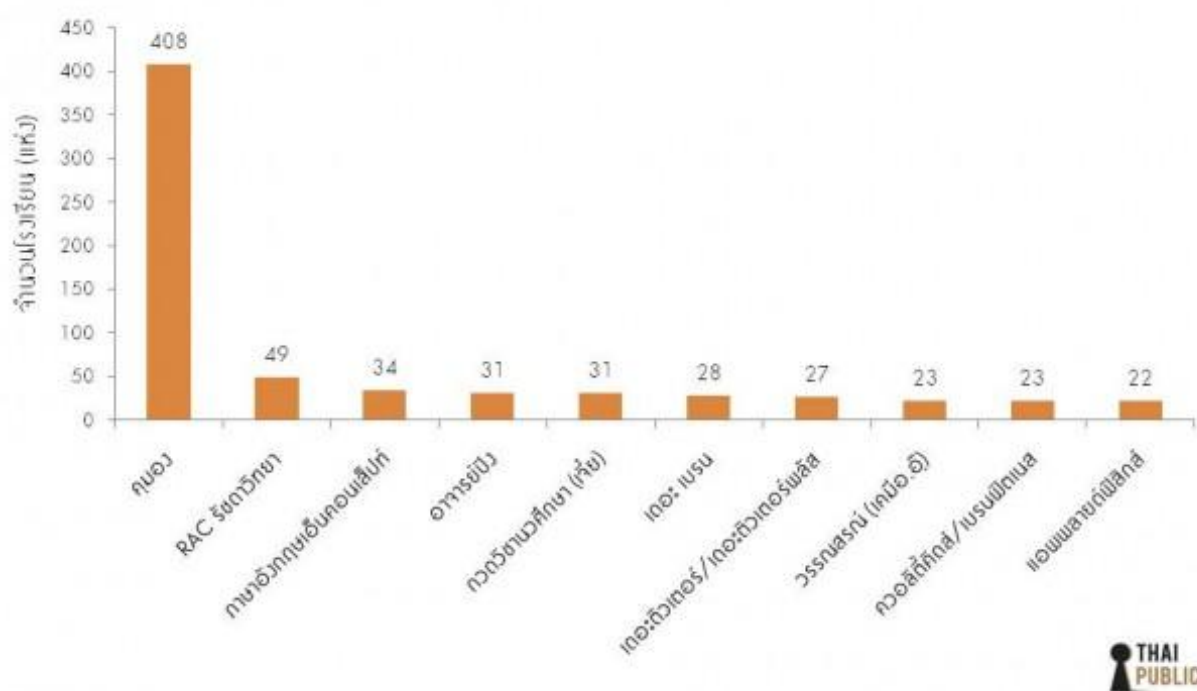
โรงเรียนกวดวิชาที่เปิดบริการ มีทั้งแบ่งการสอนตามระดับชั้นเรียนและสอนแยกตามวิชา สำหรับการสอนแยกตามชั้นเรียนนั้นมีการสอนพิเศษด้านวิชาการตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งหลักสูตรที่ได้รับความนิยมและมีราคาแพงคือการติวเพื่อสอบเข้า ตั้งแต่สอบเข้า ป.1, ม.1, ม.4, มหาวิทยาลัย และการสอบเข้าโรงเรียนพิเศษ เช่น เตรียมทหาร นายร้อย การบินพลเรือน แอร์โฮสเตส ฯลฯ

การเรียนตามช่วงชั้นระหว่างอนุบาลถึง ป.6 นั้นมีทั้งแบบเรียนรวม 3 หรือ 5 วิชาในคอร์สเดียวกัน และเรียนแยกในบางวิชาที่เด็กมักมีปัญหา เช่น คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ส่วนคอร์สของนักเรียนมัธยมนั้นจะแบ่งเรียนตามรายวิชา ซึ่งบางวิชาอาจรวมอยู่ในคอร์สเดียวกันได้

เช่น ภาษาไทยและสังคม แล้วแต่ว่าโรงเรียนกวดวิชาจัดแบบไหน แต่สำหรับมัธยมปลายจะมีรายวิชาเพิ่มมากขึ้น ยากมากขึ้น จึงเกิดโรงเรียนกวดวิชาที่สอนเฉพาะวิชาขึ้นมา เช่น “แอปพลายด์ฟิสิกส์” สอนเฉพาะวิชาฟิสิกส์ “วรรณสรณ์” สอนเฉพาะวิชาเคมี “เอ็นคอนเส็ปท์” สอนเฉพาะภาษาอังกฤษ ฯลฯ ซึ่งแตกต่างจากสถาบันอื่นๆ ที่มักจะสอนครบทุกวิชา

กรณีที่โรงเรียนมีหลายสาขา จะมีการเรียน 2 แบบ คือ มีอาจารย์มาสอนด้วยตัวเอง หรือ “คอร์สสด” และเรียนกับวิดีโอที่ถ่ายไว้ตอนคอร์สสด หากนักเรียนต้องการสมัครเรียนคอร์สไหน คอร์สสด (แพงกว่า) หรือวิดีโอ ก็จะเลือกลงทะเบียนเรียนผ่านการโอนเงินผ่าน ธนาคารภายในกำหนดเวลาที่สถาบันกำหนดไว้ ถ้าคอร์สไหนเต็มแล้วก็จะโอนเงินไม่ได้ ซึ่งส่วนใหญ่ นักเรียนจะได้เรียนตามคอร์สและสาขาที่ต้องการ (THAI PUBLICA. 2556. ออนไลน์)

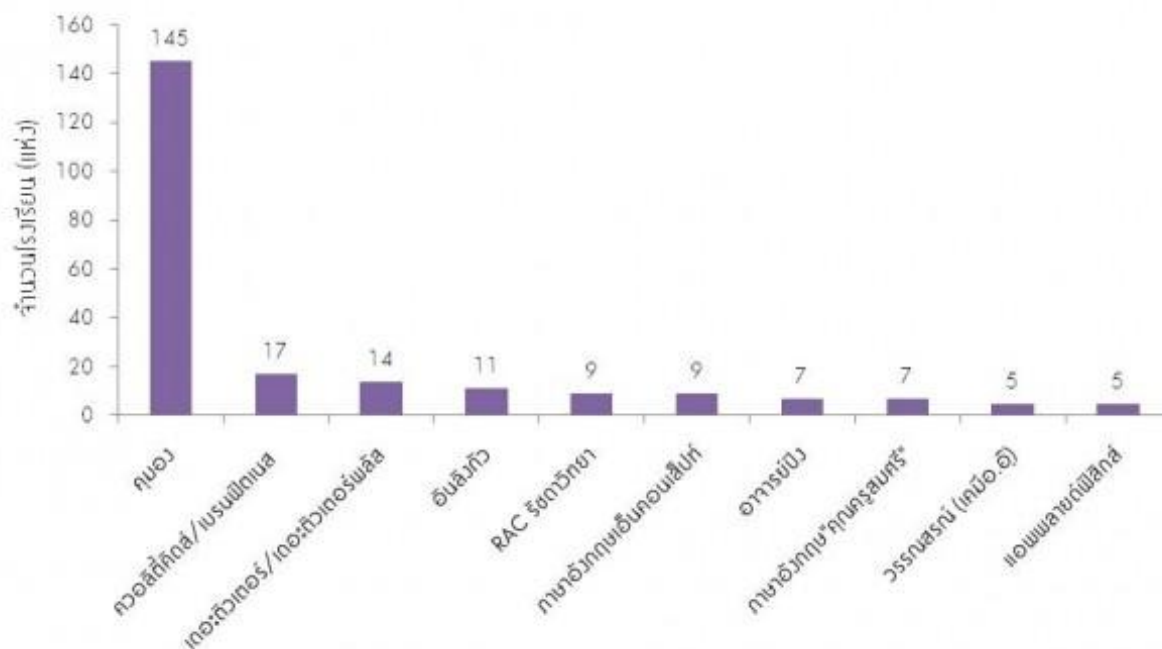
โรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากที่สุดในประเทศไทย 10 อันดับแรก

ภาพประกอบ 6 โรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากที่สุดในประเทศไทย 10 อันดับแรก

ที่มา: THAI PUBLICA. 2556. ออนไลน์

โรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากที่สุดในกรุงเทพฯ 10 อันดับแรก

THAI
PUBLICA

ภาพประกอบ 7 โรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากที่สุดในกรุงเทพฯ 10 อันดับแรก

ที่มา: THAI PUBLICA. 2556. ออนไลน์

ภาพประกอบ 6 และภาพประกอบ 7 แสดงให้เห็นถึงโรงเรียนกวดวิชาที่มีสาขามากที่สุดในประเทศไทยและในกรุงเทพฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนกวดวิชาขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง และเปิดสอนมานานหลายสิบปี ได้แก่ คูมอง, คิวลิท คิวลิท/เบรนฟิตเนส, เดอะติวเตอร์/เดอะติวเตอร์พลัส, RAC รัชดาวิทยา, ภาษาอังกฤษเอ็นคอนเซ็ปท์, อาจารย์ปิง, วรรณสรณ์ (เคมี อ.อู๋) และ แอฟพลายด์ฟิสิกส์

1.5.6 การกวดวิชาในประเทศต่าง ๆ

ในประเทศเกาหลีใต้ (เอเอฟพี. 4 พ.ค. 53) มีการจัดกวดวิชาโดยผู้ปกครองส่งบุตรหลานให้เรียนพิเศษเช่นเดียวกัน เพื่อให้สามารถสอบแข่งขันในระดับอุดมศึกษาได้ สนับสนุนให้เรียนพิเศษตั้งแต่ศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งในปี 2552 ผู้ปกครองจ่ายค่าเรียนพิเศษให้ลูกถึง 21.6 ล้านล้านวอน (19,400 ล้านดอลลาร์)

ในขณะที่สถานการณ์โรงเรียนกวดวิชาในประเทศญี่ปุ่น มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงเช่นเดียวกัน (ซุมพล ชีรลตานนท์. 2551) เพื่อให้สามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

1.6 ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทของกลุ่มตัวอย่าง

1.6.1 โรงเรียนที่ 1

โรงเรียนที่ 1 เป็นโรงเรียนเอกชน สอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นโดยมุ่งเน้นการสร้างสรรค์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ เพื่อให้เกิดแนวความคิดและความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียนรู้มากกว่าเพียงแค่การท่องจำ จึงเริ่มต้นคิดค้นและสร้างสรรค์หลักสูตรให้โรงเรียนแห่งนี้กลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้และใช้ประโยชน์จากความรู้ได้จริง โรงเรียนดังกล่าวก่อตั้งขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2538 โดยได้มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากนักเรียนที่เข้ารับการศึกษา โรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ประเภทโรงเรียนกวดวิชา อยู่ภายใต้การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเด่น ในปี พ.ศ. 2552

นอกจากนี้ โรงเรียนดังกล่าวยังมีการสอดแทรกคุณธรรมในการสอนและจัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ เช่น การจัดแนะแนวการศึกษา กิจกรรมเพื่อสังคมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการก้าวเดินไปบนเส้นทางการศึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานให้แก่ นักเรียนทุกคน รวมทั้งยังมีกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสอนภาษาอังกฤษให้แก่คนตาบอดโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การจัดกิจกรรมสร้างคุณค่าให้แก่นักเรียนในช่วงเทศกาล วันแม่ ฯลฯ

1.6.2 โรงเรียนที่ 2

เป็นโรงเรียนที่สร้างสรรค์ระบบการเรียนเฉพาะตัว โดยเริ่มต้นในการดำเนินการเมื่อ 50 ปีที่แล้ว ภายใต้ความเชื่อมั่นที่ว่าหน้าที่ของนักการศึกษา คือ การค้นหาศักยภาพที่ซ่อนอยู่ของเด็ก ปรัชญาของระบบการเรียน คือ การค้นหาศักยภาพด้วยการพัฒนาความสามารถของนักเรียนแต่ละคนไปยังจุดสูงสุด โดยไม่จำกัดอยู่ที่อายุหรือชั้นเรียนในโรงเรียน นอกจากนี้ ยังเชื่อมั่นว่าเด็กจะต้องพัฒนากำลังในการดำรงชีวิต (Life Skills) เพื่อที่เขาจะมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งระบบการเรียนดังกล่าวยังเชื่อมั่นว่า กำลังในการดำรงชีวิต (Life Skills) จะช่วยให้เด็กดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีชีวิตที่เต็มไปด้วยเป้าหมายและความฝัน พร้อมทั้งจะเผชิญเรื่องท้าทายต่างๆ และมีกำลังใจที่จะลองทำสิ่งใหม่ๆ อย่างกระตือรือร้น โดยบทบาทของคุณครูคือการมุ่งมั่นที่จะช่วยให้เด็กทั่วโลกทำเป้าหมายและความฝันของตนเองให้เป็นจริง

นอกจากนี้ การจัดการศึกษาตามปรัชญาขององค์กรแล้ว โรงเรียนดังกล่าวยังได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม โดยร่วมมือกับองค์กรต่างๆ เพื่อวางแผนทางการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนของเด็กด้อยโอกาส ด้วยระบบการเรียนของโรงเรียน โครงการนี้มีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างกำลังในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะนำพาเด็กเหล่านี้ไปสู่ความสำเร็จในด้านต่างๆ ดังที่พวกเขาตั้งใจและเติบโตขึ้นเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ใช้ความสามารถที่มีสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติต่อไป

1.6.3 โรงเรียนที่ 3

โรงเรียนที่ 3 ดำเนินการภายใต้อุดมการณ์ที่ว่า "เราจะดูแลบุตรหลานของท่านเหมือนหนึ่งบุตรหลานของเราเอง เราจะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของท่านด้วยจิตวิญญาณครู" ทุกห้องทุกระดับชั้นจัดการเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว กลุ่มส่วนตัวเฉพาะโรงเรียน หรือกลุ่มเล็กไม่เกิน 6 คน มีคอร์สเรียนให้เลือกที่หลากหลาย สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียน เช่น คอร์สเพิ่มเกรด คอร์สปรับพื้นฐาน และคอร์สติวสอบเข้า เป็นต้น นอกจากนั้นในคอร์สแต่ละประเภท ยังแบ่งตามเป้าหมายเฉพาะของผู้เรียนอีกด้วย เช่น คอร์สสอบเข้า ม.4 แบ่งเป็นห้องสอบเข้า โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ห้องสอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ห้องสอบเข้าโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ฯลฯ ทั้งนี้ โรงเรียนที่ 3 ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเด่น ปี 2553

1.7 โรงเรียนกวตวิชากับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ ซีเอสอาร์

ในขณะที่กระแสโลกได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ภาคธุรกิจการศึกษาควรที่จะตระหนักและให้ความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอันดับต้นๆ ด้วยเหตุผลหลายประการ ได้แก่

1. ธุรกิจการศึกษา ถือว่ามีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเติบโตของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะกลายเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติ ดังนั้น ธุรกิจการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนไทยที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านวิชาความรู้และในด้านจิตสำนึกสาธารณะ

2. ในฐานะที่เป็นธุรกิจการศึกษา การแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากธุรกิจการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาไทย ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ธุรกิจการศึกษาจึงควรที่แสดงให้เห็นสังคมตระหนักถึงความสำคัญในการคืนกำไรสู่สังคมและการร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จัดทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา พ.ศ. 2545 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2549 และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เพื่อเป็นการกำหนดกรอบการดำเนินงานของโรงเรียนกวดวิชา โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมดังต่อไปนี้

1.7.1 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา พ.ศ. 2545 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

1.7.1.1 สถานที่ตั้งโรงเรียนและอาคาร

สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องมีลักษณะกว้างขวาง และเหมาะสมพอแก่กิจการของโรงเรียน พื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร ไม่ขัดต่อสุขลักษณะ หรืออนามัยของนักเรียน การคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม ที่อาจเกิดภัยอันตรายใดๆ หรืออยู่ใกล้สถานที่อื่นที่ไม่เหมาะสมแก่กิจการของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีกรรมสิทธิ์ในอาคาร หรือกรณีเช่าต้องมีสัญญาเช่าอาคาร จากผู้มีสิทธิในการให้เช่า มีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยระบุวัตถุประสงค์การเช่าเพื่อใช้จัดตั้งโรงเรียน ยกเว้นกรณีการเช่าที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุ ที่ศาสนสมบัติกลาง ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ในส่วนของพื้นที่อาคารต้องเป็นเอกเทศ หรืออาคารร่วมต้องแยกเป็นสัดส่วน ไม่ปะปนกับกิจการอื่น และเป็นอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรง เพียงพอที่จะใช้จัดการเรียนการสอน และต้องเป็นอาคารที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างหรือใบอนุญาตต่อเติมอาคารจากทางราชการให้ใช้เป็นอาคารเรียนเพื่อการศึกษา เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถหาเอกสารจากทางราชการได้ ให้วิศวกรที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร ยกเว้นอาคารศูนย์การค้าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

1.7.1.2 ห้องเรียน

ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูเป็นผู้สอน มีขนาดพื้นที่ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน และจำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 45 คน สำหรับห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ และห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเพียงอย่างเดียว มีขนาดพื้นที่ 1 ตารางเมตร ต่อ นักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน สำหรับห้องเรียนที่จัดแบบห้องบรรยายขนาดใหญ่ที่สามารถมองเห็นครูผู้สอน อาจจะ มีนักเรียนเกินห้องละ 90 คน มีขนาดพื้นที่ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คนและจะต้องเพิ่มสื่อ และเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนตามสัดส่วนนักเรียน

1.7.1.3 การจัดอาคารสถานที่และความปลอดภัย

ห้องเรียน ห้องประกอบ ต้องมีแสงสว่างพอเพียงและมีระบบถ่ายเทอากาศที่ถูกสุขลักษณะ มีห้องธุรการและหรือห้องพัสดุแยกต่างหากจากห้องเรียน มีการจัดให้มี

พื้นที่ หรือห้องสำหรับพักผ่อนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ตามสมควร จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่สะอาดถูกสุขลักษณะให้เพียงพอตามจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ มีห้องส้วมแยกชาย-หญิง โดยถืออัตราส่วนจำนวนนักเรียน 35 คนต่อ 1 ที่ สำหรับการเปิดสอนในแต่ละรอบเกิน 20 คนขึ้นไป ให้เพิ่มอีก 1 ที่ ต้องจัดให้มีทางหนีไฟตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในเรื่องการป้องกันอัคคีภัย

1.7.1.4 เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนและการใช้สื่อ

จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน ตลอดเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอน ในอัตราส่วน 1 คน ต่อนักเรียน 1 ห้อง สำหรับสื่อโทรทัศน์หรือฉากรับภาพ ต้องมีขนาดใหญ่เพียงพอให้นักเรียนสามารถมองเห็นและเข้าใจเรื่องราวที่สื่อนำเสนอได้อย่างชัดเจน โดยจะต้องให้มีสื่ออย่างน้อย 1 เครื่อง ต่อนักเรียน 15 คน

1.7.1.5 คุณสมบัติของครู และเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน

ครูจะต้องมีความรู้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดความรู้และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและมีทักษะในการใช้สื่อ

1.7.1.6 ค่าธรรมเนียมการเรียน

การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน จะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยให้เก็บได้ในอัตราดังนี้ การเรียนการสอนโดยใช้ครูผู้สอนให้เก็บในอัตราที่สูงกว่าการเรียนการสอนโดยใช้สื่อผสมครู ส่วนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเป็นเครื่องมือจะต้องเก็บในราคาต่ำสุด กรณีที่นักเรียนได้ชำระค่าธรรมเนียมการเรียนแล้ว มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามหลักสูตรที่สมัครเรียน ให้ผู้รับใบอนุญาตคืนเงินค่าธรรมเนียมการเรียนให้แก่ นักเรียนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบการของโรงเรียน ส่วนอัตราราคาคืนเงินให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

1.7.2 มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ที่เกี่ยวข้องกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมมีดังต่อไปนี้

1.7.2.1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสม และใช้เป็นเครื่องชี้นำ การดำเนินงานของโรงเรียนได้

1.7.2.2 เป้าหมายของโรงเรียน มุ่งเน้นผลที่แท้จริงที่จะเกิดแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมทั้งเน้นประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

1.7.2.3 หลักสูตรได้รับการพัฒนา ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม/ท้องถิ่นและผู้เรียน

1.7.2.4 มีกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

1.7.2.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและเพียงพอแก่ผู้เรียน

1.7.2.6 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี

1.7.2.7 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อม เหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน

1.7.2.8 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติเพียงพอต่อการใช้งานและเหมาะสมกับหลักสูตรที่เปิดสอน

1.7.2.9 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมาะสมต่อการเรียนรู้

1.7.2.10 การจัด/บริการสุขภาพถูกสุขลักษณะและอนามัย

1.7.2.11 มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสภาพ และประเภทของโรงเรียน

1.7.2.12 มีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรภายนอก

ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR)

ความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR นั้น เริ่มแพร่หลายขึ้นในประเทศไทยประมาณปี 2549 (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. 2553) ทั้งบริษัทจดทะเบียนไทย บริษัทข้ามชาติ และรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ก็ถือว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์ขององค์กรไปด้วย ทำให้การดำเนินงานของธุรกิจนั้นๆ เป็นไปอย่างสะดวก ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจนั้นต้องดูแลควบคู่ไปทั้ง 3 ด้าน คือ กำไร สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยสังคม หมายถึง ชุมชน หรือคนในชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่ การดำเนินกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมนี้ ไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือถูกหลักจริยธรรมเท่านั้น หากแต่ยังสามารถสร้างสรรค์หรือลงทุนด้วยโครงการต่างๆ เช่น การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพเยาวชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตคน เป็นต้น ซึ่งผลของการลงทุนที่มีประโยชน์เหล่านี้ จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อสังคมและประเทศชาติ และส่งผลดีต่อผลประโยชน์ประกอบการของธุรกิจด้วย

สำหรับในกระแสรูขี้นโลกนั้น ได้มีการวิจัยถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยพบว่า การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวสามารถเพิ่มยอดขายและสัดส่วนการตลาดให้แก่ธุรกิจได้ ทำให้การวางตำแหน่งตราสินค้าแข็งขึ้น ส่งเสริมภาพลักษณ์และความสามารถขององค์กร เพิ่มขีดความสามารถในการดึงดูด กระตุ้นแรงบันดาลใจ และรักษาบุคลากร ลดค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการ และเพิ่มแรงดึงดูดใจต่อนักลงทุนและนักวิเคราะห์ทางการเงิน (ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี. 2551: 12)

ในปัจจุบันองค์กรระหว่างประเทศ อาทิ องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ธนาคารโลก องค์กรสหประชาชาติ (United Nations) ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ตลอดจนองค์กรภายในประเทศไทยเอง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคธุรกิจ ซึ่งต่างได้รับการคาดหวังว่าจะดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อตอบแทนผลกำไรคืนสู่สังคม นอกเหนือไปจากการค้ากำไรเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ แนวทางการดำเนินธุรกิจยังต้องคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่ยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้นด้วย

ดังนั้น ทิศทางการบริหารกิจการที่ดี เพื่อเสริมสร้างการแข่งขันจึงต้องมีพร้อมทั้งคุณภาพ ประสิทธิภาพ และคุณธรรม ซึ่งผลงานและผลลัพธ์ที่มีความสมดุล ทั้งผลทางเศรษฐกิจ (PROFIT) สังคม (PEOPLE) และสิ่งแวดล้อม (PLANET) (สุวัฒน์ ทองธนากุล. 2553. ออนไลน์)

ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน ยังไม่มีกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ด้วยกระแสตลอดจนความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ต่างเลือกใช้บริการกับองค์กรที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น จึงมีข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้น นอกจากนี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมยังเป็นข้อกำหนดหนึ่งในหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนมาตรฐานรางวัลต่าง ๆ ด้วย ดังที่จะได้กล่าวต่อไปในส่วนของกฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม

2.1 ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2553: ออนไลน์) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้และไกล ด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรหรือทรัพยากรจากภายนอกองค์กร ในอันที่จะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ตลอดจนหมายถึงบรรษัทภิบาล คือ การกำกับดูแลกิจการให้เจริญรุดหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเงื่อนไขความถูกต้อง โปร่งใส การมีจริยธรรมที่ดี โดยคำนึงถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการและสังคมโดยรวม

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ในความหมายของ World Business Council for Sustainable Development (อ้างถึงใน ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี. 2551: 3) หมายถึง พันธสัญญาทางธุรกิจเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน โดยอาศัยพนักงาน ครอบครัวของพนักงาน ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตพวกเขา

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ. 2553: 7) หมายถึง การดำเนินกิจกรรม การวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการ และการดำเนินงานขององค์กร ที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมทั้งในระดับใกล้ ที่หมายถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กร ได้แก่ ลูกค้า คู่ค้า พนักงาน ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่และสังคมระดับไกลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรในทางอ้อม ได้แก่ คู่แข่งทางธุรกิจ และประชาชนทั่วไป เป็นต้น

ความรับผิดชอบต่อสังคม (พิศมัย มะลิลลา. ออนไลน์) หมายถึง การกระทำที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและสังคม เช่น การบำเพ็ญประโยชน์และสร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนและสังคมอย่างเต็มความสามารถ การมีส่วนช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของบุคคลที่จะเป็นภัยต่อชุมชนและสังคม การช่วยคิดและมีส่วนช่วยทำการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม เช่น ความสกปรก การรักษาสาธารณสุขสมบัติของส่วนรวม การจราจร การเสียภาษี การกระทำที่เป็นภัย ต่อประเทศชาติ เป็นต้น

ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ในความหมายขององค์กรธุรกิจเพื่อบริหารสังคม (Business for Social Responsibility) (ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี. 2551: 3) หมายถึง พฤติกรรมในการทำธุรกิจที่ได้มาตรฐานหรือเกินมาตรฐานทางจริยธรรม กฎหมายการพาณิชย์และความคาดหวังของสาธารณชน

นอกจากนี้ ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี (2551: 4) ยังได้กล่าวถึง กิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม ซึ่งสะท้อนภาพของความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจในรูปแบบต่างๆ อาทิ กิจกรรมเพื่อสนับสนุนประเด็นเกี่ยวกับอนามัยชุมชน (เช่น โรคเอดส์ การตรวจหามะเร็ง เต้านมระยะเริ่มแรก การสร้างภูมิคุ้มกันตามกำหนดเวลา) เกี่ยวกับความปลอดภัย (การอบรมผู้ขับขี่ การป้องกันอาชญากรรม การรณรงค์ใช้อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยในยานพาหนะ) เกี่ยวกับการศึกษา (รณรงค์การอ่านออกเขียนได้ การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน การให้การศึกษาพิเศษ ตามความต้องการ) เกี่ยวเนื่องกับการจ้างงาน (การฝึกอาชีพ กฎเกณฑ์การจ้างงาน ที่ตั้งโรงงาน) เกี่ยวเนื่องกับสถานะแวดล้อม (การรีไซเคิลสิ่งของที่ใช้แล้ว การห้ามใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย การลดขนาดบรรจุภัณฑ์) เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจ (เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อที่อยู่อาศัย) และเกี่ยวเนื่องกับสิ่งที่สนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (ความหิว การไร้ที่อยู่อาศัย ป้องกันการทารุณสัตว์ สิทธิการออกเสียง การต่อต้านการแบ่งแยกสีผิว) โดยองค์กรอาจให้การสนับสนุนได้ในหลายรูปแบบ อาทิ การบริจาคเป็นเงินสด การให้ทุนการออกเงิน โฆษณา การประชาสัมพันธ์ การเป็นสปอนเซอร์ ให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยี การมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่น (การบริจาคสินค้า เช่น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ หรือบริการอื่น เช่น งานพิมพ์) บุคลากรอาสา และการให้ความช่วยเหลือผ่านช่องทางทางการจัดจำหน่าย รวมไปถึงองค์กรอาจให้การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมเหล่านี้ด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับองค์กรอื่นก็ได้

กล่าวโดยสรุป ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง พันธสัญญาขององค์กร โดยอาจสะท้อนผ่านวิสัยทัศน์ของซีอีโอ หรือการระบุไว้ในพันธกิจขององค์กร ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมเพื่อให้

บรรลุปันธกิจขององค์กรดังกล่าว อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนามัยชุมชน ความปลอดภัย การศึกษา การจ้างงาน สภาวะแวดล้อม การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจ การตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยผ่านการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ อาทิ การบริจาคเป็นเงินสด การให้ทุนการออกเงินโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การเป็นสปอนเซอร์ การบริจาคในรูปแบบของสินค้าและบริการ บุคลากรอาสา โดยองค์กรอาจให้การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมเหล่านี้ ด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับองค์กรอื่นก็ได้

2.2 ประเภทของความรับผิดชอบต่อสังคม

2.2.1) การแบ่งประเภทความรับผิดชอบต่อสังคมตามบทบาท และความเกี่ยวข้องของหน่วยงาน

สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2551: ออนไลน์) แบ่งประเภทของความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามบทบาทและความเกี่ยวข้องของหน่วยงาน ออกเป็น 3 ประเภท (division) ดังนี้

1) CSR-after-process หรือ "กิจกรรมเพื่อสังคม" คือ การดำเนินกิจกรรม (activities) ของหน่วยงาน ซึ่งโดยมากเป็นองค์กรธุรกิจที่แสวงหากำไร เพื่อสร้างให้เกิด ประโยชน์แก่สังคมในด้านต่างๆ โดยกิจกรรมที่ดำเนินการนั้นมักแยกต่างหากจากการดำเนินธุรกิจที่เป็นกระบวนการ (process) หลักของกิจการและเกิดขึ้นภายหลัง เช่น การแก้ไขเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบทางมลพิษจากการประกอบการ การแจกจ่ายสิ่งของช่วยบรรเทาสาธารณภัย การ เป็นอาสาสมัครช่วยบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ซึ่งกิจกรรมเพื่อสังคมเหล่านี้มักเป็นกิจกรรมที่อยู่นอกเหนือเวลาทำงานตามปกติ

2) CSR-in-process หรือ "ธุรกิจเพื่อสังคม" คือ การดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมที่อยู่ในกระบวนการทำงานหลักของกิจการ หรือเป็นการทำธุรกิจที่หากำไรอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การป้องกันหรือกำจัดมลพิษในกระบวนการผลิต เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อชุมชน การผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามข้อกำหนดในฉลากผลิตภัณฑ์ การเปิดเผยข้อมูลผลิตภัณฑ์อย่างถูกต้องครบถ้วนต่อผู้บริโภค การชดเชยความเสียหายให้แก่ลูกค้าที่เกิดจากความผิดพลาดและความบกพร่องของพนักงาน ซึ่งการดำเนินความรับผิดชอบต่อสังคมเหล่านี้ถือเป็นกิจกรรมที่อยู่ในเวลาทำงานปกติของกิจการ

3) CSR-as-process หรือ "กิจการเพื่อสังคม" กิจการในประเภทนี้ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยไม่แสวงหากำไรให้แก่ตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นหน่วยงานที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อยังประโยชน์ให้แก่สังคมในทุกกระบวนการของกิจการ ในปัจจุบัน มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ผู้ประกอบการสังคม (Social Entreprises) ได้แก่ มูลนิธิ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรประชาชน และส่วนราชการต่างๆ ซึ่งสถานะของกิจการเพื่อสังคมเกิดจากการผสมผสานอุดมการณ์ในแบบนักพัฒนาสังคมเข้ากับการบริหารจัดการในแบบผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นการผนวกจุดแข็งระหว่าง

แผนงานของภาคประชาสังคมกับกระบวนการที่มีประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ ในอันที่จะสร้างให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมโดยรวม ขณะเดียวกันกิจการก็สามารถอยู่รอดได้ด้วยการพึ่งพาการดำเนินงานของตนเอง แทนการสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอกหรือได้รับการอุดหนุนจากภาษีของประชาชน

2.2.2) การแบ่งประเภทความรับผิดชอบต่อสังคมตามรูปแบบกิจกรรม

ศาสตราจารย์ฟิลิป คอตเลอร์ แห่งมหาวิทยาลัยนอร์ทเวสเทิร์น และแนนซี ลี อาจารย์สมทบแห่งมหาวิทยาลัยวอชิงตัน และมหาวิทยาลัยซีแอตเติล ได้จำแนกซีเอสอาร์ไว้เป็น 6 กิจกรรม (2551: 49 - 277) ได้แก่

1) การส่งเสริมประเด็นสังคม (Cause Promotion)

ในการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเด็นสังคม องค์กรจัดหาเงินทุน ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ หรือทรัพยากรอื่นๆ ขององค์กรมาช่วยขยายความรู้และความห่วงใยต่อประเด็นสังคม หรือเพื่อส่งเสริมการระดมทุน การบริจาค หรือหาอาสาสมัครเพื่อสนองต่อประเด็นสังคมนั้น การสื่อสารแบบเชิญชวนเป็นเป้าหมายหลักของกิจกรรมนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความรู้และความห่วงใยต่อประเด็นสังคม และ/หรือเชิญชวนผู้สนใจจะบริจาคและอยากจะมีส่วนในการสนองต่อประเด็นสังคมนั้น หรือเชิญชวนให้มีคนอยากจะทำร่วมในกิจกรรมความสำเร็จของแคมเปญรณรงค์อยู่ที่การใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การคิดข้อความที่ดึงดูดใจ การสร้างสรรค์องค์ประกอบที่ดูเชิญชวน ตลอดจนการเลือกใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพและให้ประสิทธิผล แผนการรณรงค์วางบนฐานคำนิยามกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เป้าหมายในการสื่อสาร และเป้าหมายผลประโยชน์ที่จะได้ ช่องทางการสื่อสารที่ใช้ได้ และการวางตำแหน่งที่ต้องการ

การส่งเสริมประเด็นสังคมโดยทั่วไป ตัวอย่างเช่น การสร้างจิตสำนึก และความห่วงใยต่อสาเหตุปัญหาสังคมด้วยการนำเสนอข้อเท็จจริงและตัวเลขสถิติ เช่น การตีพิมพ์จำนวนเด็กนักเรียนที่อดอยากในอเมริกา หรือจำนวนสุนัขที่ตายอย่างทุกข์ทรมานต่อปี เชิญชวนให้คนสนใจค้นหาข้อเท็จจริงในสาเหตุปัญหาดังกล่าวด้วยการเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ หรือการขอข้อมูลโบรชัวร์หรือขออุปกรณ์ เชิญชวนคนสละเวลาช่วยเหลือผู้ที่ยากลำบาก เช่น พนักงาน ในร้านค้าปลีก ช่วยกันแจกแวนสายตา เชิญชวนให้คนบริจาคเงินเพื่อช่วยสนองต่อประเด็นสังคม เชิญชวนให้คนบริจาคทรัพยากรอื่นๆ ที่ไม่ใช่เงิน ตลอดจนการเชิญชวนให้คนเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษ เช่น กิจกรรมเดินวิ่งเพื่อการกุศล

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมประเด็นสังคม หมายถึง การที่องค์กร ตระหนักถึงประเด็นสังคมใดสังคมหนึ่ง และต้องการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักแก่สังคมวงกว้างอย่างเป็นรูปธรรมในประเด็นทางสังคมนั้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาเงินทุน วัสดุสิ่งของ หรือทรัพยากรอื่นขององค์กร เพื่อขยายการรับรู้และความห่วงใยต่อประเด็นปัญหาทางสังคมนั้น ตลอดจนสนับสนุนการระดมทุน การมีส่วนร่วมหรือการเพิ่มหาอาสาสมัครเพื่อการดังกล่าว องค์กรธุรกิจอาจริเริ่มและบริหารงานส่งเสริมด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับองค์กรหนึ่งองค์กรใด หรือกับหลายๆ องค์กรก็ได้

2) การตลาดเกี่ยวเนื่องกับประเด็นสังคม (Cause-Related Marketing)

ในประเด็นนี้องค์กรสร้างพันธสัญญาที่จะบริจาคเงิน เพื่อสนองต่อประเด็นสังคมบนพื้นฐานของยอดขายสินค้า โดยทั่วๆ ไปข้อเสนอนี้จะประกาศใช้ในเวลาหนึ่ง สำหรับสินค้าบางตัวและต่อการกุศลเฉพาะอย่าง ความเชื่อมโยงกับการขายสินค้าหรือการทำ ธุรกิจทำให้กิจกรรมนี้มีข้อแตกต่างที่ชัดเจน เนื่องจากช่วยตอบสนองต่อประเด็นสังคมในการทำกุศล และขณะเดียวกันก็มีศักยภาพในการเพิ่มยอดขายสินค้าให้กับองค์กร การบริจาคอาจเป็นรูปของเงินสด หรือเป็นร้อยละของยอดขายก็ได้

ตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมประเภทนี้ อาทิ เงินสดจำนวนหนึ่งต่อยอดขายแต่ละชิ้น อาทิ กิจกรรมส่งเสริมโยเกิร์ต โยเฟลต์ในปี 2546 ระบุว่าจะจ่ายเงิน 10 เซนต์ให้แก่มูลนิธิ Susan G.Komen Breast Cancer ต่อทุก ๆ ฝาโยเกิร์ตสีชมพูที่ลูกค้า ส่งกลับคืนมา ภายในวันที่ 31 ธันวาคม ร้อยละของยอดขายสินค้าหรือธุรกรรมจะถูกนำไปบริจาคเพื่อการกุศล เช่น ร้อยละ 73 ของราคาขาย Avon's Crusade Candle คืนกลับไปเพื่อช่วยมะเร็งเต้านม หรือส่วนหนึ่งของยอดขายสินค้า ซึ่งอาจไม่เปิดเผยตัวเลขที่ชัดเจน นำไปบริจาคเพื่อการกุศล บริษัทสมทบเท่ากับที่ลูกค้าบริจาคเพื่อสินค้าที่เกี่ยวข้อง

กล่าวโดยสรุป การตลาดเกี่ยวเนื่องกับประเด็นสังคม หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้บริโภคมีส่วนเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือในประเด็นสังคมนั้น โดยผ่านการซื้อสินค้าของบริษัท ซึ่งบริษัทจะอุดหนุนหรือการบริจาครายได้ส่วนหนึ่งจากการขายผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยเหลือ หรือร่วมแก้ไขประเด็นปัญหาทางสังคมจำเพาะหนึ่งๆ ซึ่งมักมีช่วงเวลาที่กำหนดแน่นอน หรือดำเนินการแบบจำเพาะผลิตภัณฑ์ หรือให้แก่การกุศลที่ระบุไว้เท่านั้น กิจกรรมชนิดนี้ องค์กรธุรกิจมักร่วมมือกับองค์กรที่ไม่มีวัตถุประสงค์หากำไรเพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพในประโยชน์ร่วมกัน ด้วยวิธีการเพิ่มยอดขายผลิตภัณฑ์ เพื่อนำเงินรายได้ไปสนับสนุนกิจกรรมการกุศลนั้นๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้แก่ผู้บริโภคได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการกุศลผ่านการซื้อผลิตภัณฑ์โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นใดเพิ่มเติม

3) การตลาดเพื่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Marketing)

กิจกรรมประเภทนี้ คือวิธีการที่องค์กรสนับสนุนการจัดทำโครงการและ/หรือลงมือปฏิบัติการรณรงค์ เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงสุขอนามัย ความปลอดภัย สภาวะแวดล้อม หรือความเป็นอยู่ของประชาชน การเปลี่ยนพฤติกรรมคือจุดเป้าหมาย และผลลัพธ์ที่ต้องการ

ลักษณะทั่วไปของกิจกรรมประเภทนี้ จะเป็นการรณรงค์การตลาดเพื่อสังคมขององค์กร ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมพฤติกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับประเด็นเฉพาะบางประเด็น เช่น ประเด็นสุขภาพ รวมถึงการเลิกบุหรี่ย มะเร็งเต้านม มะเร็งต่อมลูกหมาก กิจกรรมออกกำลังกาย การท้องในกลุ่มวัยรุ่น มะเร็งผิวหนัง อาหารเป็นพิษ เบาหวาน โรคหัวใจ เอ็ดส์ อนามัยในช่องปาก ประเด็นเกี่ยวกับการป้องกันการบาดเจ็บ รวมถึงความปลอดภัยบนท้องถนน การเก็บปิ่นในที่ปลอดภัย ป้องกันการจมน้ำ ป้องกันการฆ่าตัวตาย ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การประหยัดน้ำ

ประหยัดไฟ การใช้ยาฆ่าแมลง มลพิษทางอากาศ การอนุรักษ์สัตว์ป่า ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การเป็นอาสาสมัคร การไปลงคะแนนเสียง การบริจาคอวัยวะ การป้องกันอาชญากรรม การป้องกันการทารุณสัตว์ การบริจาคโลหิต

กล่าวโดยสรุป การตลาดเพื่อสังคมขององค์กร หมายถึง การที่องค์กรสนับสนุนการพัฒนา หรือการทำให้เกิดผลจากการรณรงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในประเด็นทางสังคม ที่ดำเนินการ อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อม หรือด้านสุขภาวะ ความแตกต่างสำคัญระหว่างการตลาด เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาด้านสังคมกับการส่งเสริมการรับรู้ประเด็น ปัญหาทางสังคม คือ การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาด้านสังคมจะเน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior Change) เป็นหลัก ในขณะที่การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคมจะเน้นที่การสร้างตระหนักรู้ (Awareness) ตลอดจนการสนับสนุนทรัพยากรด้านทุนและอาสาสมัคร เพื่อให้รับรู้ถึงประเด็นปัญหาดังกล่าว

4) การบริจาคตรง (Corporate Philanthropy)

กิจกรรมประเภทนี้ คือการบริจาคโดยตรงกับองค์กรการกุศล หรือการสนองต่อประเด็นสังคม ซึ่งโดยมากเป็นในรูปของกองทุน เงินสด การบริจาค และ/หรือการให้บริการรูปแบบอื่นๆ การทำการกุศลลักษณะนี้เป็นรูปแบบกิจกรรมเพื่อสังคมที่ทำกันมาแต่ดั้งเดิม และเป็นแหล่งทรัพยากรหลักในการช่วยเหลือหน่วยงานที่บริการสุขภาพให้แก่ชุมชนและบุคคล การศึกษาศิลปะ รวมทั้งหน่วยงานที่มีพันธกิจอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การบริจาคทำบุญขององค์กรลักษณะนี้ มักเป็นตัวช่วยสำคัญสำหรับงบประมาณปฏิบัติการขององค์กรไม่แสวงหากำไร ค่าใช้จ่ายของกองทุน และโครงการพิเศษต่าง ๆ

ลักษณะทั่วไปของกิจกรรมประเภทนี้ คือ การบริจาคเป็นเงินสด การเสนอให้ทุนช่วยเหลือ การให้ทุนการศึกษา การบริจาคสินค้า การบริจาคบริการ การอนุญาตให้ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุป การบริจาคตรง หมายถึง การช่วยเหลือไปที่ประเด็นปัญหาทางสังคมโดยตรงในรูปของการบริจาคเงินหรือวัตถุสิ่งของ เป็นกิจกรรมที่พบเห็นในแทบทุกองค์กรธุรกิจ และโดยมากมักจะเป็นไปตามกระแสความต้องการจากภายนอกหรือมีผู้เสนอให้ทำมากกว่าจะเกิดจากการวางแผนหรือออกแบบกิจกรรมจากภายในองค์กรเอง ทำให้ไม่เกิดการเชื่อมโยงเข้ากับเป้าหมายหรือพันธกิจขององค์กรเท่าใดนัก

5) อาสาสมัครช่วยเหลือชุมชน (Community Volunteering)

กิจกรรมอาสาสมัครช่วยเหลือชุมชน เป็นกิจกรรมที่องค์กรสนับสนุน และกระตุ้นให้พนักงาน หุ้นส่วนค้าปลีก และ/หรือสมาชิกแฟรนไชส์ให้สละเวลาเพื่อสนับสนุนองค์กรชุมชนและสนองต่อประเด็นปัญหาด้านสังคม กิจกรรมอาสาสมัครอาจรวมถึงการที่บุคลากรอาสาใช้ความชำนาญพิเศษ ความสามารถ ความคิด และ/หรือแรงงานการสนับสนุนขององค์กร อาจรวมถึงการอนุญาตให้บุคลากรใช้เวลาว่างโดยได้รับเงินเดือนในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมในเรื่องที่เขาสนใจ ให้

การยกย่องในสิ่งที่อาสาสมัครทำ และจัดหาทีมงานเพื่อช่วยสนับสนุนบางประเด็นปัญหาที่องค์กรตั้งเป้าหมายไว้

ลักษณะทั่วไปของโครงการนี้ ได้แก่ เสนอประเด็นปัญหาสังคมและองค์กรการกุศลที่พนักงานอาจสนใจ รวมทั้งรายละเอียดข้อมูลวิธีที่จะเข้ามามีส่วนร่วม โดยมากมักเป็นประเด็นปัญหาสังคม และองค์กรการกุศลที่บริษัทดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบอื่นอยู่ ส่งเสริมจริยธรรมองค์กรผ่านการสื่อสารภายในให้บุคลากรอาสาช่วยเหลือชุมชน โดยอาจให้ข้อมูล แหล่งทรัพยากรที่จะนำไปใช้ได้ เพื่อให้อาสาสมัครมองหาโอกาสจัดทีมอาสาสมัครเพื่อสนองต่อประเด็นปัญหาสังคม หรือกิจกรรมพิเศษบางประการ เปิดทางให้บุคลากรลาไปทำงานอาสาสมัครในระหว่างปีโดยไม่ได้รับเงินเดือนและสวัสดิการเป็นปกติ ยกย่องบุคลากรอาสาตัวอย่างโดยวิธีการต่างๆ

กล่าวโดยสรุป อาสาสมัครช่วยเหลือชุมชน หมายถึง การสนับสนุน หรือจูงใจให้พนักงาน คู่ค้าร่วมสละเวลาและแรงงานในการทำงานให้แก่ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่และเพื่อตอบสนองต่อประเด็นปัญหาทางสังคมที่องค์กรให้ความสนใจหรือห่วงใย องค์กรธุรกิจอาจเป็นผู้ดำเนินการเองโดยลำพัง หรือร่วมมือกับองค์กรหนึ่งองค์กรใด และอาจเป็นผู้กำหนดกิจกรรมอาสาดังกล่าวนั่นเอง หรือให้พนักงานเป็นผู้คัดเลือกกิจกรรมแล้วนำเสนอต่อองค์กรเพื่อพิจารณาให้การสนับสนุน โดยที่พนักงานสามารถได้รับการชดเชยในรูปของวันหยุดหรือวันลาเพิ่มเติม

6) ข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Socially Responsible Business Practices)

ข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม คือ สิ่งที่องค์กรนำมาประยุกต์ใช้ในการลงทุนและปฏิบัติทางธุรกิจอย่างมีดุลพินิจ เพื่อสนองต่อประเด็นสังคมในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชนและปกป้องสิ่งแวดล้อม จุดแตกต่างที่สำคัญอยู่ที่การมุ่งเน้นกิจกรรมที่ใช้ดุลพินิจโดยยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม ไม่ใช่กิจกรรมที่ถูกบังคับใช้ด้วยกฎหมาย หรือด้วยหน่วยงานที่ควบคุมกฎเกณฑ์ หรือคิดขึ้นง่ายๆ มีการตีความหมายคำว่าชุมชนอย่างกว้างๆ ให้รวมพนักงาน องค์กร ชัพพลายเออร์ ผู้จัดจำหน่าย พันธมิตรภาครัฐ องค์กรไม่แสวงกำไร และประชาชนทั่วไป ส่วนความเป็นอยู่อาจหมายถึงได้ทั้งสุขภาพและความปลอดภัย เช่นเดียวกับความต้องการทางจิตวิทยาและอารมณ์

ลักษณะทั่วไปของกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การออกแบบอาคาร สถานที่ เพื่อให้อย่างน้อยเป็นไปตามแนวทาง และข้อเสนอแนะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และรักษาความปลอดภัย จัดทำกระบวนการปรับปรุง ซึ่งอาจรวมข้อปฏิบัติ เช่น เลิกใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ลดจำนวนสารเคมีที่ใช้ในการปลูกพืช หยุดการนำเสนอสินค้าที่ได้รับ การพิจารณาว่าอันตรายต่อสุขภาพ แต่ไม่ได้ผิดกฎหมาย เลิกชัพพลายเออร์ที่ยินยอมใช้หรือที่ยึดในข้อปฏิบัติเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ให้การสนับสนุนและให้รางวัลในความพยายามของพวกเขา การจัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากร จัดตั้งอำนาจความสะดวกแก่คนพิการเพิ่มขึ้นโดยใช้เทคโนโลยี

กล่าวโดยสรุป ข้อปฏิบัติทางธุรกิจเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง นโยบาย ปรัชญา พันธสัญญา ตลอดจนข้อกำหนดขององค์กรในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างพินิจพิเคราะห์ ทั้งในเชิงป้องกันโดยการหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม หรือ ในเชิงร่วมกันแก้ไขโดยการช่วยเหลือเยียวยาปัญหาทางสังคมนั้นๆ ด้วยกระบวนการทางธุรกิจ เพื่อการยกระดับสุขภาวะของชุมชนและการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม โดยที่องค์กรธุรกิจสามารถที่จะดำเนินการเองหรือเลือกที่จะร่วมมือกับพันธมิตรภายนอกก็ได้

7) การพัฒนาและส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการตามกำลังซื้อของคนในระดับฐานราก (Developing and Delivering Affordable Products and Services) เป็นการ ใช้กระบวนการทางธุรกิจในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการสู่ตลาดที่เรียกว่า The Bottom of the Pyramid (BoP) ในราคาที่ไม่แพง เหมาะกับกำลังซื้อของผู้บริโภคในระดับฐานราก ให้สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมกันกับเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจในการเข้าถึงตลาดปริมาณมหาศาล

2.3 กฎหมายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับ CSR

ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของหลักธรรมาภิบาล และมีความสำคัญในตัวเอง ซึ่งจะเห็นได้จากกฎหมายและข้อกำหนดด้านธรรมาภิบาลนั้น จะมีหลักการพื้นฐาน คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมรวมอยู่ด้วย ในขณะที่เดียวกันความรับผิดชอบต่อสังคม ได้มีรายละเอียดและแนวปฏิบัติที่แยกออกมาเพื่อให้มีความชัดเจนและสามารถดำเนินการได้ ในที่นี้จะกล่าวถึงทั้งข้อกำหนด ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล และความรับผิดชอบต่อสังคม

2.3.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับดังกล่าว ข้อที่ 4 หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ระบุว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็ง หรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย และกระแสโลกยุคปัจจุบัน ในการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ประการ ดังนี้

1) หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัย และเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2) หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

3) หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

4) หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

5) หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6) หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

2.3.2 หลักการธรรมาภิบาลของ UN ESCAP

United Nation Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UN ESCAP) ได้กำหนดหลักการหรือองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ 8 หลักการ คือ การมีส่วนร่วม (participation) การปฏิบัติตามกฎ (rule of law) ความโปร่งใส (transparency) ความรับผิดชอบ (responsiveness) ความสอดคล้อง (consensus oriented) ความเสมอภาค (equity and inclusiveness) การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (effectiveness and efficiency) และการมีเหตุผล (accountability) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การมีส่วนร่วม (participation) สมาชิกทั้งหญิงและชายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นที่สำคัญในสังคมและสร้างความสามัคคีให้เกิดในประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระสมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเองโดยไม่มีการบังคับ หรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงาน สถาบัน หรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย

2) การปฏิบัติตามกฎหมาย (rule of law) ธรรมชาติเกี่ยวข้องกับความถูกต้องตามกรอบของกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เสมอภาคและเป็นธรรมกับประชาชนทุกคนโดยทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายเดียวกัน

3) ความโปร่งใส (transparency) เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งช่วยแก้ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันได้ทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยสื่อเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการตรวจสอบ และรายงานผลการดำเนินงานโดยการเสนอข่าวสารให้สังคมรับทราบ

4) ความรับผิดชอบ (responsiveness) เป็นการพยายามให้คนในทุกฝ่ายปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดในการทำงาน กล่าวที่ตัดสินใจและรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจนั้น ๆ

5) ความสอดคล้อง (consensus oriented) เป็นการกำหนดและสรุปความต้องการของคนในสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยหาจุดสนใจร่วมกันและความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมมาเป็นข้อปฏิบัติ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม เนื่องจากการจะพัฒนาสังคมได้ ควรต้องทราบความต้องการที่สอดคล้องต้องกันของสังคมนั้น ๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ ก่อน

6) ความเสมอภาค (equity and inclusiveness) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนพึงได้รับจากรัฐบาล ทั้งการบริการด้านสวัสดิการ รวมไปถึงสาธารณูปโภคที่จำเป็นด้านอื่น ๆ

7) การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (effectiveness and efficiency) เป็นวิธีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ โดยการผลิตและจำหน่ายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่างบกับเงินที่ลงทุน หรือการใช้ทรัพยากรให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยมีการพัฒนากระบวนการเพิ่มผลผลิตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

8) การมีเหตุผล (accountability) เป็นความต้องการในทุกสังคม ประชาชนทุกคนต้องตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการทำงานของตนอย่างสมเหตุสมผล การมีเหตุผลไม่สามารถกระทำได้ถ้าปราศจากการปฏิบัติตามกฎหมายและความโปร่งใส

2.3.3 แนวปฏิบัติ OECD สำหรับบริษัทข้ามชาติ (OECD Guidelines for Multi-National Enterprises)

หลักการปฏิบัติสำหรับข้อแนะนำของ OECD สำหรับบริษัทข้ามชาติ (สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. 2553. ออนไลน์) เป็นการนำไปปฏิบัติด้วยความสมัครใจ ไม่มีข้อบังคับทางกฎหมาย ทั้งนี้ บริษัทจะต้องทำตามนโยบายทั่วไปของแต่ละประเทศที่ตนเข้าไปประกอบกิจการ โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามเอกสารข้อแนะนำ OECD สำหรับบริษัทข้ามชาติ (ฉบับแปลภาษาไทย) ระบุไว้อย่างเป็นทางการมีรายละเอียดทั้งหมด 11 ข้อด้วยกัน ดังนี้

1) มีส่วนส่งเสริมความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในลักษณะที่เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) เคารพสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ได้รับผลจากการดำเนินงานของบริษัท โดยให้สอดคล้องกับพันธะ และข้อตกลงระหว่างประเทศที่รัฐบาลของประเทศที่ตนเข้าไปประกอบการ ยึดถือปฏิบัติ

3) เป็นส่วนในการส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถในพื้นที่ โดยทำงานอย่างใกล้ชิดร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ธุรกิจท้องถิ่น และพัฒนากิจกรรมในตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับแนวทางการประกอบธุรกิจที่สมเหตุสมผลและเป็นธรรม

4) ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างงานและการอบรมพนักงาน

5) ละเว้นการแสวงหา หรือรับสิทธิพิเศษที่ไม่เป็นไปตามสิทธิอันชอบธรรม หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัย แรงงาน ภาษี แรงจูงใจทางการเงิน และอื่นๆ

6) สนับสนุนและยึดถือหลักธรรมาภิบาลที่ดี และพัฒนาหลักธรรมาภิบาลให้เป็นแนวทางที่บริษัทนำไปปฏิบัติ

7) พัฒนาและใช้แนวทางการควบคุมตนเองที่ได้ผล และระบบการบริหารจัดการที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ และความไว้วางใจระหว่างบริษัทฯ กับสังคมที่บริษัทฯ ดำเนินกิจกรรมอยู่

8) ส่งเสริมให้พนักงานรับทราบ และปฏิบัติตามนโยบายของบริษัทผ่านการบังคับใช้นโยบายในรูปแบบที่เหมาะสม รวมถึงการฝึกอบรม

9) ละเว้นการลงโทษ หรือเลือกปฏิบัติต่อพนักงานที่รายงานต่อฝ่ายจัดการ หรือเจ้าหน้าที่รัฐถึงการกระทำของบริษัทที่ขัดต่อกฎหมาย หรือข้อแนะนำ OECD หรือนโยบายของบริษัท โดยการรายงานนั้นเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ใจ

10) กระตุ้นและสนับสนุนให้ภาคีทางธุรกิจ รวมทั้งผู้จัดหาวัตถุดิบและผู้รับช่วงต่อ ปฏิบัติตามหลักการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจที่สอดคล้องกับข้อแนะนำของ OECD

11) ละเว้นการเกี่ยวข้องที่ไม่เหมาะสม กับกิจกรรมการเมืองในพื้นที่ นอกจากข้อแนะนำ เรื่องการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวแล้ว ทาง OECD ยังระบุข้อแนะนำอื่นๆ เช่น เรื่องการแสดงความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูล, ข้อแนะนำด้านสิ่งแวดล้อม, ความสัมพันธ์กับลูกจ้างและอุตสาหกรรม, การต่อสู้กับการรับสินบน, ผลประโยชน์ของผู้บริโภค, การคิดค้นและใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, ภาษี, และการแข่งขันทางธุรกิจ (competition)

2.3.4 บทบาทของแนวคิดรางวัลคุณภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2549 กับสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมหลักและแนวคิดของรางวัลคุณภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2549 ซึ่งจัดทำโดยสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ทั้งนี้ คำอธิบายความรับผิดชอบต่อสังคมของมาตรฐานรางวัลดังกล่าว มีดังนี้ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. 2549: 12)

ผู้นำองค์กร ควรให้ความสำคัญต่อความรับผิดชอบต่อที่มีต่อสาธารณะ พฤติกรรมที่มีจริยธรรมและความจำเป็นในการบำเพ็ญตนเป็นพลเมืองที่ดีด้วย ผู้นำควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการมุ่งเน้นจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจและการคุ้มครองป้องกันสุขอนามัยของสาธารณะ การคุ้มครอง ป้องกัน สุขอนามัย ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม ครอบคลุมถึงการปฏิบัติการขององค์กร และวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์และบริการ นอกจากนี้ องค์กรควรให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากร และลดความสูญเสียตั้งแต่ต้นทาง การวางแผนจึงควรคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลกระทบในเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการผลิต การกระจายผลิตภัณฑ์ การขนส่ง การใช้และการกำจัดผลิตภัณฑ์ การวางแผนที่มีประสิทธิผล ควรป้องกันมิให้เกิดปัญหา แก๊ส ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรงไปตรงมา และจัดให้มีการสารสนเทศและการสนับสนุนที่จำเป็น เพื่อให้สาธารณะมีความตระหนักในเรื่องดังกล่าวอยู่เสมอ รวมทั้งรักษาความปลอดภัย และความเชื่อมั่นของสาธารณะ

ในหลายๆ องค์กร ขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์มีความสำคัญมากในด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะ การตัดสินใจที่เกี่ยวกับการออกแบบมีผลกระทบต่อกระบวนการผลิต และของเสียที่เป็นขยะทั่วไปและขยะอุตสาหกรรม ดังนั้น กลยุทธ์การออกแบบที่มีประสิทธิผลจึงควรคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความกังวล และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

องค์กรไม่ควรเพียงแต่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบข้อบังคับของท้องถิ่น จังหวัด หรือประเทศเท่านั้น แต่ควรใช้เป็นโอกาสในการปรับปรุงเพื่อให้องค์กร “ปฏิบัติให้เหนือกว่ากฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องที่บังคับใช้กับองค์กร”

องค์กรควรให้ความสำคัญกับพฤติกรรมที่มีจริยธรรม ในการปฏิสัมพันธ์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด การปฏิบัติทางด้านจริยธรรมอย่างจริงจัง ควรเป็นข้อกำหนด และต้องมีการตรวจติดตามโดยคณะกรรมการธรรมาภิบาลขององค์กร

การบำเพ็ญตนเป็นพลเมืองดี เกี่ยวข้องกับการนำองค์กรและการสนับสนุนจุดประสงค์ที่สำคัญด้านสาธารณะตามข้อจำกัดด้านทรัพยากรขององค์กร จุดประสงค์ดังกล่าว อาจรวมถึงการปรับปรุงด้านการศึกษาและสุขอนามัยของชุมชน การทำให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดี การอนุรักษ์ทรัพยากร การให้บริการชุมชน การปรับปรุงวิธีปฏิบัติขององค์กรและอุตสาหกรรม และการแบ่งปันสารสนเทศที่ไม่เป็นความลับทางธุรกิจ ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นพลเมืองดี ยังรวมถึงการผลักดันองค์กรอื่นๆ ทั้งในภาครัฐและเอกชนให้ร่วมดำเนินการตามจุดประสงค์ดังกล่าวด้วย

การจัดการในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม จำเป็นต้องใช้ตัววัดที่เหมาะสม และความรับผิดชอบต่อภาวะผู้นำสำหรับตัววัดดังกล่าว

2.3.5 มาตรฐานไอ เอส โอ 26000 มาตรฐานเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000 Social Responsibility)

1) หลัก 7 ประการของ ISO 26000

หลัก 7 ประการของ ISO 26000 (กองบรรณาธิการเทคโนโลยีมีเดีย. 2551: ออนไลน์) คือ

1.1) หลักการปฏิบัติตามกฎหมาย (Principle of legal compliance) องค์กรจะต้องมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาติและระดับสากลทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ

1.2) หลักการเคารพต่อแนวปฏิบัติระดับชาติ หรือระดับสากล (Principle of respect for authoritative inter-government agreements or internationally recognized instruments) รวมถึงสนธิสัญญาสากล คำสั่ง ประกาศ ข้อตกลง มติ และข้อชี้แนะต่างๆ ซึ่งได้รับการรับรองจากองค์กรสากลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้นๆ

1.3) หลักการให้ความสำคัญ กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Principle of recognition of stakeholders and concerns) องค์กรควรตระหนักถึงสิทธิและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมขององค์กร เช่น นโยบาย ข้อเสนอ หรือการตัดสินใจต่างๆ ก็ตามที่จะส่งผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1.4) หลักของการแสดงรับผิดชอบ ที่สามารถตรวจสอบได้ (Principle of accountability) ในการดำเนินงานใดๆ ก็ตามขององค์กรต้องสามารถตรวจสอบได้จากภายนอก

1.5) หลักการความโปร่งใส (Principle of transparency) องค์กรควรเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างชัดเจน

1.6) หลักการเคารพในสิทธิมนุษยชน (Principle of respect of fundamental human right) องค์กรควรดำเนินนโยบายและดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

1.7) หลักการเคารพในความหลากหลาย (Principle of respect for diversity) องค์กรควรจ้างพนักงาน โดยไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ สีผิว ความเชื่อ อายุ เพศ

2) องค์ประกอบหลักของความรับผิดชอบ 7 ประการ

ใน ISO 26000 ได้กำหนดองค์ประกอบหลักของความรับผิดชอบไว้ 7 ประการ ดังนี้

2.1) มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Organization governance) กล่าวคือ องค์กรควรกำหนดหน้าที่ให้คณะกรรมการฝ่ายจัดการ ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถสอดส่องดูแลผลงานและการปฏิบัติงานขององค์กรได้ เพื่อแสดงถึงความโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบ และสามารถชี้แจงให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับทราบถึงผลการปฏิบัติงานได้

2.2) คำนึงถึงสิทธิมนุษยชน (Human rights) ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยสิทธิดังกล่าวควรครอบคลุมถึงสิทธิความเป็นพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศด้วย

2.3) ข้อปฏิบัติด้านแรงงาน (Labor practices) องค์กรต้องตระหนักว่าแรงงานไม่ใช่สินค้า ดังนั้นแรงงานจึงไม่ควรถูกปฏิบัติเสมือนเป็นปัจจัยการผลิต

2.4) การดูแลสิ่งแวดล้อม (Environment) องค์กรจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการป้องกันปัญหามลพิษการบริโภคอย่างยั่งยืน (Sustainable consumption) และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินการผลิตและบริการ

2.5) การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม (Fair operating practices) องค์กรต่างๆ ควรแข่งขันกันอย่างเป็นธรรมและเปิดกว้าง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการลดต้นทุนสินค้าและบริการ นวัตกรรมการพัฒนาสินค้าหรือกระบวนการใหม่ๆ รวมถึงจะช่วยขยายการเติบโตทางเศรษฐกิจและมาตรฐานการครองชีพในระยะยาว

2.6) ใส่ใจต่อผู้บริโภค (Consumer issues) องค์กรจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคได้รับทราบข้อมูลในการใช้สินค้าและบริการอย่างเหมาะสม ทั้งยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยในการใช้งานและสุขภาพของผู้บริโภค นอกจากนี้เมื่อพบว่าสินค้าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด องค์กรก็ต้องมีกลไกในการเรียกคืนสินค้า พร้อมทั้งยังต้องให้ความสำคัญกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอีกด้วย

2.7) การแบ่งปันสู่สังคมและชุมชน (Contribution to the community and society)

2.3.6 ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ

ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ UN Global Compact ซึ่งเริ่มขึ้นในปี 1999 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชิญชวนให้เหล่าบรรดาบรรษัทพลเมืองทั้งหลาย เข้าร่วมทำข้อตกลงภายใต้หลักสากล 10 ประการ สำหรับนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจให้ได้ชื่อว่าเป็นบรรษัทพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ หรือ Responsible Corporate Citizen ในสังคมโลก

หลักสากล 10 ประการดังกล่าว เกี่ยวข้องกับประเด็นหลัก 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) เรื่องแรงงาน (Labour) เรื่องสิ่งแวดล้อม (Environment) และเรื่อง การต้านทุจริต (Anti-Corruption) โดยหลัก 10 ประการนั้น ประกอบด้วย

สิทธิมนุษยชน

หลักประการที่ 1 สนับสนุน และเคารพในการปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ประกาศในระดับสากลตามขอบเขตอำนาจที่เอื้ออำนวย

หลักประการที่ 2 หมั่นตรวจตราดูแลมิให้ธุรกิจของตน เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน

แรงงาน

หลักประการที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนเสรีภาพ ในการรวมกลุ่มของแรงงานและการรับรองสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรองอย่างจริงจัง

หลักประการที่ 4 จัดการใช้แรงงานเกณฑ์ และที่เป็นการบังคับในทุกรูปแบบ

หลักประการที่ 5 ยกเลิกการใช้แรงงานเด็กอย่างจริงจัง

หลักประการที่ 6 ขจัดการเลือกปฏิบัติ ในเรื่องการจัดงาน และการประกอบอาชีพ
สิ่งแวดลอม

หลักประการที่ 7 สนับสนุนแนวทางการระแวดระวัง ในการดำเนินงานที่อาจ
ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดลอม

หลักประการที่ 8 อาสาจัดทำกิจกรรม ที่ส่งเสริมการยกระดับความรับผิดชอบ
ต่อสิ่งแวดลอม

หลักประการที่ 9 ส่งเสริมการพัฒนา และการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตร
ต่อสิ่งแวดลอม

การด้านทุจริต

หลักประการที่ 10 ดำเนินงานในทางต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการกรรโชกและการ
ให้สินบนในทุกรูปแบบ

นับตั้งแต่ที่มีการประกาศข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติอย่างเป็นทางการ เมื่อ
วันที่ 26 กรกฎาคม 2543 ได้มีหน่วยงานต่างๆ เข้าร่วมแล้วเกือบ 5,600 แห่ง โดยในจำนวนนี้เป็น
องค์กรธุรกิจกว่า 4,300 ราย จาก 120 ประเทศทั่วโลก สำหรับในประเทศไทยมีองค์กรธุรกิจ จำนวน
6 แห่ง รวมถึงสภาองค์กรนายจ้างแห่งประเทศไทยได้เข้าร่วมในข้อตกลงดังกล่าว (สถาบันไทยพัฒนา
มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2551)

2.4 ขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม

ฟิลิป คอตเลอร์ และแนนซี ลี (2551: 20 – 23) แบ่งขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมเพื่อ
สังคม ออกเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ ดังนี้

2.4.1 การเลือกประเด็นปัญหาสังคม

ขั้นตอนนี้ ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม โดย
องค์กรจะต้องเลือกประเด็นปัญหาสังคมที่จะนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรม โดยองค์กรอาจต้องตอบ
ปัญหาต่างๆ ในการเลือกประเด็นสังคม อาทิ ประเด็นปัญหานี้สนองต่อเป้าหมายธุรกิจอย่างไร
ประเด็นปัญหาสังคมนี้ยิ่งใหญ่แค่ไหน มีรัฐบาลหรือองค์กรใดกำลังดำเนินการอยู่หรือไม่ ผู้ถือหุ้นของ
เราจะคิดอย่างไรถ้านำประเด็นนี้มาเล่น บุคลากรรู้สึกตื่นเต้นที่จะมีส่วนร่วมหรือไม่ การยกเรื่องนี้มา
เล่นจะทำให้ถูกโจมตีเป็นข่าวฉาวโฉ่หรือไม่ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่คู่แข่งของเราหยิบยกไปใช้แล้ว
หรือไม่

2.4.2 เลือกกิจกรรมเพื่อสังคมที่สนองตอบต่อประเด็นสังคม

โดยการพิจารณาจาก 6 ประเภทกิจกรรม เพื่อนำมาตอบสนองต่อประเด็น
สังคม องค์กรอาจตั้งคำถามเพื่อใช้ในการพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อสังคม อาทิ เราจะทำกิจกรรมนี้
อย่างไร โดยไม่ให้เบี่ยงเบนจากธุรกิจหลัก กิจกรรมนี้ส่งให้บริษัทมีชื่อเสียงอย่างไร

2.4.3 การจัดทำและนำไปปฏิบัติ

เคล็ดลับหลักในขั้นตอนนี้ คือ การตัดสินใจว่าจะร่วมมือกับใครหรือไม่ หากตัดสินใจร่วมมือก็ต้องเลือกพันธมิตรที่จะดำเนินการด้วย กำหนดกลยุทธ์หลัก รวมถึงช่องทางการสื่อสารและการจัดจำหน่าย การมอบหมายบทบาทและความรับผิดชอบ การกำหนดตารางงาน จัดสรรงบประมาณและจัดหาแหล่งทรัพยากร

2.4.4 การประเมินผล

การวัดและประเมินผลงาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนสุดท้าย ในการวัดและประเมินผลของกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมา การตอบรับจากสังคม ผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่เสีย การใช้งบประมาณ ความคุ้มค่าในการลงทุน รวมไปถึงการพิจารณาสานต่อกิจกรรมดังกล่าวในครั้งต่อไปหรือปีงบประมาณต่อไป

2.5 บทบาทของความรับผิดชอบต่อสังคมต่อการศึกษา

จากกระแสการตื่นตัวของความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นผลให้ภาคธุรกิจ และองค์กรต่างๆ ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ การปลูกต้นไม้ การสนับสนุนการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การสนับสนุนการลดการใช้พลังงาน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน กิจกรรมทางด้านสังคม อาทิ กิจกรรมค่ายเยาวชน ค่ายอาสาพัฒนา กิจกรรมการเลี้ยงเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสตามวันสำคัญต่างๆ การรับบริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ

ทั้งนี้ บทบาทของการศึกษา เป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเป็นได้ทั้งกลไกขององค์กรธุรกิจอื่นๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมทางด้านการศึกษา ยกตัวอย่าง เช่น

1) บริษัท ซี.พี.เซเว่นอีเลฟเว่น ดำเนินโครงการ “ปัญญาภิวัฒน์” ขึ้นมา ซึ่งเป็นโครงการที่สร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กที่ด้อยโอกาส ดำเนินการภายใต้ชื่อโรงเรียน ปัญญาภิวัฒน์เทคโนโลยี ซึ่งเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาแนวใหม่ใช้หลักสูตรการเรียนการสอนผ่าน การเรียนด้วยประสบการณ์ (Work Base Learning) ที่มุ่งพัฒนาบุคลากรเข้าสู่ธุรกิจค้าปลีก โดยใช้องค์ความรู้ค้าปลีกที่องค์กรสั่งสมมา รวมทั้งเปิดศูนย์การศึกษาอีก 20 แห่งทั่วประเทศ ที่จะสอนผ่านระบบการเรียนการสอนทางไกลผ่านระบบวิดีโอ คอนเฟอเรนซ์แบบเรียลไทม์ โครงการนี้เปิดโอกาสให้เด็กเรียนฟรี จบแล้วมีงานทำ 100% มีรายได้ระหว่างเรียน

2) บริษัท เซเรบอส (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพภายใต้ยี่ห้อ “แบรนต์” ดำเนินโครงการ “แบรนต์ ชัมเมอร์แคมป์” ซึ่งเป็นการกวดวิชาสำหรับการเอนทรานซ์ในช่วงซัมเมอร์ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นของโครงการ คือ การเปิดโอกาสให้เด็กในสังคมมีความเท่าเทียม เป็นการติตัวให้กับคนที่ไม่มีโอกาสได้เรียนกวดวิชา เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่สูง ซึ่งโครงการดังกล่าวได้คัดเลือกอาจารย์กวดวิชาชื่อดังมาสอน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ปัจจุบันมีผู้ผ่านโครงการมากถึง 350,000 คน (ปี 2550)

3) บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด ที่ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการค่ายเยาวชน ซีเอ็ดคิดดีแคมป์ (SE-ED Kiddy Camp) ซึ่งดำเนินการทุกปีภาคการศึกษา เป็นค่ายเชิงวิชาการที่เน้นการเรียนรู้ตามทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับกิจกรรมเสริมด้านนันทนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และจริยธรรม ได้แก่ ค่ายตะลุยโลก ไดโนเสาร์ ค่ายวิทยาศาสตร์การบิน ค่ายนักประดิษฐ์วิทยาศาสตร์ ค่ายพลังจาก ธรรมชาติ ค่ายนักธุรกิจรุ่นเยาว์ เป็นต้น โครงการสร้างห้องสมุดให้โรงเรียนที่ขาดแคลน โครงการ SE-ED Enjoy Reading เป็นโครงการที่จุดประกายการรักการอ่านภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้ผู้อ่าน ได้เริ่มต้นอ่านหนังสือภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับระดับความรู้ของตน เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ภาษา มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง และเน้นการเพิ่มทักษะการอ่านภาษาอังกฤษให้กับเด็กและเยาวชนไทยในภาพรวมของประเทศ โดยโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนโครงการหนังสือ อ่านนอกเวลาภาษาอังกฤษไปยังสถานศึกษาต่างๆ เพื่อจัดสัมมนาครูผู้สอนในการใช้หนังสืออย่างถูกวิธีและกระตุ้นให้เยาวชนรักการอ่านยิ่งขึ้น ฯลฯ (ซีเอ็ดดูเคชั่น. 2551: 32 – 33)

4) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการศึกษา อาทิ โครงการโรงเรียนในฝัน ซึ่ง ปตท. ร่วมสนับสนุน มาตั้งแต่ต้นปี 2547 โดยดำเนินงานให้แก่โรงเรียนในฝัน (Lab School) รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 แห่ง ในพื้นที่ที่ ปตท. มีหน่วยงานตั้งอยู่ ได้แก่ โรงเรียนบ่อไร่วิทยาคม จังหวัดตราด (โรงเรียนเร่งสู่ฝัน) โรงเรียนเสด็จวนชยางค์กุลวิทยา จังหวัดลำปาง (โรงเรียนเร่งสู่ฝัน) โรงเรียนชุมชนบ้านบางโหนด จังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนในฝันของ ปตท. ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การกำหนดกลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานโครงการดังกล่าว จึงเริ่มต้นที่การจัดทำเวทีประชาคม เพื่อสำรวจและระดมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อสรุปข้อมูลแนวทางและความคาดหวังของชุมชนต่อการพัฒนาโรงเรียน ผลสรุปของแต่ละโรงเรียนมีดังนี้ โรงเรียนบ่อไร่วิทยาคม ตั้งเป้าหมายไว้ว่าการมุ่งเน้นเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนทุกรูปแบบ อาทิ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์วิทยากร โรงเรียนเสด็จวนชยางค์กุลวิทยา มุ่งเน้นเป็นศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศของจังหวัดลำปาง และต้องการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น โรงเรียนชุมชนบ้านบางโหนด มุ่งเพิ่มศักยภาพของห้องเรียนให้เป็นห้องเรียน e-learning และต้องการสร้างอาคารเรียนเพิ่ม ค่ายเยาวชนอนุรักษ์พลังงาน Generation P เป็นการปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานอย่างประหยัดผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนจากโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศได้หมุนเวียนกัน เข้าร่วมกิจกรรมและนำเสนอ “แผนงานโครงการอนุรักษ์พลังงานในโรงเรียน” เพื่อประกวดและรับรางวัลจาก ปตท. อันเป็นการสร้างพลังทีมงานนักอนุรักษ์พลังงานที่เข้มแข็งต่อไป

นอกจากนี้ อีกบทบาทหนึ่งของการศึกษา คือ การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจการศึกษา เนื่องจากธุรกิจการศึกษาซึ่งเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการร่วมพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ ธุรกิจการศึกษานี้มีบทบาทสำคัญในการสร้าง “คน” ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ซึ่งนอกจากศักยภาพทางด้านวิชาการ ความรู้ และทักษะในการ

ทำงานแล้ว คุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ “คน” เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะสร้างสังคมให้น่าอยู่ มีความยุติธรรม มีความเท่าเทียม และโปร่งใส

ปัจจุบัน มีธุรกิจการศึกษาบางแห่งได้ริเริ่มดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม อาทิ

5) โรงเรียนกวดวิชาเอ็นคอนเซ็ปท์ ซึ่งดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม เนื่องในโอกาสวันแม่แห่งชาติ โดยจัดหาเด็กที่เรียนไปพึ่งพิงกับพระนักเทศน์ชื่อดัง ได้แก่ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ที่สถาบันวิมุตตยาลัย และพระอาจารย์คึกฤทธิ์ โสตถิผโล ณ วัดนาป่าพง เพื่อให้เกิดความสำนึกในพระคุณของแม่ โครงการมอบของขวัญทางปัญญาแด่เยาวชนตาบอด ซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อสอนภาษาอังกฤษให้แก่เยาวชนผู้พิการทางสายตา

6) บริษัท คุ่มอง ไทยแลนด์ จำกัด ซึ่งดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม โดยการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้แก่นักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสงเคราะห์ศึกษา จ.เชียงใหม่ และศูนย์เมอร์ซี่ คลองเตย กรุงเทพฯ

2.6 ประเด็นทางสังคม

ประเด็นทางสังคมที่ผู้ศึกษาหยิบยกมานั้น เป็นไปตามมาตรฐานความรับผิดชอบของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ.2553 ซึ่งจัดทำโดยสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ กรอบมาตรฐานดังกล่าวจัดทำขึ้นภายใต้กรอบมาตรฐาน ISO 26000: Social Responsibility มาตรฐานเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรนานาชาติด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization) เพื่อเป็นคู่มือสำหรับโรงงานอุตสาหกรรมในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ ประเด็นทางสังคมตามกรอบมาตรฐานดังกล่าวนั้น เป็นประเด็นที่ทันสมัยต่อสังคม ผู้ศึกษาจึงได้นำมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดประเด็นทางสังคมที่น่าสนใจ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาที่ต้องการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

2.6.1 การกำกับดูแลองค์กร (Organizational Governance)

การกำกับดูแลองค์กร (สำนักงานรับรองมาตรฐานไอเอสโอ. 2552: ออนไลน์) หมายถึง การตัดสินใจและการดำเนินการตามผลการตัดสินใจขององค์กรบนพื้นฐานของหลักความรับผิดชอบต่อสังคม โดยขึ้นอยู่กับขนาดและประเภทขององค์กร ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และสังคม ที่องค์กรดำเนินงานอยู่ ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีขึ้นและการเพิ่มชื่อเสียงขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2553) ให้ความหมายของการกำกับดูแลองค์กร หรือบรรษัทภิบาลว่า การบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นธรรม และโปร่งใสโดยผู้มีอำนาจบริหารจัดการธุรกิจนั้นๆ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลการกระทำของตนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับบริษัท (Stakeholders) ทุกฝ่ายรวมถึงผู้ที่ถือหุ้น เจ้าหนี้ พนักงาน รัฐ ลูกค้า ตลอดจนประชาชนทั่วไป คณะกรรมการมีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของบริษัท ในขณะที่ผู้บริหารงานมีหน้าที่ในการบริหารธุรกิจ

เพื่อที่จะสร้างผลกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นทุกราย โดยไม่เลือกปฏิบัติระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่และรายย่อย ทั้งกรรมการและผู้บริหารมีความรับผิดชอบร่วมกันที่จะชดเชยหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ครบถ้วน ตามกำหนดเวลาจ่ายภาษีให้แก่รัฐ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบในการประกอบธุรกิจต่างๆ ของรัฐ นอกจากนี้แล้วยังมีความรับผิดชอบต่อพนักงานให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ต่อลูกค้าให้ได้รับสินค้าที่มี คุณภาพ หรือ มีบริการที่ดี ตลอดจนประชาชนให้ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี

หลักการพื้นฐานของการบริหารบริษัทภิบาล มีดังนี้

1) ความตระหนักในภาระหน้าที่ (Accountability) ซึ่งต้องเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยสำนึกรับผิดชอบอย่างแท้จริงเป็นการทำงาน โดยไม่ใช่เพียงเพื่อให้ได้ชื่อว่าทำแล้ว แต่ยังต้องทำให้ดีที่สุดด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในส่วนของคณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่ไม่เพียงแค่ รายงานผลการดำเนินงานต่อผู้ถือหุ้น แต่งตั้งหรือถอดถอนฝ่ายบริหารเท่านั้น แต่ยังต้องมีจิตสำนึก ในหน้าที่ของการดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ซึ่งถือเป็นเจ้าของบริษัทด้วย

2) ความรับผิดชอบ (Responsibility) เกิดขึ้นจากการกำหนดภารกิจของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจนว่า ใครต้องทำอะไรและอย่างไร การกำหนดภารกิจจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว ไม่เกิดความซ้ำซ้อน และเกิดการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ ของแต่ละฝ่าย ทำให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น เช่น กำหนดภารกิจของตำแหน่ง กรรมการบริษัทว่า ต้องพิจารณากลับกรองงานอะไร หรือมีหลักเกณฑ์การพิจารณาผลงานของฝ่าย บริหารอย่างไร ภารกิจของตำแหน่งผู้บริหารที่ต้องปฏิบัติงานอะไร เมื่อกำหนดภารกิจแล้วก็ออกเป็น ประกาศข้อบังคับ หรือทำเป็นคู่มือปฏิบัติงานโดยมีระบบให้รางวัลหรือลงโทษ

3) ความยุติธรรม (Fairness) เริ่มตั้งแต่การวางนโยบาย เพื่อให้บุคลากร แต่ละฝ่ายปฏิบัติต่อผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้หลักการที่ชัดเจน เช่น คณะกรรมการ บริษัท ต้องคอยดูแลปกป้องผู้ถือหุ้นทุกกลุ่มอย่างเสมอภาค หรือผู้บริหารในฐานะผู้บังคับบัญชาต้อง ดูแลพนักงานด้วยความเที่ยงธรรมและเท่าเทียมกัน ความยุติธรรมจึงเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ

4) ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างถูกต้อง ครบถ้วนและทันเวลา โดยรูปแบบของความโปร่งใสควรมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

4.1) โครงสร้างกรรมการต้องเป็นอิสระจากผู้บริหาร

4.2) เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน รายละเอียดเกี่ยวกับธุรกรรมที่ผู้บริหารหรือกรรมการมีส่วนได้เสียกับบริษัท ตลอดจนข้อกำหนดว่าด้วยธรรมาภิบาลของบริษัท

4.3) มีระบบบัญชีที่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน ทันการณ์แก่ผู้ถือหุ้น และมีการตรวจสอบบัญชีที่ได้มาตรฐาน

4.4) มีการวางข้อกำหนดพฤติกรรมของกรรมการ และผู้บริหารหลักเลี่ยงการถือหุ้นไขว้ (Interlocking Shareholding) เพื่อป้องกันมิให้มีการแสวงหาประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้นของบริษัท

ทั้งนี้ ความโปร่งใสมีองค์ประกอบย่อย 3 ประการ คือ หลัก 3C ประกอบด้วย

C ที่ 1 Clear ข้อมูลต้องชัดเจนตรงไปตรงมา ไม่คลุมเครือจนอาจถูกตีความ ผิด ๆ

C ที่ 2 Consistent มีความสม่ำเสมอในการเปิดเผยข้อมูลแต่ละครั้ง โดยข้อมูลจะต้องถูกจัดทำและบันทึกด้วยหลักเกณฑ์เดียวกันทั้งหมด หากมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในการจัดทำหรือบันทึกข้อมูลส่วนใด ก็ต้องแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบว่าการเปลี่ยนแปลงและมีผลกระทบต่อข้อมูลอย่างไร

C ที่ 3 Comparable สามารถเปรียบเทียบได้ด้วยข้อมูลที่จัดทำมาตรฐาน ซึ่งผู้ถือหุ้นสามารถนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลจากแหล่งอื่น

4.5) มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Excellency) คือ ส่งเสริมการปฏิบัติอันเป็นเลิศแก่บุคลากรทุกฝ่าย และส่งเสริมให้การปฏิบัติงานทุกด้านมุ่งไปสู่ความสมบูรณ์แบบ นั้นคือต้องมีการวางนโยบายที่ชัดเจนหรือมีปรัชญาในการดำเนินธุรกิจ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การกำกับดูแลองค์กร หรือ บรรษัทภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการธุรกิจที่เป็นธรรมและโปร่งใส โดยผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และผลการกระทำของตนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกราย ได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ พนักงาน รัฐ ลูกค้า ตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยมีหลักการพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ ความตระหนักในภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความโปร่งใส และมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

2.6.2 สิทธิมนุษยชน (Human Rights)

สิทธิมนุษยชน (สำนักงานรับรองมาตรฐานไอเอสโอ. 2552: ออนไลน์) หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ซึ่งต้องการมีอิสระ มีความสุขและมีสุขภาพที่แข็งแรง โดยมุ่งเน้นใน 2 ลักษณะคือ (1) สิทธิที่เกี่ยวข้องกับการเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่น สิทธิในการดำรงชีวิตและอิสรภาพ ฯลฯ และ (2) สิทธิที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น สิทธิในการทำงาน สิทธิในการศึกษาและความมั่นคงและปลอดภัยในสังคม ฯลฯ

สิทธิมนุษยชน (คลังปัญญาไทย. ออนไลน์) หมายถึง สิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงมีโดยเสมอภาคกัน เพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ ดังนั้น จึงเป็นสิทธิที่ได้มาพร้อมกับการเกิดและเป็นสิทธิติดตัวบุคคลนั้นตลอดไปไม่ว่าจะอยู่ในเขตปกครองใด หรือเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาใด ๆ

สิทธิมนุษยชน ตามที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รับรองโดยองค์การสหประชาชาติ (วไล ญ บ่อมเพชร. 2545: ออนไลน์) จำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทแรกเกี่ยวกับสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมถึงสิทธิในชีวิต เสรีภาพและความมั่นคงของบุคคล อิสรภาพจากความเป็นทาสและการถูกทรมาน ความเสมอภาคในทางกฎหมาย การคุ้มครองเมื่อถูกจับ กักขัง หรือเนรเทศ สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม การมีส่วนร่วมทางการเมือง สิทธิในการสมรสและการตั้งครอบครัว เสรีภาพขั้นพื้นฐานในทางความคิด มโนธรรม และศาสนา การแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกเสรีภาพในการชุมนุม และเข้าร่วมสมาคมอย่างสันติ สิทธิในการมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตนโดยทางตรงหรือโดยการส่งผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งอย่างเสรี ส่วนสิทธิประเภทที่สอง คือ สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิในการทำงาน การได้รับค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับงานที่เท่ากัน สิทธิในการก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เหมาะสม สิทธิในการศึกษา และสิทธิในการเข้าร่วมใช้ชีวิตทางวัฒนธรรมอย่างเสรี โดยมีลักษณะเฉพาะ 4 ประการ กล่าวคือ 1. เป็นสิทธิที่ติดตัวมากับมนุษย์ (Inherent) เมื่อคนเกิดมาก็มีสิทธิมนุษยชนติดตัวมาด้วย เพราะมีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นสิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิทธิที่ติดตัวแต่ละคนมา ไม่มีการให้ หรือซื้อ หรือสืบทอดมา 2. เป็นสิทธิที่เป็นสากล (Universal) คือเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนเหมือนกัน ไม่ว่าจะมีเชื้อชาติ เพศ หรือนับถือศาสนาใด ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มาจากพื้นฐานทางสังคมหรือการเมืองอย่างไร มนุษย์ทุกคนเกิดมามีอิสระเสรี มีความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ 3. เป็นสิทธิที่ไม่อาจถ่ายโอนให้แก่กันได้ (Inalienable) คือ ไม่มีใครจะมาแย่งชิงเอาสิทธิมนุษยชนไปจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ ถึงแม้ว่ากฎหมายของประเทศจะไม่ยอมรับสิทธิมนุษยชน หรือแม้ว่าจะละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม ประชาชนของประเทศนั้นก็ยังมียุทธสิทธิมนุษยชนอยู่ ตัวอย่างเช่นในสมัยค่าทาส ทาสทุกคนมีสิทธิมนุษยชน ถึงแม้ว่าสิทธิเหล่านั้นจะถูกละเมิดก็ตาม และ 4. เป็นสิทธิที่ไม่ถูกแยกออกจากกัน (Indivisible) กล่าวคือ เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพ มีความมั่นคงและมีมาตรฐาน การดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ ดังนั้นสิทธิต่าง ๆ ของมนุษย์จะต้องไม่ถูกแยกออกจากกัน

ตามข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact) มีหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน 2 ประการ กล่าวคือ หลักประการที่ 1 สนับสนุนและเคารพในการปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ประกาศในระดับสากล ตามขอบเขตอำนาจที่เอื้ออำนวยและหลักการที่ 2 หันมาตรวจตราดูแลมิให้ธุรกิจของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน

กล่าวโดยสรุป สิทธิมนุษยชน หมายถึง สิทธิ เสรีภาพของมนุษย์ที่ทุกคนมีอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ทั้งในด้านสิทธิของพลเมือง ซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิในการมีชีวิต ความมั่นคงของบุคคล การมีส่วนร่วมทางการเมือง สิทธิในการสมรสและการตั้งครอบครัว เสรีภาพขั้นพื้นฐานในทางความคิด มโนธรรม และศาสนา การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกอย่างสันติ สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ครอบคลุมถึงสิทธิในการทำงาน การได้รับค่าตอบแทนเท่ากันสำหรับงานที่เท่ากัน สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เหมาะสม สิทธิในการศึกษา และสิทธิในการเข้าร่วมใช้ชีวิตทางวัฒนธรรมอย่างเสรี

2.6.3 การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labour Practices)

การปฏิบัติด้านแรงงาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานไอเอสโอ. 2552: ออนไลน์) หมายถึง การปฏิบัติด้านแรงงานขององค์กรที่ครอบคลุมถึงนโยบายและข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับพนักงานในองค์กร และผู้ที่ทำงานในนามขององค์กร ตั้งแต่การคัดเลือก การเลื่อนตำแหน่ง ขึ้นตอนในการลงโทษและการเรียกร้องความเป็นธรรม การไล่ออก การฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะ สุขภาพ ความปลอดภัย และเงื่อนไขอื่นๆ ที่กระทบต่อเงื่อนไขในการทำงาน ทำให้เกิดการจ้างงานที่มั่นคง การพัฒนาคนและการพัฒนามาตรฐานการดำรงชีวิต

ตามข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact) มีหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติด้านแรงงาน 4 ประการ ได้แก่ หลักประการที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนเสรีภาพในการรวมกลุ่มของแรงงานและการรับรองสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรองอย่างจริงจัง หลักประการที่ 4 จัดการใช้แรงงานเกณฑ์และที่เป็นการบังคับในทุกรูปแบบ หลักประการที่ 5 ยกเลิกการใช้แรงงานเด็กอย่างจริงจัง และหลักประการที่ 6 จัดการเลือกปฏิบัติในเรื่องการจ้างงานและการประกอบอาชีพ

จากมาตรฐานความรับผิดชอบของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ. 2553 ระบุว่าข้อกำหนดทางด้านการปฏิบัติด้านแรงงานนั้น ประกอบด้วยประเด็นต่างๆ ได้แก่ ประเด็นด้านการจ้างงานและความสัมพันธ์ในการจ้างงาน โดยผู้ประกอบการต้องมั่นใจว่าลูกจ้างหรือผู้ที่ไม่ใช่ลูกจ้างโดยตรง มีความสัมพันธ์ในการจ้างงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย มั่นใจว่าให้ออกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับลูกจ้างทุกคน และไม่เลือกปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อมในทุกข้อปฏิบัติด้านแรงงานบนพื้นฐานของ เชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ สัญชาติ หรือชาติกำเนิด ชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่า วรรณะ สภาพการสมรส รสนิยมทางเพศ ความพิการ สถานะทางสุขภาพ หรือความสัมพันธ์ทางการเมือง ประเด็นด้านสภาพการจ้างและการคุ้มครองทางสังคม โดยผู้ประกอบการต้องจัดให้มีสภาพการจ้างงานและให้การคุ้มครอง อาทิ มีสภาพการจ้างเป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนด มีการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ในกรณีที่งานมีสภาพอย่างเดียวกันและปริมาณเท่ากัน เคารพสิทธิของลูกจ้างเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานปกติ หรือชั่วโมงการทำงานตามที่ตกลง ประเด็นด้านสุขภาพและความปลอดภัยในที่ทำงาน เช่น ผู้ประกอบการจะต้องพัฒนา ประยุกต์ใช้ และรักษานโยบายด้านสุขภาพความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน และส่งเสริมสุขภาวะทางด้านจิตใจของลูกจ้าง ประเด็นด้านการพัฒนามนุษย์และการฝึกอบรมในสถานที่ปฏิบัติงาน เช่น ผู้ประกอบการจะต้องเคารพในความรับผิดชอบต่อครอบครัวของลูกจ้าง โดยจัดเวลาทำงานที่เหมาะสม การลาเกี่ยวกับครอบครัว

2.6.4 สิ่งแวดล้อม (The Environmental)

สิ่งแวดล้อม (สำนักงานรับรองมาตรฐานไอเอสโอ. 2552: ออนไลน์) หมายถึง การดำเนินการเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน รวมทั้งการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการป้องกัน ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และระบบนิเวศ

ตามข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact) มีหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม 3 ประการ ได้แก่ หลักประการที่ 7 สนับสนุนแนวทางการระแวดระวังในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หลักประการที่ 8 อาสาจัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการยกระดับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และหลักประการที่ 9 ส่งเสริมการพัฒนาและการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากมาตรฐานความรับผิดชอบต่อของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ.2553 ระบุว่า การดำเนินกิจกรรมขององค์กรที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต้องคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ได้แก่ ประเด็นด้านการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ประเด็นด้านการบรรเทาและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเด็นด้านการปกป้องและฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

2.6.5 การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices)

การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม (สำนักงานรับรองมาตรฐานไอเอสโอ. 2552: ออนไลน์) หมายถึง การคำนึงถึงวิธีการที่องค์กรมีความสัมพันธ์ร่วมกับองค์กรอื่นโดยปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม ซึ่งเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นธรรม องค์กรสามารถป้องกันการคอร์รัปชัน และรับผิดชอบต่อในการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยเคารพต่อกฎหมาย ตรวจสอบได้ และโปร่งใส ซึ่งองค์กรต้องดำเนินงานอย่างซื่อสัตย์และยุติธรรมในการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และเคารพต่อสิทธิในทรัพย์สิน

จากมาตรฐานความรับผิดชอบต่อของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ.2553 ระบุว่า การดำเนินงานอย่างเป็นธรรมนั้น ผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงประเด็นในเรื่องของ การต่อต้านการคอร์รัปชัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรับผิดชอบต่อ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม และเคารพในสิทธิต่อทรัพย์สิน

2.6.6 ผู้บริโภค (Consumer Issues)

ผู้บริโภค (สำนักงานรับรองมาตรฐานไอเอสโอ. 2552: ออนไลน์) หมายถึง การให้รายละเอียดเพื่อให้ผู้บริโภคใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจในการซื้อ องค์กรต้องมีการควบคุมความปลอดภัยในการใช้ผลิตภัณฑ์และการบริการและต้องสอดคล้องกับกฎหมาย สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีกลไกการรับรองและการรับประกัน กำหนดมาตรการในการเก็บรักษาข้อมูล ของผู้บริโภค สนับสนุนให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในการบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น และให้ข้อมูลสำหรับเปรียบเทียบและตัดสินใจเลือก

จากมาตรฐานความรับผิดชอบต่อของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ.2553 ระบุว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคที่ผู้ประกอบการต้องคำนึงถึง อาทิ การตลาดที่เป็นธรรม ข้อมูลที่เป็นจริงและไม่เบี่ยงเบน และการปฏิบัติทางสัญญาที่เป็นธรรม การคุ้มครองด้านสุขภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค การบริโภคอย่างยั่งยืน การบริการ การสนับสนุน และการยุติข้อร้องเรียน ข้อโต้แย้งแก่ผู้บริโภค การปกป้องข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภค การเข้าถึงบริการที่จำเป็น การให้ความรู้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการบริโภค

2.6.7 การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน (Community Involvement and Development)

การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน (สำนักงานรับรองมาตรฐานไอเอสโอ. 2552: ออนไลน์) หมายถึง การมีส่วนร่วมทั้งกับบุคคล กลุ่มคนเพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ส่งเสริมด้านการศึกษาและการรักษาวัฒนธรรม การจ้างงานและพัฒนาทักษะ ซึ่งเป็นการช่วยให้คนมีงานที่มั่นคงและดีขึ้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยีให้แก่ชุมชน การกระจายรายได้ โดยผ่านการให้ค่าจ้างและการชำระภาษีเงินได้ สนับสนุนให้เกิดการมีสุขภาพที่ดีซึ่งจะช่วยลดภาระต้นทุนด้านสุขภาพของชุมชนและการลงทุนทางด้านทรัพยากร ในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคม

จากมาตรฐานความรับผิดชอบของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ.2553 ระบุว่า ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน อาทิ การมีส่วนร่วมของชุมชน การศึกษาและวัฒนธรรม การสร้างงานและการพัฒนาทักษะ การพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยี การสร้างรายได้และส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน สุขภาพ การลงทุนด้านสังคม

2.7 ประเด็นความรับผิดชอบต่อทางสังคมในเชิงพุทธศาสนา

ในทางพุทธศาสนานั้น มีหลักธรรมเกี่ยวกับบุญกิริยาวัตถุ 10 ซึ่งอาจเป็นแนวทางสำหรับการทำความดีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป 10 ประการด้วยกัน (พระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี. 2554: 23-52) กล่าวคือ

- 1) ทานมัย หมายถึง ความดีที่เกิดจากการให้ทาน ซึ่งมีหลายแบบ ได้แก่
 - 1.1) ให้ธรรมเป็นทาน คือให้ธรรมะเป็นทาน เหมือนพระภิกษุทั้งหลาย ผู้นำทางจิตวิญญาณทั้งหลายที่เทศน์ที่สอนแสดงธรรม ให้คนรู้จักคุณงามความดีต่าง ๆ
 - 1.2) ให้วัตถุเป็นทาน
 - 1.3) ให้อภัยเป็นทาน คือการให้อภัย การขอโทษแก่ผู้ที่เคยทะเลาะเบาะแว้งกัน
- 2) สีลมัย หมายถึง ความดีที่เกิดจากการเป็นคนที่มีวินัยในการดำรงชีวิต เคารพกฎ กติกา มารยาท รัฐธรรมนูญ ในการอยู่ร่วมกันทั้งหมด
- 3) ภาวนามัย หมายถึง คุณงามความดีซึ่งเกิดจากการที่เราเป็นคนที่มีจิตเมตตา ให้มีสติ จนกระทั่งมีสุขภาพจิต คืออยู่ที่ไหนแช่มชื่นเบิกบานผ่องใส คุณภาพจิต คือจิตเต็มไปด้วยคุณธรรม เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูรู้คุณ ความมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ และสมรรถภาพจิต คือเมื่อคิดถึงเรื่องใดก็ปรุโปร่งแหลมคมลึกซึ้ง
- 4) อปจายนมัย หมายถึง คุณงามความดีที่เกิดขึ้นจากการรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะรู้จักเจียม รู้จักถ่อม รู้ว่าควรแสดงออกอย่างไรเมื่อเข้าสังคม
- 5) เวยยาวัจจมัย หมายถึง การมีจิตสำนึกสาธารณะ คอยช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ การมีจิตในเชิงสังคมสงเคราะห์

6) ปัตติทานมัย หมายถึง การแบ่งคุณงามความดี หรือแบ่งความสุข ความรื่นเริงบันเทิงใจที่ตนได้รับจากการทำอะไรสักอย่าง ให้แก่คนอื่น

7) ปัตตานุโมทนามัย หมายถึง บุญหรือคุณงามความดีที่เกิดขึ้นจากการพลอยโมทนาสาธุการเมื่อเห็นคนอื่นทำความดี

8) ฐัมมัสสวนมัย หมายถึง คุณงามความดีที่เกิดจากการรู้จักฟังในสิ่งที่ป็นแก่นสาร

9) ธรรมเทศนามัย หมายถึง คุณงามความดีที่เกิดจากการแสดงธรรม หรือ การให้ความรู้เป็นวิทยาทานแก่เพื่อนมนุษย์ทั้งโลก

10) ทิฏฐชุกกรรม หมายถึง การปรับทัศนคติให้ตรงกับความจริงหรือความดีจากการเห็นถูกต้อง

นอกจากนี้ ยังมีหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย ทั้งนี้ สังคหวัตถุ 4 (สมาคมไทยพัฒนา. ออนไลน์.) คือ หลักอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวบุคคล ซึ่งในที่นี้รวมถึงพลเมืองบริษัท (Corporate Citizen) ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถใช้เป็นตัวแบบหรือวิธีการในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ขององค์กร โดยมีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่มีอุปนิสัยของการสงเคราะห์เกื้อกูลเป็นพื้นฐาน ประกอบด้วย

1) Corporate Philanthropy คือ การให้ หรือการบริจาคในสิ่งที่ควรให้แก่ผู้ยากไร้หรือแก่ผู้ที่ขาดแคลนกว่า ทั้งในรูปของวัตถุสิ่งของ เช่น การนำสิ่งของเครื่องใช้ไปแจกแก่ผู้ประสบภัย การทำบุญตามหลักศาสนา การให้โอกาสทางธุรกิจ การแบ่งปันตลาด หรือการให้อภัย ตลอดจนการให้ความรู้ คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ เปรียบได้กับ ทาน

2) Corporate Communication คือ การสื่อสารในสิ่งที่ป็นคุณประโยชน์ สิ่งที่เป็นสาระข้อเท็จจริง ประกอบด้วยเหตุผลและความจริงใจ โดยไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เช่นการให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้บริโภค การไม่โฆษณาประชาสัมพันธ์คุณลักษณะของสินค้าเกินจริง หรือการไม่หลอกลวงมอมเมาประชาชน เปรียบได้กับปิยวาจา

3) Community Volunteering คือ การเสียสละแรงงาน แรงใจ และเวลา เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ การระแวงระวังในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปโดยสมัครใจ เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบหนึ่ง เปรียบได้กับอัตถจริยา

4) Equitable Treatment คือ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ไม่ถือว่าองค์กรตนเป็นใหญ่ เอาใจใส่ในสุขทุกข์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ และร่วมแก้ไขโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วม (Participation) ขององค์กรในการดูแลสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การดูแลสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้น รายให้อยู่รายย่อยอย่างเสมอภาค การบริการลูกค้าอย่างเสมอต้นเสมอปลายโดยไม่เลือกว่า เป็นรายใหญ่หรือรายย่อย การทำหน้าที่ในการเสียภาษีอากรให้รัฐอย่างตรงไปตรงมา เปรียบได้กับ สมานัตตา

ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ ฐัมมิกสังคณนิยม ว่า คำว่า “ฐัมมิก” แปลว่า ประกอบอยู่ด้วยธรรม “สังคม” คือ คนหมู่มาก “นิยม” คือ เฟื่องเลี้ยงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง “ฐัมมิก

สังคมนิยม” จึงเป็นการเพ่งเล็งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนหมู่มากที่ประกอบอยู่ด้วยธรรม เป็นธรรมชาติเดิมที่มีการจัดสรรให้ถือเอาสัดส่วนกันแต่พอดี อาศัยใช้ร่วมกันอยู่ได้ ไม่มีการกอบโกยอย่างเสรี เสรีภาพในการกอบโกยส่วนเกินถูกควบคุมไว้โดยธรรมชาติอย่างเฉียบขาด เป็นสังคมนิยมโดยอัตโนมัติของธรรมชาติ เป็นความถูกต้องที่จูนเจือให้มนุษย์อยู่รอดมาได้ทุกวันนี้

ปัญหาเกิดเมื่อมนุษย์เริ่มรู้จัก “เอาส่วนเกิน” เริ่มเก็บสะสม กักตุนเอาไว้มากขึ้นๆ จนเกิดการไม่พอ มีการแย่งกันสะสมส่วนเกินจนต้องมีหัวหน้าที่จะแสวงหากอบโกยส่วนเกิน ต้องทะเลาะเบาะแว้ง รบพุ่งกัน

ธรรมชาติได้มีกฎวางไว้ให้ทุกคนเอาแต่เท่าที่จำเป็น แต่เมื่อมนุษย์ไม่เชื่อฟังธรรมชาติ แข่งกันกอบโกยส่วนเกิน จิตใจขยายไปในทางที่ดีต้องการส่วนเกินนั้น จนเป็นการริบเอาประโยชน์ของสังคมมาเป็นของตน ปัญหาก็ก่เกิดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ หากมนุษย์เอาแต่เพียงพอดี ปัญหาเหล่านี้ก็จะไม่เกิด การเบียดเบียนก็จะไม่เกิด การเอาเปรียบกันก็จะไม่มี

มีปัญหาคือว่า แค่นั้นจึงเรียกว่าพอดี แค่นั้นจึงไม่เรียกว่าส่วนเกิน คำว่า ส่วนเกินนี้ ยึดหยุ่นได้มาก ที่เราเข้าใจว่าไม่ใช่ว่าส่วนเกินนั้น ก็ยังเป็นส่วนเกินได้ เช่น เราจะเจียดประโยชน์ขององค์กรที่มีกำไรทุกๆ ปีออกไปสัก 5% ก็ยังอยู่ได้และไม่ทำให้ธุรกิจถึงกับต้องล้มละลาย ดังนั้น การรู้จักเจียดออกไปเป็นส่วนเกินจากสิ่งที่เราไม่เห็นว่าเป็นส่วนเกิน นั่นคือ ศีลธรรมที่ช่วยดำรงสังคม

สี่-ละ ตามความหมายเดิม แปลว่า ปกติ ถ้าสิ่งใดเป็นไปเพื่อความปกติ ไม่วุ่นวาย ก็เรียกว่า สี่-ละ และธรรมที่ทำให้มีความเป็นอย่างนั้น จึงเรียกว่า ศีลธรรม คำว่าปกติ ตามความหมายของศีลธรรม หมายความว่า ไม่กระทบกระทั่งใครหรือไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และไม่กระทบกระทั่งตัวเองหรือไม่ทำให้ตัวเองเดือดร้อน องค์กรธุรกิจใดในสังคมจึงควรยึดหลักปฏิบัติตามธรรมชาติ คือพยายามอย่ากอบโกยส่วนเกิน พยายามเจียดส่วนเกินออกไปเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นให้ได้และอย่าเข้าใจผิดว่าธรรมชาติห้ามธุรกิจผลิตส่วนเกิน ทุกคนมีสิทธิและสมควรอย่างยิ่งที่จะผลิตส่วนเกินขึ้นมา แต่ว่าส่วนเกินนั้นควรจะเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สังคม และควรระมัดระวังอย่างยิ่งว่าที่เราเข้าใจว่าไม่เกินไป ก็ยังเกิน ยังเจียดได้

องค์กรธุรกิจที่มั่งคั่ง นักธุรกิจที่ร่ำรวย ซึ่งเรียกว่า เศรษฐี ในความหมายของทุนนิยมเสรี คือ การกอบโกยส่วนเกินเข้ามาเรื่อยๆ สะสมทุนไว้ แล้วใช้ทุนต่อกำไรเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด ในขณะที่เศรษฐกิจดั้งเดิม ในความหมายของธัมมิกสังคมนิยมวัดกันด้วยโรงทาน โรงมีไว้สำหรับให้ทาน แก่คนอนาถา ถ้ายังมีโรงทานมากก็ยิ่งเป็นมหาเศรษฐี ดังนั้น เศรษฐีจึงผลิตส่วนเกินได้ แต่เอามาตั้งโรงทานเพื่อการสังคมสงเคราะห์

คำว่าสังคมนิยมตามทัศนะของท่านพุทธทาสฯ จึงเป็นเรื่องตรงกันข้ามกับเสรีนิยมที่เล็งถึงบุคคลปัจเจกชน ต่างคนต่างมีเสรี สังคมนิยมจะเล็งถึงประโยชน์ของสังคม คำนึงถึงปัญหาของสังคม แล้วก็ทำสิ่งต่างๆ ที่เป็นการแก้ปัญหามาของสังคม ในขณะที่เสรีนิยมทำไม่ได้ เนื่องจากความเห็นแก่ตัว มีช่องโหว่ตรงที่เปิดโอกาสให้ตามใจกิเลส ชักจูงไปสู่การกอบโกย การเบียดเบียนผู้อื่น ศีลธรรมหายไป ปัญหาเกิดขึ้นแก่สังคม แล้วในที่สุดก็ย้อนกลับมาเบียดเบียนตนเอง จนกลายเป็นปัญหาของตนเองด้วย

ชีเอสอาร์จึงเป็นวิถีปฏิบัติทางธุรกิจ ที่สอดคล้องกับหลักปฏิบัติตามธรรมชาติ เป็นเรื่องของการบริหาร “ส่วนเกิน” ซึ่งเป็นผลผลิตจากการดำเนินธุรกิจ และการจัดการ “ผลกระทบ” ที่เกิดจากกระบวนการและของเสียจากการดำเนินงานตามศีลธรรม เพื่อมิให้ทั้งตัวเองและผู้อื่นเดือดร้อน ดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นปกติสุข ไม่แตกต่างจากวิถีของธัมมิกสังคมนิยม (สถาบันไทยพัฒน์, ๒๕๕๔. ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่า จากหลักธรรมดังที่กล่าวไปในข้างต้นนั้น ทางโรงเรียนกวดวิชาสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมได้เช่นกัน โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยใช้หลักคุณธรรมเป็นแนวทาง

ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ นั้น ในทางปฏิบัติ เมื่อผู้บริหารประสงค์จะผลักดันให้องค์กรดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ควรจะต้องมีหลักทฤษฎีการบริหารประยุกต์เข้ากับกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ทั้งนี้ การบริหารโดยวัตถุประสงค์นั้น เป็นทฤษฎีการบริหารหนึ่งที่ได้รับการยอมรับในแวดวงธุรกิจอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะสามารถช่วยผู้บริหารในการขับเคลื่อนให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด

2.7 มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 4)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบมีปริมาณมากขึ้น และมีความหลากหลายทั้งด้านการสอนเสริมทักษะ และสอนวิชาชีพระยะสั้น ใช้เวลาเรียนไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง หลักสูตรปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความชำนาญ สามารถนำความรู้ไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ อาจแบ่งกลุ่มโรงเรียนเอกชนนอกระบบตามลักษณะการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 8 กลุ่มดังนี้ กลุ่มโรงเรียนกวดวิชา กลุ่มโรงเรียนสอนขับรถยนต์และช่างยนต์ กลุ่มโรงเรียนสอนศิลปะและดนตรี กลุ่มโรงเรียนสอนออกแบบตัดเย็บและเสริมสวย กลุ่มโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศ กลุ่มโรงเรียนบริหารอาหาร สປาและการนวด กลุ่มโรงเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ กลุ่มโรงเรียนวิชาชีพอื่น ๆ อาทิ มายากล มวยไทย การเดินเรือ รักษาความปลอดภัย การบัญชี การจัดการโรงแรม การออกแบบอัญมณี และการจัดดอกไม้ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เพื่อให้มี

ระบบการประกันคุณภาพภายในควบคู่กับการบริหารจัดการที่ดี อันจะส่งผลให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบมีความพร้อมที่จะจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีเพื่อเสนอหน่วยงานต้นสังกัด และองค์กรภายนอก

ดังนั้นเพื่อให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบมีแนวทางในการดำเนินงานพัฒนา และประเมินตนเองให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบ และพร้อมให้หน่วยงานภายนอกมาประเมินเพื่อยืนยันให้สาธารณชนทราบ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจึงได้กำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินของโรงเรียนเอกชนนอกระบบขึ้นดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสม และใช้เป็นเครื่องชี้นำการดำเนินงานของโรงเรียนได้

ตัวบ่งชี้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1.1 ปรัชญาของโรงเรียนมีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาของชาติสนองความต้องการของสังคมและมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมที่ดีให้เกิดแก่ผู้เรียน

1.2 เป้าหมายของโรงเรียนมุ่งเน้นผลที่แท้จริง ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมทั้งเน้นประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

1.3 บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียนตรงกันและใช้เป็นแนวในการดำเนินงาน

มาตรฐานที่ 2 หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม/ท้องถิ่นและผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

2.1 มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ทันต่อวิทยาการ/เทคโนโลยี และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม/ท้องถิ่น และผู้เรียน

2.2 มีกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

มาตรฐานที่ 3 การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

3.1 มีการวางแผนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร

3.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้

3.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและเพียงพอแก่ผู้เรียน

มาตรฐานที่ 4 กระบวนการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตรงตามสภาพจริง

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

4.1 มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

4.2 มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 5 ครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติตนเหมาะสมกับวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

5.1 ครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับวิชาที่สอนและมีจำนวนเพียงพอ

5.2 ครู/ผู้สอนปฏิบัติตนสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู

5.3 ครู/ผู้สอนมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูง

ตัวบ่งชี้ มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ

6.1 ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถและทักษะตามเกณฑ์ประเมินผล การเรียนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับต้นขึ้นไป

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

7.1 ผู้เรียนมีความสนใจมุ่งมั่นและกระตือรือร้นต่อการเรียน

7.2 ผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อน ครู/ผู้สอนและบุคลากรอื่นในโรงเรียน

7.3 ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านจริยธรรม ซื่อสัตย์ ประหยัด และมี

ระเบียบวินัย

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

8.1 ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในงานวิชาการ วิชาชีพ และการบริหาร
จัดการโรงเรียน

8.2 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 9 ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

9.1 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนชัดเจน เหมาะสมกับขนาดและหรือ
หลักสูตรของโรงเรียน

9.2 คุณภาพของการบริหารจัดการ

9.3 มีนวัตกรรม/เทคโนโลยีและระบบข้อมูล/สารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการ
เหมาะสมกับการใช้งาน

9.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

9.5 มีการนิเทศ กำกับ และประเมินผลการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 10 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/ สถานที่ฝึกปฏิบัติ และ
สภาพแวดล้อมเหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

10.1 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติเพียงพอกับการใช้งานและเหมาะสมกับหลักสูตรที่เปิดสอน

10.2 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้
 มาตรฐานที่ 11 บริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ
 ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

11.1 การจัด/บริการสุขาภิบาลถูกสุขลักษณะและอนามัย

11.2 มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสภาพ และประเภทของโรงเรียน

มาตรฐานที่ 12 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
 ตัวบ่งชี้ มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ

12.1 มีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรภายนอก

ทฤษฎีการวางแผนเชิงกลยุทธ์

การวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง การกำหนดทิศทางในการดำเนินงานขององค์กรในระยะยาวโดยเป็นแผนงานที่ได้รับการสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองแนวคิดและนโยบายของผู้บริหารองค์กร การวางแผนเชิงกลยุทธ์ควรเป็นแผนที่มีความยืดหยุ่น และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและประสิทธิผลได้ เพื่อสามารถนำไปปรับปรุงแผนงานให้ดีขึ้นได้ในอนาคต กระบวนการวางแผนกลยุทธ์จะประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ เป้าหมายขององค์กรและ กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิสัยทัศน์

3.1.1 ความหมายของวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ คือ สิ่งที่สามารถกำหนดกรอบการทำงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติและ ใ้เห็นนโยบาย ต้องอาศัยการแสดงความคิดเห็นที่กว้างขวางและชัดเจน แต่ในเวลาเดียวกัน นำไปสู่สิ่งที่ไกลออกไป ได้ (Phillips. 1997:7)

วิสัยทัศน์คือภาพองค์การในอนาคตซึ่งได้มาจากปัญญาความคิดมีความ เป็นไปได้และสอดคล้องกับ เป้าหมายและภาระหน้าที่ขององค์การ โดยภาพนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของความเป็นจริง น่าเชื่อถือ และดึงดูดใจให้ปฏิบัติตาม อันจะทำให้องค์การมีสภาพดีกว่าที่จะ เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Beare et.al. 1985: 107 ; Bennis. 1985: 89)

วิสัยทัศน์ หมายถึง ภาพอนาคตที่นำมาทำให้กระจ่างว่าทำไมบุคคลต้องสร้าง ขึ้น ในอนาคต ซึ่งสิ่งที่สร้างขึ้นนั้น สามารถกระตุ้นให้บุคคลมุ่งมั่นและดำเนินการไปในทิศทาง การเปลี่ยนแปลงและทิศทางที่ถูกต้อง ซึ่ง สามารถช่วยให้เกิดการประสานการปฏิบัติในความแตกต่าง ระหว่างบุคคล แม้ว่า จะมีบุคคลจำนวนมากก็สามารถดำเนินการไปด้วยดีและรวดเร็ว (Kotter.

1996: 68-69) นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้สรุปในทำนองเดียวกัน ว่า วิสัยทัศน์เป็นเสมือนพิมพ์เขียวขององค์การที่เราต้องการในอนาคต วิสัยทัศน์นั้น จะทำให้มองเห็นแนวทางปฏิบัติ (Sheive and Schoenheit 1987: 194 ; Helligel and Slocum 1989: 467 ; Davis and Thomas. 1989: 22)

วิสัยทัศน์ หมายถึง ความเคลื่อนไหวของประชาชาติ เพื่อสร้างจินตนาการใหม่เกี่ยวกับการศึกษา (ประเวศ วะสี. 2549: ออนไลน์)

วิสัยทัศน์ หมายถึง ความคาดหวังที่จะกระทำในอนาคต หรือ การมองเป็นสร้างระบบให้เพื่อให้เพื่อรองรับแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือเพื่อการพัฒนาแนวโน้มที่เกิดขึ้นในอนาคต (เกษม วัฒนชัย. 2549: ออนไลน์)

วิสัยทัศน์ หมายถึง การมองไปข้างหน้าในส่วนที่ดี ในส่วนที่เราคาด ในส่วนซึ่งเรามองจะใช้คำว่า Visual Thinking ว่าเป็นความคาดหวังที่อยากจะเห็นให้เป็น Expectation ซึ่งหมายความว่าพยายามจะมองไปในทางที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ (สายสุรี จุติกุล. 2549: ออนไลน์)

กล่าวโดยสรุปก็คือ วิสัยทัศน์ หมายถึง ภาพในอนาคตขององค์กร จุดมุ่งหมายหรือความมุ่งมั่นที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้นหรือต้องการให้บรรลุในอนาคต

3.1.2 เหตุผลและความจำเป็นที่ทุกองค์กรจะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ เนื่องจาก

- 1) ปัจจัยต่างๆ ไม่หยุดนิ่ง เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
- 2) การปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ
- 3) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็น
- 4) การมองไปข้างหน้าจะทำให้เกิดการพัฒนา
- 5) การคิดใหม่เท่านั้นที่จะทำให้อยู่รอด
- 6) วิสัยทัศน์เป็นกุศโลบายแห่งการพัฒนา

3.1.3 ลักษณะของวิสัยทัศน์ที่ดี ต้องมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้
- 2) เป็นภาพเชิงบวกที่สะท้อนถึงความเป็นเลิศขององค์กร
- 3) สร้างศรัทธาในบุคลากรทุกคนในองค์กรมุ่งมั่นไขว่คว้า
- 4) ต้องท้าทายความรู้ความสามารถของทั้งผู้นำและบุคลากรทุกคนในองค์กร
- 5) คำนึงถึงผู้รับบริหารเป็นสำคัญ (Customer Oriented)
- 6) มีความสอดคล้องกับแนวโน้มในอนาคต

3.1.4 ขั้นตอนการทำวิสัยทัศน์ มีดังนี้

1) การประเมินสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อสะท้อนให้เห็นจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรในการตอบสนองโอกาสที่จะเกิดขึ้น หรือภัยคุกคามจากภายนอก ซึ่งประกอบด้วยเทคนิคต่างๆ ดังนี้

- (1) การระดมสมองจากกลุ่มเป้าหมาย
- (2) การออกแบบสอบถามรายบุคคล

(3) การสำรวจความคิดเห็นจากผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

(4) การสำรวจเพื่อวิเคราะห์องค์การ

2) การระบุงบองค์ประกอบของวิสัยทัศน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นขั้นตอนที่สร้างภาพอนาคตขององค์การ ผู้บริหารต้องกำหนดหลักเกณฑ์ที่สำคัญเพื่อให้ประกอบเนื้อหาในถ้อยแถลงวิสัยทัศน์

3) การกำหนดสาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลง โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาพปัจจุบันและภาพอนาคตที่ต้องการไป แล้วนำมากำหนดสาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์

4) การร่างวิสัยทัศน์โดยการระดมสมองและสร้างความเห็นร่วมกันในองค์การ

5) การประเมินร่างวิสัยทัศน์เพื่อให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง วิสัยทัศน์ โดยเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์ ซึ่งมักประกอบด้วย

(1) ตำแหน่ง บทบาท ทำที่ ในการแข่งขันกับองค์กรคู่แข่ง

(2) ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

(3) ทักษะหลักขององค์การที่ต้องการพัฒนา

(4) ทิศทาง และแนวทางในการตัดสินใจ

(5) ความสามารถหรือความเข้มแข็งของคุณค่าหลัก

(6) หลักการและเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง

(7) สาระสำคัญ และรูปแบบของการเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง

6) การทบทวนเพื่อกำหนดเนื้อหาและรูปแบบ

7) นำผลจากการประเมินในขั้นตอนที่ผ่านมา จัดทำร่างวิสัยทัศน์อีกครั้ง

ทบทวน หลักเกณฑ์ วิพากษ์วิจารณ์หาข้อยุติร่วมกัน

3.1.5 ประโยชน์ของวิสัยทัศน์

1) ช่วยกำหนดทิศทางที่จะดำเนินชีวิต หรือกิจกรรมขององค์การโดยมีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน

2) ช่วยให้บุคลากรในองค์การทุกคนรู้ว่า แต่ละคนมีความสำคัญต่อการมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง

3) ช่วยกระตุ้นให้บุคลากรในองค์การทุกคนมีความรู้สึกสนใจ มีความผูกพัน มุ่งมั่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำหาย เกิดความหมายในชีวิตการทำงาน

4) ช่วยกำหนดมาตรฐานของชีวิต องค์การ และสังคมที่แสดงถึงการมีชีวิตที่มีคุณภาพ

5) ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม

3.2 พันธกิจ (Mission)

พันธกิจ หมายถึง การกำหนดขอบเขตของงานหรือบทบาทหน้าที่ที่องค์กรต้องทำในลักษณะอาณัติ (Mandate) หรือตามกฎหมาย เพื่อให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ หรือเป็นภารกิจตามยุทธศาสตร์ (ตามแผนชาติ ตามนโยบายของรัฐบาล ตามนโยบายของรัฐมนตรี ฯลฯ) เกี่ยวกับพันธกิจ ซึ่งการกำหนดพันธกิจให้มีความชัดเจนมีความสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อเป็นหลักสำคัญในการกำหนด เป้าประสงค์ และทิศทางขององค์กร
- 2) เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดสรรทรัพยากรขององค์กร
- 3) เพื่อความสะดวกในการแปลความหมายของเป้าประสงค์ ในโครงสร้างการทำงาน

การออกแบบงาน และกำหนดความรับผิดชอบภายในองค์กร ด้วยวิธีการซึ่งคำนึงถึงต้นทุน เวลา และตัวชี้วัดการทำงานที่สามารถประเมินผลและควบคุมผลงานได้

3.3 เป้าประสงค์ (Goal)

เป้าประสงค์ หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ต้องการในอนาคตซึ่งองค์กรจะต้องพยายามให้เกิดขึ้น หรือผลลัพธ์/ผลสำเร็จที่องค์กรต้องการบรรลุถึง โดยทั่วไปจะเป็นข้อความที่กล่าวอย่างกว้างๆ ถึงผลลัพธ์ของบริการอันเนื่องมาจากหน้าที่หลักขององค์กร โดยจะต้องสอดคล้องกับพันธกิจที่กำหนดไว้ และหน่วยงานย่อยภายในองค์กรควรมีเป้าประสงค์ของตนเองที่ชัดเจนและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ลักษณะของเป้าประสงค์ที่ดีมีดังนี้คือ

- 1) ขยายหลักการ สาระสำคัญที่ระบุในวิสัยทัศน์ / พันธกิจ ให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น
- 2) ระบุถึงกลุ่มเป้าหมายที่องค์กรต้องการจะมอบสิ่งที่มีคุณค่าให้
- 3) ระบุคุณค่า ผลประโยชน์ ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นต่อกลุ่มเป้าหมาย
- 4) ต้องเป็นรูปธรรม กล่าวคือสามารถแปลงให้เป็นกิจกรรมที่ง่ายต่อการมอบหมาย

และการกระจายงาน

- 5) ต้องเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรและกำลังคนที่มีอยู่จริง
- 6) ต้องสามารถจัดการกับเรื่องต่าง ๆ ได้หลาย ๆ เรื่องพร้อม ๆ กันในคราวเดียว
- 7) ต้องเกี่ยวข้องกับความอยู่รอดขององค์กร

3.4 กลยุทธ์ (Strategy)

กลยุทธ์ หมายถึง แนวทางหรือวิธีการทำงานที่แยบยล เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ โดยทั่วไปกลยุทธ์ไม่ควรเป็นวิธีการทำงานตามปกติ แต่ควรเป็นแนวทาง/วิธีการที่มีอุปาย กลวิธีที่แยบยล (ในเชิงบวก) สำหรับการทำงานภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ

ในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงคำว่า กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์กันอย่างแพร่หลาย แต่โดยทั่วไปแล้วคำว่ายุทธศาสตร์จะใช้ในความหมายที่กว้างกว่ากลยุทธ์ อาทิเช่น ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวง ฯลฯ ส่วนในระดับกรมควรใช้คำว่ากลยุทธ์และอาจมีกลวิธีหรือแนวทางปฏิบัติ ลดหลั่นกันลงไป กลยุทธ์จะได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (จุดแข็ง จุดอ่อน) และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (โอกาส อุปสรรค) ของกรม แล้วนำมาวิเคราะห์หาตำแหน่งของกรม (Position analysis) และกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ในลำดับถัดไป

3.5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

ก่อนที่องค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ จะต้องวิเคราะห์สภาพภายในองค์กรซึ่งเป็นการตรวจสอบสมรรถนะขององค์กรที่จะช่วยบ่งบอกถึงจุดแข็งที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ กับจุดอ่อนที่จะต้องแก้ไข ถึงแม้ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกอาจเป็นเชิงบวก แต่ถ้าหากภายในองค์กรขาดความพร้อม การดำเนินงานก็ยากที่จะประสบความสำเร็จได้

3.5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร

โดยทั่วไปขอบเขตของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะพิจารณาจากตัวแบบ 7 ปัจจัย (7S Model) ของ R. Waterman คือ ระบบ (System) โครงสร้าง (Structure) กลยุทธ์ (Strategy) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skill) สไตล์ (Style) และค่านิยมร่วม (Shared values) โดยทั้ง 7 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

1) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategies)

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารตอบคำถามที่สำคัญ อาทิ องค์กรอยู่ที่ไหนในขณะนี้ องค์กรมีเป้าหมายอยู่ที่ไหน พันธกิจของเราคืออะไร พันธกิจของเราควรจะเป็นอะไร และใครเป็นผู้รับบริการของเรา

2) โครงสร้างองค์กร (Structure)

องค์กร (Organization) คือ โครงสร้างที่ได้ตั้งขึ้นตามกระบวนการ โดยมีการรับบุคลากรให้เข้ามาทำงานร่วมกันในฝ่ายต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือหมายถึงการจัดระบบระเบียบให้กับบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้น การจัดองค์กรจึงหมายถึงความพยายามของผู้บริหารที่จะต้องหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อที่จะมอบหมายงาน (Delegation) และอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (Authority)

การจัดองค์กรจึงมีความหมายต่อบุคคลที่จะเข้ามาร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประสานงานซึ่งกันและกัน ดังนั้นการจัดองค์กรจะต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่างๆ ได้แก่ จุดประสงค์ขององค์กร และการวางแผนในการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่องค์กรต้องปฏิบัติ และหน้าที่หลักขององค์กร ขอบเขตของอำนาจ หน้าที่ กฎ ระเบียบ ที่บุคลากรจะต้องปฏิบัติ

ตาม ความสามารถในการปรับเปลี่ยนบทบาท โครงสร้างองค์กรให้เป็นไปตามยุคตามสมัยเพราะโลกยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) นั้นเราจะต้องเปลี่ยนกระบวนการคิดให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

เนื่องจากองค์กรในปัจจุบันมีขนาดใหญ่ การจัดองค์กรที่ดีจะมีส่วนช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน (Work flow) ลดความซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งในหน้าที่ ช่วยให้บุคลากรได้ทราบขอบเขตงานความรับผิดชอบ มีความสะดวกในการติดต่อประสานงาน ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

3) ระบบการปฏิบัติงาน (System)

ในการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้ นอกจากการจัดโครงสร้างที่เหมาะสมและมีกลยุทธ์ที่ดีแล้ว การจัดระบบการทำงาน (Working System) ก็มีความสำคัญยิ่ง อาทิ ระบบบัญชี/การเงิน (Accounting/Financial System) ระบบพัสดุ (Supply System) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology System) ระบบการติดตาม/ประเมินผล (Monitoring/Evaluation System) ฯลฯ

4) บุคลากร (Staff)

ทรัพยากรมนุษย์ นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือไม่ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management : HRM) การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต แผนกลยุทธ์ที่องค์กรได้กำหนดไว้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงจำนวนความต้องการบุคลากรและการตัดสินใจเกี่ยวกับส่วนประกอบของงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร รวมถึงคุณลักษณะของบุคลากรที่เหมาะสมกับงานแต่ละประเภท

การจัดหาบุคลากรเข้าทำงาน เป็นกระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์กร โดยวิธีการสรรหาและคัดเลือกผู้สมัครที่เหมาะสม

ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นภายในองค์กร คือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะหรือความชำนาญ จึงเป็นอุปสรรคต่อองค์กรที่กำลังขยายตัว ดังนั้นองค์กรจึงต้องมีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการบริหารค่าตอบแทน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การโยกย้ายและปรับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเพิ่มขีดสมรรถนะสูงสุดของบุคลากรอันจะนำไปสู่ผลสำเร็จขององค์กร

5) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skills)

ทักษะในการปฏิบัติงานของทรัพยากรบุคคลในองค์กรสามารถแยกทักษะออกเป็น 2 ด้านหลัก คือ ทักษะด้านงานอาชีพ และทักษะความถนัด / ความชำนาญเฉพาะ

6) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)

แบบแผนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในองค์กร พบว่า ความเป็นผู้นำขององค์กรจะมีบทบาทที่สำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะต้องวางโครงสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้วยการเชื่อมโยงระหว่างความเป็นเลิศและพฤติกรรมทางจรรยาบรรณให้เกิดขึ้น

7) ค่านิยมร่วม (Shared values)

ค่านิยมและบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันโดยสมาชิกขององค์กร ที่ได้กลายเป็นรากฐานของระบบการบริหาร และวิธีการปฏิบัติของบุคลากรและผู้บริหารภายในองค์กร หรืออาจเรียกว่าวัฒนธรรมองค์กร รากฐานของวัฒนธรรมองค์กรก็คือ ความเชื่อ ค่านิยมที่สร้างรากฐานทางปรัชญาเพื่อทิศทางขององค์กร โดยทั่วไปแล้วความเชื่อจะสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพและเป้าหมายของผู้ก่อตั้งหรือผู้บริหารระดับสูง ต่อมาความเชื่อเหล่านั้นจะกำหนดบรรทัดฐาน เป็นพฤติกรรมประจำวันขึ้นมาภายในองค์กร เมื่อค่านิยมและความเชื่อได้ถูกยอมรับทั่วทั้งองค์กรและบุคลากร กระทำตามค่านิยมเหล่านั้นแล้วองค์กรก็จะมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

ผู้บริหารที่บรรลุความสำเร็จโดยทั่วไปจะปลูกฝังวัฒนธรรมพิเศษที่แทรกซึมไปทั่วทุกด้านขององค์กร ทั้งนี้เนื่องจากรากฐานของค่านิยมที่องค์กรได้สร้างขึ้นมาจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น ผลผลิต ลักษณะของการแข่งขัน ประเภทของลูกค้า และเทคโนโลยี องค์กรที่ประสบความสำเร็จสูงจะมุ่งค่านิยมที่โดดเด่น เช่น การบริการ คุณภาพผลผลิตและบริการ การคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ความรวดเร็วหรือประสิทธิภาพในการผลิตและการให้บริการ

3.6 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

ก่อนที่องค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ จะต้องตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เพื่อประเมินโอกาส (Opportunities) และข้อจำกัดหรืออุปสรรค (Threats) การตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายนอก คือ การประเมิน แจกแจงและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากสภาพแวดล้อมภายนอกให้แก่ผู้บริหารและบุคลากรภายในองค์กรได้รับทราบ

3.6.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร

หลักนิยมทั่วไป คือใช้หลักที่เรียกกันว่า “PEST Analysis” หรือ “STEP Analysis”

1) การเมือง (Political Component = P)

เป็นการวิเคราะห์นโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ของภาครัฐ ที่น่าจะมีผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการดำเนินงานขององค์กร เช่น นโยบายของรัฐบาล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี และกฎระเบียบต่างๆ ความมั่นคงของรัฐบาล บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มพลังทางการเมือง ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง กลุ่มผู้มีอิทธิพล / เครือข่ายพันธมิตร ฯลฯ

2) เศรษฐกิจ (Economic Component = E)

เป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจระดับมหภาค / ระดับจุลภาค ซึ่งหมายถึงระบบเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร อาทิ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ผลผลิตมวลรวมในประเทศ การค้าระหว่างประเทศและดุลการชำระเงิน อัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ อัตราการว่างงาน ภาวะการจ้างงานและค่าแรง

การลงทุนภาคเอกชน อัตราเพิ่มของระดับราคาและดัชนีราคา ราคาน้ำมันดิบ ภาษีอากรและการใช้จ่ายของรัฐบาล หนี้สาธารณะ เงินคงคลัง การเงินการธนาคาร สภาพปัญหาของสาขาการพัฒนา / บริการ ฯลฯ

3) สังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Component = S)

เป็นการวิเคราะห์สภาวะทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงโครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร อาทิ ระดับการศึกษาและอัตราการรู้หนังสือของประชากร จำนวนประชากร โครงสร้างของประชากร ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรม แบบแผนการดำเนินชีวิตและพฤติกรรม การประกอบอาชีพ คุณภาพชีวิต ลักษณะของชุมชน และการตั้งถิ่นฐาน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกระจายรายได้ และความเป็นธรรมในสังคม สภาพของบ้านเมืองและลักษณะทางภูมิศาสตร์ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร ระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

4) เทคโนโลยี (Technological Component = T)

เป็นการวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ที่จะมีผลต่อการดำเนินงาน เช่น การผลิตคิดค้นเทคโนโลยีต่างๆ ความรู้และวิทยาการแขนงต่างๆ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างองค์กร ความก้าวหน้าในการวิจัยและพัฒนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิตและการให้บริการโดยใช้อุปกรณ์อัตโนมัติต่างๆ

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเพิ่มเติมอีก 2 ประเด็น กล่าวคือ

3.7 นโยบาย

3.7.1 ความหมายของนโยบาย

นโยบายเป็นคำที่มาจากภาษาบาลี โดยการสมาสคำว่า “นย” (เค้าความที่สั่งให้เข้าใจเอาเอง) กับคำว่า “อุบาย” (วิธีการอันแยบคาย, เล่ห์กล, เล่ห์เหลี่ยม) เข้าด้วยกันและแปลเป็นความได้ว่า หลักและวิธีการปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546)

สำหรับความหมายนโยบายในทางปฏิบัติ นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความของนโยบายซึ่งมีความแตกต่างกัน แต่ก็มี ความหมายใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ หากวิเคราะห์จากคำจำกัดความที่ใช้กันอยู่ในการศึกษาด้านนโยบายต่างๆ แล้ว อาจให้ความหมายของนโยบายแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ นโยบายสาธารณะ (Public Policy) นโยบายธุรกิจ (Business Policy) และนโยบายการศึกษา (Educational Policy) มีรายละเอียด ดังนี้

1) นโยบายสาธารณะ (Public Policy) นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความของนโยบายสาธารณะไว้ดังนี้

แอนเดอร์สัน (1984: 3) กล่าวถึงนโยบายสาธารณะอย่างกว้างไว่ว่า นโยบายสาธารณะเป็นการกระทำบางอย่างที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่างๆ นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

กุลธน ธนาพงศธร (2535: 563) ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทางกว้างๆ ที่รัฐบาล (ไม่ว่าระดับใดก็ตาม) หนึ่งๆ ได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางชี้แนะให้มีการกระทำต่างๆ เกิดขึ้นตามมา ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้นั่นเอง

เนเกล (Nagel. 1984: 1) และดาย (Dye. 1992: 1) กล่าวว่าผู้กำหนดนโยบายคือรัฐบาล โดยดายระบุว่านโยบายเป็นสิ่งที่รัฐบาลเลือกจะทำหรือไม่กระทำ ขณะที่เนเกล กล่าวว่า นโยบายสาธารณะเป็นการตัดสินใจของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาของสังคมด้านต่างๆ เช่น ปัญหาการต่างประเทศ การรักษาสภาพแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม การว่างงานและปัญหาอื่นๆ

ถวัลย์ วรเทพพิพิพษ์ (2540: 10) อธิบายว่า นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาในปัจจุบันเช่นกัน ซึ่งการกำหนดนโยบายก็เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยงปัญหาในอนาคต และเพื่อก่อให้เกิดผลที่พึงปรารถนา

ศุภชัย ยาวะประภาษ (2538: 3) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ซึ่งรวมถึงกิจกรรมที่ผ่านมาในอดีต กิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และกิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

กล่าวโดยสรุป นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวทางหรือการตัดสินใจของรัฐบาลในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐบาล ในการดำเนินการในด้านต่างๆ ของประเทศ

2) นโยบายธุรกิจ (Business Policy) นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความไว้ ดังนี้

ซังและคอมโป ฟลอเรส (Chang and Compo – Flores. 1980: 7) ให้ความหมาย นโยบายว่า หมายถึง กรอบพื้นฐาน (a basic framework) ที่เป็นตัวกำหนดปัญหาหลักของบริษัท จุดมุ่งหมาย ปณิธาน วัตถุประสงค์ทั่วไป และแนวทางชุดหนึ่ง (a set of guidelines) ที่ครอบคลุมการดำเนินงานทางธุรกิจภายใต้กรอบแนวคิดรวมของบริษัท

มอนดี ชาร์พลิน และฟลิปโป (Mondy. Sharplin and Flippo. 1988: 95) กล่าวว่า นโยบาย คือ แนวทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้า (predetermined guide) ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นทิศทาง (direction) ในการตัดสินใจ

อิวานเชอวิช ดอนเนลลี และกิปลสัน (Ivancevich, Donnelly and Gibson. 1983: 69) กล่าวว่า นโยบาย หมายถึง แนวทาง (guidelines) สำหรับการดำเนินงานของผู้จัดการในการนำกลยุทธ์ (strategies) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ไปปฏิบัติ

ฮิกกินส์ และวินส์ (Higgins and Vincze. 1986: 15) กล่าวว่า นโยบาย คือ การแนะแนวอย่างกว้างๆ (broad guidance) ซึ่งมีขึ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการกำหนด วัตถุประสงค์ และความสำเร็จของการวางกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์

กล่าวโดยสรุป นโยบายธุรกิจ หมายถึง แนวทางหรือการตัดสินใจของบริษัทหรือหน่วยงาน สำหรับการดำเนินงานและการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3) นโยบายทางการศึกษา (Educational Policy) นักการศึกษาได้ให้คำจำกัดความของนโยบาย ดังนี้

คเนเซวิช (Knezevich. 1969: 217) กล่าวว่า นโยบายการศึกษา คือ ข้อความทั่วไปที่อธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุถึงคำแถลงนโยบาย (policy statement) เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

สเติคไคลน์ (Stecklein. 2532: 8) ให้ความหมายนโยบายการศึกษาว่า หมายถึง ข้อความที่เป็นแนวทาง (guideline) สำหรับการพัฒนาและการดำเนินงานของหน่วยงาน หรือแผนงาน (program) ซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบสำหรับหน่วยงานหรือแผนงานนั้น

เซอร์จิโอวานนิ เบอร์ลินเกม และคอมบส์ (Sergiovanni, Bulingame and Coombs. 1992: 186) ให้ความหมายนโยบายการศึกษาว่า หมายถึง การสื่อสารที่มีอำนาจบังคับ (authoritative communication) เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในตำแหน่งหนึ่งที่จะปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

กล่าวโดยสรุปว่า นโยบายการศึกษา หมายถึง ข้อความที่เป็นแนวทาง หรือการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานทางการศึกษา สำหรับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันเป็นการแก้ปัญหา หลีกเลี่ยงปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น นโยบายจะสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรง และโดยอ้อมถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบ หน่วยงานนั้น

3.7.2 ความสำคัญของนโยบาย

นโยบายเป็นเสมือนเข็มทิศและหางเสือ ทั้งสองอย่างมีความสำคัญในการเดินเรือ เข็มทิศบอกทิศทาง หางเสือทำให้ถูกทาง เข็มทิศและหางเสือสำคัญต่อการเดินเรือฉันใด นโยบายก็สำคัญต่อการบริหารและการดำเนินการฉันนั้น (วิจิตร ศรีสอาน. 2551: 8)

นโยบายมีความสำคัญ ดังนี้ 1) ช่วยให้ผู้บริหารทราบว่า จะทำอะไร อย่างไร 2) ช่วยให้ผู้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์กรหรือหน่วยงานได้เข้าใจถึงภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัด 3) ก่อให้เกิดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน 4) ส่งเสริมการใช้อำนาจของผู้บริหารให้เป็นไปโดยถูกต้อง มีเหตุผล และมีความยุติธรรม และ 5) ช่วยให้เกิดการพัฒนาทางการบริหาร (ประชุม รอดประเสริฐ. 2547: 16 – 17)

คุณค่าของนโยบาย คือ 1) ทำให้เกิดความรับผิดชอบระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) ทำให้การตัดสินใจลงเส้นคงวา 3) เกิดความต่อเนื่อง 4) ประหยัดเวลา 5) เสริมสร้างการประชาสัมพันธ์ 6) เป็นกำแพงป้องกันความกดดันจากกลุ่มต่างๆ 7) ลดคำวิพากษ์วิจารณ์ว่าการบริหารงานไม่มีหลัก 8) ให้ทิศทางในการบริหาร 9) ทำให้มีการทบทวนอย่างเป็นระบบ และ 10) ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นโยบายมีส่วนช่วยในการบริหาร โดยเฉพาะเป็นกรอบในการบริหารจัดการของหน่วยงานต่างๆ ความสำคัญของนโยบายจึงอยู่ที่การใช้เป็นกรอบในการดำเนินการ โดยสามารถกล่าวถึงความสำคัญของนโยบายในฐานะของกรอบ 4 ด้าน คือ

1) นโยบายเป็นกรอบในการพัฒนาหน่วยงาน สังคมและประเทศชาติ นโยบายของหน่วยงานมีผลกระทบต่อทุกคนในหน่วยงาน นโยบายของประเทศมีผลกระทบต่อประชาชนทุกคนทั่วประเทศ นโยบายจึงมีความสำคัญเพราะมีผลกระทบต่อทุกคนที่เกี่ยวข้อง ยิ่งเป็นนโยบายสาธารณะก็ยิ่งมีความสำคัญมาก เพราะมีผลกระทบต่อประชาชนทุกคน ประชาชนมีผลได้ผลเสียจากนโยบาย ดังนั้น ก่อนที่รัฐบาลจะทำหน้าที่บริหารประเทศจะต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา นโยบายของรัฐบาลเป็นกรอบสำคัญในการบริหารประเทศ นโยบายที่ดีย่อมเป็นกรอบที่ดีในการบริหารสามารถนำประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ประชาชนกินดีอยู่ดี มีความเสมอภาค ความยุติธรรม ความมั่นคงและความสงบสุข

2) นโยบายเป็นกรอบในการวางแผน ในการจัดทำแผน ไม่ว่าจะเป็นแผนระยะสั้นหรือระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นแผนของหน่วยงานของรัฐและเอกชน สิ่งที่จะต้องกำหนดขึ้นก่อนเป็นพื้นฐานเบื้องต้น คือ วัตถุประสงค์และนโยบาย นโยบายจึงเป็นกรอบสำคัญของการวางแผน ตัวอย่างเช่น แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - 2559) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนไว้ 3 ข้อ คือ วัตถุประสงค์ 1 พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา วัตถุประสงค์ 2 สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ 3 พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ในวัตถุประสงค์แต่ละข้อได้กำหนดแนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินการไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำนโยบายไปใช้เพื่อกำหนดแผนพัฒนาระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการหรือแผนปฏิบัตินโยบายในระดับหน่วยงานให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ในที่นี้นำเสนอตัวอย่างแนวนโยบายข้อที่ 3 ซึ่งกำหนดไว้ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553: 113)

นโยบาย เป้าหมายและกรอบการดำเนินการดังกล่าวนี้เป็นแนวทางสำคัญในการจัดทำแผนการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการทำแผนขยายบริการทางการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งหน่วยงานอาจจัดทำแผนงานหรือโครงการรองรับนโยบายได้หลายโครงการ เช่น โครงการให้บริการการศึกษาแก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษและเด็กกลุ่มด้อยโอกาส โครงการศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เป็นต้น

3) นโยบายเป็นกรอบในการตัดสินใจ นโยบายที่ดีย่อมเป็นกรอบในการตัดสินใจ ทำให้การตัดสินใจถูกทิศทาง รวดเร็ว ประหยัดเวลา ตัวอย่างเช่น ในการจัดการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นโยบายสำคัญเกี่ยวกับการผลิตชุดวิชา คือ 1) ทุกชุดวิชามีค่าเท่ากับ 6 หน่วยกิตทวิภาค 2) การผลิตชุดวิชาให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชา และ 3) ทุกชุดวิชาจะต้องมีเอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานการเรียนทั้งหมด 15 หน่วย นโยบายนี้เป็นกรอบสำคัญสำหรับการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีของสาขาวิชาทุกสาขาวิชา เมื่อสาขาวิชาจะเปิดสอนทุกชุดวิชา สาขาวิชาที่ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการทุกกลุ่มผลิตของวิชานั้น และกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาจะต้องแบ่งหน่วยการเรียนของชุดวิชานั้นออกเป็น 15 หน่วย ไม่มากหรือน้อยไปกว่านี้ นโยบายที่ชัดเจนเช่นนี้ทำให้ผู้ที่รับผิดชอบมีกรอบในการตัดสินใจไม่เสียเวลา ประหยัดและสะดวกในการดำเนินงาน

4) นโยบายเป็นกรอบสำหรับการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงาน ดังได้กล่าวแล้ว นโยบายเป็นเสมือนหางเสือ หางเสือมีความสำคัญเพราะเป็นเครื่องควบคุมเรือให้ถูกทิศทาง นโยบายมีความสำคัญเพราะเป็นกรอบสำหรับการควบคุมและการติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานที่รับผิดชอบใช้นโยบายเป็นกรอบในการติดตามงานของหน่วยว่าได้ปฏิบัติไปมากน้อยเพียงใด ทำให้รู้ว่าการปฏิบัติงานสอดคล้องกับนโยบายหรือไม่ มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด

กล่าวโดยสรุป นโยบายมีความสำคัญสำหรับผู้บริหาร เพราะเป็นกรอบในการดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงาน ทำให้การบริหารมีทิศทาง มีแนวทางที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลต่อหน่วยงาน ช่วยให้เกิดการรวมพลัง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร นอกจากนั้นนโยบายยังเป็น "สื่อ" ให้ฝ่ายต่างๆ ได้เข้าใจในแนวปฏิบัติ

3.8 การงบประมาณ (BUDGETING)

ณรงค์ สัจพันธุ์ (2538) กล่าวว่า ความหมายของงบประมาณจะแตกต่างกันออกไปตามกาลเวลาและลักษณะการให้ความหมายของนักวิชาการแต่ละด้าน ซึ่งมองงบประมาณแต่ละด้านไม่เหมือนกัน เช่น นักเศรษฐศาสตร์ มองงบประมาณในลักษณะของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักบริหารจะมองงบประมาณในลักษณะของกระบวนการหรือการบริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยบรรลุเป้าหมายของแผนงานที่วางไว้ นักการเมืองจะมองงบประมาณในลักษณะของการมุ่งให้รัฐสภาใช้อำนาจควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐบาล สรุปความหมายของงบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่ง รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงานให้บรรลุตามแผนนี้ย่อมประกอบด้วยการทำงาน 3 ขั้นตอน คือ (1) การจัดเตรียม (2) การอนุมัติและ (3) การบริหาร

งบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร หน่วยงานสามารถนำเอางบประมาณมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้า ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณมีดังนี้

(1) ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงาน ตามแผนงานและกำลังเงินที่มีอยู่ โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้ เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง

(2) ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาหน่วยงาน ถ้าหน่วยงานจัดงบประมาณการใช้จ่ายอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จะสามารถพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่หน่วยงานและสังคมโดยหน่วยงานต้องพยายามใช้จ่าย และจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลไปสู่โครงการที่จำเป็น เป็นโครงการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าของหน่วยงาน

(3) เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรหรืองบประมาณของหน่วยงานมีจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้ และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้นๆ ด้วย เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

(4) เป็นเครื่องมือกระจายทรัพยากร และเงินงบประมาณที่เป็นธรรมชาติของงบประมาณ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมไปสู่จุดที่มีความจำเป็น และทั่วถึงที่จะทำให้หน่วยงานนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(5) เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์งานและผลงานของหน่วยงาน เนื่องจากงบประมาณเป็นทั้งหมดของแผนงานและงานที่จะดำเนินการในแต่ละปี พร้อมทั้งผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น หน่วยงานสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่างๆ ที่ทำ เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

การสร้างรูปแบบ

4.1 ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบ (Model) มีผู้ให้ความหมายหลายอย่างด้วยกัน ดังนี้

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2536: 25) ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ คือ วิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการของคนที่ติดต่อปรากฏการณ์ หรือเรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏในลักษณะของการสื่อสารลักษณะใดลักษณะหนึ่ง รูปแบบจึงเป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ หรือเป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง เป็นแผนผัง หรือเป็นแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

สวัสดี สุคนธรังสี (2520: 206) ทศนา เขมณี (2551: 1) ให้ความหมายของรูปแบบว่า รูปแบบ หมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่จริงอย่างหนึ่ง หรือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ ความเข้าใจปรากฏการณ์

อิงลิช และอิงลิช (อิงลิช และอิงลิช. 1965: 326 อ้างถึงใน เสรี ชัดแจ้ง. 2538: 50) ให้ความหมายของรูปแบบ ดังนี้ 1. แบบจำลองเลียนแบบของจริง 2. ตัวแบบที่เป็นแบบอย่าง 3. แบบจำลองการดำเนินงานที่แสดงความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ในระบบ และ 4. การอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลในระบบสัญลักษณ์

Good (1973: 370) ให้ความหมายของโมเดลไว้ว่า (1) รูปแบบของสิ่งต่างๆ เพื่อใช้ในการสร้างหรือการผลิตซ้ำ (2) เป็นแบบอย่างสำหรับการลอกเลียนแบบ อาทิ มาตรฐานของสมรรถนะต่างๆ เช่น การเลียนแบบคำพูดของชาวต่างประเทศเพื่อใช้ในการเรียนการสอนในห้องเรียน (3) แบบภาพหรือภาพ 3 มิติ ที่ใช้ในการนำเสนอวัตถุ แนวคิด และหลักการต่างๆ และ (4) แนวทางของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความเกี่ยวพันกัน ซึ่งมีองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างสัญลักษณ์ของระบบสังคม ทั้งในทางวาทะ และในทางคณิตศาสตร์

คีฟส์ (Keeves. 1997: 386 อ้างถึงใน พัทธราภรณ์ ศรีสวัสดิ์. 2550: 37) ให้ความหมายของรูปแบบว่าชุดของสมมติฐานของปัญหาการวิจัย เพื่อตรวจสอบว่าได้รับการยืนยันหรือถูกปฏิเสธสมมติฐานนี้มาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วจากงานวิจัยและทฤษฎี

เสรี ชัดแจ้ง (2538: 52) กล่าวถึงโมเดลเชิงแนวคิด (Concept Model) ว่าหมายถึงแบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ หรือตัวแปรของทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือจากแนวคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้อธิบายทฤษฎีที่มีอยู่แล้วให้เข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น หรือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลอง ตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง แบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของตัวแปร

4.2 ประเภทของรูปแบบ

คีฟส์ ได้พัฒนารูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์ต่อจากแนวคิดของ Cleland and William, 1972; Mescon, Albert and Khedoui, 1985; Anderson, Sweeney and Williams, 1992 (อ้างถึงใน วราภรณ์ สีหนาท. 2548: 159) และได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบเชิงเทียบเคียง (analog model) เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ ส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากของจริงคล้ายคลึงกัน รูปแบบที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจน เพื่อให้สามารถนำไปทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบของการพัฒนาอะตอม จุดอ่อนของรูปแบบคือ ไม่สามารถระบบความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบภายในรูปแบบได้อย่างชัดเจน

2. รูปแบบเชิงข้อความ (semantic model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในรูปแบบ ในรูปของข้อความ ใช้หลักการเทียบเคียงในเชิงความคิด ปรากฏการณ์ และใช้ข้อความในการอธิบาย จุดอ่อนของรูปแบบคือ ขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากต่อการทดสอบโครงสร้างของรูปแบบ รูปแบบที่ใช้กับการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ของเด็ก

3. รูปแบบเชิงแผนภูมิ (schematic model) เป็นรูปแบบที่ใช้แผนภูมิ (diagram) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีผลต่อกัน เช่น การเขียนรูปแบบโครงสร้างขององค์กรการบริหารงาน

4. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (mathematics model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เริ่มนำมาใช้ในช่วงปี ค.ศ. 1960 ในสาขาวิชาการวัดผลการศึกษาและต่อมาได้แบบผลไปทางด้านการวิจัยการศึกษา รูปแบบนี้ สามารถนำไปสู่การสร้างทฤษฎีและนำไปทดสอบสมมติฐานได้ เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

5. รูปแบบเชิงสาเหตุ (causal model) พัฒนามาจากเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) ทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ สามารถวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและผลกระทบต่อตัวแปรที่สนใจศึกษาทั้งขนาด และทิศทางทั้งทางตรงและทางอ้อม แนวคิดที่สำคัญคือต้องสร้างจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว สามารถเก็บรวบรวมในสภาพการณ์ที่เป็นจริง เพื่อทดสอบรูปแบบ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ รูปแบบระบบเส้นเดียว (recursive model) ที่แสดงความสัมพันธ์ย้อนกลับ และรูปแบบเชิงสาเหตุเส้นคู่ (non-recursive model) ที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบเส้นคู่ระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรหลังอาจเป็นได้ทั้งสาเหตุและผลของตัวแปรอื่นๆ ภายในรูปแบบนั้น คือมีความสัมพันธ์ไปและย้อนกลับได้

สไตเนอร์ (1998 อ้างจาก วราภรณ์ สีหนาท. 2548: 160) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (physical model) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (model of) ที่หมายถึงแบบจำลองที่สร้างและออกแบบเหมือนของจริงทุกประการ เพื่อใช้เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น แบบจำลองเครื่องบิน

1.2 รูปแบบเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (model for) หมายถึงแบบจำลองที่สร้างและออกแบบได้เพื่อใช้เป็นต้นแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ต้องสร้างรูปแบบเท่าของจริงขึ้นมาก่อน เช่น แบบจำลองต้นแบบผลิตเครื่องบิน

2. รูปแบบเชิงความคิด (conceptual model) แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

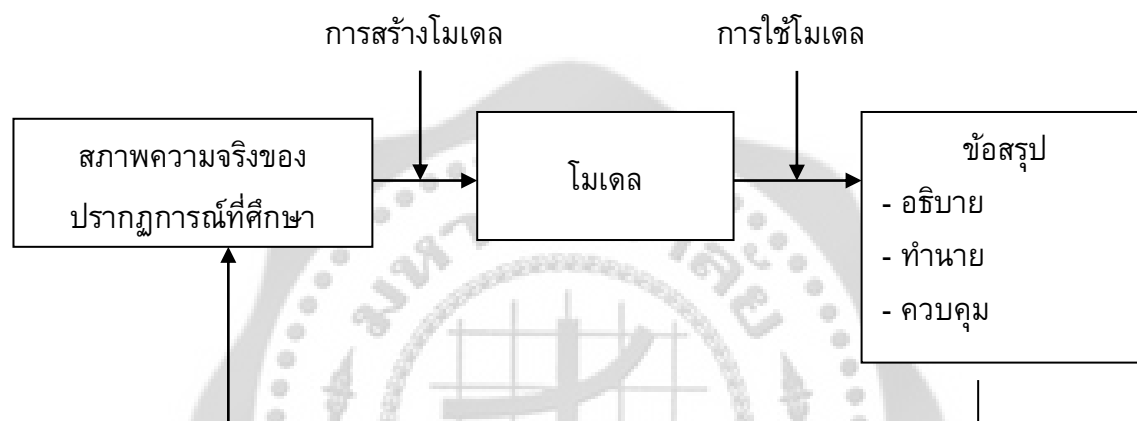
2.1 รูปแบบเชิงแนวความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (conceptual model of) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นโดยจำลองจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว

2.2 รูปแบบเชิงแนวความคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (conceptual model for) คือ รูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายทฤษฎีหรือปรากฏการณ์ เพื่อใช้อธิบายตัวสาระของทฤษฎีหรือปรากฏการณ์ นั้น

4.3 การสร้างรูปแบบ หรือโมเดล

การศึกษาปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ หรือสังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่อาจศึกษาปรากฏการณ์เรื่องนั้นโดยตรง แต่เราศึกษาโดยวิธีการสร้างโมเดล เพื่อหาข้อสรุปที่สามารถนำไปอธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่ศึกษา ตามภาพประกอบ 8 แสดงถึงการศึกษาปรากฏการณ์ โดยวิธีการสร้างโมเดล

โมเดลที่ใช้ศึกษาค้นคว้าปรากฏการณ์ทางสังคม ต้องมีคุณสมบัติ 2 ประการ คือ มีลักษณะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์ของเรื่องที่ศึกษา และสามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง

ภาพประกอบ 8 การศึกษาปรากฏการณ์โดยวิธีการสร้างโมเดล

ที่มา: เสรี ชัดแจ้ง. (2538). โมเดลและการสร้างโมเดล ในวารสารศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา. 9(2) หน้า 54.

คุณสมบัติของรูปแบบ หรือโมเดลทั้ง 2 ประการนี้ มีลักษณะที่ขัดแย้งกันเอง กล่าวคือ ถ้าเราสร้างโมเดลให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของปรากฏการณ์มากเท่าใด โมเดลก็จะสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้การนำโมเดลไปใช้มีความยุ่งยาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าเน้นความสะดวกในการนำโมเดลไปใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ ก็ต้องเขียนโมเดลให้ง่ายเข้าใจ โมเดลก็ย่อมไม่ค่อยสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งทำให้การนำโมเดลไปใช้อธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์ได้จำกัด ดังนั้น การสร้างโมเดลจึงต้องพยายามสร้างให้ได้ทั้งความสอดคล้องกับสภาพความจริงของปรากฏการณ์ให้มากที่สุด และขณะเดียวกันก็สามารถนำไปใช้หาข้อสรุปเพื่ออธิบาย ทำนาย หรือควบคุมปรากฏการณ์นั้นๆ ให้มากที่สุดด้วย โดยเราอาจเลือกศึกษาเฉพาะองค์ประกอบหรือตัวแปรที่สำคัญๆ ของปรากฏการณ์นั้น (เสรี ชัดแจ้ง. 2538: 54)

4.4 การพัฒนารูปแบบ

คีฟส์ (1998: 560) กล่าวถึงหลักการในการพัฒนารูปแบบที่ดีว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปร มากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์แบบรวมๆ อย่างไรก็ดี สหสัมพันธ์และสมการถดถอยที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก็สามารถนำไปใช้สร้างโมเดลได้
2. รูปแบบควรนำไปสู่การพยากรณ์ผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้ว ถ้าปรากฏว่ารูปแบบไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก็ถูกยกเลิกไป
3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา และควรอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในสิ่งที่กำลังศึกษาด้วย

4.5 การตรวจสอบรูปแบบ

ไอสเนอร์ (1976 อ้างจาก วราภรณ์ สีหนาท. 2548: 161) ได้เสนอแนวความคิดการทดสอบหรือประเมินโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีแนวคิดว่า การรับรู้เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้ ไอสเนอร์ได้เสนอแนวความคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิไว้ดังนี้

1. การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เป็นการประเมิน โดยเน้นสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบของการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (goal base model) การตอบสนอง ปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบของการประเมินแบบสนองตอบ (responsive model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบของการประเมินอิงการตัดสินใจ (decision making model) แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์ วิจัย อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่างๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจารณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน
2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นการเฉพาะทาง (specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัยเรื่องจากเป็นการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใดๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้ศึกษาเรื่องนั้นจริงๆ จึงจะทราบและเข้าใจ องค์ความรู้เฉพาะสาขานั้นอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นในวงการอุดมศึกษา จึงนิยมนำรูปแบบนี้มาใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

3. เป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้กระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ มีความยืดหยุ่นตาม ทัศนคติและความถนัดแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

นอกจากนี้ ไอเซนเนอร์ ยังมีความเห็นว่าการประยุกต์มโนทัศน์ของศิลปวิจารณ์มาใช้เป็น รูปแบบของการประเมิน เป็นการวิพากษ์โดยใช้วิจารณ์ญาณในการบรรยายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (descriptive aspect) ตีความหมายคุณภาพของสิ่งที่ศึกษา (interpretive aspect) ออกมาในเชิง ประจักษ์ตามการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญและตัดสินคุณค่าของสิ่งนั้น (evaluate aspect)

ดังนั้น การประเมินรูปแบบที่เหมาะสม จึงเป็นรูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นเครื่องมือในการประเมิน ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจำนวน 333 ท่าน จากโรงเรียน กวด วิชาจำนวน 2,001 แห่ง ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ ที่ ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Yamane, 1973 อ้างใน มารยาท โยทองยศ และปราณี สวัสดิ์สุรพร)

4.6 ข้อควรระมัดระวังในการสร้างรูปแบบ

4.6.1 การทำให้รูปแบบชัดเจนเกินไป เนื่องจากในการสร้างรูปแบบจะต้องทำให้สิ่งที่ เป็นนามธรรมหรือสลับซับซ้อนมีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้เห็นองค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้ ชัดเจน บางครั้งการพยายามทำให้รูปแบบชัดเจนหรือเข้าใจง่าย โดยการกำหนดองค์ประกอบหรือตัว แปรที่เกี่ยวข้องทั้งมากและน้อยเข้าไปไว้ในรูปแบบ ทำให้รูปแบบสลับซับซ้อนเกินไป เพราะมี จำนวนตัวแปรที่เกี่ยวข้องมาก ไม่สะดวกต่อการทดสอบรูปแบบ

ดังนั้น การทำให้รูปแบบชัดเจน จึงต้องกำหนดขอบเขตความเกี่ยวข้องของ องค์ประกอบหรือตัวแปรให้เหมาะสม โดยกำหนดเฉพาะองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ กันจริงๆ เท่านั้นเข้าไปในโมเดล

4.6.2 การเน้นรูปแบบหรือสัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบมากเกินไป ทำให้ละเลยความ สำคัญขององค์ประกอบ หรือตัวแปรที่ต้องนำไปทดสอบหรือตรวจสอบ อาจทำให้มองไม่เห็น โครงสร้างความสัมพันธ์ที่แท้จริงขององค์ประกอบหรือตัวแปรภายในรูปแบบ

รูปแบบที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปแบบเชิงแผนภูมิ (schematic model) แสดงถึง รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้อง

วิภาดา วีระสัมฤทธิ์ (2553) ศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) พบว่า ความจงรักภักดีของลูกค้าบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การกำกับดูแลกิจการที่ดี การประกอบธุรกิจด้วยความเป็นธรรม ความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค การร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยความจงรักภักดีด้านสัดส่วนระยะเวลาการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภายในเครือข่าย AIS และความจงรักภักดีด้านความรู้สึกเมื่อมีผู้อื่นพูดถึงเครือข่าย AIS ในทางที่ไม่ดี มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี ความจงรักภักดีด้านการเปลี่ยนระบบเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี และการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม ความจงรักภักดีด้านการบอกต่อผู้อื่นให้มาใช้บริการเครือข่าย AIS มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ความจงรักภักดีด้านความภูมิใจในสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสิทธิ AIS Plus หรือ สิทธิลูกค้า Serenade มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ศรีวิภา ไตรจักรภพ (2552) ศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR: Corporate Social Responsibility) ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานและพฤติกรรมของพนักงานกลุ่มบริษัท ศรีเทพไทย อุตสาหกรรม จำกัด พบว่า พนักงานขององค์กรมีทัศนคติต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR: Corporate Social Responsibility) ทั้ง 7 ด้านในระดับดี ประกอบด้วย สิทธิมนุษยชน สิทธิด้านแรงงาน การรักษาสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในการดูแลสังคม ความสัมพันธ์กับตัวแทนจำหน่ายวัตถุดิบที่เป็นพลเมืองดีของสังคม การตรวจสอบ และสิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทัศนคติดังกล่าวทุกด้าน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานทุกด้าน และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานทุกด้าน รวมทั้งพนักงานมีความพึงพอใจในการทำงานกับบริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับพึงพอใจ และมีพฤติกรรมการทำงานตามแนวทางที่รับผิดชอบต่อสังคมในระดับดี

สายทิพย์ โสรรัตน์ (2551) ศึกษาเรื่องหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นทางสังคม เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ พบว่า สามารถแยกปัจจัยในการคัดเลือกประเด็นออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยภายในองค์กร โดยหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ผลการดำเนินการขององค์กรที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและต่อสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับบริบทขององค์กร ทั้งในเรื่องของนโยบาย เป้าหมายและธุรกิจหลักและกิจกรรม CSR ที่จะทำนั้นสามารถใช้ทรัพยากรที่ลงทุนในการทำ CSR ได้อย่างคุ้มค่า และปัจจัยภายนอกองค์กร คือ ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชนรอบข้างที่องค์กรจะสามารถนำมาดำเนินกิจกรรม CSR ได้ และระดับความรุนแรงและเร่งด่วนของปัญหาทางสังคมที่

ต้องการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหา อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาสะท้อนว่าปัจจัยที่ได้รับการให้ความสำคัญในระดับมากและมากที่สุด เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจขององค์กร ขณะเดียวกันองค์กรธุรกิจยังให้ความสนใจน้อย เรื่องการตอบสนองความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในองค์กร และการกระจายการลงทุนไปในกิจกรรม CSR ด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

วรทัย ราวินิจ (2549) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมในการสร้างภาพลักษณ์ของบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด พบว่า ภาพลักษณ์ขององค์กรมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ขององค์กรด้วย โดยบริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด ได้จัดทำโครงการและกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมภายในองค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกองค์กร โดยในการจัดทำโครงการมีขั้นตอนสำคัญ ๆ อยู่ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การเลือกประเด็นทางสังคม ขั้นที่ 2 การเลือกกิจกรรม ขั้นที่ 3 การวางแผนการดำเนินงาน ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีการประเมินผล ขั้นที่ 5 การวางแผนการสื่อสาร

อรทัย สุทัศน์ (2553) ได้ศึกษาโครงสร้างตลาดของโรงเรียนกวดวิชาในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในประเทศไทย มีจำนวนเพิ่มขึ้น ในปี 2547 – 2550 และลดลงเล็กน้อยในปี 2551 โดยโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนมากถึง 1 ใน 3 ของโรงเรียนกวดวิชาทั่วประเทศ จำนวนนักเรียนในโรงเรียนกวดวิชา ทั่วประเทศช่วงปี 2547 – 2551 มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี และในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนนักเรียน ที่เรียนกวดวิชา 1 ใน 2 ของจำนวนนักเรียนทั้งประเทศ โครงสร้างตลาดของโรงเรียนกวดวิชา ในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด หลักสูตรและรูปแบบของการกวดวิชาที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน สามารถทดแทนกันได้ ผู้เรียนมีความรอบรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกวดวิชาค่อนข้างมาก ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการเปรียบเทียบข้อมูลโรงเรียนกวดวิชาที่เรียนอยู่ในปัจจุบัน กับโรงเรียนกวดวิชาแห่งอื่นๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกโรงเรียนกวดวิชา และจะตัดสินใจเลือกเรียนโดยพิจารณาจากความสามารถของครูผู้สอนเป็นอันดับแรก

ไทย พับลิกัน (2556) ได้ศึกษาสถานการณ์โรงเรียนกวดวิชาในประเทศไทย พบว่า โรงเรียนกวดวิชาในประเทศไทยกระจายตัวอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยในแต่ละจังหวัด มักกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดขนาดใหญ่ ส่วนจังหวัดย่อยจะมีโรงเรียนกวดวิชาบ้างประปราย และจังหวัดที่ไม่มีโรงเรียนกวดวิชาเลย คือ หนองบัวลำภู ปัตตานี และนราธิวาส โดยโรงเรียนกวดวิชาที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ นั้น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งการขยายสาขาและเปิดโรงเรียนกวดวิชาใหม่ ในขณะที่นักเรียนในกรุงเทพฯ โดยส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าต้องเรียนพิเศษเพื่อให้สอบผ่าน และมีผลการเรียนดีขึ้น หรือเพื่อให้สามารถสอบเข้าโรงเรียนที่ต้องการได้ โดยรูปแบบการเรียนการสอนจะมีทั้งการสอนหลายสาขาวิชาในนักเรียนที่อยู่ในชั้นประถมศึกษา และการสอนเฉพาะวิชา สำหรับนักเรียนที่ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งการสอนพิเศษเพื่อสอบเข้าโรงเรียนเฉพาะ เช่น โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนแอร์โฮสเตส โรงเรียนการบินพลเรือน เป็นต้น ในส่วนวิธีการสอน จะมีทั้งเป็นคอร์สสด คือมีอาจารย์มาสอนด้วยตนเอง หรือเรียนกับวิดีโอ นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนกวดวิชาที่

เน้นการพัฒนาทางด้านภาษาด้วย เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ซึ่งครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งวัยเรียนและวัยทำงานที่ต้องการพัฒนาตนเองให้มีทักษะทางด้านภาษาเพิ่มมากขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

อีริค จี แชนเซ็น และรالف ริชวาลด์ (2008) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท และระบบความรับผิดชอบต่อสังคมของภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจบริษัทข้ามชาติเยอรมนี โดยมีสมมติฐานว่าภาวะผู้นำเป็นตัวกำหนดความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ซึ่งจากข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่า องค์กรขนาดใหญ่ได้มีการรักษาและพัฒนาโครงสร้างภาวะผู้นำด้านความรับผิดชอบต่อสังคม อย่างไรก็ตาม บริษัทต่างๆ ยังขาดการพัฒนาและการบูรณาการระบบภาวะผู้นำด้านความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งครอบคลุม และผสมผสานเครื่องมือใน 4 คลัสเตอร์ของภาวะผู้นำด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผู้วิจัยระบุถึงเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ 1. ไม่มีแนวทางหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่ชี้ว่าองค์กรสามารถที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มภาวะผู้นำแบบเมตริกซ์และภาวะผู้นำแบบพัฒนา 2. จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การสร้างระบบภาวะผู้นำด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนที่พึงพิงกับทัศนคติและสัมพันธ์กับผู้บริหารระดับสูง

ซุนย้ง ลี (มปป.) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรในประเทศไทย อินเดีย พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรซึ่งมุ่งเน้นไปที่บุคคลเป็นสำคัญเป็นเอกลักษณ์ของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรของธุรกิจในประเทศไทย ซึ่งธุรกิจในประเทศไทยอินเดียได้แบ่งปันร่วมกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ทั่วโลกเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของธุรกิจ และปฏิบัติจนกระทั่งกลายเป็นหนึ่งในกระบวนการในการพัฒนาองค์กร เช่น ความท้าทายเกี่ยวกับวาระด้าน CSR ที่ชัดเจน และการปรับให้ CSR กลายเป็นทางเลือกหนึ่งของรัฐบาลอินเดีย การให้ความสำคัญกับเรื่องของคน อาทิ การดูแลทั้งด้านการเจริญเติบโต การพัฒนาในการทำงาน ความหลากหลายภายในสถานที่ทำงาน การฝึกอบรมและสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ดีขึ้น นอกเหนือไปจากเงินและสวัสดิการ นำมาซึ่งการที่พนักงานมีความจงรักภักดีต่อองค์กรและอัตราการลาออกของพนักงาน

Laura McKnight (2011) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยชี้ให้เห็นว่าธุรกิจที่ตัดสินใจดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ ควรจะเลือกกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับธุรกิจของตนเอง และได้เสนอแนวทางในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ของแต่ละธุรกิจ 4 ขั้นตอนง่ายๆ ได้แก่ 1. เหมาะสม (Fit) กิจกรรมซีเอสอาร์ต้องสอดคล้องกับลักษณะของธุรกิจ 2. ผลตอบรับ (Return) ควรเป็นกิจกรรมที่มีผู้สนใจจำนวนมากเพื่อให้คุ้มค่ากับการลงทุน 3. เรียบง่าย (Simplicity) จะต้องเป็นกิจกรรมที่ง่าย ไม่แพงจนเกินไป และทันสมัย 4. ส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กร (Promotion) เป็นกิจกรรมที่ประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมที่ดีขององค์กร

True Volunteer Foundation (2004) ศึกษาถึงการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ และกรณีศึกษาขององค์กรธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ว่า ปัจจุบันกิจกรรมซีเอสอาร์กลายมาเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กรทั่วโลก ในการสะท้อนให้สังคมเห็นถึงความใส่ใจขององค์กรต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเติบโตของธุรกิจ กิจกรรมซีเอสอาร์ที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดคือการประยุกต์กิจกรรมด้านสังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าไปเป็นหนึ่งในกิจกรรมทางธุรกิจ ซึ่งองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ที่ประสบความสำเร็จจะเข้าไปดำเนินการในทุกขั้นตอนของกิจกรรมซีเอสอาร์ ตั้งแต่การจัดหาแหล่งทุนและการการรับบริจาคจากพนักงานในองค์กร การเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนในลักษณะของจิตอาสา และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนของการดำเนินธุรกิจ การดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ที่ประสบความสำเร็จในทุกวันนี้ ไม่เพียงเฉพาะการเขียนเช็คส่งจ่ายองค์กรการกุศลเท่านั้น แต่ควรที่จะเลือกกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างแท้จริง และเป็นสิ่งที่ผู้ถือหุ้นให้ความสนใจ ตลอดจนการเลือกชุมชนที่ดีในการลงไปทำงานร่วมกัน ซึ่งองค์กรธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กรของตนเองไปพร้อมๆ กับการสร้างความแตกต่างในชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

Frederick E. Allen (2011) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของกิจกรรมซีเอสอาร์ที่ดีที่สุดว่า แนวทางในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ของธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ คือ 1.การทำกิจกรรม ซีเอสอาร์ที่สอดคล้องกับประเภทของธุรกิจ 2.ตั้งเป้าหมายการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ให้ชัด 3.มีข้อมูลเชิงลึกและเป็นข้อมูลคุณภาพ 4.มีความมุ่งมั่นในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์อย่างแท้จริง และ 5.ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับ กิจกรรม

KPMG in India (2008) ได้ศึกษาถึงการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ให้ประสบความสำเร็จว่า 1.ต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมซีเอสอาร์ 2.การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ ในลักษณะเดียวกับการลงทุนที่หวังผลตอบแทนและความคาดหวังทางธุรกิจ 3.การใช้ทรัพยากร ให้เหมาะสมโดยมั่นใจว่าไม่มีการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อนในงานเดียวกัน และงานที่มีอยู่นั้นเข้มแข็งและเป็นส่วนเสริม 4.การติดตามกิจกรรมอย่างใกล้ชิดและดำเนินกิจกรรมร่วมกับหุ้นส่วน เช่น เอ็นจีโอ เพื่อให้มั่นใจว่ากิจกรรมซีเอสอาร์ให้ผลลัพธ์ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ 5.การรายงานผลในวงกว้าง และโปร่งใส เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เห็นถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้น ตลอดจนร่วมกันระบุถึงกิจกรรม ซีเอสอาร์ที่จะดำเนินต่อไปในอนาคต

Sanjay Pradhan และ Akhilesh Ranjan (2010) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนิน กิจกรรมซีเอสอาร์ในด้านการพัฒนาท้องถิ่นว่า หลายองค์กรธุรกิจในประเทศอินเดีย ได้ดำเนิน กิจกรรมซีเอสอาร์ในบริบทของการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน โดยลักษณะการดำเนินกิจกรรมไม่มี ปฏิสัมพันธ์กับขนาด ประเภทของธุรกิจ และเป้าหมายการดำเนินธุรกิจ การดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์นั้น ก่อให้เกิดผลเชิงบวกต่อชุมชนและท้องถิ่นที่องค์กรธุรกิจเข้าไปดำเนินกิจกรรม และยังส่งผลต่อตัวธุรกิจเองด้วยเช่นเดียวกัน ทั้งนี้องค์กรธุรกิจดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์โดยผ่านหน่วยงาน ดังนี้ 1. หน่วยงานในองค์กร ได้แก่ หน่วยงานด้านซีเอสอาร์, หน่วยงานด้านทรัพยากรมนุษย์ และหน่วยงานด้านการจัดการท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในฝ่ายผลิต 2. มูลนิธิ 3. องค์กรภาคี อาทิ เอ็นจีโอ, สถาบันการศึกษา

และองค์กรระหว่างประเทศ 4. หน่วยงานภาครัฐ โดยขอบเขตการดำเนิน การอยู่ใน 5 ขอบเขตหลัก คือ คุณภาพชีวิต สุขภาพ การศึกษา สิ่งแวดล้อม และโครงสร้างพื้นฐาน

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่ากระแสในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมของ ธุรกิจได้รับความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะต่อธุรกิจและองค์กรทั้งในประเทศไทย และในระดับ โลก โดยบทบาทขององค์กรในด้านกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจนั้น ส่งผลต่อ ภาพลักษณ์ขององค์กรโดยรวม การยอมรับ การตัดสินใจซื้อสินค้า และความจงรักภักดีต่อตรา ผลิตภัณฑ์ด้วย โดยรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมแตกต่างกันไป โดยมีทั้งความรับผิดชอบต่อ สังคมของธุรกิจทั้งภายในองค์กร คือ การดูแลพนักงาน สวัสดิการ และการอำนวยความสะดวกแก่ พนักงานและภายนอกองค์กร ซึ่งครอบคลุมทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม การศึกษา กิจกรรมเพื่อชุมชน และสังคม ฯลฯ ทั้งนี้ ในภาคการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในการหล่อหลอมบุคคลให้เติบโตขึ้นมา อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล พร้อมทั้งจะก้าวไปสู่การเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนของ ประเทศ ควรอย่างยิ่งที่จะมีบทบาทต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียน กวดวิชา ทั้งนี้ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนกวดวิชาจากสังคมภายนอกนั้น เป็นโรงเรียนที่เอาเปรียบ สังคม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนจากโทรทัศน์ การกวดวิชาเพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถทำ ข้อสอบในโรงเรียนได้คะแนนดีเยี่ยม สามารถสอบแข่งขันได้โรงเรียนที่มีชื่อเสียงอันดับต้นๆ ของ ประเทศ และสามารถศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยระดับแนวหน้าของประเทศได้ ในขณะที่เด็กนักเรียน ขาดองค์ความรู้ที่แท้จริงและลึกซึ้ง อันเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับสูง ดังนั้น การดำเนิน กิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาจึงมีความสำคัญยิ่ง และควรได้รับการส่งเสริมในสังคมวงกว้าง เพื่อเป็นการตอบแทนผลกำไรคืนสู่สังคมในที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา และแนวทางในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมตามทฤษฎีการบริหารโดยวัตถุประสงค์ ซึ่งเหมาะกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนกวดวิชา ที่มีนักเรียนขนาด 1,000 คนขึ้นไป และผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียนกวดวิชา จำนวน 152,112 คน (ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนปี 2551)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มหลักด้วยกัน ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา ที่ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเยี่ยม ปี 2551 – 2553 หรือเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่มีการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเห็นได้อย่างชัดเจน มีขนาดของโรงเรียนเป็นขนาดใหญ่ มีนักเรียนมากกว่า 1,000 คนขึ้นไป จำนวน 3 โรงเรียน เป็นผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ดังนี้

โรงเรียนที่ 1 เป็นโรงเรียนเอกชนสอนภาษาอังกฤษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งขึ้นโดยมุ่งเน้นการสร้างสรรค์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ โดยได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเยี่ยม ในปี พ.ศ. 2552 โรงเรียนดังกล่าวได้สอดแทรกคุณธรรมในการสอนและจัดกิจกรรมเสริมต่าง ๆ เช่น การจัดแนะแนวการศึกษา กิจกรรมเพื่อสังคมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการก้าวเดินไปบนเส้นทางการศึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานให้แก่ นักเรียนทุกคน รวมทั้งยังมีกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสอนภาษาอังกฤษให้แก่คนตาบอดโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย การจัดกิจกรรมสร้างคุณค่าให้แก่ นักเรียนในช่วงเทศกาลวันแม่ ฯลฯ

โรงเรียนที่ 2 เป็นโรงเรียนที่สร้างสรรค์ระบบการเรียนเฉพาะตัว ดำเนินการภายใต้ปรัชญาของระบบการเรียน คือ การค้นหาศักยภาพด้วยการพัฒนาความสามารถของนักเรียนแต่ละคนไปยังจุดสูงสุด โดยไม่จำกัดอยู่ที่อายุหรือชั้นเรียนในโรงเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนดังกล่าวยังได้ดำเนิน

กิจกรรมเพื่อสังคม โดยร่วมมือกับองค์กรต่างๆ เพื่อวางแผนทางการพัฒนาศักยภาพทางการเรียนของเด็กด้วยโอกาสด้วยระบบการเรียนของโรงเรียน โครงการนี้มีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างกำลังในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะนำพาเด็กเหล่านี้ไปสู่ความสำเร็จในด้านต่างๆ ดังที่พวกเขาตั้งใจ และเติบโตขึ้นเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ ใช้ความสามารถที่มีสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติต่อไป

โรงเรียนที่ 3 ดำเนินการภายใต้อุดมการณ์ที่ว่า "เราจะดูแลบุตรหลานของท่าน เสมือนหนึ่งบุตรหลานของเราเอง เราจะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของท่าน ด้วยจิตวิญญาณครู" โดยได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเด่น ปี 2553

กลุ่มที่ 2 ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 2.1 ผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- 2.2 ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- 2.3 ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มที่ 3 บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา และผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน ได้แก่

3.1 บุคคลที่ 1 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอันเป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนมีผลงาน ทั้งด้านการแสดงเทคนิชาธรรมตามสถานที่ต่างๆ ทั้งในด้านการบริหารการศึกษา และองค์กรธุรกิจ ตลอดจนท่านเคยแสดงเทคนิชาธรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจเพื่อสังคม และการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งในส่วนบุคคลและในส่วนรวม ตลอดจนทัศนะอันกว้างไกล ซึ่งสามารถสะท้อนถึงภาพการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาได้อย่างชัดเจน

3.2 บุคคลที่ 2 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในฐานะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดทำหลักสูตรในการพัฒนาบุคลากรของประเทศ จนเป็นแบบอย่างของระบบการศึกษาแผนใหม่ ซึ่งท่านจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบการศึกษาไทย ตลอดจนความจำเป็นของโรงเรียนกวดวิชาในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

กลุ่มที่ 4 ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียนกวดวิชา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Yamane, 1973 อ้างใน มารยาท โยทองยศ และปราณี สวัสดิ์สิริทรัพย์) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายในการเก็บข้อมูล

กลุ่มที่ 5 ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจำนวน 333 แห่ง จากโรงเรียนกวดวิชาจำนวน 2,001 แห่ง ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (Yamane, 1973 อ้างใน มารยาท โยทองยศ และปราณี สวัสดิ์สิริทรัพย์) เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตามทฤษฎีการบริหารโดยวัตถุประสงค์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 แบบ เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่

- 1.1 แบบที่ 1 สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ

- 1.1.1 ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

- 1.1.2 ความเป็นมาของโรงเรียน

- 1.1.3 มุมมองเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของโรงเรียน

กวดวิชา

- 1.1.4 โครงสร้างขององค์กรโรงเรียนกวดวิชา

- 1.1.5 มุมมองเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างองค์กร และการเพิ่มรายละเอียดงาน เพื่อเตรียมพร้อมในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

- 1.1.6 มุมมองเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม

- 1.1.7 มุมมองเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ หรือ Critical Success Factors (CSF) ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

- 1.2 แบบที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ

- 1.2.1 มองบทบาทการศึกษาต่อสังคมไทยในปัจจุบันอย่างไร

- 1.2.2 คิดว่าในฐานะของโรงเรียนกวดวิชาจะสามารถที่จะสนับสนุนสังคมได้อย่างไรบ้าง

- 1.2.3 ให้อตัวอย่างของกิจกรรมและรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม และให้ผู้บริหาร เลือก 2 กิจกรรมและแสดงความเห็น

- 1.2.4 ในเชิงนโยบายการบริหาร คิดว่าจะสามารถที่จะดำเนินการสนับสนุนโรงเรียนกวดวิชาในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างไรบ้าง

- 1.2.5 นโยบายด้านการศึกษาและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา

- 1.3 แบบที่ 3 สัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับทางด้านการศึกษา และนักบริหารการศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ

- 1.3.1 มองบทบาทการศึกษาต่อสังคมไทยในปัจจุบันอย่างไร

- 1.3.2 คิดว่าในฐานะของโรงเรียนกวดวิชาจะสามารถที่จะสนับสนุนสังคมได้อย่างไรบ้าง

- 1.3.3 ความคาดหวังของสังคมต่อระบบการศึกษาไทย ทั้งในระบบและนอกระบบ

- 1.3.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม

2. แบบสอบถามผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ รายได้ อาชีพ วุฒิการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมีลักษณะ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับความเป็นจริง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม โดยยกตัวอย่างกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมตามทฤษฎีของคอตเลอร์ อ้างถึงประเด็นภายใต้หัวข้อหลัก 7 ด้าน ได้แก่ การกำกับดูแลองค์กร สิทธิมนุษยชน การปฏิบัติด้านแรงงาน สิ่งแวดล้อม การดำเนินงานอย่างเป็นธรรม ผู้บริโภค และการมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชนตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ.2553 จัดทำโดยสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบจัดอันดับ และแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความคิดเห็นและกิจกรรมที่ควรจะทำ

3. แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของแนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ตามทฤษฎีการบริหารโดยวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 3 ตอนหลัก ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนกวดวิชา ได้แก่ จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการบรรจุการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนกวดวิชาใน 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ งบประมาณ บุคลากร และการตอบรับจากผู้ปกครองและนักเรียน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมดังกล่าว โดยแบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ งบประมาณ บุคลากร กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม การตอบรับจากผู้ปกครองและนักเรียน และแนวทางการดำเนินงานตามทฤษฎีการบริหารตามวัตถุประสงค์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับความเป็นไปได้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) และการจัดอันดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรม โดยใช้การจัดอันดับ (Ranking) 10 อันดับ

4. หลักฐานเอกสารต่างๆ ที่เป็นร่องรอยการปฏิบัติงานตามการดำเนินงานกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนข่าวสารที่ปรากฏตามสื่อต่างๆ

5. หลักฐานเอกสารต่างๆ อาทิ หนังสือเกี่ยวกับการบริหารโดยวัตถุประสงค์ ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งระบุถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโดยวัตถุประสงค์ ตลอดจนวิธีการวางแผนงานตามทฤษฎีดังกล่าว

6. เครื่องบันทึกเสียง

7. กล้องถ่ายรูป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมีขั้นตอน ในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร (Documentary) และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ โรงเรียนกวดวิชา และทฤษฎีการบริหารโดยวัตถุประสงค์
2. สร้างแบบสัมภาษณ์จากข้อมูลที่ศึกษา
3. นำแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 แบบ และแบบสอบถามเสนอต่อประธานกรรมการ กรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ครบถ้วนตามกรอบแนวคิดการวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ในการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาจัดทำเป็นเนื้อหาในแบบสอบถาม
5. สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลที่ศึกษาทั้งในด้านปฐมภูมิ คือ จากแบบสัมภาษณ์ และทุติยภูมิ คือ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ และเอกสารต่างๆ
6. นำแบบสอบถามที่ประธานกรรมการ กรรมการควบคุมปริญญาโท ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนนอกระบบ 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดทำมาตรฐานผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบมาตรฐานการประเมินมาตรฐานเครื่องมือ โดยพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามคุณภาพของเครื่องมือความชัดเจนและความครอบคลุมนิยาม ตัวแปรตรวจสอบคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามนิยามหรือไม่ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของ ข้อคำถาม IOC (Index of Item-Objective Congruence) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
7. นำแบบสอบถามผู้ปกครองที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรายงานผลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้
แบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ และบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับทางด้านการศึกษา และนักบริหารการศึกษา เพื่อชี้แจงเหตุผลและจุดมุ่งหมายในการวิจัย ตลอดจนชี้แจงขั้นตอนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยทำการนัดหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ และบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับทางด้านการศึกษา และนักบริหารการศึกษา

แบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงเหตุผลและจุดมุ่งหมาย ในการวิจัย ตลอดจนชี้แจงขั้นตอนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามแก่ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองในโรงเรียนกวดวิชาตามพื้นที่ต่างๆ ที่มีโรงเรียนกวดวิชาหนาแน่น อาทิ สยามสแควร์ บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง อาคารวรรณสรณ์ (พญาไท) อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ปิ่นเกล้า ฯลฯ

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมาย

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา ผู้ปกครองของโรงเรียนกวดวิชา ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับทางด้านการศึกษา และนักบริหารการศึกษา และผู้ปกครอง ที่มีนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนกวดวิชาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยมีรูปแบบแนวทางที่จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์

1.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลหัตถ์ภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยจัดกลุ่มเนื้อหาการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1.1 ความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา

1.1.2 ภาพรวมการศึกษาไทยในปัจจุบันและในอนาคต

1.1.3 รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ

1.1.4 ปัจจัยที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมประสบความสำเร็จ

1.2 นำเนื้อหาที่จัดกลุ่ม มาจัดกระทำข้อมูลดังต่อไปนี้

1.2.1 การจัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสอบถามผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน

1.2.2 การจัดทำรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา

2. แบบสอบถาม

การจัดกระทำข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีการจัดกระทำ ดังต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถามผู้ปกครอง

2.1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับกลับคืนมา

2.1.2 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีการกำหนดค่าดังนี้

เกณฑ์ในการให้คะแนน ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินกิจกรรมทางสังคม โดยที่ผู้วิจัยกำหนดลำดับคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนน 4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.1.3 นำคะแนนไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำข้อมูลที่รวบรวมได้ตรวจให้คะแนน วิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยทำการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 ข้อ เกี่ยวกับ รายได้ อาชีพ วุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ การแปลผลคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้ปกครอง อ้างอิงตามเกณฑ์การแบ่งระดับของวิเชียร เกตุสิงห์ (2523: 49) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ การแปลผลคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้ปกครอง อ้างอิงตามเกณฑ์การแบ่งระดับของวิเชียร เกตุสิงห์ (2523: 49) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.2 แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา

2.2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับกลับคืนมา

2.2.2 ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีการกำหนดค่าดังนี้

เกณฑ์ในการให้คะแนน ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยที่ผู้วิจัยกำหนดลำดับคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม ตั้งแต่ 1 ถึง 5 คะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก
คะแนน 3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.2.3 นำคะแนนไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำข้อมูลที่รวบรวมได้ตรวจให้คะแนน วิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2 ข้อ เกี่ยวกับประเภทของโรงเรียนและจำนวนนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการบรรจุการดำเนินการกิจกรรมเพื่อสังคมในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนกวดวิชาใน 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ นโยบาย วิสัยทัศน์ งบประมาณ บุคลากร และการตอบรับจากผู้ปกครองและนักเรียน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ การแปลผลคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้ปกครอง อ้างอิงตามเกณฑ์การแบ่งระดับ ของวิเชียร เกตุสิงห์ (2523: 49) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมที่สนใจนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ ระดับความเป็นไปได้มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแบบของลิเคอร์ (Likert) และการจัดอันดับความสำคัญของแต่ละกิจกรรม โดยใช้การจัดอันดับ (Ranking) 10 อันดับ

วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐานเป็นรายด้านและรายข้อ การแปลผลคะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้ปกครอง อ้างอิง ตามเกณฑ์การแบ่งระดับ ของวิเชียร เกตุสิงห์ (2523: 49) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง

1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นที่เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. การนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดย

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง และจัดเป็นหมวดหมู่ว่า รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมเป็นแบบใด

3.2 นำรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ในข้อ 3.1 มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการสำรวจทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา และผู้ปกครอง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยืนยันรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

3.3 นำผลการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถาม ไปนำเสนอเป็นรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

4. การนำข้อมูลที่ได้ไปจัดทำแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดย

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียง และจัดหมวดหมู่ของประเภทกิจกรรม

4.2 นำข้อมูลที่ได้รับการจัดหมวดหมู่ประเภทกิจกรรม ไปจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา และผู้ปกครองโรงเรียนกวดวิชา เกี่ยวกับกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม

4.3 เรียงลำดับกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมจากคะแนนที่ได้

4.4 จัดหมวดหมู่กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ อาทิ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคม การศึกษา การบริหารจัดการ และการคุ้มครองผู้บริโภค

4.5 นำเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยประยุกต์กับทฤษฎีของ ศ.ฟิลิป คอตเลอร์ เกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินกิจกรรม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยขอแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางชีวสังคมของผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น

1.1 ผู้ให้สัมภาษณ์

1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา ได้แก่

1.1.1.1 โรงเรียนที่ 1 เป็นโรงเรียนเอกชน สอนภาษาอังกฤษ ดำเนินการสอนในรูปแบบใหม่ ได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเด่น ในปี พ.ศ. 2552

1.1.1.2 โรงเรียนที่ 2 เป็นโรงเรียนที่สร้างสรรค์ระบบการเรียนเฉพาะตัว ภายใต้ปรัชญาของระบบการเรียน คือ การค้นหาศักยภาพด้วยการพัฒนาความสามารถของนักเรียนแต่ละคนไปยังจุดสูงสุด โดยไม่จำกัดอยู่ที่อายุหรือชั้นเรียนในโรงเรียน

1.1.1.3 โรงเรียนที่ 3 ดำเนินการภายใต้แนวคิด "เราจะดูแลบุตรหลานของท่าน เสมือนหนึ่งบุตรหลานของเราเอง เราจะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของท่าน ด้วยจิตวิญญาณครู" โดยได้รับรางวัลโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเด่น ปี 2553

1.1.2 ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1.1.2.1 ผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

1.1.2.2 ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

1.1.2.3 ผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.3 บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา และผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน ได้แก่

1.1.3.1 บุคคลที่ 1 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอันเป็นที่ประจักษ์ ตลอดจนมีผลงานทั้งด้านการแสดงทัศนคติตามองค์กรต่างๆ ทั้งในด้านการบริหารการศึกษาและองค์กรธุรกิจ

1.1.3.2 บุคคลที่ 2 เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในฐานะของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดทำหลักสูตรในการพัฒนาบุคลากรของประเทศ จน

เป็นแบบอย่างของระบบการศึกษาแผนใหม่ ซึ่งท่านจะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบการศึกษาไทย ตลอดจนความจำเป็นของโรงเรียนกวดวิชาในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2 ผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจ และสามารถเก็บข้อมูลตัวอย่างจากผู้ปกครอง จำนวน 635 ชุด และผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา จำนวน 398 ชุด

1.2.1 ข้อมูลชีวสังคมของผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น อาชีพ วุฒิการศึกษา และรายได้ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ ระดับการศึกษา และระดับรายได้

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานบริษัทเอกชน	169	26.60
ข้าราชการ	153	24.10
พนักงานในองค์กรของรัฐ	83	13.10
แม่บ้าน	83	13.10
เจ้าของธุรกิจ	80	12.60
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	64	10.1
อื่นๆ	3	0.4
ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	365	57.50
ปริญญาโท	125	19.70
ต่ำกว่าปริญญาตรี	119	18.70
สูงกว่าปริญญาโท	26	4.10
ระดับรายได้	จำนวน	ร้อยละ
15,001 – 30,000 บาท	361	56.90
ต่ำกว่า 15,000 บาท	114	18.00
30,001 – 50,000 บาท	112	17.60
50,000 ขึ้นไป	48	7.50

จากตาราง 4 จะเห็นว่า ผู้ปกครองส่วนมากมีอาชีพเป็น พนักงานบริษัทเอกชน โดยมีจำนวนมากที่สุด คือ 169 คน คิดเป็นร้อยละ 26.60 รองลงมาคือ ข้าราชการ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาเป็นผู้ปกครองที่จบการศึกษา ระดับปริญญาโท จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 ผู้ปกครองที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 119 คน และมีรายได้อยู่ในระดับ 15,001 – 30,000 บาท จำนวน 361 คน คิดเป็น ร้อยละ 56.90 รองลงมาคือผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 18

1.2.2 ข้อมูลชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา แบ่งออกเป็น จำนวนนักเรียนและจำนวนบุคลากรในโรงเรียน แสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของโรงเรียนกวดวิชาจำแนกตามจำนวนนักเรียนและบุคลากร

จำนวนนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียนน้อยกว่า 1,000 คน	188	47.20
นักเรียน 1,001 – 3,000 คน	167	42.00
นักเรียนมากกว่า 3,001 คน	43	10.80

จำนวนบุคลากร	จำนวน	ร้อยละ
บุคลากรน้อยกว่า 20 คน	166	41.70
บุคลากร 21 – 50 คน	180	45.20
บุคลากรมากกว่า 51 คนขึ้นไป	52	13.10

จากตาราง 5 พบว่า โรงเรียนกวดวิชาส่วนมากมีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 1,000 คน จำนวน 188 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 47.20 รองลงมา คือโรงเรียนกวดวิชาที่มีนักเรียน 1,001 – 3,000 คน จำนวน 167 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.00 และโรงเรียนกวดวิชาที่มีนักเรียนมากกว่า 3,001 คน จำนวน 43 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 10.8 และมีจำนวนบุคลากร 21 – 50 คน มากที่สุด จำนวน 180 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45.20 รองลงมา คือโรงเรียนกวดวิชาที่มีจำนวนบุคลากรน้อยกว่า 20 คน จำนวน 166 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 41.70 และโรงเรียนกวดวิชาที่มีจำนวนบุคลากรมากกว่า 51 คนขึ้นไป จำนวน 52 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13.10

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา พบว่า ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาให้ประสบความสำเร็จนั้น ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ด้านหลักด้วยกัน ได้แก่

2.1 วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นจุดเริ่มต้นที่มีความสำคัญมากที่สุดของรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหารจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของโรงเรียนกวดวิชาในอนาคต ซึ่งหากผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม จะถูกกำหนดไว้ในนโยบาย แผนงานและการดำเนินงานของโรงเรียนกวดวิชาในที่สุด

ในปัจจุบัน สังคมผู้บริโภคมองมีความคาดหวัง จากองค์กรธุรกิจที่แสวงหาผลกำไรต่างๆ ซึ่งรวมถึงโรงเรียนกวดวิชาด้วย ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ เพราะผู้บริโภค มีความเชื่อว่า ในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ดังนั้น เมื่อธุรกิจต่างๆ ดำเนินธุรกิจและได้ผลกำไรจากสังคม องค์กรธุรกิจและโรงเรียนกวดวิชาจึงถูกคาดหวังว่า จะกลับไปดูแลสังคม โดยสามารถปฏิบัติได้ทันทีในขณะที่ดำเนินธุรกิจ ซึ่งสามารถครอบคลุมไปถึง การดูแลสุขภาพและสวัสดิการแก่พนักงาน การดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของตนเองด้วย เนื่องจากเมื่อธุรกิจดูแลพนักงาน ดูแลสังคม และสิ่งแวดล้อม ก็เท่ากับว่าเป็นการ ดูแลธุรกิจให้เจริญเติบโตไปอย่างยั่งยืนได้ด้วยเช่นเดียวกัน อีกทั้ง กระแสสังคมในปัจจุบัน เน้นการแข่งขันการทำธุรกิจด้วยการทำความดี คุณธรรม จริยธรรม หรือ White Ocean คือการแข่งขันบนพื้นที่สีขาว ดังนั้น กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของธุรกิจต่อสังคมโดยรวมในด้านหนึ่ง เพื่อให้เกิดการยอมรับและเกิดผลทางการตลาดด้วย

กล่าวโดยสรุป วิสัยทัศน์ หมายถึง ภาพในอนาคตขององค์กร จุดมุ่งหมายหรือความมุ่งมั่นที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้นหรือต้องการให้บรรลุในอนาคต อันเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดขององค์กรในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับที่กลุ่มเป้าหมายให้สัมภาษณ์ไว้ ดังต่อไปนี้

“ความรับผิดชอบต่อสังคมวางรากฐานอยู่บนหลักการที่ว่า สรรพสิ่งล้วนอิงอาศัยกัน ... คือ โลกของเรานั้นอยู่ในร่วมกันในลักษณะของเป็นองค์รวมคือหน่วยเล็กๆ ขององค์รวมคือภาพรวมใหญ่ ฉะนั้นองค์กรทุกองค์กร บริษัททุกบริษัท ล้วนแล้วแต่เป็นองค์รวมขององค์รวมที่เรียกกันว่าสังคมของเรา ประเทศของเรา และโลกของเรา ดังนั้น สิ่งที่เราคิด สิ่งที่เราพูด สิ่งที่เราทำ ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวเอง สังคม ประเทศชาติบ้านเมืองและโลก สิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ ถ้า

เราตระหนักถึงข้อเท็จจริงนี้แล้ว ก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่เราจะไม่ทำสิ่งดีๆ ให้แก่สังคมหรือให้แก่ประเทศ หรือให้แก่โลกของเรา เพราะการที่เราทำสิ่งดีๆ นั้น วันใดวันหนึ่งสิ่งดีๆ นั้นก็จะย้อนกลับมาหาเราอยู่นั่นเอง และในทางกลับกัน การที่เราทำอะไรก็ตามที่ไม่ดี ให้แก่สังคมให้แก่ประเทศ ให้แก่โลก สิ่งเหล่านั้นก็จะหันกลับมาเล่นงานเราอย่างแน่นอนไม่วันใดก็วันหนึ่ง ... ถ้าบริษัทหรือ องค์กรไม่รับผิดชอบต่อสังคม ไม่มีมิติทางสังคม ไม่มีจิตสำนึกที่จะต้องรับผิดชอบต่อสังคมอย่างใด อย่างหนึ่ง ทำธุรกิจล้วนๆ โดยไม่สนใจการร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเยียวยาปัญหาสังคม วันหนึ่งเมื่อ สังคมมีปัญหา บริษัทก็จะได้รับผลกระทบอย่างไม่ต้องสงสัย” (บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา คนที่ 1)

“ถ้าหากว่าเราดูพัฒนาการในรูปแบบของวิซามาร์เก็ตติ้ง เราพูดถึงเรื่องของ Red Ocean Blue Ocean แล้วระยะหลังๆ นี้ เรามีคนพูดโดยเฉพาะคนไทยเอง พูด White Ocean เรื่องของสีขาว ตอนนี้องค์กรกิจต่อสู้กันบนพื้นที่สีขาว ก็เอาเรื่องของการให้เอาเรื่องของคุณธรรม โดยเฉพาะหลักธรรม ความคิดในเรื่องของพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นในตะวันออก นำมาใช้ใน CSR เพราะการทำ White Ocean คือการทำธุรกิจไปพร้อมๆ กับการให้ มันเป็นเรื่องเดียวกัน” (บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา คนที่ 2)

“ผมคิดว่า ปัจจัยที่จะทำให้การทำความกิจกรรมซีเอสอาร์ประสบความสำเร็จอันดับแรกเลยก็คือ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เพราะอย่างธุรกิจของเรา ผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์มาก โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง ในช่วงไหนที่สังคมเกิดวิกฤติ เช่นน้ำท่วม เราก็จัดกิจกรรมระดมเงินทุนและของบริจาคจากนักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งพนักงานของเรา เพื่อลงไปบริจาคตามพื้นที่ที่ประสบภัยต่างๆ” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาคนที่ 1)

“ที่ผ่านมาโดยกิจกรรมของคุ่มอง ไทยแลนด์เอง เขาก็จะมีการกำหนดทำเพื่อสังคมอยู่แล้ว เพราะว่าการศึกษามันก็มองว่าเป็นการสร้างคนขึ้นมาหนึ่งคน ให้ได้คุณภาพที่ดี เพื่อเอาไปต่อยอด หรือในลักษณะที่ว่าพอเข้าไปอยู่ในสังคม เขาก็จะสามารถยืนด้วยตนเองได้ อันนี้ก็เป็นปรัชญาหนึ่งที่คุ่มองพยายามสร้างเด็กขึ้นมา ... ในส่วนตัวของครูเอง เนื่องจากว่าหลังจากที่เข้ามาสัมผัสการทำงานในลักษณะการคืนให้สังคม ก็คือการสร้างเด็กคนหนึ่ง ให้การศึกษา แล้วเราก็พยายามที่จะสร้างพื้นฐานที่ดีให้กับเด็กในเรื่องของคุณธรรม ทำให้เราเกิดความคิดว่า เมื่อเราเข้ามาสัมผัสในธุรกิจแบบนี้แล้วเนี่ย ทำให้เรามีความรู้สึกว่าเราสามารถทำงานให้สังคม ไม่เพียงแค่ว่าตัวเด็กอย่างเดียว เรายังสามารถที่จะทำงานให้สังคมในส่วนอื่นๆ อีก” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาคนที่ 2)

“การที่คนจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ และทำเพื่อสังคมสามารถทำได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นช่องทางไหนที่มีกลุ่มโรงเรียนกวดวิชาเขาทำกันค่อนข้างเยอะ แต่เขาไม่ค่อยได้พูด เช่น วัน

นักชัตฤกษ์ พาไปไหว้พระ ไปนั่งสวดมนต์ นั่งสมาธิ เป็นการกล่อมเกลาจิตใจ เป็นสะพานบุญ” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาคนที่ 3)

2. นโยบายขององค์กรที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

เมื่อผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว จากนั้น ผู้บริหารกำหนดให้การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นนโยบายหนึ่งขององค์กร เพื่อให้องค์กรขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

ทั้งนี้ นโยบาย หมายถึง ข้อความที่เป็นแนวทางหรือการตัดสินใจของหน่วยงานหรือองค์กร สำหรับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันเป็นการแก้ปัญหา หลีกเลี่ยงปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น นโยบายจะสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบต่อหน่วยงานนั้น สอดคล้องกับที่กลุ่มเป้าหมายให้สัมภาษณ์ไว้ ดังต่อไปนี้

“การทำ CSR ของโรงเรียนกวดวิชา มีได้ทั้งสองแบบ ทั้งเกิดจิตสำนึกเอง และนโยบายของรัฐ ซึ่งบางครั้งเราก็ต้องกระตุ้น เท่าที่ทำ เมื่อไปกระตุ้นเขาก็ยินดีรับฟัง ช่วยเหลือแนะนำ พอเราแนะนำอะไรไป ก็ยินดี คือถ้าเขาไม่เห็นสอดคล้องด้วย เพราะเราไม่สามารถบังคับเขาได้อยู่แล้ว เราขอความร่วมมือจากเขา เพียงแค่เราบอกเขาเขาก็ยินดี ไปเป็นวิทยากร เป็นตัวต่อให้เด็กยากจน เด็กสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย” (ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ คนที่ 2)

“ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ในความคิดของผม คือ การที่โรงเรียนกวดวิชา มีนโยบายที่ชัดเจนในการทำกิจกรรมซีเอสอาร์ เพื่อเป็นเหมือนแนวทางของโรงเรียนกวดวิชาว่าจะต้องดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ทุกปี ในฐานะของหนึ่งในภาระงานที่หน่วยงานต่างๆ ของโรงเรียนกวดวิชาต้องรับผิดชอบ” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 1)

“จริงๆ รัฐสามารถทำได้สองอย่าง อันแรกก็คือทำเป็นระเบียบกฎหมายเกณฑ์ว่า ในการเปิดโรงเรียนกวดวิชา มันก็ต้องมีอาคารสถานที่ มีหลักสูตร มีอะไรอยู่แล้ว เราสามารถกำหนดเงื่อนไขได้ เช่น คุณเปิดโรงเรียนกวดวิชาคุณได้เงินเยอะมาก คุณต้องดูแลคนจนอย่างน้อยก็เปอร์เซ็นต์ คุณกวดวิชา คุณควรที่จะมีกิจกรรม CSR ก็ครั้งต่อปี อันนี้รัฐสามารถกำหนดได้ แต่ในขณะเดียวกันสิ่งที่รัฐควรจะทำมากกว่านั้นอีกก็คือ การชี้ทิศทางให้โรงเรียนกวดวิชาช่วยประเทศในการสร้างคน เช่น สมมติถ้าภาษาอินโด ไม่มีใครเปิดหรือกวดวิชา แต่ถ้ารัฐต้องการคนที่เรียนรู้เรื่องภาษาอินโด บาซาร์ อินโดนีเซีย เราอาจจะต้องเสนอให้ช่วยเปิดบ้าง แม้จะไม่ได้ทำไรมาก เพราะรัฐเองมันจัดไม่ได้อยู่แล้ว เพื่อที่จะได้ผลิตคนที่มีทักษะนี้ หรือ ภาษาสเปน ผมว่าจำเป็นนะ ถ้ารัฐใช้นโยบายลักษณะนี้” (ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ คนที่ 3)

3. แผนงานการจัดทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละปี ที่มีความชัดเจน

ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละปีที่มีความชัดเจน เพื่อให้สามารถกำหนดงบประมาณ บุคลากร และระยะเวลาในการดำเนิน- การในแต่ละปีที่มีความชัดเจนขึ้น ทำให้ง่ายต่อการบริหารงาน และทำให้การดำเนินกิจกรรมความ รับผิดชอบต่อสังคมสามารถวัดผลได้ และประสบความสำเร็จในที่สุด

การวางแผน เป็นเทคนิคกระบวนการบริหารที่สำคัญจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอนด้วยความประณีต ระมัดระวัง ซึ่งเป็นการหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานใดๆ ภายในเวลาที่กำหนด ตลอดจนเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับที่กลุ่มเป้าหมายให้สัมภาษณ์ไว้ ดังต่อไปนี้

“วางแผนล่วงหน้าแบบจิตอาสา ให้พนักงานสมัครใจ ช่วงเมษายน และตุลาคม ใช้ครูที่โรงเรียนไปสอน ๑ เดือน โดยโรงเรียนรับผิดชอบเรื่องเงินเดือนครู, ที่พัก, อาหาร” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 3)

“แผนงานที่ชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม โดยเรากำหนดเอาไว้ในแต่ละปีว่าเราจะทำอะไรบ้าง เช่น เราจะทำกิจกรรมในทุกวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันแม่ วันพ่อ โดยเราจะจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชน เช่น พาไปฟังเทศน์ที่ในวัด คือให้ครอบครัว ได้ใช้เวลาร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งเราจะประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมกิจกรรมล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ปกครอง และนักเรียนทราบ และตอบรับการเข้าร่วมกิจกรรม” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 1)

“สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ ของโรงเรียนกวดวิชาในความคิดเห็นของครู อาจจะพูดถึงในโรงเรียนกวดวิชาที่มีขนาดใหญ่ คือ เจ้าของต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้า มีการกำหนดงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน และผู้ที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมที่มีความชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ประสบความสำเร็จมากขึ้น” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 2)

“เมื่อโรงเรียนกวดวิชามีนโยบายแล้ว ก็ต้องมีแผนงานที่ชัดเจน เพื่อกำหนดว่าโรงเรียนกวดวิชาควรจะทำกิจกรรมซีเอสอาร์อะไร จะทำเมื่อไร และใครเป็นผู้รับผิดชอบ รวมทั้งเป้าหมายของกิจกรรม เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลกิจกรรมได้เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม” (บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา คนที่ 2)

4. การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรม

ภายหลังจากการจัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาจะต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรม เพื่อให้มีงบประมาณเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมให้ประสบความสำเร็จ

โรงเรียนกวดวิชาควรมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เกิดขอบเขตการดำเนินงานที่มีความชัดเจน ตลอดจนรูปแบบของกิจกรรมที่มีความชัดเจน โดยแนวทางในการกำหนดงบประมาณสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

4.1 ระดับนโยบาย คือ การกำหนดงบประมาณในภาพรวมของการดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาในแต่ละปี โดยสามารถคิดเป็นอัตราร้อยละของ กำไรสุทธิในปีที่ผ่านมา เช่น ร้อยละ 10 ของยอดกำไรสุทธิในปี 2556 คืองบประมาณการดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาในปี 2557

ในการกำหนดงบประมาณดังกล่าว ส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อโรงเรียนกวดวิชาในมิติต่างๆ อาทิ ความชัดเจนในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ขององค์กรในการจัดสรรส่วนแบ่งงบประมาณที่มีความชัดเจนสำหรับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ความชัดเจนของหน่วยงานภายในโรงเรียนกวดวิชาในการจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงบประมาณ เป็นต้น

4.2 ระดับปฏิบัติการ คือ การประเมินค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจริงจากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ภายใต้กรอบงบประมาณที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อเป็นการตีกรอบของงบประมาณที่ต้องการใช้จริงในแต่ละหมวดรายจ่าย เพื่อให้สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และติดตามผลการใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดสรรงบประมาณ เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชี การควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง การงบประมาณมองที่การจัดหา จัดทำและบริหารงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร สอดคล้องกับที่กลุ่มเป้าหมายให้สัมภาษณ์ไว้ ดังต่อไปนี้

“ควรมีงบประมาณที่ตั้งไว้ประจำปี และสามารถทำแบบไม่มีงบประมาณก็ได้ เช่น ไปไหว้พระ ๙ วัด ไปเจอกันที่วัดเลย หรือจะมีบวชเณรที่วัดระฆัง ก็บอกบุญให้ผู้ปกครองไปทำบุญเอง” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 3)

“งบประมาณก็สำคัญครับ คือ อย่างของเรามีการกำหนดแผนงานและมีการกำหนดงบประมาณลงไปในตัวกิจกรรม แต่บางกิจกรรมเราก็ไม่สามารถกำหนดงบประมาณได้ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เราก็ใช้การบอกต่อและระดมทุนเอาครับ” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 1)

“งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมก็สำคัญ โรงเรียนกวดวิชาอาจจะต้องกำหนดงบประมาณในแต่ละปีเอาไว้ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมได้ แต่สำหรับโรงเรียนกวดวิชานาถเล็กลักษณะของครู ไม่ได้มีการกำหนดงบประมาณ แต่เราเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์โครงการบางโครงการที่มีความน่าสนใจ เราก็ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองร่วมกันสนับสนุนโครงการ” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 2)

“ในธุรกิจทั่วไป องค์กรจะมีการกำหนดงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรม เพื่อสังคมไว้ โดยกำหนดจากสัดส่วนของกำไรขององค์กร ซึ่งทำให้องค์กรมีความชัดเจนและความคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น” (บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษาคคนที่ 2)

5. การมอบหมายความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่บุคลากร / หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่บุคลากร / หน่วยงานภายในองค์กร เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม ประโยชน์ที่ได้รับจากการมอบหมายหน้าที่ที่ชัดเจน คือ งานมีความก้าวหน้า เนื่องจากมีเจ้าภาพที่มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินกิจกรรมนั้นให้ประสบความสำเร็จ

หน่วยงาน / บุคลากรที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบโดยตรงในกิจกรรมดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

กล่าวได้ว่า การมอบหมายความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่บุคลากร / หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการ และให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่กลุ่มเป้าหมายให้สัมภาษณ์ไว้ ดังต่อไปนี้

“ตอนนี้หน่วยงานของเรายังไม่มีผู้รับผิดชอบกิจกรรมซีเอสอาร์ที่ชัดเจน ซึ่งฝ่ายการตลาดเป็นผู้รับผิดชอบอยู่ ร่วมกับฝ่ายต่างๆ ในองค์กร เช่น เวลาเราจะระดมทุนช่วยเหลือ น้ำท่วม เราก็ให้ฝ่ายจัดซื้อจัดซื้อของต่างๆ เพื่อมาแพ็คของ เพราะเค้าจะได้ราคาที่ถูกลง และมีความถนัดในการจัดซื้อของมากกว่า แต่ในอนาคต ผมคิดว่าต้องมีภาระงานที่ชัดเจน ว่ากิจกรรมซีเอสอาร์อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานไหน และจะต้องมีขอบเขตการดำเนินงานอะไรบ้าง จะทำให้กิจกรรมซีเอสอาร์ประสบความสำเร็จมากขึ้น” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 1)

“เรื่องของการจัดวางคนก็เป็นเรื่องสำคัญ งานที่ประสบความสำเร็จต้องมีคนที่รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์โดยตรง และทำหน้าที่ที่งานเหมือนเป็นหนึ่งในภาระงานอื่นขององค์กร เพราะงานที่ไม่มีเจ้าภาพ มักจะเกี่ยงงานกัน และผลักความรับผิดชอบ จะทำให้

กิจกรรมซีเอสอาร์ขององค์กรไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้” (บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา คนที่ 2)

6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง / นักเรียน

การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและนักเรียนในการร่วมดำเนินกิจกรรม โดยผู้บริหารและหน่วยงานที่รับผิดชอบ จะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ เชิญชวน ตลอดจนกระตุ้น และสนับสนุนให้ผู้ปกครองและนักเรียน มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

ผู้ปกครอง / นักเรียน เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียน กวดวิชา ใน 2 มิติ กล่าวคือ

6.1 มิติของลูกค้า ซึ่งผู้ปกครอง / นักเรียนเป็นลูกค้าสำคัญของโรงเรียนกวดวิชา เป็นผู้ที่ตัดสินใจในการใช้บริการ และทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ บอกต่อแก่กลุ่มผู้ปกครองและนักเรียนที่เครือข่าย ดังนั้น หากกลุ่มลูกค้าของโรงเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา จะทำให้กลุ่มลูกค้าบอกต่อไปยังกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในเครือข่ายต่อไป

6.2 มิติของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด เทียบเท่ากับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนกวดวิชา นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนักเรียน จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา ยิ่งได้รับความร่วมมือมากเท่าไร เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ากิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมประสบความสำเร็จมากเท่านั้น

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนักเรียน เป็นส่วนสนับสนุนที่มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีสัมพันธ์โดยตรงกับธุรกิจ ตลอดจนเป็นกลุ่มที่จะร่วมกันขับเคลื่อนให้กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับที่กลุ่มเป้าหมายให้สัมภาษณ์ไว้ ดังต่อไปนี้

“สิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนกวดวิชา คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียน เพราะเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่จะทำให้กิจกรรมซีเอสอาร์ของโรงเรียนกวดวิชา ในส่วนของโรงเรียนเรา เราจะประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบล่วงหน้าว่าเราจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง และเชิญชวนให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 1)

“โครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น จะประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบ บางกิจกรรมเช่นการไปร่วมทำบุญที่วัด เราก็นัดผู้ปกครองให้ไปร่วมทำบุญกันที่วัดเลย และ

บางโครงการที่เราระดมทุนสร้างอาคารเรียน เราก็จะตั้งกล่องรับบริจาคที่โรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมาร่วมทำบุญบริจาค อย่างชุมชนครูก็เข้าไปร่วม เช่นแนะแนวอาชีพ แนะนำการศึกษาให้กับเค้า หรือไปสอนวิชาต่าง ๆ ให้กับเค้า เพราะในชุมชนมีเด็กที่ขาดโอกาสมากมาย การที่เราไปแนะแนว ให้เค้า ทำให้เค้ารู้ว่าเค้าควรจะทำอะไรดีที่เหมาะสมกับตัวเค้า นอกจากนี้ ครูยังไปสอนอาชีพเสริมให้ชุมชนด้วย” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 3)

“ในส่วนของตัวเองจะทำในลักษณะเป็นตัวแทนเชื่อม เมื่อเราได้ข่าวสารต่าง ๆ จากข้างนอกมาแล้ว เราจะเป็นในลักษณะเผยแพร่ข่าวสารให้กับผู้ปกครองได้รับ อย่างที่เคยทำก็เช่น โครงการในช่วงปิดเทอม ปิดภาคฤดูร้อน ในสัปดาห์ใกล้เคียงอย่างโรงเรียนวัดพระรามเก้า เขาก็จะมีจัดกิจกรรมบวชภาคฤดูร้อนของเด็ก ก็จะพยายามเชิญชวนให้ผู้ปกครองทราบว่า ถ้าในช่วงปิดเทอมไม่ได้พาลูกหลานไปไหนก็อยากให้เข้าร่วมตรงนี้เพราะว่า หลังจากที่เราไปเห็นเทปเขาบันทึกจากกลุ่มบวชเนชั่นมา มีความรู้สึกว่าคุณได้ประโยชน์มาก ก็เลยจะเชิญชวนผู้ปกครองพาเด็กเข้าร่วมคอร์สตรงนี้ อันนี้ก็กิจกรรมที่เคยแจ้งผู้ปกครองแล้วก็มีหลายผู้ปกครองที่เขาก็เอาเด็กเข้าไป บวชจริง ๆ” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 2)

“สิ่งที่ธุรกิจโดยส่วนใหญ่ที่ทำกิจกรรมซีเอสอาร์ ให้ความสำคัญมากไม่น้อยไปกว่าการจัดการภายในองค์กร ก็คือ การมีส่วนร่วมของลูกค้า และชุมชนโดยรอบ จะเห็นได้ว่าธุรกิจขนาดใหญ่อย่าง ปตท. ก็ดี เขาก็จะมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชนโดยตลอด เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างธุรกิจและคนในชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเติบโตอย่างแข็งแกร่งด้วย ก่อนที่ธุรกิจจะไปส่งเสริมหรือทำซีเอสอาร์กับคนภายนอก ผมคิดว่า คนที่อาศัยอยู่โดยรอบธุรกิจ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับธุรกิจอย่างชุมชนมีความสำคัญที่ธุรกิจจะต้องให้ความสำคัญและดูแลอย่างใกล้ชิด” (บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา คนที่ 2)

จากองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านที่ผู้วิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน กวดวิชา ผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษาของประเทศ และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาของประเทศ และนำมาจัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสอบถามผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาในเชิงปริมาณ เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ของโรงเรียนกวดวิชา โดยผลจากการสำรวจปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารของโรงเรียนกวดวิชาต่อความเป็นไปได้ในการบรรจุการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมลงในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนกวดวิชา

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
การกำหนดนโยบายด้านการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนกวดวิชา	3.97	.69	เห็นด้วยมาก
การกำหนดให้การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหนึ่งในวิสัยทัศน์ขององค์กร	3.99	.79	เห็นด้วยมาก
การจัดสรรงบประมาณให้แก่การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นประจำทุกปี	3.89	.89	เห็นด้วยมาก
การมอบหมายภาระงานด้านการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมให้แก่บุคลากรที่มีอยู่เดิมขององค์กร	3.93	.84	เห็นด้วยมาก
การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่โรงเรียนจัดขึ้น	4.07	.83	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 6 เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาต่างก็เห็นด้วยอยู่ในระดับมากต่อองค์ประกอบของการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ของโรงเรียนกวดวิชา โดย อันดับแรกที่ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา เห็นด้วยกับการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.07 รองลงมา คือ การกำหนดให้การดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นหนึ่งในวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99 อันดับที่สาม คือ การกำหนดนโยบายด้านการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียนกวดวิชา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.97 ถัดมาคือ การมอบหมายภาระงานด้านการดำเนินกิจกรรม เพื่อ สังคมให้แก่บุคลากรที่มีอยู่เดิมขององค์กร โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.93 และการจัดสรรงบประมาณให้แก่ การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นประจำทุกปี โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.89

นอกจากนี้ ผู้วิจัย ยังทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการดำเนินกิจกรรม

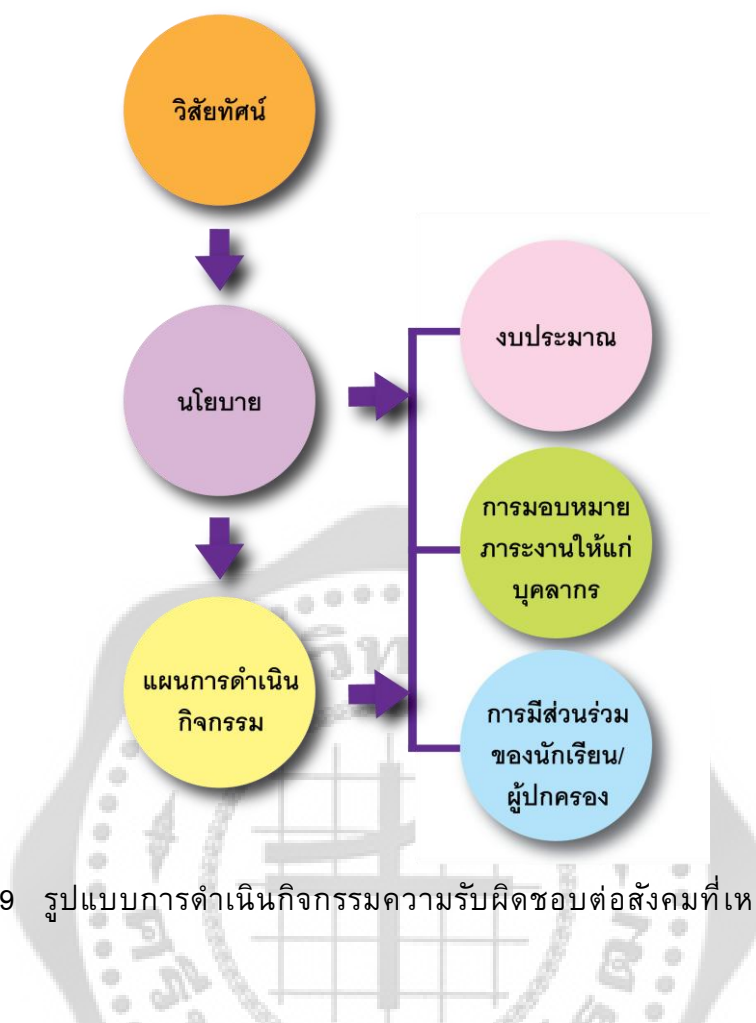
ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาว่า โรงเรียนกวดวิชาควรสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยผลการสำรวจแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
โรงเรียนกวดวิชาควรมีการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	4.09	.74	เห็นด้วยมาก
การที่โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้ความรู้สึกต่อโรงเรียนกวดวิชาแห่งนั้นดีขึ้น	4.04	.86	เห็นด้วยมาก
การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา มีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนแห่งนั้น	4.00	.94	เห็นด้วยมาก
หากโรงเรียนกวดวิชาที่บุตรหลานท่านเรียนอยู่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมใดก็ตาม ท่านจะให้ความร่วมมือด้วย	3.99	.98	เห็นด้วยมาก

จากการสำรวจ พบว่า ผู้ปกครองเห็นด้วยกับการที่โรงเรียนกวดวิชาควรมีการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.09 ซึ่งแสดงว่าผู้ปกครองเห็นด้วยมาก รองลงมาคือ การที่โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้ความรู้สึกต่อโรงเรียนกวดวิชาแห่งนั้นดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา มีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนแห่งนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.00 และหากโรงเรียนกวดวิชาที่บุตรหลานท่านเรียนอยู่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมใดก็ตาม ท่านจะให้ความร่วมมือด้วย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99

จากการเก็บรวบรวมเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาสร้างรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ได้ดังปรากฏในภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมต่อโรงเรียน กวดวิชา

จากภาพประกอบ 9 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา เริ่มต้นที่ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน จากนั้นจึงเป็นการกำหนดนโยบายของโรงเรียนกวดวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชากำหนดให้การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นนโยบายหนึ่งของโรงเรียนกวดวิชา จากนั้นก็มีการกำหนดให้มีแผนการดำเนินกิจกรรมที่มีความชัดเจนในแต่ละปี โดยส่วนที่สนับสนุนการกำหนดแผนการดำเนินกิจกรรม คือ การกำหนดงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรมที่มีความชัดเจน เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับงบประมาณ การมอบหมายภาระงานให้แก่หน่วยงานหรือบุคลากรที่ชัดเจน เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และส่วนสนับสนุนสุดท้าย คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมโดยตรง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐด้านการศึกษาในระดับประเทศ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาของประเทศ พบว่า ในปัจจุบัน โรงเรียนกวดวิชามีการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมากมาย ทั้งในรูปแบบของกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางการศึกษา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และอื่นๆ ภายหลังจากการรวบรวมข้อคิดเห็นต่างๆ ผู้วิจัยนำมารวบรวมและจัดเรียงตามหมวดหมู่ ดังต่อไปนี้

3.1.1 การบริจาค อาทิ การบริจาคเพื่อบำรุงพระพุทธศาสนา เช่น การร่วมเป็นเจ้าของโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน การเป็นเจ้าของหน้าปาดะ การบริจาคเพื่อสาธารณกุศล อาทิ การบริจาคเงินและเครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

3.1.2 การเป็นอาสาสมัครในโครงการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน อาทิ การร่วมโครงการติวฟรีของภาครัฐ การเป็นอาสาสมัครในการสอนพิเศษให้แก่ชุมชน หรือ โรงเรียนต่างๆ อาทิ โรงเรียนพระปริยัติธรรม โรงเรียนในชนบท การสอนอาชีพเสริมให้แก่ชาวบ้านให้มีรายได้เสริมนอกฤดูทำนา เช่น การสอนทำดอกไม้ประดิษฐ์ การจัดอบรมเทคนิคการสอนให้แก่ครู เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้สอนเด็กนักเรียนของตนต่อไป

3.1.3 การเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมอื่นๆ อาทิ การปลูกป่า การซ่อมโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร การช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม

3.1.4 การสอดแทรกหลักคุณธรรม จริยธรรมในการเรียนการสอน ทั้งในเนื้อหาที่เรียนและกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนตระหนักคุณค่าของตนเอง และจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม เช่น การสอดแทรกในเนื้อหาที่เรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนในระดับที่สูงกว่าสอนนักเรียนในระดับที่ต่ำกว่า โดยอาจจัดขึ้นคอร์สละ 1 วัน เพื่อเป็นการสอนให้รู้จักการแบ่งปัน การจัดกิจกรรมในช่วงวันสำคัญ อาทิ วันวาเลนไทน์ โดยให้หลักคิดในเรื่องของความรักที่ถูกต้อง วันแม่ โดยให้แง่คิด ในเรื่องของความกตัญญู ในรูปแบบของกิจกรรมที่แตกต่างออกไป อาทิ การฟังธรรม การไปเยี่ยม คนชราที่บ้านพักคนชรา

3.1.5 การส่งเสริมให้เด็กเยาวชนหันมาเคารพกฎหมาย ตลอดจนให้สามารถอยู่ร่วมกันภายใต้กฎ กติกา มารยาทเดียวกัน

3.1.6 การดูแลสวัสดิการของพนักงานตามกฎหมายแรงงาน

“ถ้าจะให้แนะนำว่าบริษัทควรรับผิดชอบต่อสังคมในเรื่องใดบ้าง อาตมภาพก็ขอแนะนำใน 4 เรื่องดังต่อไปนี้ 1. เรื่องการศึกษา เพราะงานสร้างคนสำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทย 2. เรื่องระบบประกันสุขภาพของคนไทย อยากส่งเสริมให้คนเล็กคนน้อยในจังหวัดชายขอบทั้งหลาย มีโอกาสได้รับการเยียวยารักษาในโรงพยาบาลที่ดี ด้วยเวชภัณฑ์ยาที่ดี และทันต่อความต้องการ ของคนเจ็บไข้ได้ป่วย 3. รับผิดชอบต่อสังคมในเรื่องของการฝึกทักษะในการประกอบสัมมาอาชีพ ให้แก่คนยากคนจน คนเล็กคนน้อย ที่ตกสำรวจจากการเกื้อกูลของรัฐ แทนที่จะเอาข้าวเอาของ เอาเสื้อผ้า อาหารไปบริจาคเวลาที่เขาพบกับอุบัติเหตุเภทภัย เช่น ภัยหนาว ภัยร้อน ภัยแล้ง น้ำท่วม พายุเข้า เป็นต้น ซึ่งไม่ยั่งยืนเลย เราจะไปส่งเสริมให้เขามีทักษะในการประกอบสัมมาอาชีพ 4. การคืนกลับ

ไปสู่สังคมด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนคนไทย หันมาเคารพกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทยอยู่ร่วมกันด้วยกฎ ด้วยกติกา ด้วยมารยาท หรือส่งเสริมณรงค์ให้ประชาชนคนไทย ร่วมกันปลูกป่าให้มากที่สุดเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมในอนาคต” (บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษา คนที่ 1)

“กิจกรรมที่ดำเนินการในปัจจุบัน ได้แก่ สร้างอาคารพระธรรมเมทิมหาบุญนี้ ณ โรงเรียนบ้านเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย นำครูผู้ปกครองโรงเรียนบ้านวิชาการไปไหว้พระ 9 วัดเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ยังมีการทำบุญอื่นๆ ในขณะเดียวกัน เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างหลังคาโบสถ์ หรือบำรุงพระศาสนาโดยบริจาคค่าน้ำ ค่าไฟ อื่นๆ แล้วแต่ทางวัดต้องการ เป็นประธานสร้างหลวงพ่อหมอกซีกโกมารทัต ณ จังหวัดราชบุรี เป็นเจ้าภาพบวชนเณรภาคฤดูร้อน 140 รูปของวัดระฆังโฆสิตาราม เป็นเจ้าภาพในการถวายน้ำปานะในงานวันนักขัตฤกษ์ต่างๆ ของศาสนา การบริจาคเครื่องเสียงวัดหงษ์รัตนารามของ กทม. สนับสนุนเงินเพื่อบำรุงคนพิการ คนตาบอด บ้านมหาเมฆสำหรับเด็กของกรมประชาสัมพันธ์ บำรุงพระพุทธศาสนาที่วัดแสงแก้ว โพธิญาณ จ. เชียงราย บริจาคเงินเพื่อทำบุญอาจารย์ใหญ่ ของอุบลรัตนราชกัญญาวิทยาลัย บริจาค เงินช่วยเหลือ น้ำท่วม จ.ฉะเชิงเทรา ส่วนงานด้านการศึกษา ครูเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยให้ นิสิต ป.โท ป.เอก มศว. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีเอสเทอร์ ครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนสาธิตอนุบาล ละอออุทิศ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ โรงเรียนสายปัญญา สอนหนังสือในรู้จักคุณธรรม จริยธรรม ของ เด็กหญิงในบ้านเมตตา สอนภาษาอังกฤษให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดเวียงเชียงรุ้ง จังหวัด เชียงราย เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาเซียน สอนอาชีพเสริมให้กับชาวบ้าน อ.แม่สวด จ.ตาก อ.บ้านนา จ.นครนายก อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา อ.หินกอง จ.สระบุรี อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม ตลอดจนอบรมผู้ปกครองว่าดูแลบุตรอย่างไรให้เรียนดี เป็นอัจฉริยะ เป็นผู้นำใน อนาคต ให้กับโรงพยาบาล เซนต์หลุยส์” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 3)

“คนที่ทำกวดวิชาโดยทั่วไปเขาก็ต้องทำเพื่อรายได้เป็นหลัก หลักคิดมันเป็นเชิงธุรกิจ เพราะถ้าหลักคิดไม่ใช่ธุรกิจ เขาก็จะไม่เปิดกวดวิชา เขาก็จะสอนพิเศษไปตามเรื่อง แต่ว่าเขาก็สามารถทำได้ ผมคิดว่า 3 แบบ แบบที่ 1 เขาต้องทำหน้าที่ช่วยรัฐ ในการพัฒนาคนเป็นหลัก เช่น รัฐบาลมีนโยบายจะพัฒนาภาษาอังกฤษ นโยบายจะพัฒนาคนให้เก่งเรื่องวิทยาศาสตร์ อะไร ทั้งหลายเนี่ย เขาก็มีหน้าที่ช่วยเติมเต็ม ซึ่งอันนี้ผมคิดว่าเป็นหน้าที่หลัก ส่วนรายได้ก็ถือว่าเป็น เรื่องที่เขาได้ประกอบไป แบบที่ 2 ที่เขาสามารถทำได้ก็คือ เขาต้องทำโครงการแบบ CSR เช่น ทุกเดือนอาจจะมีการไปสอนกวดวิชาตามที่ต่างๆ ไปสอนเด็กบ้านนอก เด็กตามชนบท ถ่ายทอดทีวี ให้เด็กดูแล้วไม่เก็บเงิน หรือไปเปิดกวดวิชาในโรงเรียนต่างจังหวัด หรือเปิดให้เด็กๆ เข้ามาเรียน เช่นมีโควตาให้เลยว่า ในรายหนึ่งมีสิบเปอร์เซ็นต์ที่เขาจะรับเด็กยากจนเข้ามา โดยไม่คิดเงินหรือ อะไรเหล่านี้ อันนี้ก็ถือเป็นวิธีที่สอง ส่วนอันที่สามผมคิดว่า เนื่องจากโรงเรียนกวดวิชาเขามีเทคนิคดีๆ เยอะ เขาอาจจะจัดอบรมสัมมนาครู แล้วก็ให้ครูได้นำเทคนิคเหล่านี้ไปใช้ หรือเขามีสื่อที่ทันสมัย หรือมีเทป

ยกตัวอย่าง ครูสมศรี เขามีเทปการสอนภาษาอังกฤษ บางครั้งเขาจะเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ ให้เราใช้ได้ และอันนี้เป็นกรอบใหญ่ๆ สามกรอบซึ่งสามารถใช้ได้โดยตรง ส่วนเรื่องสุดท้ายถ้าจะมี แถมมาก็คือ เป็น CSR ทั่วๆ ไป การบริจาคสิ่งของ การออกไปช่วยน้ำท่วม การไปจัดกิจกรรมให้ เด็กกำพร้า คนพิการ อะไรต่างๆ ในนั้นก็ถือว่าเป็นเรื่องประกอบไป ... อยากให้โรงเรียนกวดวิชา เสริมทักษะในส่วน ที่การศึกษาขั้นพื้นฐานขาด คือตอนนี้สิ่งที่เขาเสริมเขาเสริมเพื่อให้เด็กไปเข้า มหาวิทยาลัย เช่น เขาจะเปิดสอนแต่ภาษาอังกฤษ วิทยุ คณิต อะไรพวกนี้ แต่ว่าเรามีความรู้สึกว่า โรงเรียนกวดวิชานั้น น่าจะมีสองรูปแบบอย่างที่เขาบอก กวดเข้ามหาวิทยาลัยอันหนึ่ง กับสอนเสริม การสอนเสริมถ้าเราอยาก ได้คนที่รู้ภาษาเกาหลี เขาก็อยากให้เกิดสิ่งเหล่านี้ หรือคนที่วิทยาศาสตร์ เดียวนี้ อาจจะเน้นไปที่ เรื่องคอมพิวเตอร์หรือเรื่องแอนิเมชันอย่างนี้ เขาก็น่าจะเปิดสาขาพวกนี้บ้าง แม้ว่าคนจะเรียนไม่มาก แต่ว่าเป็นการสร้างคนให้ครอบคลุมทุกสาย” (ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของ ประเทศ คนที่ 3)

“กิจกรรมที่เราทำอยู่ ได้แก่ การบริจาคทุนทรัพย์ อุทกภัยนาร์กีสที่ประเทศพม่า โดยช่อง 5 และช่อง 7 กิจกรรม Youth Flood Release ทุ่งยั้งชีพ เอาทุนทรัพย์ขององค์กร คนภายใน องค์กรทำงานโอทีหาซื้อสิ่งจำเป็น เปิดให้เด็ก ๆ มาบริจาคเครื่องอุปโภคบริโภค นำมา แฝกเป็นถุง ยั้งชีพ ปลุกฝัง pay it forward และในช่วงวันแม่ / วันวาเลนไทน์ เปิดให้มีการฟังธรรม ระลึกถึงวันวาเลนไทน์ไม่ใช่ในเชิงชู้สาว แต่เป็นวันพระ นิมนต์พระมาเทศน์เกี่ยวกับแนวคิดในการ ใช้ชีวิตของ วัยรุ่น วันแม่ เด็กมี awareness กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ฟังเทศน์ฟังธรรมจากพระ การไป บ้านพักคนชรา ไปเยี่ยมคนชราที่ไม่มีลูกหลานมาเหลียวแล” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 1)

“ในปัจจุบันก็มี คำก็จะเอาโรงเรียนพวกติวเตอร์ โรงเรียนกวดวิชาดังๆ มาตีวให้กับเด็ก เขาก็จะมีติวเตอร์แขนงแนล เพื่อที่เด็กที่ไม่มีเงินไปเรียน เขาก็สามารถไปติวได้ตามโรงเรียน เช่นอาทิตย์นี้ไปติวที่โรงเรียนไหน ใครสนใจก็มา มันก็จะเป็นลักษณะอย่างนี้ แล้วก็จริง ๆ แล้วโรงเรียนกวดวิชา น่าจะเป็นสถาบันที่รับติวแต่ไม่ใช่แข่งในประเทศ เพื่อที่จะให้คนไปเรียนต่อ หรือไปทำงานต่างประเทศ แทนที่จะมาตีวคนเพื่อที่จะให้คนในประเทศเรา ไปเรียนต่อในจุฬาย หรือไปเรียนต่อที่มหิดลหรืออะไร หรือไปเข้าโรงเรียนสาธิต ก็ติวในลักษณะที่ว่าติวเพื่อให้เค้าได้มี ความรู้ ความสามารถหรือมีทักษะหรือในเรื่องของการทำงานเพื่อที่จะออกไปแข่งในประเทศอาเซียน หรือไปทำงานต่างประเทศ ในลักษณะอย่างนี้ จะโอเคกว่ามั๊ย” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 3)

“มีกิจกรรมในการที่จะเอาเด็กกลุ่มหนึ่ง ที่มีความสามารถมาเข้าในลักษณะของการ เกิดค่าย ในการมาอยู่ร่วมกัน ก็จะเป็นกิจกรรมในลักษณะออกไปอยู่ต่างจังหวัดสามวันสองคืน ซึ่ง ตรงนี้เนี่ย ผลที่ตอบรับมาดีมาก ๆ ... สามวันสองคืนอาจจะมีกิจกรรมในเรื่องของฐานสัณฐาน แต่ใน แต่ละฐานอาจจะมีในเรื่องของความรู้วิชาการเข้าไปใส่ แต่ในบางกิจกรรมจะเป็นลักษณะของการ สร้าง มนุษย์สัมพันธ์ของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม บางกิจกรรมก็เป็นลักษณะของการให้เด็กแต่ละคน ออก

ไอเดียความคิด สร้างสรรค์ว่าความรู้ที่เขาได้จากการเรียนตรงนี้ มันเป็นแค่จุดหนึ่ง แต่เมื่อเขามี คอนเซ็ปต์ในการทำทุกอย่างเพื่อสังคม เขาก็มีความคิดสร้างสรรค์ว่าในอนาคตที่เขาอยากจะเป็น ในวิชาชีพเนี่ย เขาอยากจะทำในวิชาชีพไหนที่คิดว่าจะรับใช้สังคม ... ในส่วนของครูเองจะทำในลักษณะเป็นตัวแทนเชื่อม เมื่อเราได้ข่าวสารต่าง ๆ จากข้างนอกมาแล้ว เราจะเป็นในลักษณะเผยแพร่ข่าวสารให้กับผู้ปกครองได้รับ ... แล้วก็มันเป็นลักษณะของการสนับสนุน นอกจากนี้ในส่วนตัวของ ครูเอง เนื่องจากว่าหลังจากที่เข้ามาสัมผัสการทำงานในลักษณะการคืนให้สังคม ก็คือการสร้างเด็ก คนหนึ่ง ให้การศึกษา แล้วเราก็พยายามที่จะสร้างพื้นฐานที่ดีให้กับเด็กในเรื่องของคุณธรรม ทำให้เราเกิดความคิดว่า เมื่อเราเข้ามาสัมผัสในธุรกิจแบบนี้แล้วเนี่ย ทำให้เรามีความรู้สึกว่าเราสามารถทำงานให้สังคม ไม่เพียงแค่ว่าตัวเด็กอย่างเดียว เรายังสามารถที่จะทำงานให้สังคมในส่วนอื่นๆ อีก กิจกรรมที่ครูคิดว่าน่าจะเกี่ยวกัน แต่เห็นในธุรกิจอื่น แต่โรงเรียนกวดวิชาน่าจะสามารถนำมาทำได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การแยกขยะ เพราะในโรงเรียนต้องมีขยะอยู่แล้ว ก็ให้เด็กแยกขยะ กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร เพราะทุกวันนี้ปัญหาเรื่องโรคเด็ก อ้วนมีเยอะ โรงเรียนกวดวิชาก็น่าจะทำเรื่องนี้ได้ เรื่องปัญหาเด็กเล่นเกมก็มีเยอะ โรงเรียนก็น่าจะ ส่งเสริมตรงนี้อาจจะหันมาส่งเสริมให้เด็กมารักการอ่านแทนการเล่นเกมก็ได้” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 2)

“แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น เรื่องเฉพาะการกวดวิชาที่ช่วยเรื่องการศึกษาโดยตรง อย่าง CSR โรงเรียนกวดวิชาทั้งหลายก็ช่วย ผมให้เขาไปดำเนินการที่ภาคใต้ เขาไปให้ฟรีเลย ทุกโรงเรียน ไปให้ฟรี ผมจะเชิญคนไหนไปเขาก็ยินดี ยินดีที่จะตอบสนองช่วยเหลือสังคมได้อย่างดี อันนี้ทั้ง ทางตรงทางอ้อมที่เขาช่วยอยู่ การทำ CSR ของโรงเรียนกวดวิชา มีได้ทั้งสองแบบ ทั้งเกิด จิตสำนึกเอง และนโยบายของรัฐ ซึ่งบางครั้งเราก็ต้องกระตุ้น เท่าที่ทำ เมื่อไปกระตุ้นเขาก็ยินดีรับฟัง ช่วยเหลือแนะนำ พอเราแนะนำอะไรไป ก็ยินดี คือถ้าเขาไม่เห็นสอดคล้องด้วย เพราะเราไม่สามารถ บังคับเขาได้อยู่แล้ว เราขอความร่วมมือจากเขา เพียงแค่เราบอกเขาเขาก็ยินดี ไปเป็นวิทยากร เป็นตัวเตอรืให้เด็กยากจน เด็กสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ตัวอย่างกิจกรรม เช่น ปลูกป่า ซ่อมโรงเรียนทุรกันดาร โรงเรียนชายแดนต่างๆ โรงเรียนในพระราชดำริต่างๆ ออกไปซ่อมสร้างชุมชนก็ไป ช่วยเหลือน้ำท่วมเราก็ไป” (ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา คนที่ 2)

“CSR เขาน่าจะออกมาในรูปของการช่วยเติมเต็มทรัพยากรการเรียนรู้ให้กับสถาบันการศึกษา คือช่วยสอน ช่วยเติม อย่างเช่นบางครั้งเขามี resource ในเรื่องของระบบ ข่าวสาร ข้อมูล สอนผ่านดาวเทียม สอนผ่านเทคโนโลยีต่างๆ ก็น่าจะลงไปช่วย มีความรู้ในเรื่อง เทคนิคประกอบการสอน ที่อาจจะทำได้ดีกว่าสถาบันหลักในด้านการศึกษา ในสถานะที่สามารถประยุกต์ปรับตัวได้เร็ว เขาก็สามารถเสริมตรงนั้นให้ในเชิงวิธีคิด อะไรต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งที่เข้าไป ช่วยเติมเต็มได้ ถ้าหลักสูตรพัฒนาไม่ได้ เพราะมันถูก fix อยู่ที่ระบบการเรียนของกระทรวงศึกษา เขาก็น่าจะทำวิชาเสริมได้ หมายถึงว่า เติม content ให้เขาไปได้ คือเข้าไปทำในลักษณะที่เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ อย่างเช่น มีชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมภาษาฝรั่งเศส ชมรมของการเรียน ภาษาไทย ชมรมเรื่องคณิตศาสตร์ ตามสิ่งที่เขาเชี่ยวชาญ แล้วเขาก็ support ในแง่

ของทรัพยากร การเรียนรู้ ครู วิธีการการเรียนการสอน แล้วก็รวมทั้งบางครั้งเดี๋ยวนี้เค้าก็จะทำฐานข้อมูลที่อยู่ ระบบออนไลน์ต่าง ๆ เขาน่าจะใช้โอกาสแบบนี้ ที่จะแชร์บางอย่าง โดยที่ไม่คิดค่าตอบแทนให้กับ สังคมโดยกว้างเลย เพราะเดี๋ยวนี้ใครก็เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้แล้ว ถ้าเกิดเขามี e-Learning ที่เป็น Generic แล้ว ที่ญี่ปุ่นที่ว่าคนไทยควรจะต้อรู้ ก็ทำออกให้กับสังคม วันหนึ่งเขาอาจจะมาต่อยอด ความรู้ในวิชาหลัก

การปลูกสร้างเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม เพราะว่าทุก ๆ เรื่องของการศึกษา เราสามารถมี content ตัวอย่าง เรียนภาษาอังกฤษก็เน้นเรื่องตัวอย่างคุณธรรมของสังคมเข้าไปได้ เป็น การสอดแทรก ผมไม่คิดว่าเราจะต้องสอนธรรมะกันเพียว ๆ เสมอไป น่าจะเป็นธรรมะที่เป็น ตัวอย่าง ในบทเรียน อะไรแบบนี้ น่าจะแทรก content ในบทเรียนได้ และบทเรียนเหล่านี้จะอยู่ใน ระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ ใครก็เข้าถึงได้ ผมคิดว่ามันจะวิเศษมาก การสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรมเข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น เรียน 15 ครั้ง ตรงกลางครั้งหนึ่ง ตรงปลายครั้งหนึ่ง น่าจะทำกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน หรืออาจจะคิดเงิน 14 ครั้ง ครั้งสุดท้าย เป็นกรณีที่ว่าคนต่างให้ พานักเรียนไปทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่นไปสอนน้องที่อ่อนกว่า เช่น พานักเรียนภาษาญี่ปุ่นในชั้นที่สูงกว่าไปสอนเด็กนักเรียนในชั้นเรียนที่ต่ำกว่า โรงเรียน provide ความ พร้อมต่าง ๆ ให้ โรงเรียนไม่เก็บตังค์ในเวลาตรงนั้น เขาเองก็เป็นฝ่ายให้ คือเขาให้ความรู้ในบ้านเรา การให้ความรู้ เหนือกว่าการให้ทั้งปวง เราอาจจะปลูกฝังคนที่เข้าสู่ระบบการเรียนว่า เขาสามารถให้ ความรู้คนด้อย โอกาสได้ เขาเรียนสูงกว่าเขาสามารถให้ความรู้คนที่ด้อยกว่าได้ เป็นสิ่งที่เขามีอยู่แล้ว เพียงแต่เขา manage จัดการเรื่องเวลา resource เดียวที่เขาจัดการให้ได้คือ resource เรื่องเวลา ของเขา ถ้าเขา จัดการเรื่องเวลาได้ ทุกสิ่งทุกอย่างเขาก็ทำได้ เขาก็มีอยู่ในตัวเขาอยู่แล้ว เพียงแต่ เขาฝึกการให้ และ เป็นการให้ที่สูงสุด หรือเอาเรื่องของสถาบันทำ เป็นเรื่องที่มาถกเถียงกันในห้องเรียน เช่น สถาบันไปช่วยเค้าพัฒนาหลักสูตร แล้วเขาคิดยังไงบ้างเรื่องนี้ ก็เป็นการเรียนรู้จาก case จริง ๆ ที่สถาบันเราไปทำให้กับสังคมข้างนอก อย่างน้อยแม้เขาจะไม่มีเวลาพอที่จะได้ร่วมทำ แต่เขาได้เห็น ว่า กวดวิชาไปทำแบบนี้ เขาคิดยังไง ก็มาถกเถียงกัน” (บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับด้าน การศึกษา คนที่ 2)

ภายหลังจากผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงนำมาคัดเลือกประเด็นกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อนำมาจัดทำแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการสอบถามกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา และผู้ปกครอง ถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยผลจากการสำรวจความคิดเห็นปรากฏผลในตาราง 8 – 9

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมของ โรงเรียนกวดวิชา

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.19	.79	เห็นด้วยมาก
2. การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์	4.12	.92	เห็นด้วยมาก
3. การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้ แทนการเล่นเกม	4.39	.69	เห็นด้วยมาก
4. การส่งเสริมการอ่าน	4.50	.65	เห็นด้วยมากที่สุด
5. การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน	4.44	.67	เห็นด้วยมาก
6. การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา	4.29	.78	เห็นด้วยมาก
7. การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา	3.89	.73	เห็นด้วยมาก
8. การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม	4.01	.72	เห็นด้วยมาก
9. การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท	3.95	.82	เห็นด้วยมาก
10. การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ	3.90	1.00	เห็นด้วยมาก
11. การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ	3.94	.98	เห็นด้วยมาก
12. การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม	3.95	.94	เห็นด้วยมาก
13. การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม	4.00	.82	เห็นด้วยมาก

ตาราง 8 (ต่อ)

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
14. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดง ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.92	.94	เห็นด้วยมาก
15. การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุ สมผล	4.06	1.02	เห็นด้วยมาก
16. การมีความรับผิดชอบในคุณภาพ การสอน	4.19	.90	เห็นด้วยมาก
17. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อ การเรียนรู้ การสอน	4.12	1.02	เห็นด้วยมาก
18. การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ ชัดเจนแก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อน การลงทะเบียนเรียน	4.02	.75	เห็นด้วยมาก
19. การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและ ผู้ปกครอง	4.12	.75	เห็นด้วยมาก
20. การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้อง กับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและ ผู้ปกครอง	3.99	.88	เห็นด้วยมาก
21. การให้การสนับสนุนด้านคำปรึกษา และช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.87	.90	เห็นด้วยมาก
22. การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่ คนในชุมชน	3.95	.98	เห็นด้วยมาก
23. การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม	3.84	1.20	เห็นด้วยมาก

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน
กวดวิชาต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมต่อโรงเรียน

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
1. การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.94	.81	เห็นด้วยมาก
2. การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่ สิ่งที่มีประโยชน์	3.77	.89	เห็นด้วยมาก
3. การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้ แทนการ เล่นเกม	4.24	.85	เห็นด้วยมาก
4. การส่งเสริมการอ่าน	4.36	.80	เห็นด้วยมาก
5. การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อ เตรียมความพร้อมสู่อาเซียน	4.39	.80	เห็นด้วยมาก
6. การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็ก และเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา	4.18	.84	เห็นด้วยมาก
7. การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทาง ศาสนา	3.58	.76	เห็นด้วยมาก
8. การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือ สังคม	3.77	.86	เห็นด้วยมาก
9. การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร และนักเรียนที่ยากจนในชนบท	3.77	.88	เห็นด้วยมาก
10. การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ	3.52	.87	เห็นด้วยมาก
11. การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาส ต่างๆ	3.63	.95	เห็นด้วยมาก
12. การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม	3.76	.78	เห็นด้วยมาก
13. การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่าง เหมาะสม	3.80	.89	เห็นด้วยมาก
14. ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดง ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.78	.95	เห็นด้วยมาก

ตาราง 9 (ต่อ)

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
15. การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล	3.92	.80	เห็นด้วยมาก
16. การมีความรับผิดชอบในคุณภาพการสอน	4.09	.82	เห็นด้วยมาก
17. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียน การสอน	4.14	.89	เห็นด้วยมาก
18. การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนแก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อนการลงทะเบียน เรียน	3.97	.76	เห็นด้วยมาก
19. การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง	4.04	.78	เห็นด้วยมาก
20. การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง	3.99	.79	เห็นด้วยมาก
21. การให้การสนับสนุนด้านคำปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง	3.66	.82	เห็นด้วยมาก
22. การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน	3.70	.90	เห็นด้วยมาก
23. การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม	3.69	1.01	เห็นด้วยมาก

จากตาราง 8 และ 9 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังกล่าวข้างต้น มาจัดเรียงลำดับข้อมูลแบ่งตามประเภท ของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาสังคม

ในหมวดประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจัดกิจกรรมที่เข้ากับหมวดหมู่ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1.1 การส่งเสริมการอ่าน

1.2 การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้

แทนการเล่นเกม

1.3 การเผยแพร่เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.4 การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.50 และ 4.36 ตามลำดับ รองลงมาคือ การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้ แทนการเล่นเกม คิดเป็นร้อยละ 4.39 และ 4.24 ตามลำดับ การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 4.19 และ 3.94 การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 4.12 และ 3.77

2. การสร้างกิจกรรมทางการตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม

ในหมวดประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจัดกิจกรรมที่เข้ากับหมวดหมู่ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

2.1 การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน

2.2 การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยกับ กิจกรรมการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.44 และ 4.39 รองลงมาคือ กิจกรรมการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา คิดเป็นร้อยละ 4.29 และ 4.18 ตามลำดับ

3. การสร้างกิจกรรมการบริจาคเพื่อการกุศล

ในหมวดประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจัดกิจกรรมที่เข้ากับหมวดหมู่ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

3.1 การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม

3.2 การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท

3.3 การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยกับการบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม คิดเป็นร้อยละ 4.01 และ 3.77 ตามลำดับ รองลงมาคือ การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท คิดเป็นร้อยละ 3.95 และ 3.77 ตามลำดับ และการบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา คิดเป็นร้อยละ 3.89 และ 3.58 ตามลำดับ

4. การสร้างกิจกรรมอาสาช่วยเหลือชุมชน

ในหมวดประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจัดกิจกรรมที่เข้ากับหมวดหมู่ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

4.1 การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ

4.2 การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ

4.3 การให้การสนับสนุนด้านค่าปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4.4 การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน

4.5 การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 3.95 และ 3.70 ตามลำดับ รองลงมา ผู้ปกครอง

เห็นด้วยกับกิจกรรมการเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 3.94 การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 3.90 การให้การสนับสนุนด้านค่าปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.87 และ การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม 3.84 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจกับการสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติมเป็นอันดับรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 3.69 การให้การสนับสนุนด้านค่าปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.66 การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 3.63 และการสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 3.52

5. การสร้างกิจกรรมเพื่อการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม

ในหมวดประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจัดกิจกรรมที่เข้ากับหมวดหมู่ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

5.1 การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม

5.2 การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม

5.3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

5.4 การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล

5.5 การมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน

5.6 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน

5.7 การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจน แก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อน

การลงทะเบียนเรียน

5.8 การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

5.9 การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน แก่นักเรียนและ

ผู้ปกครอง

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยกับการมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนมากที่สุด โดยการมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน คิดเป็นร้อยละ 4.19 และ 4.09 และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 4.12 และ 4.14 ตามลำดับ รองลงมาคือ การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 4.12 และ 4.04 ตามลำดับ รองลงมา ผู้ปกครองเห็นด้วยกับการกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล คิดเป็นร้อยละ 4.06 การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจน แก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อนการลงทะเบียนเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.02 การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 4.00 การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน แก่นักเรียนและผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 3.99 การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม คิดเป็นร้อยละ 3.95 และผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม คิดเป็นร้อยละ 3.92 ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วยกับ การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน แก่นักเรียนและผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 3.99 การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจน แก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อนการลงทะเบียนเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.97 การ

กำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล คิดเป็นร้อยละ 3.92 การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 3.80 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม คิดเป็นร้อยละ 3.78 และการให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม คิดเป็นร้อยละ 3.76

ทั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดกระทำข้อมูลโดยแบ่งหมวดหมู่ตามประเด็นสังคม ดังต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อม

1.1 การแยขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ ร้อยละ 4.19 และ 3.94

2. สุขภาพ

2.1 การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์ ซึ่งผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก คือ ร้อยละ 4.12 และ 3.77

3. สังคม

3.1 การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้ แทนการเล่นเกม

3.2 การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา

3.3 การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา

3.4 การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม

3.5 การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ

3.6 การให้การสนับสนุนด้านคำปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง

3.7 การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน

3.8 การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยกับ การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้ แทนการเล่นเกม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.39 และ 4.24 รองลงมาคือ การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา คิดเป็นร้อยละ 4.29 และ 4.18 การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม คิดเป็นร้อยละ 4.01 และ 3.77 การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 3.95 และ 3.70

4. การศึกษา / วิชาการ

4.1 การส่งเสริมการอ่าน

4.2 การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน

4.3 การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท

4.4 การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองเห็นด้วยกับกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.50 รองลงมาคือ การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน คิดเป็นร้อยละ 4.44 ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วยกับ การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.39 รองลงมาคือ กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.36 อันดับที่สามและสี่เห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันคือ การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท คิดเป็นร้อยละ 3.95 และ 3.77 ตามลำดับ และการสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 3.90 และ 3.52 ตามลำดับ

5. การบริหารจัดการ

5.1 การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม

5.2 การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม

5.3 ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วยกับ การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 4.00 และ 3.80 ตามลำดับ รองลงมา ผู้ปกครองเห็นด้วยกับการให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม เป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 3.95 และผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอันดับสาม คิดเป็นร้อยละ 3.92 ผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยกับ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 3.78 และการให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม เป็นอันดับสาม คิดเป็นร้อยละ 3.76

6. การคุ้มครองผู้บริโภค

6.1 การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล

6.2 การมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน

6.3 สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน

6.4 การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจน แก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อนการลงทะเบียนเรียน

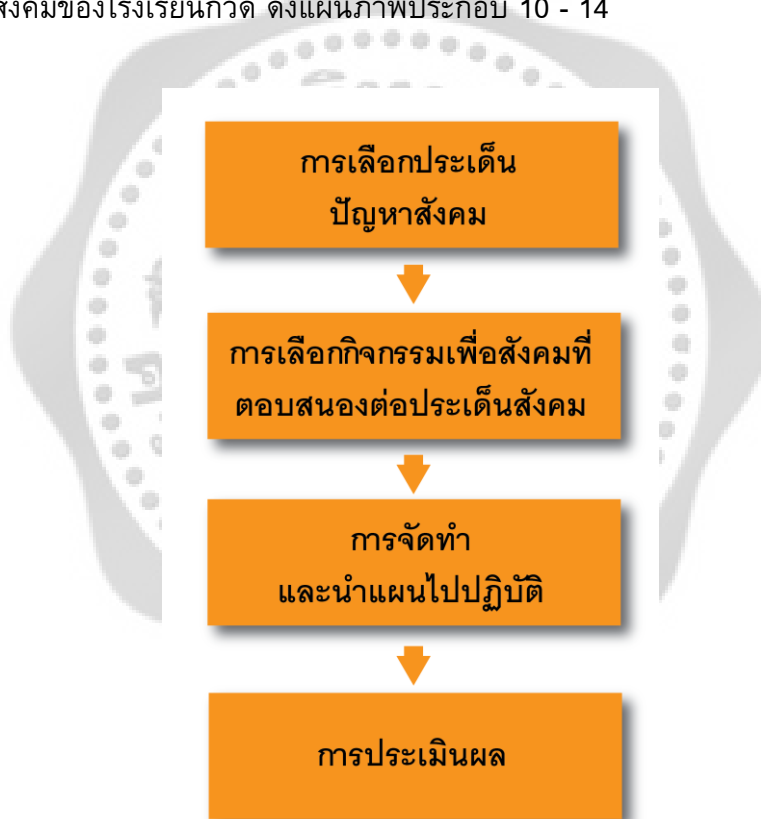
6.5 การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง

6.6 การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน แก่นักเรียนและผู้ปกครอง

จากการสำรวจพบว่า ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองเห็นด้วยกับการมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.19 รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน และการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง อยู่ในอันดับที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.12 การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล คิดเป็นร้อยละ 4.06 การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจน แก่ผู้ปกครองและ

นักเรียนก่อน การลงทะเบียนเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.02 และ การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 3.99 ส่วนผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 4.14 รองลงมาคือ การมีความรับผิดชอบในคุณภาพการสอน คิดเป็นร้อยละ 4.09 การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 4.04 การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 3.99 การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนแก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อนการลงทะเบียนเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.97 และการกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล คิดเป็นร้อยละ 3.92

จากผลการสำรวจดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวต ดังแผนภาพประกอบ 10 - 14

ภาพประกอบ 10 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับโรงเรียนกวตวิชา

การเลือกประเด็นปัญหาสังคม

สิ่งแวดล้อม

สุขภาพ

สังคม

การศึกษา

การบริหารจัดการ

การคุ้มครองผู้บริโภค

ภาพประกอบ 11 การเลือกประเด็นปัญหาสังคม

การเลือกกิจกรรมเพื่อสังคมที่ ตอบสนองต่อประเด็นสังคม

การแยกเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
การณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์
การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์
การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชน
โดยใช้กิจกรรมทางศาสนา
การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา
การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม
การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ
การให้การสนับสนุนด้านคำปรึกษา
และช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง
การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน
การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน
การส่งเสริมการอ่าน
การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน
การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท
การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ
การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม
การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม
ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม
การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล
การมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน
สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน
การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจน
การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง
การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

ภาพประกอบ 12 การเลือกกิจกรรมเพื่อสังคมที่ตอบสนองต่อประเด็นสังคม

การจัดทำและนำแผนไปปฏิบัติ

1. การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรม
2. การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม
3. การกำหนดแผนปฏิบัติงาน
 - 3.1 งบประมาณ
 - 3.2 กลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนร่วม
 - 3.3 รูปแบบการดำเนินการ
 - 3.4 ระยะเวลาในการดำเนินการ
4. การปฏิบัติและการแก้ไข

ภาพประกอบ 13 การจัดทำและนำแผนไปปฏิบัติ

การประเมินผล

1. การประเมินผลความคืบหน้าตามเป้าหมายเป็นระยะ
2. การประเมินผลการทำงานโดยรวม

ภาพประกอบ 14 การประเมินผล

จากภาพประกอบ 10 - 14 แนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับโรงเรียน กวดวิชา ประกอบด้วย

1. การเลือกประเด็นปัญหาสังคม แบ่งออกเป็น 6 ประเด็นย่อย ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ สังคม การศึกษา การบริหารจัดการ และการคุ้มครองผู้บริโภค
2. การเลือกกิจกรรมเพื่อสังคมที่ตอบสนองต่อประเด็นสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 23 กิจกรรมหลักแยกตามหมวดหมู่ที่ได้กล่าวไปในข้างต้นแล้ว
3. การจัดทำและนำแผนไปปฏิบัติ โดย
 - 3.1 การกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรม อาทิ เมื่อผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา เลือกกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน กลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรม เช่น การรับสมัครนักเรียนให้ร่วม แลกเปลี่ยนหนังสือในดวงใจ หน้าห้องเรียนก่อนการเริ่มชั้นเรียน วันละ 1 เล่ม เป็นต้น
 - 3.2 การกำหนดเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม อาทิ มีจำนวนนักเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 300 คน ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ
 - 3.3 การกำหนดแผนปฏิบัติงาน โดยกำหนดในประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ระยะเวลาที่ดำเนินโครงการ และ

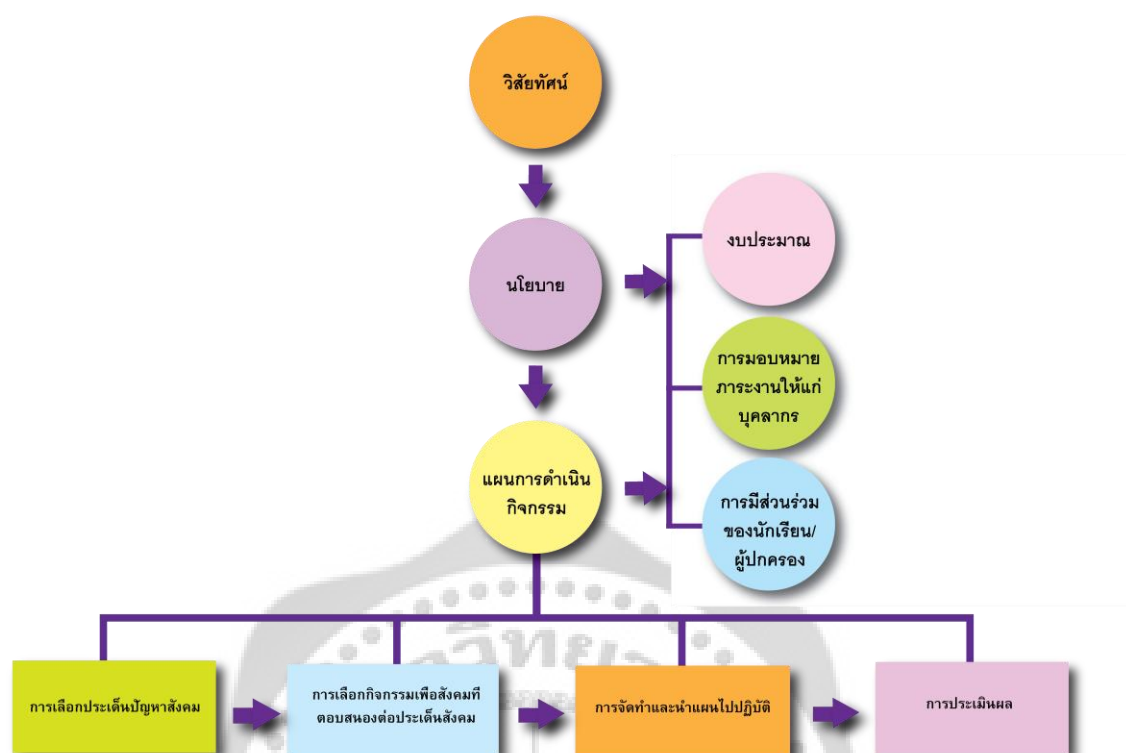
วิธีการดำเนินโครงการ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการทำงานและระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

3.4 การปฏิบัติและการแก้ไข โดยผู้บริหารโรงเรียน อาจมอบหมายให้ส่วนงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ตลอดจนการบันทึกข้อมูลในการดำเนินโครงการ ทั้งปัญหาและอุปสรรคที่พบระหว่างการดำเนินโครงการ

4. การประเมินผล การประเมินผลแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ การประเมินผลกิจกรรมเป็นระยะ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และการประเมินกิจกรรมในภาพรวม เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการในภาพรวม และนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาคัดเลือกกลยุทธ์ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมในครั้งถัดไป

ทั้งนี้ ผู้บริหารโรงเรียนกวตวิชาสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในประเด็นสังคมที่แตกต่างกันออกไปในระยะเวลาเดียวกัน โดยอาจแบ่งตามความรับผิดชอบของส่วนที่เกี่ยวข้อง อาทิ ฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์ ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและนักเรียน ฝ่ายบุคคล ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมที่เกี่ยวกับการจ้างงานและค่าแรงที่เหมาะสม ฝ่ายการตลาด ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม อาทิ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การบริจาคสิ่งของ เป็นต้น

จากภาพประกอบ 9 และภาพประกอบ 10 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องสอดคล้องกัน โดยภาพประกอบ 10 เป็นการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตอบรับกับแผนการดำเนินกิจกรรมที่โรงเรียน กวตวิชากำหนดขึ้น ผู้วิจัยจึงนำมาจัดทำแผนภาพใหญ่ เพื่อให้เห็นความสอดคล้องเชื่อมโยงของ รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และขอเสนอรูปแบบและแนวทางการดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมของโรงเรียนกวตวิชา ดังปรากฏในภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 รูปแบบและแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมของโรงเรียนกวดวิชา

จากภาพประกอบ 15 โรงเรียนกวดวิชาสามารถนำรูปแบบและแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงเจตจำนงในการร่วมคืนกำไรให้แก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุป และมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

สังเกตความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมาย ดังนี้ 1) เพื่อเสนอรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม ตามบริบทโรงเรียนกวดวิชา และ 2) เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา

ประชากรแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร 2) ผู้ปกครองที่ส่งลูกหลานเรียนโรงเรียนกวดวิชา 3) นักวิชาการด้านการศึกษาที่ได้รับการยอมรับในสังคม และ 4) ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของประเทศ

การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์ 1) ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ท่าน 2) นักวิชาการด้านการศึกษาที่ได้รับการยอมรับในสังคม จำนวน 2 ท่าน และ 3) ผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของประเทศ จำนวน 3 ท่าน

โดยการสำรวจเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มได้แก่ ผู้ปกครองของผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ใน โรงเรียนกวดวิชา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 635 ราย และผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 398 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามผู้ปกครอง จำนวน 28 ข้อ แบ่งออกเป็นความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา มีค่าความเชื่อมั่น 0.60 และรูปแบบการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม มีค่าความเชื่อมั่น 0.78 และผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา จำนวน 29 ข้อ แบ่งออกเป็น ความเป็นไปได้ในการบรรจุการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนกวดวิชา มีค่าความเชื่อมั่น 0.60 และรูปแบบการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม มีค่าความเชื่อมั่น 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ช่วงวันที่ 1 – 15 กุมภาพันธ์ 2557 โดยทำการสำรวจในพื้นที่ สยาม, มาบุญครอง, ปิ่นเกล้า, พญาไท, อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ, บางกะปิ, รามคำแหง, ศรีนครินทร์, สะพานควาย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลและคัดเลือกประเด็นสำคัญจัดเป็นหมวดหมู่ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงขึ้นเป็นแบบสอบถาม นำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 2 คือเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้น จึงนำมาสู่การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 3 คือ การจัดทำรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมของโรงเรียนกวดวิชา และแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมของโรงเรียนกวดวิชา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 การนำเสนอรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทโรงเรียนกวดวิชา

รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา มี 6 องค์ประกอบได้แก่

2.1.1 วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นภาพในอนาคตขององค์กร ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้กำหนดภาพในอนาคตขึ้นมา ตลอดจน จุดมุ่งหมายหรือความมุ่งมั่นที่ผู้บริหารองค์กรต้องการให้เกิดขึ้นหรือต้องการให้บรรลุในอนาคต อันเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดขององค์กรในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้ประสบความสำเร็จ

2.1.2 นโยบายขององค์กร เป็นข้อความที่เป็นแนวทางหรือการตัดสินใจของหน่วยงานหรือองค์กร สำหรับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันเป็นการแก้ปัญหา หลีกเลี่ยงปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น นโยบายจะสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรง และโดยอ้อมถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบหน่วยงานนั้น

2.1.3 แผนงานการจัดทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเทคนิคกระบวนการบริหารที่สำคัญจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอน ด้วยความประณีต ระมัดระวัง ซึ่งเป็นการหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานใดๆ ภายในเวลาที่กำหนด ตลอดจนเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.1.4 การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรม เป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำงาน การควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง การงบประมาณมองที่การจัดหา จัดทำ และบริหารงบประมาณ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

2.1.5 การมอบหมายความรับผิดชอบต่อที่ชัดเจนให้แก่บุคลากร / หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการ และให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง / นักเรียน เป็นส่วนสนับสนุนที่มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีสัมพันธ์โดยตรงกับธุรกิจ ตลอดจนเป็นกลุ่มที่จะร่วมกันขับเคลื่อนให้กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2 การเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา

แนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มหลักดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 แบ่งตามประเภทของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

การสร้างกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาสังคม ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วยกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้แทนการเล่นเกม การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์

การสร้างกิจกรรมทางการตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาด้านสังคม ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วยกับกิจกรรมการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาชีพในอนาคต รองลงมาคือ กิจกรรมการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา

การสร้างกิจกรรมการบริจาคเพื่อการกุศล ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วยกับการบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม รองลงมาคือ การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร และนักเรียนที่ยากจนในชนบท และการบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา

การสร้างกิจกรรมอาสาช่วยเหลือชุมชน ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วยกับการแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน รองลงมา คือ การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ การให้การสนับสนุนด้านค่าปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม

การสร้างกิจกรรมเพื่อการประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน เห็นด้วยกับการมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง การคิดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนแก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อนการลงทะเบียนเรียน การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม และผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

กลุ่มที่ 2 แบ่งตามหมวดหมู่ประเด็นของกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ด้านสุขภาพ ได้แก่ การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์

ด้านสังคม ได้แก่ การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้แทนการเล่น การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน

ด้านการศึกษา / วิชาการ ได้แก่ กิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท และการสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ

ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ การมีความรับผิดชอบในคุณภาพการสอน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนแก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อนการลงทะเบียนเรียน และการแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง

อภิปรายผล

3.1 การศึกษารูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมตามบริบท ของโรงเรียนกวดวิชา

รูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมของโรงเรียนกวดวิชา มี 6 องค์ประกอบได้แก่

3.1.1 วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นภาพในอนาคตขององค์กร ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้กำหนดขึ้นมา ตลอดจนจุดมุ่งหมายหรือความมุ่งมั่นที่ผู้บริหารองค์กรต้องการให้เกิดขึ้นหรือต้องการให้บรรลุในอนาคต อันเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดขององค์กรในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ นพ.เกษม วัฒนชัย (2549: ออนไลน์) กล่าวถึงวิสัยทัศน์ไว้ว่า วิสัยทัศน์ เป็นความคาดหมายที่จะกระทำในอนาคต หรือ การมองเป็นสร้างระบบให้เพื่อให้เพื่อรองรับแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หรือเพื่อการพัฒนาแนวโน้มที่เกิดขึ้นในอนาคต และ ดร.สายสุรี จุติกุล (2549: ออนไลน์) กล่าวว่าวิสัยทัศน์ เป็นการมองไปข้างหน้าในส่วนที่ดี ในส่วนที่เราคาด ในส่วนซึ่งเรามองจะใช้คำว่า Visual Thinking ว่าเป็นความคาดหวังที่อยากจะเห็นให้เป็น Expectation ซึ่งหมายความว่าพยายามจะมองไปในทางที่ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ เดวิส และโทมัส (Davis and Thomas 1989: 22 – 23) กล่าวว่า วิสัยทัศน์มีคุณค่า เป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่ผู้นำจะต้องมีและเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้สมาชิกทุกคนได้เข้าใจอย่างชัดเจน โดยเน้นที่ผลผลิตเป้าหมายและทิศทางการดำเนินการ เช่นเดียวกับที่ลิซาดา และคณะ (Licata et.al (1990: 74;

1989: 37) ได้พบว่าผู้นำมีวิสัยทัศน์ นอกจากมองเห็นภาพในอนาคตแล้ว ยังต้องเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น ซึ่งก็สอดคล้องกับคาลด์เวลล์ และสปิงค์ (Caldwell and Spinks 1990: 174) ที่ย้ำว่าผู้นำจะต้องผูกพันกับวิสัยทัศน์นั้น และสามารถนำวิสัยทัศน์ลงสู่ นโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติงานในแต่ละวันขององค์กรได้

วิสัยทัศน์ ช่วยกำหนดทิศทางที่จะดำเนินชีวิต หรือกิจกรรมขององค์กรโดยมีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน ช่วยให้บุคลากรในองค์กรทุกคนรู้ว่า แต่ละคนมีความสำคัญต่อการมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง ช่วยกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรทุกคนมีความรู้สึกสนใจ มีความผูกพัน มุ่งมั่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำหาย เกิดความหมายในชีวิตการทำงาน ช่วยกำหนดมาตรฐานของชีวิต องค์กร และสังคมที่แสดงถึงการมีชีวิตที่มีคุณภาพ และก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม

สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาและผู้ที่มีชื่อเสียงทางด้าน การศึกษาที่กล่าวว่าวิสัยทัศน์เป็นปัจจัยที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ เนื่องจากในปัจจุบัน สังคมผู้บริโภคมีความคาดหวัง จากองค์กรธุรกิจที่แสวงหาผลกำไรต่างๆ ซึ่งรวมถึงโรงเรียนกวดวิชาในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ เพราะผู้บริโภค มีความเชื่อว่า ในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อสิ่งต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ดังนั้น เมื่อธุรกิจ ต่างๆ ดำเนินธุรกิจและได้ผลกำไรจากสังคม องค์กรธุรกิจและโรงเรียนกวดวิชาจึงถูกคาดหวังว่า จะกลับไปดูแลสังคม โดยสามารถปฏิบัติได้ทันทีในขณะที่ดำเนินธุรกิจ ซึ่งสามารถครอบคลุมไปถึง การดูแลสุขภาวะและสวัสดิการแก่พนักงาน การดูแลสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของ ตนเองด้วย เนื่องจากเมื่อธุรกิจดูแลพนักงาน ดูแลสังคม และสิ่งแวดล้อม ก็เท่ากับว่าเป็นการ ดูแลธุรกิจให้เจริญเติบโตไปอย่างยั่งยืนได้ด้วยเช่นเดียวกัน อีกทั้ง กระแสสังคมในปัจจุบัน เน้นการ แข่งขันการทำธุรกิจด้วยการทำความดี คุณธรรม จริยธรรม หรือ White Ocean คือการแข่งขันบน พื้นที่สีขาว ดังนั้น กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของธุรกิจต่อสังคม โดยรวมใน ด้านหนึ่ง เพื่อให้เกิดการยอมรับและเกิดผลทางการตลาดด้วย

3.1.2 นโยบายขององค์กร เป็นแนวทางหรือการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานทางการศึกษา สำหรับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันเป็นการแก้ปัญหา หลีกเลี่ยงปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น นโยบายจะสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรง และโดยอ้อม ถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบหน่วยงานนั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ นโยบายเป็นตัวสำคัญที่ทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ นโยบายขององค์กรเปรียบเสมือนเป็นแผนที่ในการเดินทางขององค์กรเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ และบุคลากรสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา ให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับคเนเซวิช (Knezevich. 1969: 217) กล่าวว่า นโยบายการศึกษา คือ ข้อความทั่วไปที่อธิบายถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุถึงค่าแถลงนโยบาย (policy statement) เป็นแนวทางในการดำเนินงาน และสเติคไคลน์ (Stecklein. 2532: 8) ให้ความหมายนโยบายการศึกษาว่า หมายถึง ข้อความที่เป็นแนวทาง (guideline) สำหรับการ

พัฒนาและการดำเนินงานของหน่วยงานหรือแผนงาน (program) ซึ่งสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบสำหรับหน่วยงานหรือแผนงานนั้น และ เซอร์จิโอวานนิ เบอร์ลินเกม และคอมบส์ (Sergiovanni, Bulingame and Coombs. 1992: 186) ให้ความหมายนโยบายการศึกษาว่า หมายถึง การสื่อสารที่มีอำนาจบังคับ (authoritative communication) เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลในตำแหน่งหนึ่งที่จะต้องปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปว่า นโยบายการศึกษา หมายถึง ข้อความที่เป็นแนวทางหรือการตัดสินใจของรัฐบาลหรือหน่วยงานทางการศึกษา สำหรับการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันเป็นการแก้ปัญหา หลีกเลี่ยงปัญหา และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น นโยบายจะสะท้อนให้เห็นทั้งโดยตรง และโดยอ้อมถึงหลักการพื้นฐานหรือความเชื่อของผู้รับผิดชอบหน่วยงานนั้น ทั้งนี้ ความสำคัญของนโยบายขององค์กร ในฐานะที่เป็นกรอบสำหรับการกำหนดกิจกรรมต่อไปในการดำเนินงาน สอดคล้องกับที่ ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน (มปป.) กล่าวว่า นโยบายเป็นกรอบในการวางแผน ในการจัดทำแผน ไม่ว่าจะเป็นแผนระยะสั้นหรือระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมหรือแผนการศึกษาแห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นแผนของหน่วยงานของรัฐและเอกชน สิ่งที่จะต้องกำหนดขึ้นก่อนเป็นพื้นฐานเบื้องต้น คือ วัตถุประสงค์และนโยบาย นโยบายจึงเป็นกรอบสำคัญของการวางแผน นอกจากนี้ นโยบายเป็นกรอบสำหรับการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงาน ดังได้กล่าวแล้ว นโยบายเป็นเสมือนหางเสือ หางเสือมีความสำคัญเพราะเป็นเครื่องควบคุมเรือให้ถูกทิศทาง นโยบายมีความสำคัญเพราะเป็นกรอบสำหรับการควบคุมและการติดตามการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานที่รับผิดชอบใช้นโยบายเป็นกรอบในการติดตามงานของหน่วย ว่าได้ปฏิบัติไปมากน้อยเพียงใด ทำให้รู้ว่าปฏิบัติงานสอดคล้องกับนโยบายหรือไม่ มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด

นโยบายช่วยให้ผู้บริหารทราบว่า จะทำอะไร อย่างไร ช่วยให้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์กรหรือหน่วยงานได้เข้าใจถึงภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัด ก่อให้เกิดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการใช้อำนาจของผู้บริหารให้เป็นไปโดยถูกต้อง มีเหตุผล และมีความยุติธรรม และช่วยให้เกิดการพัฒนาทางการบริหาร

สอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา และผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของประเทศ กล่าวไว้ว่า โรงเรียนกวดวิชาควรจะต้องมีนโยบายเพื่อกำกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้สามารถกำหนดแผนการดำเนินกิจกรรมที่มีความชัดเจน และมีแนวทางในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทุกปี

3.1.3 แผนงานการจัดทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในแต่ละปี เป็นการกำหนดงบประมาณ บุคลากร และระยะเวลาในการดำเนินการในแต่ละปีที่มีความชัดเจน ทำให้ง่ายต่อการบริหารงาน และทำให้การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถวัดผลได้ และประสบความสำเร็จในที่สุด การวางแผนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการวางแผน คือ การกำหนดกระบวนการในการปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน โดยการบริหาร

ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สอดคล้องกับทฤษฎีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งกล่าวว่าการวางแผนเป็นเทคนิคกระบวนการบริหารที่สำคัญจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอน ด้วยความประณีต ระมัดระวัง ซึ่งหมายถึง การหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานใดๆ ภายในเวลาที่กำหนด ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด วิโรจน์ สารรัตน์ (2546: 59) กล่าวว่า การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจวิธีการที่ดีที่สุดให้บรรลุจุดหมายนั้น นอกจากนี้ อนันต์ เกตุวงศ์ (2541: 16) ประชุม รอดประเสริฐ (2539: 89) สุรัสวดี ราชกุลชัย (2547: 112) ให้ความหมายของการวางแผนคล้ายคลึงกันดังนี้ การวางแผนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับอนาคต ประกอบด้วยหลายขั้นตอนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับให้ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วน สุนานจิตร์ สุนทรทรัพย์ (2534: 8) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า การวางแผนนอกจากเป็นกระบวนการการกำหนดทางเลือกที่จะดำเนินการในอนาคต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้อง โดยวิธีการที่ให้ประโยชน์สูงสุด และ Hartley (1968: 256) กล่าวว่า การวางแผน คือ การเชื่อมโยงวิธีการกับเป้าหมาย การกำหนดวิธีการที่ยืดหยุ่นได้อย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง อย่างมีระบบ อีกทั้ง Robbins (1980: 7, 421) Dessler (2004: 80) ให้ความหมายการวางแผนว่าการวางแผน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการที่จะทำให้วัตถุประสงค์สัมฤทธิ์ผลไว้อย่างรวดเร็ว กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไร ทำเมื่อไร และใครจะเป็นผู้ทำ การวางแผนที่ประสบผลสำเร็จจะต้องมุ่งลดผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในองค์การทั้งระยะสั้นและระยะยาว Hellriegel and Slocum (1989: 259) การวางแผน คือ กระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ อันประกอบด้วยลักษณะงานต่อไปนี้ 1) การเลือกภารกิจขององค์การวัตถุประสงค์ทั้งหมด ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2) การตัดแยกวัตถุประสงค์ตามส่วนงานต่างๆ รวมทั้งวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์การ 3) การเลือกกลยุทธ์และยุทธวิธีเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

การวางแผนมีความสำคัญมากสำหรับการขับเคลื่อนองค์กร เนื่องจาก แผนงานจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรม และรายละเอียดการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2540: 111) กล่าวว่าแผนปฏิบัติงานเป็นเสมือนแผนที่ของการดำเนินงาน ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติทุกคนมองเห็นภาพการทำงานตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ และเห็นเป็นภาพเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจในเป้าหมาย องค์กรประกอบ เนื้องานกำหนดเวลา ผู้รับผิดชอบ ความพร้อมในการปฏิบัติงาน และแนวทางการปฏิบัติงาน อันเป็นผลให้สามารถคาดคะเน หรือมีความคาดหวังผลสำเร็จได้อย่างเป็นระบบ ตลอดจนคาดการณ์ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ได้ล่วงหน้า การมีแผนปฏิบัติงานจึงเป็นการใช้นโยบายรุกแทนนโยบายรับ ผลสำเร็จของงานจะมีประสิทธิภาพสูง เกิดความสูญเสียให้น้อยที่สุด

การปฏิบัติงานทุกหน่วยงานทุกระดับตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานถึงระดับนโยบาย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ได้มีการกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย เพื่อให้คนในองค์กรรับทราบ

ร่วมกันและกำหนดนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวทางกว้างๆ เพื่อยึดถือเป็นหลักปฏิบัติงานให้บรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ในระดับหน่วยงานทางราชการทุกระดับก็มีการกำหนดนโยบายขึ้นมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานหรือการปฏิบัติงานร่วมกัน หลังจากนั้นก็จะนำนโยบายซึ่งลักษณะนโยบายจะเป็นแนวทางกว้าง ๆ ระบุแต่เพียงทิศทางในการดำเนินงานเท่านั้น บุคลากรในองค์กรจึงยังไม่ทราบแนวปฏิบัติงานที่ชัดเจน ดังนั้นจึงมีการจัดทำแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ รองรับนโยบาย เพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้แผน โครงการเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน นโยบายจึงเป็นเพียงแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ จึงเป็นเพียงแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จจึงต้องจัดทำแผนรองรับ ซึ่งลักษณะของแผนนั้นจะระบุถึงสิ่งที่ต้องการ จะกระทำให้บรรลุผลหรือให้ประสบผลสำเร็จในอนาคตนั่นเอง แผนจึงประกอบไปด้วยแผนงานต่าง ๆ แยกย่อยตามภารกิจและขอบข่ายงานที่รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งในส่วนของแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ จะเป็นส่วนที่สำคัญในการนำเอานโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นนโยบาย แผน โครงการ จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องสอดคล้องกันและส่งผลกระทบซึ่งกันและกันดังกล่าว

การวางแผนเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารงาน ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัด การวางแผนจึงมีประโยชน์ และมีความสำคัญต่อการบริหารงานสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงถือว่าการวางแผนพัฒนาการศึกษามีความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาทุกระดับ การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาจะมีคุณภาพได้ ขึ้นอยู่กับการวางแผนที่ดี มีระบบมีขั้นตอนและชัดเจน ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับมีความเข้าใจตรงกัน รู้แนวทางปฏิบัติและปฏิบัติได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่กล่าวถึงความสำคัญของการวางแผนไว้ว่า การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมต้องมีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนว่าจะทำอะไร จะทำเมื่อไร และใครเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมในที่สุด

3.1.4 การจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรม เป็นแผนเบ็ดเสร็จ ซึ่งแสดงออกในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่ง รวมถึงการกะประมาณการบริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน เพื่อให้มีงบประมาณเพียงพอและเหมาะสมต่อการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมให้ประสบความสำเร็จ โรงเรียนกวดวิชาควรมีการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้เกิดขอบเขตการดำเนินงานที่มีความชัดเจน ตลอดจนรูปแบบของกิจกรรมที่มีความชัดเจน โดยแนวทางในการกำหนดงบประมาณสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย คือ การกำหนดงบประมาณในภาพรวมของการดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาในแต่ละปี โดยสามารถคิดเป็นอัตรา

ร้อยละของ กำไรสุทธิในปีที่ผ่านมา เช่น ร้อยละ 10 ของยอดกำไรสุทธิในปี 2556 คืองบประมาณ การดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาในปี 2557 ในการกำหนด งบประมาณดังกล่าว ส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อโรงเรียนกวดวิชาในมิติต่างๆ อาทิ ความชัดเจนใน การประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ขององค์กร ในการจัดสรรส่วนแบ่งงบประมาณที่มีความชัดเจนสำหรับ การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ความชัดเจนของหน่วยงานภายในโรงเรียนกวดวิชาใน การจัดกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม และสอดคล้องกับงบประมาณ เป็นต้น ระดับ ปฏิบัติการ คือ การประเมินค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจริงจากการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อ สังคม ภายใต้กรอบงบประมาณที่กำหนด ทั้งนี้เพื่อเป็นการตีกรอบของงบประมาณที่ต้องการใช้จริง ในแต่ละหมวดรายจ่าย เพื่อให้สามารถควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและติดตามผลการใช้ งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ณรงค์ สัจพันธุ์โรจน์ (2538) กล่าวว่า ความหมาย ของงบประมาณจะแตกต่างกันออกไปตามกาลเวลาและลักษณะการให้ความหมายของนักวิชาการ แต่ละด้าน ซึ่งมองงบประมาณแต่ละด้านไม่เหมือนกัน เช่น นักเศรษฐศาสตร์ มองงบประมาณใน ลักษณะของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักบริหารจะมองงบประมาณใน ลักษณะของกระบวนการหรือการบริหารงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยบรรลุเป้าหมาย ของแผนงานที่วางไว้ นักการเมืองจะมองงบประมาณในลักษณะของการมุ่งให้รัฐสภาใช้อำนาจ ควบคุมการปฏิบัติงานของรัฐบาล สรุปความหมายของงบประมาณ หมายถึง แผนเบ็ดเสร็จ ซึ่ง แสดงออกในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะหนึ่ง รวมถึงการกะประมาณการ บริหารกิจกรรม โครงการและค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำ เนิน งานให้บรรลุตามแผนนี้ย่อมประกอบด้วยการทำงาน 3 ขั้นตอน คือ (1) การจัดเตรียม (2) การ อนุมัติและ (3) การบริหาร

งบประมาณมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนกวดวิชา ทั้งในภาพรวม และในรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม การวางแผนงบประมาณที่ชัดเจน จะช่วยให้การดำเนิน กิจกรรมมีความชัดเจน ตลอดจนสามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง กับ อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์ (มปป. 63) ว่างบประมาณช่วยให้ทุกแผนกทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้ง แผนกการตลาด แผนกการบริหารงาน บุคคล แผนกการผลิต แผนกการจัดซื้อ แผนกการควบคุม คุณภาพ แผนกการวิจัยและพัฒนา แผนกการจัดจำหน่าย แผนกกฎหมาย และแผนกวิศวกร ผู้จัดการแต่ละคนจะต้องจัดลำดับการใช้จ่ายงบประมาณ และศึกษา วิธีการที่จะจัดการงบประมาณให้ รัดกุม ผู้จัดการจะต้องมีวิสัยทัศน์ในเป้าหมายโดยรวมทั้งหมดของกิจการ และ ค้นหาวิธีการที่จะทำ ให้บรรลุความสำเร็จเหล่านั้น งบประมาณนั้นมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงาน ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นกิจการที่หวังผลกำไรหรือไม่หวังผลกำไร ช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถเห็น ปัญหาที่จะเกิดขึ้น และเป็นการปลูกฝังนิสัยของฝ่ายจัดการให้ทำการศึกษาปัญหาอย่างรอบคอบ ก่อนที่จะทำการตัดสินใจ ช่วยให้ฝ่ายดำเนินงานทุกฝ่ายมีโอกาสร่วมมือกันทั้งกิจการให้มากที่สุด ซึ่ง แตกต่างจากการ ดำเนินงานในสมัยก่อนที่มีการตัดสินใจเพียงคนเดียว หรือเฉพาะกลุ่มเดียว ทั้งนี้ อาจไม่ให้ผลประโยชน์แก่กิจการ ทั้งหมด เพราะผลประโยชน์บางส่วนจะขึ้นอยู่กับคนเพียงกลุ่มใด

กลุ่มหนึ่งเท่านั้น ช่วยให้กิจการใช้เงินทุนซึ่งเป็นทรัพยากรที่จำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อกิจการมากที่สุด ช่วยเป็นเครื่องมือเพื่อบางนโยบายขั้นพื้นฐานที่จะช่วยตรวจสอบ สรุปและสร้างแนวทางในการดำเนินกิจการมากขึ้น และเป็นการช่วยประสานงานความร่วมมือกันทุกด้านทำให้การควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายจัดการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งมีความสอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาและบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการศึกษา ที่กล่าวว่า การกำหนดงบประมาณในรายการกิจกรรมมีความสำคัญ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมมีความชัดเจน และมีความคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น

3.1.5 การมอบหมายความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่บุคลากร / หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต แผนกลยุทธ์ที่องค์กรได้กำหนดไว้ จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงจำนวนความต้องการบุคลากรและการตัดสินใจเกี่ยวกับส่วนประกอบของงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร รวมถึงคุณลักษณะของบุคลากรที่เหมาะสมกับงานแต่ละประเภท เพื่อให้มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับทฤษฎีการวางแผนเชิงกลยุทธ์

นอกจากนี้ การวางแผนกำลังคนยังมีความสำคัญ กล่าวคือ

1) การวางแผนกำลังคนทำให้องค์กรสามารถคาดการณ์สิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นล่วงหน้าในอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

2) การวางแผนกำลังคนทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสมรรถนะของกำลังคนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อปรับการใช้กำลังคนให้ยืดหยุ่นกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

3) การวางแผนกำลังคนจะเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์เข้ากับกระบวนการวางแผนองค์กร

4) การวางแผนกำลังคนจะทำให้องค์กรทราบความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตที่ลูกจ้างผลิตได้กับเกณฑ์ที่องค์กรตั้งไว้

5) การวางแผนกำลังคนจะทำให้องค์กรสามารถวางแผนความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรในแต่ละอาชีพและในระดับ

6) การวางแผนกำลังคนจะทำให้องค์กรสามารถที่จะจัดปริมาณ ประเภท และระดับทักษะของบุคคลให้เหมาะสมกับงานในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดให้ ซึ่งจะเป็นผลทำให้ทั้งองค์กรและบุคคลบรรลุวัตถุประสงค์ของตนโดยได้รับผลประโยชน์สูงสุดในระยะยาว

7) การวางแผนกำลังคนจะทำให้องค์กรพยากรณ์เกี่ยวกับเงื่อนไขต่าง ๆ ในอนาคตเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และโครงการให้สอดคล้องกับเงื่อนไขดังกล่าว ตลอดจนการวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติงานให้สัมพันธ์กับเงื่อนไขต่าง ๆ

8) การวางแผนกำลังคนจะทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะการลงทุนเพื่อพัฒนาคนต้องใช้ทรัพยากรบริหารจำนวนมากและต้องใช้เวลา

สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาและบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม และเป็นที่ยอมรับด้านการศึกษาที่กล่าวว่า การวางแผนกำลังคนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เนื่องเพราะเป็นการกำหนดหน้าที่และภาระงานที่มีความชัดเจน ลดการผลักระงาญ ตลอดจนมีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินกิจกรรมจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.1.6 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง / นักเรียน โดยผู้บริหารและหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ เชิญชวน ตลอดจนกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้ปกครอง และนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ผู้ปกครอง / นักเรียน เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา ใน 2 มิติ กล่าวคือ มิติของลูกค้ำ ซึ่งผู้ปกครอง / นักเรียนเป็นลูกค้าสำคัญของโรงเรียนกวดวิชา เป็นผู้ที่ตัดสินใจในการใช้บริการและทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ บอกต่อแก่กลุ่มผู้ปกครองและนักเรียนที่เครือข่าย ดังนั้น หากกลุ่มลูกค้าของโรงเรียน เกิดความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน และตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา จะทำให้กลุ่มลูกค้าบอกต่อไปยังกลุ่มเพื่อนที่อยู่ในเครือข่ายต่อไป มิติของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด เทียบเท่ากับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนกวดวิชา นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนักเรียน จะสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา ยิ่งได้รับความร่วมมือมากเท่าไร เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมประสบความสำเร็จมากเท่านั้น สอดคล้องกับ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระบุว่า ใน การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ควรจัดหรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญ 6 ประการ และหนึ่งในนั้นก็คือ หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ รวมทั้งหลักธรรมาภิบาล ของ UN ESCAP ซึ่งกำหนดหลักการหรือองค์ประกอบของธรรมาภิบาลไว้ 8 หลักการ และหนึ่งในนั้น ก็คือ การมีส่วนร่วม (participation) สมาชิกทั้งหญิงและชายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นที่สำคัญในสังคมและสร้างความสามัคคีให้เกิดในประชาชน การมีส่วนร่วมสามารถทำได้โดยอิสระ สมาชิกเต็มใจให้ความร่วมมือด้วยตนเองโดยไม่มีการบังคับ หรือมีส่วนร่วมผ่านหน่วยงาน สถาบัน หรือผู้แทนตามระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ พ.ศ.2549 กับสังคม ยังให้ความสำคัญกับพฤติกรรมที่มีจริยธรรมขององค์กร ในการปฏิสัมพันธ์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด การปฏิบัติทางด้านจริยธรรมอย่างจริงจัง ควรเป็นข้อกำหนด และต้องมีการตรวจติดตามโดย คณะกรรมการธรรมาภิบาลขององค์กร และมาตรฐานไอ เอส โอ 26000 มี หลักการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Principle of recognition of stakeholders and concerns) องค์กรควรตระหนักถึงสิทธิและผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ

กิจกรรมขององค์กร เช่น นโยบาย ข้อเสนอ หรือการตัดสินใจต่าง ๆ ก็ตามที่จะส่งผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สอดคล้องกับแนวทางการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความสำคัญต่อลูกค้าในฐานะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร

ความสำคัญของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์มี 4 ประการ ได้แก่

1. สร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าผู้บริโภคหรือคนกลางในช่องทางการตลาดแต่ละราย (Customized) อย่างเป็นกันเอง (Personalized)

2. การบริหารลูกค้าสัมพันธ์อาจยังไม่ได้เพิ่มยอดขายในทันที หากแต่ผลลัพธ์ในรูปของยอดขาย จะเกิดขึ้นในระยะยาวจากการที่ลูกค้ารู้สึกประทับใจ มีความเข้าใจและรับรู้ที่ดี ดังนั้นสิ่งที่ได้รับการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ คือ การผูกสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างต่อเนื่องในระยะยาว (Long-Time Relationship)

3. บริษัทและลูกค้าได้ประโยชน์จากการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย (Win-Win Strategy)

4. ช่วยให้เกิดการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way Communication)

เบซเซอร์เลอร์อินเตอร์ (อ้างในวีรพงศ์ จันทรสนาม, 2551) กล่าวถึงความสำคัญที่จะได้รับจากความสัมพันธ์ที่ดี ดังนี้

1. สร้างความจงรักภักดี (Loyalty) ของลูกค้าในระยะยาว

2. เพิ่มยอดขายในระยะยาว จากการศึกษพบว่าค่าใช้จ่ายในการหาลูกค้าใหม่นั้นมากกว่า 5 เท่า

3. ลูกค้าเก่ามีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าและบริการจากบริษัทในอนาคตสูงสร้างประวัติชื่อเสียงภาพพจน์ที่ดีของบริษัท เพราะลูกค้าจะบอกกันปากต่อปาก

4. เพิ่มโอกาสในการเติบโตของธุรกิจ

Nykamp (อ้างในชมพูช สุขทรนนท์, 2549) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ ดังนี้

1. สร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน (competitive advantage) คือ การสร้างความแตกต่างในผลิตภัณฑ์และบริการ ให้เกิดความแตกต่างเหนือคู่แข่งในธุรกิจเดียวกัน นำไปสร้างความแตกต่างใน 4 ด้าน

1) การสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ (product differentiation) โดยวิเคราะห์องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ เช่น ประโยชน์ ความน่าเชื่อถือ ความสะดวกในการใช้งาน ความจุใจหรือความดึงดูดใจ เป็นต้น

2) การสร้างความแตกต่างด้านบริการ (service differentiation) เพิ่มขีดความสามารถการบริการให้สูงกว่าคู่แข่ง เช่น ความรวดเร็วการให้บริการ ความน่าเชื่อถือตอบสนองได้ตรงตามความต้องการ ความสะดวกสบาย

3) การสร้างความแตกต่างด้านบุคลากร (people differentiation) เกี่ยวข้องกับการสรรหา และการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความพร้อมในการปฏิบัติงาน

4) การสร้างภาพลักษณ์ (image differentiation) การปลูกฝังให้ผู้บริโภคได้รับรู้ถึงลักษณะเด่นขององค์กร และตราผลิตภัณฑ์จะช่วยให้ผู้บริโภคสามารถมองเห็นถึงความแตกต่างที่มีอยู่ได้อย่างชัดเจน

2. การตอบสนองความคาดหวังของลูกค้า (customer expectation) ด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้เป็นเครื่องมือทำความเข้าใจความต้องการของลูกค้าการวิเคราะห์ ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลลูกค้า (customer database) การให้บริการ หรือการทำธุรกรรมในอดีตข้อมูลส่วนบุคคล ความชอบหรือความสนใจ และข้อมูลอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรและลูกค้า การเข้าถึงข้อมูลของลูกค้า

สอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาและบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งกล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองและนักเรียน รวมไปถึงชุมชนโดยรอบมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนกวดวิชา ในฐานะของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของโรงเรียนกวดวิชา

3.2 การเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา

แนวทางการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา สามารถนำเสนอในรูปแบบของกิจกรรมได้ดังต่อไปนี้

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ซึ่งผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากการอ่านเป็นการพัฒนาศักยภาพในการใฝ่เรียน ใฝ่รู้ของเด็กและเยาวชนตั้งแต่ยังเล็ก ให้ขวนขวายหาความรู้โดยผ่านหนังสือ ซึ่งรวบรวมเนื้อหาสาระจากทุกศาสตร์ และจากทุกสถานที่ทั่วโลก ซึ่งจะเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้แก่เด็กและเยาวชนให้กว้างไกล นอกจากนี้ ในส่วนของผู้ใหญ่ไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดก็ตาม สามารถพัฒนาองค์ความรู้ของตนเองได้ตลอดเวลา ด้วยการอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 – 2559) ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คน ทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่ โดย 1) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ด้วยการสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้ เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน สร้างนิสัยใฝ่รู้ตั้งแต่วัยเด็ก ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กรและสื่อทุก ประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้

สร้างสรรค์ 2) การสร้างปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3) พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาทางเลือก เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพทั้งการศึกษาในระบบ นอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และแนวทางการปฏิรูปการศึกษา รอบที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) ระบุว่า วิธีการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย กล่าวคือ คนไทยจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รังเกียจการทุจริต และสามารถก้าวหน้าทันโลก และมีมาตรการในการดำเนินงาน คือ รมรณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มี คุณภาพและราคาที่เหมาะสม พัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการศึกษา และการเรียนรู้ พัฒนาห้องสมุด ชุมชนให้กระจายอย่างทั่วถึง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์

การอ่านก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของผู้อ่าน รัฐบาลได้ประกาศให้การอ่านกลายเป็นวาระแห่งชาติ และกรุงเทพมหานครส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นมหานครแห่งการอ่าน ในปี 2013 โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชาติทุกวัยอ่านหนังสือตลอดจนส่งเสริมให้เด็กที่กำลังศึกษาในโรงเรียนอ่านหนังสือ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ นอกจากนี้ ประเทศต่างๆ ทั่วโลก และสหประชาชาติให้ความสำคัญกับการศึกษาและการอ่าน ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนโลก การอ่านมีคุณูปการมากมาย ดังที่ ดร. เสรี พงศ์พิศ (2557. ออนไลน์) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่าน 4 ประการได้แก่ ประการที่หนึ่ง อ่านเพื่อรู้ (read to know) ได้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ทำให้รู้อะไรต่ออะไรมากขึ้น อาจเป็นเรื่องธรรมชาติ สารคดีท่องเที่ยว อาหารการกิน สุขภาพ เรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม อะไรก็ได้ที่อยากรู้ ควรรู้ และต้องรู้ ประการที่สอง อ่านเพื่อทำ (read to do) หนังสือวันนี้เต็มไปด้วยประเภท how to คู่มือการปฏิบัติในสารพัดเรื่อง ตั้งแต่การเกษตรไปถึงการค้าขาย การบริหารจัดการ การเป็นผู้นำ การผูกมิตรและจูงใจคน การดูหมอดูโชคชะตาวิชา มีคู่มือที่ทั้งวิธีการ และแรงบันดาลใจ การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ สร้างบ้านซ่อมบ้าน ทำอะไรด้วยตนเอง การทำอาหารกินเอง หรือตั้งร้านก็มีคนบอกวิธีการให้ทุกขั้นตอน ถ้านำความรู้เหล่านี้ไปใช้ ไปปรับประยุกต์ ไปเรียนรู้ด้วยตนเองอีกต่อหนึ่ง ก็จะเกิดทักษะ เกิดความชำนาญ ประการที่สาม อ่านเพื่อเป็นคนให้มากขึ้น (read to be) อ่านหนังสือดีๆ อาจได้เรียนรู้เรื่องชีวิต หลักในการดำเนินชีวิต วิธีคิดวิธีปฏิบัติที่จะนำความสุขมาให้ตน โดยเฉพาะหนังสือเกี่ยวกับธรรมะ ศาสนา ปรัชญา ที่อ่านแล้วทำให้เข้าใจโลก เข้าใจชีวิต เข้าใจตนเองมากขึ้น อาจนำไปสู่การปลง การปล่อยวางอย่างใช้ปัญญา ไม่ยึดมั่นถือมั่น ซึ่งก็ไม่ได้แปลว่าต้องเป็นคนไร้ความรู้สึก เฉื่อยชา ตรงกันข้าม อาจทำให้มีความกระตือรือร้น มีชีวิตชีวามากขึ้น ปรับปรุงตัวเองให้เป็นผู้เป็นคนมากยิ่งขึ้น และประการที่สี่ อ่านเพื่อให้อยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดียิ่งขึ้น (read to live with others) การอ่านทำให้ได้รับรู้เรื่องราวและเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับชีวิต เกี่ยวกับผู้คนและสังคม อ่านหนังสือดีๆ ทำให้มีจิตใจที่อ่อนลง ไม่แข็งกระด้าง

เย็นลง ไม่ร้อนรุ่ม มีจิตอาสา มีเมตตามากขึ้น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น ทำให้ไม่เอาเปรียบคนอื่น ไม่โกง และทำให้มองโลกในแง่ดีขึ้น ไม่มองเห็นแต่ปัญหา แต่เห็นทางออกด้วย มองเห็นวิกฤติเป็นโอกาส ไม่ทำตัวเป็นคนนั่งดูละคร แต่อยากกระโดดขึ้นไปร่วมแสดงด้วย คนอ่านหนังสืออยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดี มีส่วนร่วมกับสังคม ไม่เห็นแก่ตัว

สอดคล้องกับพัชรณัฐา พรพระพรหม (2556. ออนไลน์) ที่กล่าวว่า การอ่านช่วยในการสร้างสมาธิได้ดี คนที่ชอบอ่านหนังสือเป็นคนที่มีสมาธิดี การอ่านจึงเป็นการฝึกสมาธิอย่างหนึ่ง เป็นการฝึกสมาธิที่ได้ทั้งองค์ความรู้ ความคิด และข้อมูลต่างๆในเวลาเดียวกัน การอ่านช่วยในการพัฒนาตนเองอีกด้วย คนที่ชอบเรียนรู้ชอบที่จะพัฒนาตนเองการอ่านเป็นสิ่งที่ช่วยคุณได้ดีเหมือนกันในเรื่องนี้เพราะการอ่านจะช่วยให้เราเกิดทักษะต่างๆมากมายทั้งนี้การอ่าน ยังให้ทั้งความบันเทิง ความเพลิดเพลิน การอ่านหนังสือตลก หนังสือบันเทิง หนังสือนิยายจะช่วยเพิ่มความเพลิดเพลินได้อีกวิธีหนึ่ง การอ่านมาพร้อมกับการสร้างแรงบันดาลใจเสมอ คนที่ประสบความสำเร็จมักชอบอ่านหนังสือ การอ่านทำให้เกิดความคิด เกิดแรงบันดาลใจ เกิดความมานะที่จะต่อสู้สิ่งต่างๆ

ดังนั้น การอ่านจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนต่างให้ความสำคัญและสนับสนุนให้โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด

การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้แทนการเล่นเกม ในปัจจุบัน รัฐบาลส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ ล้วนส่งเสริมการใช้ไอทีเพื่อการค้นคว้าทางการศึกษารวมทั้งการพัฒนาของเทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือ Smart Phone ที่สามารถใช้เป็นอุปกรณ์ในการสื่อสารและค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ได้มากมาย Tablet Computer ขนาดเล็ก เช่น iPad และ Samsung Note ที่สามารถพกพาเคลื่อนที่ได้ และใช้ในการสืบค้นข้อมูลได้ตลอดเวลา แต่ในทางกลับกัน อุปกรณ์ไอทีที่ทันสมัยเหล่านี้ก่อให้เกิดผลเสียต่อเด็กและเยาวชนที่ใช้ใช้อย่างวิธี โดยมุ่งเน้นการใช้เพื่อการเล่นเกมในโลกออนไลน์ จนกระทั่งเสียการเรียน และเสียสุขภาพ ดังจะเห็นได้จาก HealthyGamer.net เว็บไซต์เพื่อบำบัดการติดเกม เปิดเผยถึงผลเสียของการติดเกมว่า (2557. ออนไลน์) ปัญหาเด็กติดเกมนั้น สามารถส่งผลกระทบได้ทั้งในส่วนตัวของเด็กเอง ครอบครัว หรือรวมไปถึงสังคมที่เด็กอยู่ ซึ่งมักจะเห็นเป็นสืบนื่องยาวเป็นลูกโซ่เลยทีเดียว ถ้าเกิดปัญหากับส่วนใดแล้วนั้นก็ทำให้ส่วนอื่นๆย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น เมื่อเกิดปัญหากับตัวเด็กย่อมส่งผลต่อความเครียดในครอบครัวได้ อาจทำให้เกิดเป็นสัมพันธภาพที่ขัดแย้งกัน นอกจากนี้การเล่นเกมของเด็กยังอาจเติบโตรุนแรงไปสู่ปัญหาอาชญากรรมอื่นๆ ตามมาและจะส่งผลต่อไปยังสังคมได้อีกด้วย โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กนั้น คือ อาการทางกาย เช่น อาการปวดกล้ามเนื้อต่างๆ ปวดหรือมีปัญหาเกี่ยวกับสายตา บางรายมีความรุนแรงตามที่ได้เห็นได้จากข่าวหนังสือพิมพ์ หรือข่าวในโทรทัศน์ก็ตามที่ มีการเล่นเกมติดต่อกันเป็นเวลานานเกินไป จนเกิดอาการหัวใจวายเฉียบพลันอยู่ที่หน้าจอคอมพิวเตอร์ เนื่องมาจากการเกิดลึ้มเลือดอุดตันที่มาจากการนั่งในท่าเดิมเป็นเวลานานต่อเนื่องนานเกินไป ส่วนด้านอารมณ์และพฤติกรรมในเด็กนั้น จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน คือ ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ลดน้อยลง เช่น เรื่องการเรียน การทำการบ้าน อ่านหนังสือสอบ หรือ

แม้แต่กิจกรรมยามว่างที่เป็นประโยชน์ต่างๆ เป็นต้น และหลายรายที่มีประสิทธิภาพทางความคิด และสมาธิที่ลดลง เพราะมัวแต่หมกมุ่นอยู่กับการเล่นเกม โดยจะแสดงท่าทีที่หงุดหงิด ไม่พอใจ หรือ ก้าวร้าวออกมาได้ บางรายอาจต่อต้าน แยกตัว หรือมีการซึมเซาร่วมด้วยได้ และที่เป็นปัญหา สืบเนื่องไปจนถึงสังคม คือ การโดดเรียน หนีเรียน และไปเล่นอินเทอร์เน็ตในร้านที่ผิดกฎหมาย ซึ่งไม่ปิด ตามเวลาที่กฎหมายกำหนด และอาจนำมาซึ่งการก่ออาชญากรรม ลักขโมย โกหก และการไม่ เชื่อฟังผู้ใหญ่ตามที่เด็ควัยนี้พึงจะมี นั่นเอง ส่วนปัญหาในครอบครัวที่เห็นได้ชัด คือ ความสัมพันธ์ที่ ไม่แน่นแฟ้นต่อกัน มีการทะเลาะเบาะแว้งกันได้ โดยอาจเกิดจากการใช้อารมณ์ และไม่มีเวลาให้แก่ กันของคนในครอบครัว เป็นต้น ส่วนในปัญหาของสังคมนั้น คงจะหนีไม่พ้นในเรื่องของการก่อ อาชญากรรม ลักขโมย และอาจหมายรวมถึงการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อหาเงินมาเล่นเกม เป็นต้น

นอกจากนี้ โรคเกมหรือ ภาวะติดเกม คือการที่เด็กใช้แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ ติดต่อกันเป็นเวลานาน 4 ชั่วโมง/วัน และมีแนวโน้มการใช้มากขึ้นเรื่อยๆ ถ้าคุณพ่อคุณแม่เตือนหรือ ห้ามไม่ให้เล่นจะหงุดหงิด มีการเปลี่ยนแปลงทางสภาวะจิตใจ จากที่เคยเป็นเด็กอารมณ์ดีจะแสดง ท่าทีโกรธ ฉุนเฉียว หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่อคุณพ่อคุณแม่ จากการสำรวจพบว่าปัจจุบันเด็กอายุ 6 ปีขึ้นไป มีโอกาสใช้คอมพิวเตอร์เกือบ 90% ครึ่งหนึ่งมักใช้บริการร้านอินเทอร์เน็ต และอีกครึ่งได้ สัมผัสแท็บเล็ตจากที่โรงเรียนและที่บ้าน โดยเด็กใช้คอมพิวเตอร์ในการเล่นเกมนานกว่า 80% ซึ่งจาก ตัวเลขนี้เป็นสัญญาณบอกว่า เด็กเข้าถึงเกมกันอย่างทั่วถึง และ 1 ใน 3 ของเด็กที่เล่นเกม ใช้เวลา เล่นเกิน 4 ชั่วโมง/วัน เด็กๆ จึงมีโอกาสเกิดภาวะติดเกมได้มากที่สุด โรคเกม ได้ถูกบัญญัติให้เป็นโรค ชนิดหนึ่ง เรียกว่า ภาวะ ติดเกม จัดอยู่ในกลุ่มโรคย้ำคิดย้ำทำ และต้องการการบำบัดรักษา จาก สถิติทั่วโลกพบว่าเด็กติดเกมจะมีผลเสียต่อสุขภาพ บัญชีจำแนกโรคระหว่างประเทศ (ไอซีดี-11) ขององค์การอนามัยโลก ที่คาดว่าจะออกมาในปี 2558 นั้นได้ตั้งคณะทำงานขึ้นมาพิจารณาเรื่องเสพ ติดว่า นอกจากสารเสพติดแล้ว ยังรวมไปถึงการเสพติดประเภทอื่น เช่น เกม หรือคอมพิวเตอร์ โดย ระบุผลเสียต่อสุขภาพที่เกิดจากการเล่นเกม ได้แก่ การให้ลูกนั่งเล่นแท็บเล็ต หรือเล่นคอมพิวเตอร์ เป็นเวลานานๆ จะส่งผลเสียต่อสุขภาพและพัฒนาการนั้นๆ คือ 1. สายตาสั้น การจ้องจอนานๆ จะมี ผลต่อสายตา เพราะแสงและสีของภาพที่ฉูดฉาด การเคลื่อนที่เร็ว จะส่งผลให้เด็กๆ เป็นโรคสายตาสั้น และยังทำให้ปวดกล้ามเนื้อตา ตาอักเสบได้ 2. ขัดต่อพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ เพราะ เด็กๆ จะใช้นิ้วกดเล่น มีการเกร็งกล้ามเนื้อมือและแขน ทำให้เกิดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อต้นคอ ไหล่ กล้ามเนื้ออักเสบ ส่งผลให้ร่างกายเจริญเติบโตไม่เต็มที่ 3. การสื่อสารบกพร่องการมองแต่จอ โดยไม่สนใจหรือมองสิ่งรอบข้าง ทำให้เด็กสื่อสารทางเดียว มองทางเดียว เล่นคนเดียว ไม่มี ปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง พูดช้าลง หรืออาจนำไปสู่การเป็นโรคสมาธิสั้นได้ 4. โรคอ้วน การที่เด็กๆ มองแต่จอ และนั่งอยู่กับที่เป็นเวลานานวันละหลายชั่วโมง ไม่มีการออกกำลังกาย พักผ่อนน้อย มี ภาวะเครียดจากการเล่นเกม ต้องการเอาชนะ ทำให้กระบวนการทำงานของร่างกายผิดปกติ ทำให้ เกิดโรคอ้วนและอาจนำไปสู่การเป็นโรคเบาหวานในอนาคตได้ กรมสุขภาพจิตกำลังพัฒนาศูนย์ เพื่อรักษาโรคติดเกม ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาค ซึ่งปีนี้มีเป้าหมายในการจัดฝึกอบรม โรงพยาบาล

ชุมชน พร้อมกับมีเครื่องมือในการตรวจรักษา เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต (กองบรรณาธิการนิตยสารรักลูก. 2556. ออนไลน์)

ดังนั้น กิจกรรมการส่งเสริมการใช้ไอทีให้เกิดประโยชน์แทนการเล่นเกมส์ จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาให้ความสำคัญ และเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่โรงเรียนกวดวิชาควรใช้เป็นกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้ด้วยการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนหันมาใช้ไอทีให้เกิดประโยชน์ ทดแทนการเล่นเกมส์

การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมนับเป็นเรื่องใหญ่ของสังคมโดยรวม ไม่เพียงแต่ในระดับประเทศเท่านั้น แต่เป็นปัญหาในระดับโลก ที่ประชาคมทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์ขยะในประเทศไทยปัจจุบัน ThaiPublica (2556. ออนไลน์) เปิดเผยว่า สถานการณ์ขยะของไทยตามรายงานของกรมควบคุมมลพิษระบุว่า ช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยขยะมูลฝอยเป็นขยะที่มีปริมาณมากที่สุดของประเทศไทย โดยปี 2555 มีขยะมูลฝอยประมาณ 16 ล้านตัน ซึ่งเป็นขยะที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ร้อยละ 22 หรือเฉลี่ย 9,800 ตันต่อวัน สำหรับขยะกลุ่มนี้กำจัดอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการเพียง 5.8 ล้านตัน (ร้อยละ 36) ที่เหลืออีกกว่า 10 ล้านตัน กำจัดโดยการเผาทั้ง กองทิ้งในบ่อดินเก่าหรือพื้นที่รกร้าง ทั้งนี้ มีการนำขยะมูลฝอยบางส่วนทั้งที่มาจากชุมชนและภาคอุตสาหกรรมมาคัดแยกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก หรือกระดาษ ก็นำไปรีไซเคิล ส่วนขยะจากชุมชนส่วนอื่นๆ เช่น ขยะอินทรีย์ก็ทำเป็นปุ๋ยหรือผลิตก๊าซชีวภาพ และนำไปผลิตพลังงานทดแทน

สถานการณ์ขยะมูลฝอยรอบปีที่ผ่านมาว่ามีปริมาณสูงถึง 26.77 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 2 ล้านตัน หรือมีปริมาณเท่ากับการนำดีบุกไปหยก 2 จำนวน 139 ตึกมาเรียงต่อกัน ซึ่งขณะนี้ไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยทั้งหมด 2,490 แห่ง เป็นสถานที่ที่มีการกำจัดอย่างถูกต้องเพียง 466 แห่งเท่านั้น ทำให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยสะสมตกค้างเพิ่มสูงขึ้นถึง 19.9 ล้านตัน โดยจังหวัดที่เกิดวิกฤตปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ สงขลา สมุทรปราการ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี และหากมองเฉพาะปัญหาขยะมูลฝอยสะสม จังหวัดที่เกิดวิกฤตปัญหาการจัดการมากที่สุด คือ สงขลา สมุทรปราการ กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช และเพชรบุรี อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ กล่าว และว่าจังหวัดที่มีการจัดการขยะมูลฝอยดีที่สุด คือ กรุงเทพฯ ภูเก็ต นนทบุรี เชียงใหม่ และหนองคาย โดยกรมควบคุมมลพิษมีนโยบายในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 3Rs ซึ่ง เน้นการคัดแยกและนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ แต่ข้อมูลปีที่ผ่านมา มีเพียง 5.1 ล้านตัน ซึ่งถือว่าน้อยมาก ทั้งนี้ หากพิจารณาจากอัตราการผลิตขยะ/คน/วัน ช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากเดิมปี 2551 เท่ากับ 1.03 กก./คน/วัน ปัจจุบันอยู่ที่ 1.15 กก./คน/วัน (วิเชียร จุ่งรุ่งเรือง. 2556. ออนไลน์)

ปัจจุบันกรมควบคุมมลพิษจัดทำคู่มือการคู่มือแนวทางการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมหมู่บ้านขึ้นมา โดยร่วมมือกับมูลนิธิ 3Rs ซึ่งขยายผลแนวความคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการคัดแยกขยะภายใต้แนวคิด 3Rs ได้แก่ Reduce

คือ ลดการใช้สิ่งของอย่างฟุ่มเฟือย ใช้ทุกสิ่งอย่างคุ้มค่า เลือกใช้เท่าที่จำเป็น และเลือกสินค้าที่มีอายุการใช้งานนาน โดยมี 5 วิธีคือ 1. ลดการใช้ถุงพลาสติก ใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าแทน 2. ใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดเดิม 3. ใช้แก้วน้ำเซรามิค แทนแก้วพลาสติกหรือแก้วกระดาษ 4. หลีกเลี้ยงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีหีบห่อบรรจุภัณฑ์ ฟุ่มเฟือยมีการห่อหุ้มหลายชั้น และ 5. หลีกเลี้ยงการซื้อผลิตภัณฑ์ขนาดเล็กสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ใช้เป็นประจำ ควรเลือกที่มีขนาดใหญ่เพราะคุ้มค่า และใช้บรรจุภัณฑ์น้อยกว่า Reuse คือ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า นำสิ่งของที่ยังใช้งานได้กลับมาใช้ใหม่ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรและลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้น โดยมี 5 วิธี คือ 1. บริจาคหรือขายสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่ไม่ใช่แล้ว เช่น หนังสือ เสื้อผ้า เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องมือใช้สอยอื่นๆ 2. ใช้กระดาษทั้ง 2 ด้าน เพื่อช่วยลดขยะ 3. นำบรรจุภัณฑ์และวัสดุเหลือใช้อื่นๆ กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น การนำใช้ซ้ำถุงพลาสติก ถุงผ้า ถุงกระดาษ กล่องกระดาษ ขวดน้ำดื่มเหยือกนม และกล่องใส่ขนมมาใช้ซ้ำ 4. ยืม หรือเช่าผลิตภัณฑ์ที่ใช้บ่อยครั้ง เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร 5. เลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมาให้ใช้ได้มากกว่า 1 ครั้ง เช่น แบตเตอรี่ประจุไฟฟ้าใหม่ได้ และ Recycle คือ การนำวัสดุต่างๆ ที่ไม่ใช่แล้วมาแปรรูปโดยกรรมวิธีต่างๆ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่

ดังนั้น การส่งเสริมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนกวดวิชาจึงเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริม เพื่อเป็นการช่วยรณรงค์การลดปริมาณขยะในโลกและในประเทศลง และลดการสูญเสียจากพลังงานที่ใช้ในการทำลายขยะ ด้วยกิจกรรมง่ายๆ ที่ไม่ต้องใช้การลงทุน อาทิ การสอนให้เด็กนักเรียนรู้จักการแยกขยะ ตามหลัก 3Rs หรือการจัดนิทรรศการให้ความรู้ เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนสามารถนำกลับไปใช้ที่บ้านได้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่มีวัตถุประสงค์ในการปรับโครงสร้าง และทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเติบโตอย่างมีคุณภาพ สังคม และการเมืองมีความมั่นคง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความอุดมสมบูรณ์ ประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมาตรฐานไอ เอส โอ 26000 มาตรฐานเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคมที่มุ่งเน้นการดูแลสิ่งแวดล้อม (Environment) องค์การจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงหลักการป้องกันปัญหามลพิษการบริโภคอย่างยั่งยืน (Sustainable consumption) และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินการผลิตและบริการ และสอดคล้องกับข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ UN Global Compact ซึ่งมีหลักสากลที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 3 ประการ ได้แก่ หลักประการที่ 7 สนับสนุนแนวทางการระแวดระวัง ในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หลักประการที่ 8 อาสาจัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการยกระดับความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมหลักประการที่ 9 ส่งเสริมการพัฒนา และการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การรณรงค์ให้เกิดการรับทราบแต่สิ่งที่มีประโยชน์ ในปัจจุบัน ภาวะโรคเด็กอ้วนเป็นปัญหาสำคัญด้านสุขภาพของเด็กและเยาวชนไทย รศ.นพ.สังคม จงพิพัฒน์วณิชย์ (2555) กล่าวว่า ปัจจุบันโรคอ้วนกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญและพบมากขึ้นทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย จนกระทั่งปัจจุบันองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วโลกแล้ว อุบัติการณ์โรคอ้วนในเด็กเพิ่มขึ้นทั่วโลกเช่นเดียวกัน จากการวิจัยในประเทศไทยปี พ.ศ.2539 และ 2544 เด็กไทยวัยก่อน

เรียนและวัยเรียนมีความชุกของโรคอ้วนเพิ่มขึ้นร้อยละ 36 และ 15.5 ตามลำดับภายในระยะเวลา 5 ปี นอกจากนี้ รศ.ดร.วิลาสินี อดุลยานนท์ ผู้อำนวยการ สำนักนรณงค์สื่อสารสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. (2556) กล่าวว่า ในปี 2555 ผลการสำรวจในเครือข่ายโรงเรียนภาครัฐ 4 โรงเรียน นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีอัตราการเกิดโรคอ้วน ร้อยละ 21 ไขมันในเลือดสูง ร้อยละ 66 ใกล้เคียงกับการสำรวจในระยะแรกเมื่อปี 2547-2549 ที่พบว่า เด็กไทยเกิดโรคอ้วน ร้อยละ 20 มีไขมันในเลือดสูงถึง ร้อยละ 78 และพบ 1 ใน 3 ของเด็กอ้วน มีป็นดำที่คอเป็นสัญญาณเตือนถึงความเสี่ยงในการเป็นโรคเบาหวาน การเกิดโรคหัวใจ และหลอดเลือด สะสมตั้งแต่วัยเด็ก และหากเด็กยังคงความอ้วนต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในอนาคต ปัญหาโรคอ้วนเกิดจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่ให้พลังงานสูง เช่น น้ำอัดลม น้ำหวาน นมเปรี้ยว รวมทั้งขนมกรุบกรอบ และยังมีบริโภคผักผลไม้ไม่พอ ขาดวินัยในการบริโภคอาหารเป็นเวลา ใช้เวลาในการดูทีวี และเล่นเกมมากกว่าการวิ่งเล่นออกกำลังกาย ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคเป็นเรื่องยากและต้องใช้เวลา ยิ่งในปัจจุบันนี้ที่มีสิ่งเร้าอยู่รอบตัวเด็กมากไปหมด การสร้างนิสัยและความรู้เท่าทันให้เด็กได้เลือก หรือตัดสินใจเองอย่างมีเหตุมีผลต่อสุขภาพที่ดีของตัวเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมของผู้บริหารทุกระดับในการกำหนดนโยบาย โดยครูและผู้ปกครอง มีส่วนสำคัญในการให้ความรู้และจัดหาอาหารที่เหมาะสม ควบคุมสิ่งแวดล้อมในและรอบโรงเรียนให้ปลอดจากอาหารที่เป็นภัยต่อสุขภาพ และผู้ใหญ่ควรเป็นต้นแบบของการบริโภค เช่น การทานอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ ลดหวานมันเค็ม เพิ่มผักผลไม้อย่างน้อยครึ่งหนึ่งในแต่ละมื้ออาหาร เลือกทานอาหารที่ผลิตได้ในท้องถิ่น และเพิ่มการมีกิจกรรมทางกาย ลดเวลานั่งนอนหน้าจอทีวี หรือคอมพิวเตอร์ลง

ดังจะเห็นได้ว่า โรคอ้วน ซึ่งเกิดจากการรับประทานอาหารที่ไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย ซึ่งส่วนใหญ่มาจากน้ำอัดลม และขนมขบเคี้ยวที่เด็ก ๆ ชอบรับประทาน ส่งผลต่อสุขภาพของเด็กในปัจจุบัน ดังนั้น โรงเรียนกวดวิชาจึงสามารถหยิบยกประเด็นปัญหาดังกล่าว เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดสุขภาพที่ดีของเด็กและเยาวชนตามมา

กิจกรรมการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน เนื่องจากประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ที่จะถึงนี้ ซึ่งจะมีการเปิดกว้างให้ประชาชนในแต่ละประเทศสามารถเข้าไปทำงานในประเทศอื่นๆ ในประชาคมอาเซียนได้อย่างเสรี เสมือนดังเป็นประเทศเดียวกัน โดยมี 3 เสาหลักของความร่วมมือ ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม และประชาคมเศรษฐกิจ ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายในการส่งเสริมความรู้ต่างๆ ให้แก่เด็กนักเรียน ทั้งในด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาให้แข็งแกร่งขึ้น ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมทางด้านการศึกษาโดยตรงที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากิจกรรมอื่นๆ เนื่องจากการเตรียมตัวให้ประชาชนไทย ตั้งแต่เด็กและเยาวชนรับมือกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สอดคล้องกับสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเกี่ยวกับการเตรียมการรับมือการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้ (2555) 1. การให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยรณรงค์ให้ประชากรทุกคนอ่านออกเขียนได้ ลดอัตราการไม่รู้หนังสือ เปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 4 ในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีอัตราประชากรรู้หนังสือ ร้อยละ 93.5 และมีเพียงร้อยละ 6.5 ของประชากรวัยเรียนที่ไม่รู้หนังสือ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนทางไกลการศึกษานอกระบบ การเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Community Learning Centres - CLCs) ทั้งนี้ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากกลุ่มประเทศอาเซียนว่า เป็นประเทศที่มีความเข้มแข็งในการส่งเสริมการพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่าน CLCs รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นด้วย นอกจากนี้ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรมาตรฐานอาเซียน (ASEAN Curriculum) สำหรับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.6) ช่วงชั้นที่ 2 (ม.1-ม.3) และช่วงชั้นที่ 3 (ม.4-ม.6) โดยกำหนดใน 7 สาขาวิชาได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ พลศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ จริยศึกษา ศิลปะ และอัตลักษณ์ของแต่ละประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาค เพื่อจัดทำรายละเอียดหลักสูตรอาเซียนในเดือนกันยายน 2555 2. การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการของอาเซียน การพัฒนาครูซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งประเทศไทยมีเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาครูกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนรวมทั้งการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอน 3. การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม โดยเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอาชีวศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมภายในประเทศ พัฒนารอบคุณวุฒิแห่งชาติ ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อเป็นกลไกและเครื่องมือในการพัฒนากำลังคนที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาระหว่างสถาบันการศึกษา ภาคเอกชนและสถาบันเฉพาะทาง 4. การส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในสาระวิชาและระดับชั้นต่างๆทั้งในรูปแบบ on-line และ / หรือ off-line กำหนดสมรรถนะผู้เรียนในด้าน ICT ในแต่ละระดับการศึกษาพัฒนายกระดับสถาบันการศึกษาให้มีความสามารถเฉพาะทางด้าน ICT เพื่อผลิตบุคลากรด้าน ICT ให้มีทักษะความเชี่ยวชาญสูง สร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มศักยภาพแรงงานในการเข้าฝึกอบรม และสอบมาตรฐานวิชาชีพด้าน ICT ที่มีการกำหนดไว้ในระดับสากล พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง 5. การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ โดยส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์นักวิทยาศาสตร์และบุคลากรทางด้านวิชาชีพทางด้านการวิจัยที่มีคุณภาพส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมและทรัพย์สินทางปัญญา

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่ผู้ประกอบการและผู้บริหารเห็นด้วยในระดับรองลงมา เช่น กิจกรรมการส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทางศาสนา การสร้างกิจกรรม

การบริจาคเพื่อการกุศล การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรและนักเรียนที่ยากจนในชนบท การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมในด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในเด็กในเยาวชน ตลอดจนการส่งเสริมชุมชนในภาพรวม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 กล่าวคือ การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สู่วัฒนธรรมการเกื้อกูล ด้วยการเสริม สร้างทักษะคนให้มีจิตสาธารณะ 5 ด้าน การสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันหลักของสังคม ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ให้มีบทบาทหลักในการหล่อหลอม บ่มเพาะเด็กและเยาวชน ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวม และมาตรฐานไอ เอส โอ 26000 มาตรฐานเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมีองค์ประกอบที่ว่าด้วยการแบ่งปันสู่สังคมและชุมชน (Contribution to the community and society) และสอดคล้องกับทฤษฎีของศาสตราจารย์ ฟิลิป คอตเลอร์ ในเรื่องของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่กล่าวว่า (2551) การบริจาคตรง หมายถึง การช่วยเหลือไปที่ประเด็นปัญหาทางสังคมโดยตรงในรูปของการบริจาคเงินหรือวัตถุสิ่งของ เป็นกิจกรรมที่พบเห็นในแทบทุกองค์กรธุรกิจ และโดยมากมักจะ เป็นไปตามกระแสความต้องการจากภายนอกหรือมีผู้เสนอให้ทำมากกว่าจะเกิดจากการวางแผนหรือออกแบบกิจกรรมจากภายในองค์กรเอง ทำให้ไม่เกิดการเชื่อมโยงเข้ากับเป้าหมายหรือพันธกิจขององค์กรเท่าใดนัก และสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ซึ่งระบุว่า มีกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

การสร้างกิจกรรมอาสาช่วยเหลือชุมชน การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ การให้การสนับสนุนด้านคำปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมในด้านการลงพื้นที่ช่วยเหลือชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยรอบของโรงเรียนกวดวิชา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของศาสตราจารย์ ฟิลิป คอตเลอร์ ในเรื่องของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่กล่าวว่า (2551) อาสาสมัครช่วยเหลือชุมชน หมายถึง การสนับสนุน หรือจูงใจให้พนักงาน คู่ค้าร่วมสละเวลาและแรงงานในการทำงานให้แก่ชุมชนที่องค์กรตั้งอยู่และเพื่อตอบสนองต่อประเด็นปัญหาทางสังคมที่องค์กรให้ความสนใจหรือห่วงใย องค์กรธุรกิจอาจเป็นผู้ดำเนินการเองโดยลำพัง หรือร่วมมือกับองค์กรหนึ่ง องค์กรใด และอาจเป็นผู้กำหนดกิจกรรมอาสาดังกล่าวนั้นเอง หรือให้พนักงานเป็นผู้คัดเลือกกิจกรรมแล้วนำเสนอต่อองค์กรเพื่อพิจารณาให้การสนับสนุน โดยที่พนักงานสามารถได้รับการชดเชยในรูปของวันหยุดหรือวันลาเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ กล่าวคือ มีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรภายนอก

การมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนมากที่สุด การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง การคิดค่าลงทะเบียน

เรียนที่สมเหตุสมผล การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจน แก่ผู้ปกครองและนักเรียนก่อนการลงทะเบียนเรียน การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง การให้ค่าแรงอย่างเป็นธรรม และผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบต่อโรงเรียนกวดวิชาต่อลูกค้า และพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภทกวดวิชา พ.ศ.2545 ที่ว่าด้วยเรื่องของสถานที่ตั้งโรงเรียนและอาคาร ห้องเรียน การจัดอาคารสถานที่ปลอดภัย ค่าธรรมเนียมการเรียน และสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ที่ระบุว่าผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อม เหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติเพียงพอกับการใช้งานและเหมาะสมกับหลักสูตรที่เปิดสอน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ การจัด/บริการสุขาภิบาล ถูกสุขลักษณะและอนามัย ตลอดจนมีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสภาพ และประเภทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยในครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาของตนเอง เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของโรงเรียน ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งในการตอบแทนสังคมฯ คืนสู่สังคมในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาคู่มือในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา เพื่อให้โรงเรียนกวดวิชาสามารถใช้เป็นแม่แบบในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชาได้ในที่สุด

2.2 การพัฒนาหลักสูตรการจذبบรมให้แก่โรงเรียนกวดวิชาในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

2.3 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชามีความชัดเจนมากขึ้น และเป็นรูปธรรมมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ. (2556). *คู่มือแนวทางการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย สำหรับอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2557, จาก http://infofile.pcd.go.th/waste/waste_reduce_volunteer.pdf?CFID=450923&CFTOKEN=10171998
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *เอกสารนโยบายเพื่อเผยแพร่แนวคิดการส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน*. กรุงเทพฯ.
- กองบรรณาธิการเทคโนโลยีมีเดีย. (2551). *ISO 26000 มาตรฐานเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553, จาก <http://www.technologymedia.co.th/article/articleview.asp?id=299>
- กองบรรณาธิการข่าวการศึกษา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2557). *เผย 3 สาเหตุหลัก “วิกฤติการศึกษาไทย”*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.thairath.co.th/content/434275>
- กองบรรณาธิการนิตยสารรักลูก. (2556). *เด็กติดเกม.... โรคเกม สถานการณ์น่าห่วงของไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.momypedia.com/momy-article-7-34-379/เด็กติดเกม-โรคเกมสถานการณ์น่าห่วงของเด็กไทย/>
- กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ. (2550). *CSR: พลังบริหารธุรกิจยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- กองบรรณาธิการ HealthyGamer.net. (2557). *ปัญหาเด็กติดเกม...ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กและครอบครัวอย่างไรกัน?*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.healthygamer.net/information/article/14234>
- กองบรรณาธิการ ThaiPublica. (2556). *สถานการณ์ขยะของไทย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2557, จาก <http://thaipublica.org/2013/05/weast-1/>
- ก้านทิพย์ ชาติวงศ์. (2539). *โรงเรียนกวดวิชา. วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษาเอกชน*. ปีที่ 7 ฉบับที่ 64 (สิงหาคม), น.13-16.
- คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). *ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ฉบับเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2553*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2554, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- คลังปัญญาไทย. (มปป). *สิทธิมนุษยชน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2554, จาก <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B8%E0%B8%A9%E0%B8%A2%E0%B8%8A%E0%B8%99>

- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2541). ทิศทางการวางแผนกำลังคนเพื่อรองรับการอำนวยความสะดวก
ในทศวรรษหน้า.
- ชมภูณัฐ สุนทรนนท์. (2549). การบริหารลูกค้าสัมพันธ์ของห้องสมุดมารวย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ สม. (สารสนเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ชุมพล ชีรลดานนท์. (2551. พฤษภาคม). โรงเรียนกวดวิชาในญี่ปุ่น. นิตยสารผู้จัดการรายเดือน.
สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2553, จาก <http://www.gotomanager.com/news/details.aspx?id=69245>
- ชินจิตต์ แจ้เจนกิจ. (2544). การบริหารลูกค้าสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: ทิปป์ พอยท์.
- ชีเอ็ดยูเคชั่น, บมจ. (2551). รายงานประจำปี 2551. กรุงเทพฯ: ชีเอ็ดยูเคชั่น.
- ณรงค์ สัจพันธุ์. (2538). การจัดทำ อนุมัติ และบริหารงบประมาณแผ่นดินทฤษฎีและปฏิบัติ.
กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2539). การบริหารงานบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปตท., บมจ. (2553). ความรับผิดชอบต่อสังคม. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553, จาก
<http://www.pttlc.com/TH/social-activities-education-lab-school.aspx>
- ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล. (2551). การบริหารผลงาน ทำจริง ทำอย่างไร?. กรุงเทพฯ: เอช อาร์
เซ็นเตอร์.
- ปีเตอร์ เอฟ. ดรักเกอร์. (2544). การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: เอ.อาร์.บีซิเนส
เพรส.
- (2538). การบริหารเชิงมุ่งผล. กรุงเทพฯ: คู่แข่งบู๊ตส์.
- (2552). ผู้บริหารทรงประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: ยูบีซีแอล บู๊ตส์.
- (2546). สุดยอดของดรักเกอร์. กรุงเทพฯ: เอ.อาร์.บีซิเนส เพรส.
- (2551). สุดยอดปรมาจารย์ด้านบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2550. (2550, 30 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่มที่ 125 ตอนที่ 7 ก. หน้า 29.
- พระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี. (2554). ขยายพื้นที่ความดี กระจายพื้นที่ความสุข. กรุงเทพฯ: ตลาด
หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). การวิเคราะห์การศึกษาเชิงวิพากษ์: พื้นฐานการศึกษาด้าน
ประเด็นวิกฤติทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยสัมพันธ์.
- พัชรณัฐา พรพระพรหม. (2556). ทำไมค่าเฉลี่ยการอ่านหนังสือของเด็กไทยลดลง ? สืบค้นเมื่อ
26 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.happyreading.in.th/article/detail.php?id=1690>
- พิชัย สมส่งสวัสดิ์. (2552). ธุรกิจโรงเรียนกวดวิชายังมีแนวโน้มเติบโต. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน
2553, จาก http://www.nanosearch.co.th/nano2/show_news_m.php?ID=34

- พิพัฒน์ นนทนาธรณ์. 2553. การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร. กรุงเทพฯ: ริงค์ ปียอนด์ บุ๊คส์ จำกัด.
- พิสนุ พองศรี. (2551). การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- พิศมัย มะลิลา. (มปป.). หน่วยที่ 2.4 กาลเทศะและความรับผิดชอบต่อสังคม. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553, จาก home.kku.ac.th/genedu/000131/docfile/.../unit02/unit2_4.doc
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2545. รายงานการวิจัย เรื่อง การกวดวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครูสภา.
- ฟิลิป คอตเลอร์ และ แนนซี ลี. 2551. บรรษัทภิบาล (ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร). กรุงเทพฯ: ยูนิเวอร์แซล พับลิชชิง จำกัด
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มนต์รี.
- มาลี บุญเกิด. (2546). การศึกษาการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ : กรณีศึกษาโรงเรียนเจียไ้ อำเภอไพศาราม จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รับรองมาตรฐานไอเอสโอ, สำนักงาน. (2552). โครงการ CSR-DIW. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2554, จาก http://www.minebea.co.th/csr_csr-diw2_t.html
- (2553). มาตรฐานความรับผิดชอบต่อของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน).
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553, จาก http://motkms.mot.go.th/CoP_T1/T1/i1/i1d5/DocLib/borihanbanmeangteede2542.htm
- วรทัย ราวิจิ. (2549). ประสิทธิภาพของการใช้แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมในการสร้างภาพลักษณ์ของ บริษัท เครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด. วิทยานิพนธ์ (การประชาสัมพันธ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรัญญา ศรีเสวก. (2551). ถอดรหัส สร้างแบรนด์ให้ยั่งยืนด้วย CSR. กรุงเทพฯ: มติชน.
- วราภรณ์ สีหนาท. (2548). การพัฒนารูปแบบสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ดม. (วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วไล ฌ ป้อมเพชร. (2553). ความเป็นมาของสิทธิมนุษยชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2554, จาก <http://www.action4change.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538715477&Ntype=3>
- วิจิตร ศรีสอาน. (มปป.). เอกสารสำหรับการเรียนการสอน หน่วยที่ 1. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2557, จาก www.stou.ac.th

- วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2553). *ปฏิรูปการศึกษา แนวคิดและข้อเสนอแนะ*. กรุงเทพฯ: วชิระ.
- วิเชียร จุ่งรุ่งเรือง. (2556). *กรมควบคุมมลพิษเผยปี 56 คนไทยทิ้งขยะ 26 ล้านตัน เทียบเท่าใบหยก 139 ตึก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2557, จาก http://www.isranews.org/thaireform-news-environment/item/28006-f_280068.html
- วิภาดา วีระสัมฤทธิ์. (2553). *ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) ที่มีผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของบริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)*. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีรพงศ์ จันทรสนาม. (2551). *ผลกระทบของการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ต่อความจงรักภักดีของลูกค้าของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. (2533). *การบริหารโรงเรียน นวัตกรรม เทคนิค ประสบการณ์*. กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู.
- สายทิพย์ โสรรัตน์. (2551). *หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกประเด็นทางสังคม เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ*. ปรินญาณิพนธ์ วศ.บ. (วิศวกรรมอุตสาหการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2549). *รางวัลคุณภาพแห่งชาติ พ.ศ.2549*. กรุงเทพฯ: อินโนกราฟิกส์.
- สถาบันไทยพัฒน์ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). *ซีเอสอาร์คืออะไร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2553, จาก http://thaicsr.blogspot.com/2006/03/blog-post_20.html
- สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน. *ปฏิรูปการศึกษา 10 ปีอดีต – 10 ปีอนาคต*. มติชนรายวัน. 4 เมษายน 2553, หน้า 7.
- สมยศ นาวิการ. (2546). *การบริหารโดยวัตถุประสงค์ (Management by Objectives : MBO)*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- เสรี ชัดแฉ่ม. (2538). *โมเดลและการสร้างโมเดล*. ใน *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*. ชลบุรี : 9(2) : พฤศจิกายน 2537-มีนาคม 2538.
- เสรี พงศ์พิศ. (2557). *อ่านหนังสือทำคนให้เป็นคน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.phongphit.com/2013/index.php/2012-12-06-11-48-33/item/550-2014-04-02-03-41-59>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2552, 12 กุมภาพันธ์). *ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง การกำหนดประเภทและลักษณะของเรียนการสอนและหลักสูตรของโรงเรียนนอกระบบ*.

- (2552, 12 กุมภาพันธ์). ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เรื่อง การกำหนดประเภทและลักษณะของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรของ โรงเรียนนอกระบบ.
- (2553). สถิติจำนวนโรงเรียน นักเรียน ครูในโรงเรียนเอกชนนอกระบบ ปีการศึกษา 2551. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2553, จาก http://www.opec.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=4620%3A-2550&catid=28%3A2010-01-05-10-17-06&Itemid=13&lang=th
- (2553, 6 กันยายน). ประกาศสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน เรื่อง ผลการประเมินโรงเรียนประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีเด่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2553). ความรับผิดชอบต่อ สังคมขององค์กรธุรกิจ. เอกสารประกอบการเสวนา เรื่อง “สถาบันการเงินกับความร่วมมือ ระหว่างประเทศในการต่อต้านการทุจริต” วันพุธที่ 8 กันยายน 2553 ณ โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพฯ.
- สุวัฒน์ สุขมลสันต์. (2529). เรียนกวดวิชาแล้วได้อะไร. วารสารการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 (ธ.ค.-ม.ค.2530), น.34-51.
- สุวัฒน์ ทองธนากุล. (2553). กระแสโลกธุรกิจขึ้น ธุรกิจต้องมี CSR. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2553, จาก <http://www.xmbathammassat.com/frame/ipb/index.php?showtopic=54&mode=threaded>
- โสภณ พรโชคชัย. (2551). CSR ที่แท้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สิน แห่งประเทศไทย.
- ศรีวิภา ไตรจักรภพ. (2552). ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR : Corporate Social Responsibility) ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานและพฤติกรรมของพนักงาน กลุ่ม บริษัท ศรีเทพไท อุตสาหกรรม จำกัด. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรทัย สุทัศน์. (2553). การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของโรงเรียนกวดวิชาในเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อนงค์นุช เทียนทอง. (2543). การคลังสาธารณะ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
- อนรรักษ์ ทองสุโขวงศ์. (มปป.) เอกสารการสอน 961 421 การบัญชีบริหาร. สืบค้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.fdd.gov.la/download/1399573093Manual04.pdf>
- เอเอฟพี. (4 พฤษภาคม 2553). เด็กเกาหลีใต้เรียนหนักวันละ 12 ชม. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2553, จาก <http://aisclub.ais.co.th/WebboardDetail.aspx?mid=28&qid=282>

- Beare, H.; et.al. (?). *Creating an Excellent School*. New York : Routledge, Training & Development Journal : 35 - 39.
- Caldwell, B.J.; & Jim M.S. (1998). *The Self Managing School*. London : The Falmer Press.
- Davis, I.L. *The Relationship between Satisfaction with Leadership and School Climate in Randomly Ruraly Gregia Public Elementary School*. Dissertation Abstracts international. 50(10A) : 31 15.
- Good, Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education*. United States of America: McGraw-Hill.
- Hansen, Eric G.; & Reichwald, Ralf. *Corporate Responsibility and Responsibility Leadership Systems : An Exploratory study in German multinational corporations*.
Date of Search 15 January 2011, from http://www.csr-leadership.org/Documents/hansen_reichwald_2008_Corporate_Responsibilitiy_and_responsibility_leadership_systems.pdf
- Helligel, D.; & John W.S. (1989). *Management*. 5th. Ed. New York : Addison - Wesley Publishing Company,
- Keeves, John P. (1988). *Educational Research, methodology, and Measurement*. Oxford: Pergamon Press.
- Kotter, John P. (1996). *Leading Change*. Boston : Massassusette, Harvard Business School Press.
- Lee, Sunyoung. (2009?). *Corporate Social Responsibility in India*. Date of search 15 January 2011, from www.sbs.ox.ac.uk/achilles/downloads/research/India.pdf - corporate social responsibility in India.
- Licata, J.w.; et.al. (1990). *Principal Vision, Teachers Sense of Autonomen*. Journal of Educational Research. 84(2) : (November-December, : 93 - 98.
- Phillips, Nicola. Innovative. (1997). *Management : A Pragmatic Guide to New Techniques*. London, Pitman Publishing,
- Yukl, G.A. (1989). *Leadership in Organizations 2nd ed*. Englewood Cliffs, New Jersey: PrenticeHall.

ภาคผนวก ก

สรุปลักษณะสำคัญ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด

พ.ศ. 2555 - 2559

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมา ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 - 10 สังคมไทยได้เผชิญปัญหาหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชน ระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากร และได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน ยังจำเป็นต้องบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้หลักการพัฒนาพื้นที่ภารกิจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี

สรุปสาระสำคัญ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11
(พ.ศ. 2555 - 2559)

1. ความหมาย

การจัดทำแผนพัฒนาประเทศของไทยนับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องภายใต้สถานการณ์ เงื่อนไข และการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นบูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล ต่อมาแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้บัญญัติ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ยังคงน้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-9 และการพัฒนาที่สมดุลทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยมีการเตรียม “ระบบภูมิคุ้มกัน” ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของทุนที่มีอยู่ในประเทศและการบริหารจัดการความเสี่ยง ให้พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยทุกคน

ในระบอบของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ สังคมไทยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทุกภาคส่วน ส่งผลให้ประเทศไทยเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันสูงขึ้น ในหลายด้าน และสามารถปรับตัวรับกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนได้จากดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยโดยรวมที่ไม่ได้รับผลกระทบและอยู่ระหว่างร้อยละ 66 - 68 มีปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การมีงานทำ ความเข้มแข็งของชุมชน และความอบอุ่นของครอบครัวที่ส่งผลดีต่อความอยู่เย็นเป็นสุข อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่ยังเป็นอุปสรรค ได้แก่ ความสมานฉันท์ในสังคม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศขาดความสมดุล ความเสี่ยงจากปัญหาเสพติดที่สูงขึ้น รวมถึงสุขภาวะของคนไทยลดลงจากคุณภาพการศึกษาที่เป็นปัญหา สอดคล้องกับการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่ประสบความสำเร็จน่าพอใจ เศรษฐกิจของประเทศไทยเข้มแข็งและเริ่มเติบโตอย่างมีคุณภาพ การขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.8 ในปี 2553 หลังจากชะลอตัวอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 5.1 ในปี 2549 และหดตัวลงร้อยละ 2.3 ในปี 2552 คุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้น มีหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่หลากหลาย และความยากจนลดลง แต่ต้องให้ความสำคัญต่อเนื่องกับการพัฒนาคุณภาพคนและสังคม การสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และความโปร่งใสในการบริหารจัดการภาครัฐ

รวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมและการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย

การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยงและการสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ

2.1 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ

ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในระดับโลก และภายในประเทศ ซึ่งมีผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ ดังนี้

2.1.1 การเปลี่ยนแปลงสำคัญระดับโลก

1) กฎ กติกาใหม่ของโลกหลายด้านส่งผลให้ทุกประเทศต้องปรับตัว วิฤตเศรษฐกิจ และการเงินของโลกที่ผ่านมา ได้ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบในการบริหารจัดการเศรษฐกิจโลกทั้งด้านการค้า การลงทุน การเงิน สิ่งแวดล้อม และสังคมเพื่อการจัดระเบียบใหม่ที่สำคัญของโลก ครอบคลุมถึงกฎ ระเบียบด้านการค้า และการลงทุนที่เน้นสร้างความโปร่งใส และแก้ปัญหาโลกร้อนมากขึ้น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการกำกับดูแลด้านการเงินที่เข้มงวดมากขึ้น พันธกรณีและข้อตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มาตรการทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโลกร้อน และกฎ ระเบียบด้านสังคมมีบทบาทสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะด้านสิทธิมนุษยชน ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดความเคารพและรักษาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน กฎ กติกาใหม่เหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการต่อรองทางการค้าที่ผลักดันผู้ประกอบการไทย ให้จำเป็นต้องยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานที่กำหนดเพื่อสามารถแข่งขันได้ ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาลจะเป็นแรงกดดันให้ต้องปรับกระบวนการผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และการสร้างความเป็นธรรมในการแข่งขันให้สูงขึ้น

2) การปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลกแบบหลายศูนย์กลาง รวมทั้งภูมิภาคเอเชียทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ อาทิ ฮองกง เกาหลี สิงคโปร์ ไต้หวัน และกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีแนวโน้มเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมโลก ขณะที่นโยบายการเปิดประเทศของจีน รัสเซีย พลวัตการขยายตัวของบราซิลและอินเดีย และการเพิ่มขึ้น

ของชนชั้นกลางในภูมิภาคเอเชียจะเพิ่มกำลังซื้อในตลาดโลก นอกจากนี้ การรวมกลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญต่อประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้แก่ การรวมกลุ่มในภูมิภาคเอเชีย ภายใต้กรอบการค้าเสรีของอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย และการเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 รวมทั้งกรอบความร่วมมืออื่นๆ อาทิ กรอบความร่วมมือเอเชีย-แปซิฟิก จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยซึ่งต้องมีการเตรียมความพร้อมในหลายด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ

3) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของโลกอย่างต่อเนื่อง ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ประชากรสูงอายุในโลกจะเพิ่มขึ้นอีก 81.9 ล้านคน และการเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศสำคัญๆ ในโลก มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายกำลังคนข้ามประเทศ เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขณะที่โครงสร้างการผลิตเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเข้มข้นเป็นการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้การพัฒนาคนมุ่งสร้างให้มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญ ควบคู่ไปกับการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อใช้ทดแทนกำลังแรงงานที่ขาดแคลน ขณะเดียวกัน ประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะมีรายจ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ทำให้งบประมาณสำหรับการลงทุนพัฒนาด้านอื่นๆ ลดลง

4) การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกส่งผลให้สภาพภูมิอากาศแปรปรวน ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา อุณหภูมิโลกสูงขึ้นโดยเฉลี่ย 0.2 องศาเซลเซียสต่อทศวรรษ ส่งผลให้สภาพภูมิอากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้งและทวีความรุนแรง อาทิ แผ่นดินไหว ดินถล่ม ภูเขาไฟระเบิด อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ไฟป่า ระบบนิเวศในหลายพื้นที่ของโลกอ่อนแอ สูญเสียพันธุ์พืชและสัตว์ พื้นผิวโลก เปลี่ยนแปลงทางกายภาพ โดยเฉพาะการสูญเสียพื้นที่ชายฝั่งเนื่องจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น นำไปสู่การย้ายถิ่นของประชากรที่อยู่อาศัยบริเวณชายฝั่งทะเล รวมทั้งสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างพื้นฐาน เขตท่องเที่ยว เขตอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนสูง บริเวณพื้นที่ชายฝั่ง โรคระบาดเพิ่มขึ้นก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพของประชากร รวมทั้งการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชจากสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง สร้างความเสียหายแก่ผลผลิตทางการเกษตร และธัญญาหารของโลก รวมทั้งกระทบต่อภาคสังคม อาทิ ความยากจน การอพยพย้ายถิ่น และการแย่งชิงทรัพยากร

5) ความมั่นคงทางอาหาร และพลังงานของโลก มีแนวโน้มจะเป็นปัญหาสำคัญความต้องการพืชพลังงาน สินค้าเกษตรและอาหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มประชากรโลก แต่การผลิตพืชอาหารลดลงด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ เทคโนโลยีที่มีอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงานในอนาคต ส่งผลให้ผลผลิตอาหารสู่ตลาดลดลง ไม่เพียงพอับความต้องการของประชากรโลก หรือมีราคาสูงเกินกว่ากำลังซื้อโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศยากจนอาจนำไปสู่การเกิดวิกฤตอาหารโลก

6) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งตอบสนองต่อการดำรงชีวิตของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นานาเทคโนโลยี เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการทำงานของสมองและจิต ที่เป็นทั้งโอกาสหรือภัยคุกคามในการพัฒนา อาทิ การจารกรรมข้อมูลธุรกิจหรือข้อมูลส่วนบุคคล

ประเทศที่พัฒนาเทคโนโลยีได้ช้า จะกลายเป็นผู้ซื้อและมีผลิตภาพต่ำ ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ และการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ไม่เท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคมจะทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา จึงเป็นความท้าทายในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดความเหลื่อมล้ำ

7) การก่อการร้ายสากลเป็นภัยคุกคามประชาคมโลก การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวทั่วโลกและรุนแรง มีรูปแบบและโครงข่ายที่ซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ต้องเตรียมความพร้อมในการควบคุมปัจจัยที่เกื้อหนุนการก่อการร้ายและสร้างความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติจากภัยก่อการร้าย

2.1.2 การเปลี่ยนแปลงภายในประเทศ

1) การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านเศรษฐกิจ อัตราการขยายตัวและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ดี ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตที่มีบทบาทสูง ภาคเกษตรเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ และเป็นฐานในการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เศรษฐกิจ ขณะที่การเชื่อมโยงเศรษฐกิจในประเทศกับต่างประเทศ ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะด้านการค้าและการลงทุน สำหรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจไทย แต่ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำและขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง ทำให้บทบาทของการลงทุนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม ระบบเศรษฐกิจของไทยมีความอ่อนแอด้านปัจจัยสนับสนุนในส่วนของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คุณภาพการบริการของโครงสร้างพื้นฐาน กฎหมาย กฎและระเบียบทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อต่อการจัดระบบการแข่งขันที่เป็นธรรม และเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

2) การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านสังคม ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุจากการมีโครงสร้างประชากรที่วัยสูงอายุเพิ่มขึ้น วัยเด็กและวัยแรงงานลดลง คนไทยได้รับการพัฒนาคุณภาพทุกช่วงวัย แต่มีปัญหาคุณภาพการศึกษาและระดับสติปัญญาของเด็ก พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ และผลิตภาพแรงงานต่ำ ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้นและมีการจัดสวัสดิการทางสังคมในหลายรูปแบบ แต่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัญหาการพัฒนาประเทศ สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและการเพิ่มขึ้นของการพนันโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน แต่คนไทยตื่นตัวทางการเมืองและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและธรรมาภิบาลมากขึ้น

3) การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทนทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลซ้ำเติมให้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรุนแรง กระทบต่อผลผลิตภาคเกษตรและความยากจน การบริหารจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขณะที่มีความขัดแย้งทางนโยบายในการบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีความมั่นคงด้านอาหาร แม้จะต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและความต้องการพืชพลังงาน

4) การเปลี่ยนแปลงสถานะด้านการบริหารจัดการการพัฒนาประเทศ ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงขึ้น แต่ความขัดแย้งทางการเมือง ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงอยู่และส่งผลต่อเศรษฐกิจ การดำรงชีวิตของประชาชน และความเชื่อมั่นของนานาชาติ รวมทั้งความสงบสุขของสังคมไทย ขณะที่ประสิทธิภาพภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมที่ดีขึ้น แต่ขีดความสามารถในการป้องกันการทุจริตต้องปรับปรุง การกระจายอำนาจประสบความสำเร็จในเรื่องการเพิ่มรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีความล่าช้าในการถ่ายโอนภารกิจและมีความไม่ชัดเจนในการแบ่งบทบาทหน้าที่กับราชการส่วนกลาง ขณะเดียวกัน การคอร์รัปชันยังคงเป็นปัญหาสำคัญของไทยและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

2.2 การประเมินความเสี่ยง ประเทศไทยจะเผชิญกับความเสี่ยงที่ต้องเตรียมการสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ 6 ประการ ดังนี้

2.2.1 การบริหารภาครัฐอ่อนแอ ไม่สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อำนาจรัฐถูกใช้เพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนและระหว่างประชาชนกับประชาชนในบางพื้นที่มีช่องว่างมากขึ้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นแต่การมีส่วนร่วมตัดสินใจในระดับนโยบายมีน้อย เจ้าหน้าที่รัฐย่อหย่อนในการปฏิบัติตามหน้าที่ การบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง ขณะที่ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันชี้ให้เห็นว่ายังคงมีการทุจริตประทุพติมิชอบและไม่โปร่งใส นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ส่งผลกระทบต่อความเชื่อถือของต่างชาติที่มีต่อประเทศไทย

2.2.2 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจไทย ยังคงพึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกประเทศ ทั้งการส่งออกสินค้า การลงทุน และการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศอย่างมาก จึงมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของเศรษฐกิจโลกและปัจจัยแวดล้อมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวทางเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตดั้งเดิมโดยเฉพาะทุน และแรงงานราคาถูกที่มีผลิตภาพการผลิตต่ำ เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ขณะที่เศรษฐกิจในประเทศยังมีความเหลื่อมล้ำ ประชาชนระดับฐานรากซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรมีรายได้น้อยเมื่อเทียบกับนอกภาคเกษตร ประสบความยากจนและมีปัญหาหนี้สินเป็นปัจจัยบั่นทอนความเข้มแข็งของเศรษฐกิจไทย

2.2.3 โครงสร้างประชากรที่มีวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลง ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2568 ขณะที่สัดส่วนประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อาจกระทบต่อความต้องการแรงงานในระบบเศรษฐกิจในอนาคต การแข่งขันเพื่อแย่งชิงแรงงานจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงาน

คุณภาพ ภาครัฐและครัวเรือนจะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ส่งผลต่อภาระงบประมาณของภาครัฐ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในการดูแลสุขภาพอนามัย และการจัดสวัสดิการทางสังคม

2.2.4 ค่านิยมที่ดั่งามเสื่อมถอยและประเพณีดั้งเดิมถูกบิดเบือน เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับศีลธรรมและวัฒนธรรมที่ดั่งามลดลง ทั้งการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตและความสัมพันธ์กับผู้อื่น มุ่งหารายได้เพื่อสนองความต้องการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ความมีน้ำใจไมตรีน้อยลง แก่งแย่ง เอาเปรียบกันขาดความสามัคคี ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และขาดการยึดถือประโยชน์ส่วนรวม

2.2.5 ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมของประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมรุนแรง จากการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพ การใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรง โดยเฉพาะน้ำท่วม ภัยแล้ง การใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ไม่คุ้มค่า และปริมาณของเสียที่เพิ่มขึ้น นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงการกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ภัยพิบัติจะเกิดขึ้นบ่อยครั้ง กระทบต่อฐานการผลิตภาคเกษตร ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน สุขภาวะและคุณภาพชีวิตของประชาชน

2.2.6 ประเทศไทยยังคงมีความเสี่ยงด้านความมั่นคง ทั้งที่มาจากปัญหาการก่อความไม่สงบในประเทศ ปัญหาการก่อการร้าย วิกฤตเศรษฐกิจและการแข่งขันด้านต่างๆ ในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้ง ภัยพิบัติที่เกิดจากมนุษย์และธรรมชาติมีความรุนแรงและผลกระทบสูงในระยะต่อไปเป็นประเด็นท้าทายต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงทั้งการบริหารวิกฤต การเตรียมความพร้อมเพื่อตอบสนองอย่างฉับไว และการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศให้มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกอย่างต่อเนื่อง

2.3 การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างและใช้ประโยชน์จากภูมิคุ้มกันประเทศ 5 ประการ ดังนี้

2.3.1 ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหลักที่ยึดโยงคนในชาติให้เกาะเกี่ยวกันอย่างแน่นแฟ้น เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม โดยเฉพาะรัชกาลปัจจุบันที่ทรงเป็นแบบอย่างของการดำรงชีวิตบนทางสายกลางและความพอเพียง ทรงยึดมั่นในประโยชน์สุขของพสกนิกรในทุกด้าน

2.3.2 การพัฒนาประเทศให้อยู่บนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย การวิจัยพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ ในการปรับเปลี่ยนการผลิตจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เงินทุน และแรงงานที่มีผลิตภาพต่ำ ไปสู่การใช้ความรู้และความชำนาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2.3.3 สังคมไทยมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม ยึดโยงคนไทยให้เป็นปึกแผ่น ลดอิทธิพลของความทันสมัยและความขัดแย้งในสังคมไทย ประชาชนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ครอบคลุมร่วมนำพาความเป็นไทยที่มีจิตสำนึกและอัตลักษณ์ให้บุตรหลานได้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง

2.3.4 ภาคการเกษตรเป็นฐานรายได้หลัก และความมั่นคงด้านอาหารของประเทศก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ทั้งแหล่งสร้างงาน แหล่งผลิตอาหาร และเชื่อมโยงวิถีชีวิตของสังคมไทยมีส่วนสำคัญในการลดความยากจน สร้างงาน และลดผลกระทบจากภาวะโลกร้อน

2.3.5 ชุมชนท้องถิ่นเป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการ เป็นพลังหลักในการพัฒนาฐานรากของประเทศให้มั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองสามารถบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศ

3.1 แนวคิดหลัก

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ทั้งภายนอกและภายในประเทศที่จะส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม ขณะที่การทบทวนผลการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมาสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ทั้งมีความเสี่ยงในหลายมิติที่อาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆ รุนแรงมากขึ้น การพัฒนาประเทศไทยในอนาคต จึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศให้เข้มแข็งภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างมั่นคง

กรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงมีแนวคิดที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙-๑๐ โดยยังคงยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาคส่วน ทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ขณะเดียวกัน ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ

3.2 ทิศทางการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้ตระหนักถึงสถานการณ์และความเสี่ยงซึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในระดับโลกและภายในประเทศ โดยเฉพาะภาวะผันผวนด้านเศรษฐกิจ พลังงาน และภูมิอากาศ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างชัดเจนต่อประเทศไทยทั้งเชิงบวกและลบ ดังนั้น ทิศทางการบริหารจัดการประเทศภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นการใช้จุดแข็งและศักยภาพที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างความเข้มแข็งและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตภาคเกษตร และการประกอบกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวในการเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค ซึ่งประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ เพื่อสามารถใช้โอกาสที่เกิดขึ้นและเพิ่มภูมิคุ้มกันของทุนที่มีอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม พร้อมก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องสร้างความพร้อมสำหรับเชื่อมโยงด้านกายภาพทั้งโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ควบคู่กับการยกระดับคุณภาพคน การเสริมสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จึงเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญได้แก่ การเสริมสร้างทุนสังคม (ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน สามารถจัดการความเสี่ยง และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม สำหรับการเสริมสร้างทุนเศรษฐกิจ (ทุนกายภาพ ทุนทางการเงิน) มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง โดยใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการค้า และการลงทุนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในส่วนการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร มุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการเพิ่มบทบาทไทยในเวทีประชาคมโลก

ขณะเดียวกัน จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่ไปกับ ปลุกจิตสำนึก ค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

4. วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลาง เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ระยะยาว ที่ทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้เห็นพ้องร่วมกันกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ปี พ.ศ.2570 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีรับวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

4.1 วิสัยทัศน์และพันธกิจ การพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูง ดังนี้

4.1.1 วิสัยทัศน์

“สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

4.1.2 พันธกิจ

1) สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม

2) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

3) พัฒนาระบบการผลิตและบริการให้เข้มแข็ง และมีคุณภาพบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปรับโครงสร้างการ

ผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

4) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

4.2 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

4.2.1 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเป็นสังคมสันติสุข
- 2) เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ
- 3) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ คุณภาพ และยั่งยืน มีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญา นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียน มีความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ
- 4) เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ

4.2.2 เป้าหมายหลัก

- 1) ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลง และดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันไม่ต่ำกว่า 5.0 คะแนน

2) คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น

3) เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓.๐ ต่อปี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ให้มีไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 40.0

4) คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

4.2.3 ตัวชี้วัด

- 1) ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข ดัชนีความสงบสุข สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 10.0 กับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำร้อยละ 10.0 สัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจน สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม และดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน

2) จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม สัดส่วนประชากรที่เข้าถึงโครงข่ายคมนาคมและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ และดัชนีความอบอุ่นของครอบครัว

3) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ ผลผลิตการผลิตรวม อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ สัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

4) คุณภาพน้ำและอากาศ ร้อยละของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ประเทศ และสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหัว เปรียบเทียบกับลำดับขั้นการพัฒนาที่แสดงโดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัว

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

การพัฒนาประเทศให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็ว คาดการณ์ได้ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม โดยเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันปัจจัยเสี่ยง และเสริมรากฐานของประเทศด้านต่าง ๆ ให้เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ และความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีดังนี้

5.1 ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ความสำคัญกับ

5.1.1 การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย ควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง มุ่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีฐานการพัฒนาที่ทั่วถึงและยั่งยืน พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่มีความหลากหลายและแข็งแกร่งมากขึ้น ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเป็นธรรม ปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบให้สนับสนุนการกระจายรายได้ และเป็นเครื่องมือสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรและการถือครองทรัพย์สิน พัฒนาการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมแก่คนในสังคมไทย รวมทั้งยกระดับคุณภาพระบบการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมทุกคนอย่างทั่วถึง สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น

5.1.2 การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ มุ่งพัฒนาระบบบริการสาธารณะให้มีคุณภาพและมีช่องทางการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง การจัดหาที่อยู่อาศัย

ของผู้มีรายได้น้อย การเข้าถึงระบบสาธารณสุขภาค พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการเงินฐานรากและระบบการออมที่หลากหลาย เสริมสร้างเจตคติ ด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย และพัฒนาระบบฐานข้อมูลในการคุ้มครองทางสังคมให้ ครอบคลุมประชาชนทุกคนตามสิทธิ และสามารถเข้าถึงบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.3 การเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วน สามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคม และมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ให้ทุกคนสามารถ แสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการ ปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริม ให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคม พัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภค เพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับ สิทธิของผู้บริโภค ส่งเสริมบทบาทสตรีในระดับการบริหาร และการตัดสินใจทั้งในระดับชาติและ ระดับท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

5.1.4 การสานสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วม และตระหนักถึง ผลประโยชน์ของสังคม และเสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีระบบ ตรวจสอบและการรับผิดชอบที่รัดกุม โดยสร้างค่านิยมใหม่ที่ยอมรับร่วมกันบนฐานของความไว้วางใจ เชื่อใจและเกื้อกูลกันในสังคม ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองที่มีธรรมาภิบาลนำไปสู่การเป็น ประชาธิปไตยที่ถูกต้องและเหมาะสม เสริมสร้างระบบบริหารราชการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มี ระบบถ่วงดุลอำนาจการตรวจสอบที่เข้มงวดและรอบด้าน พัฒนาข้าราชการให้มีคุณภาพสูง มี คุณธรรม จริยธรรมทางอาชีพ และมีความรับผิดชอบ ปฏิรูปการเมืองไทยทั้งระบบให้เป็น ประชาธิปไตยของมวลชน สร้างความเท่าเทียมในกระบวนการยุติธรรมและเพิ่มช่องทางในการรับข้อ ร้องเรียนและให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่ผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสนับสนุนการใช้สื่อเพื่อสังคมทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น และสังคมออนไลน์ให้เป็นพลัง หนุนเสริมการพัฒนา

5.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคู่มือสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญ กับ

5.2.1 การปรับโครงสร้าง และการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสม เป็นการส่งเสริม คู่มือที่มีความพร้อมให้มีบุตรเพิ่มขึ้น และรักษาระดับอัตราเจริญพันธุ์ไม่ให้ต่ำกว่าระดับที่เป็นอยู่ ปัจจุบัน สนับสนุนการกระจายตัวและส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานของประชากรให้เหมาะสมสอดคล้องกับ ศักยภาพ โอกาสและทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่

5.2.2 การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนา คุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรม การเกื้อกูล พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจาก การฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มี คุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคอนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบ

อาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

5.2.3 การส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม โดยสร้างเสริมสุขภาวะคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ พัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพ ควบคู่กับการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งการส่งเสริมการแพทย์ทางเลือก การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพของประเทศ การพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุขให้เหมาะสมทั้งการผลิตและการกระจายบุคลากร ตลอดจนการใช้มาตรการการเงินการคลังเพื่อสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

5.2.4 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.2.5 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน สร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียนให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร

5.3 ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ให้มีความสำคัญกับ

5.3.1 การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็ง และยั่งยืน มุ่งรักษา ป้องกัน และคุ้มครองพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการเกษตร สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยมีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีสิทธิทำกินในที่ดิน ใช้มาตรการทางภาษีเพื่อบังคับหรือจูงใจให้บุคคลผู้ถือครองที่ดิน ทำประโยชน์ในพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น สนับสนุนการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เร่งรัดการจัดให้มีองค์กรและระบบบริหารจัดการที่ดินให้เป็นรูปธรรม โดยเร็ว พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคการเกษตร พื้นฟูและส่งเสริมค่านิยมวัฒนธรรมที่ดี และวิถีชีวิตทางการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

5.3.2 การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร ภาครัฐให้ความสำคัญกับ

การวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน สนับสนุนการผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ควบคุมและกำกับดูแลให้มีการนำเข้าและใช้สารเคมีทางการเกษตรที่ได้มาตรฐาน ปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐานเพื่อการผลิตให้ทั่วถึง ส่งเสริมการผลิตที่คงไว้ซึ่งความหลากหลายของพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของประเทศ พัฒนาและเสริมสร้างองค์ความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่เหมาะสมทางการเกษตร รวมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

5.3.3 การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต สนับสนุนการผลิตและบริการของชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร อาหาร และพลังงาน ส่งเสริมสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ร่วมทำการศึกษาร่วมกับภาคเอกชน สนับสนุนเกษตรกรและผู้ประกอบการนำองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า ผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหาร ยกย่องคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร มาตรฐานระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้เทียบเท่าระดับสากล ส่งเสริมระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรและตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ส่งเสริมภาคเอกชนและองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระบบสินค้าเกษตร และอาหารร่วมกับสถาบันเกษตรกร เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการโลจิสติกส์ของภาคเกษตร

5.3.4 การสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร มุ่งพัฒนาระบบการสร้างหลักประกันรายได้ของเกษตรกรให้มีความมั่นคงและครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด พัฒนาระบบประกันภัยพืชผลการเกษตร ส่งเสริมระบบการทำเกษตรแบบมีพันธสัญญาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ยกย่องคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกร สร้างแรงจูงใจให้เยาวชน เกษตรกรรุ่นใหม่ และแรงงานที่มีคุณภาพเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรม พัฒนาสถาบันเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนให้เป็นกลไกสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตร และอาหารที่มีต้นทุนต่ำที่เป็นผลมาจากข้อตกลงการค้าเสรี

5.3.5 การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และพัฒนาพลังงานชีวภาพในระดับครัวเรือน และชุมชน โดยส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกต้นไม้และปลูกป่าโดยชุมชนและเพื่อชุมชนเพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรด้วยระบบเกษตรยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนให้มีการจัดการและเผยแพร่องค์ความรู้และการพัฒนาด้านอาหารศึกษาทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งส่งเสริมพฤติกรรมบริโภคที่เหมาะสมของบุคคลและชุมชน สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการผลิตและการบริโภคที่เกื้อกูลกันในระดับชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกัน ส่งเสริมการนำวัตถุดิบทางการเกษตรที่ผลิตได้ในชุมชนและที่เหลือใช้จากการเกษตรมาผลิตเป็นพลังงานทดแทนในชุมชน รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ให้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งด้านอาหารให้กับเกษตรกรและชุมชนอย่างเป็นระบบ

5.3.6 การสร้างความมั่นคงด้านพลังงานชีวภาพ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ และความเข้มแข็งภาคเกษตร ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพลังงานจากพืชพลังงาน จัดให้มีระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ใช้เป็นทั้งอาหารและพลังงาน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการใช้พลังงานชีวภาพที่เกี่ยวข้องกับภาคการผลิตและบริการ จัดให้มีกลไกกำกับดูแลโครงสร้างราคาของพลังงานชีวภาพ และปลูกจิตสำนึกในการใช้พลังงานชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

5.3.7 การปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร และพลังงาน โดยสนับสนุนบทบาทของเกษตรกร เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ภาคเอกชน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและวางแผนการผลิตทางการเกษตร ปรับกระบวนการทำงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้มีการร่วมมือและบูรณาการการทำงานอย่างจริงจัง ทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศด้านอาหารและพลังงานตั้งแต่การผลิต การตลาดไปจนถึงการบริโภค พัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านการเกษตร ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี โดยเฉพาะประชาคมอาเซียนที่ก่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

5.4 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ให้ความสำคัญกับ

5.4.1 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และผลักดันให้มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและแข่งขันได้ ด้วยการปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเอเชีย แอฟริกา และเศรษฐกิจภายในประเทศ ปรับโครงสร้างภาคบริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งครอบคลุมถึงการพัฒนารัฐกิจสร้างสรรค์ การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ และการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ พัฒนาภาคเกษตรบนฐานการเพิ่มผลิตภาพในการผลิตและยกระดับการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาภาคอุตสาหกรรม ที่มุ่งการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้มีคุณภาพและยั่งยืน ด้วยการใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ สู่อุตสาหกรรมฐานความรู้เชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

5.4.2 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน เน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทรัพยากรปัญญา วิจัยและพัฒนาไปต่อยอด ถ่ายทอด และประยุกต์ใช้ประโยชน์ ทั้งเชิงพาณิชย์ สังคม และชุมชน โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาและประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคการผลิต ตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และ

นวัตกรรมให้ทั่วถึงและเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพในลักษณะของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน

5.4.3 การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียม และเป็นธรรม มุ่งพัฒนาตลาดเงิน และตลาดทุน รวมทั้งกำลังแรงงานให้เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ พัฒนาระบบการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศให้เชื่อมโยงการขนส่งทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและมาตรฐานสู่สากล สร้างความมั่นคงด้านพลังงาน ด้วยการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด พัฒนาพลังงานทางเลือก และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในทุกระดับ ปฏิรูปกฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ ทางเศรษฐกิจให้เอื้อต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก

5.4.4 การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีเสถียรภาพ ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการเงิน โดยดำเนินนโยบายการเงินที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์แวดล้อม และทันต่อเหตุการณ์ เพิ่มบทบาทตลาดทุนในระบบเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาภาคการเงินโลก ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน พัฒนากลไกการเฝ้าระวังความผันผวนทางเศรษฐกิจและพัฒนาระบบเตือนภัยแบบองค์รวม เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเงินทุนระหว่างประเทศ และการบริหารจัดการด้านการคลังที่ปรับปรุงระบบการจัดเก็บรายได้ของประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรและการบริหารงบประมาณ ป้องกันความเสี่ยงทางการคลัง พัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการให้บริการขั้นพื้นฐานของภาครัฐเพิ่มขึ้น และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.5 ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ความสำคัญกับ

5.5.1 การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่ง และระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่างๆ มุ่งพัฒนาบริการขนส่งและโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล ปรับปรุงกฎระเบียบการขนส่งคนและสินค้าที่เกี่ยวข้อง พัฒนาบุคลากรในธุรกิจการขนส่งและโลจิสติกส์ เชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ชายแดน/เขตเศรษฐกิจชายแดน ตลอดจนเชื่อมโยงระบบการผลิตกับพื้นที่ตอนในของประเทศ

5.5.2 การพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค มุ่งพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้เป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านความมั่นคงและเสถียรภาพของพื้นที่

5.5.3 การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาบุคลากรในทุกภาคส่วน

เศรษฐกิจ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ยกย่องทักษะฝีมือแรงงาน กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ ที่เป็นการป้องกันสินค้าและบริการนำเข้าที่ไม่ได้คุณภาพทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

5.5.4 การเข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศ และภูมิภาคภายใต้บทบาทที่สร้างสรรค์ เป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก มุ่งรักษาบทบาทของไทยในการมีส่วนร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ของกรอบความร่วมมือที่ดำเนินอยู่ รวมทั้งรักษาคุณภาพของปฏิสัมพันธ์กับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเดิมและมหาอำนาจใหม่

5.5.5 การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเร่งดำเนินการด้านความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานฝีมือระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายแรงงานในภูมิภาค ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการขยายการลงทุนไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน คัดกรองและส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ

5.5.6 การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างสังคมนานาชาติ ที่มีคุณภาพชีวิต ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัย มุ่งพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ยาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ พัฒนาศักยภาพและความร่วมมือภายในภูมิภาคเพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน และร่วมมือในการป้องกันการติดเชื่อและการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่และโรคระบาดซ้ำ

5.5.7 การเสริมสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างประเทศ ในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเปิดรับความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร เป็นการดำเนินการภายใต้กรอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในระดับอนุภูมิภาค เสริมสร้างการผลิตและบริการสินค้าและบริการที่นำสู่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไรให้มีบทบาทเพิ่มขึ้นในการให้ไทยเป็นฐานการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศในภูมิภาค

5.5.8 การเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้ว เป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับภาคธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบให้สามารถพัฒนาศักยภาพและโอกาสของตนเองในการใช้ประโยชน์จากการเปิดการค้าเสรี โดยเฉพาะภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับการสนับสนุน เยียวยาและดูแลจากรัฐในกรณีที่ไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

5.5.9 การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการลงทุน และการประกอบธุรกิจในเอเชีย รวมทั้งเป็นฐานความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค โดยจัดให้มีสิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เพื่อให้มีการจัดตั้งสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค และสนับสนุนบทบาทขององค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร

5.5.10 การปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของภาคีการพัฒนาภายในประเทศ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้รับรู้และเตรียมพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนกลไกการพัฒนาระดับพื้นที่ในการกำหนด ยุทธศาสตร์ การพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดชายแดน ให้สามารถพัฒนา เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมศักยภาพด้านวิชาการและเครือข่ายของสถาบันการศึกษา ของไทยที่สร้างความใกล้ชิด และปฏิสัมพันธ์กับประเทศในอนุภูมิภาค

5.6 ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญ กับ

5.6.1 การอนุรักษ์ ป่าไม้ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม มุ่งรักษาและฟื้นฟูพื้นที่ป่าและเขตอนุรักษ์ พัฒนาระบบฐานข้อมูลและการจัดการองค์ ความรู้ให้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและบริหารจัดการ ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการที่ดินและ การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เร่งรัดการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ปรับปรุงและ ฟื้นฟูแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน ส่งเสริมให้เกิดการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ จัดทำแผน แม่บทโครงสร้างพื้นฐานด้านทรัพยากรน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคอย่างเป็นระบบ รวมทั้งส่งเสริมการ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ

5.6.2 การปรับกระบวนการทัศน์การพัฒนา และขับเคลื่อนประเทศเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่ การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยปรับโครงสร้างการผลิตของ ประเทศและพฤติกรรมการใช้บริโภคเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคคมนาคมและขนส่ง เพื่อลดปริมาณก๊าซเรือน กระจก พัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นการวางผังเมืองที่ผสมผสานวัฒนธรรม สังคม ระบบนิเวศเข้าด้วยกัน

5.6.3 การยกระดับขีดความสามารถในการรองรับ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน มุ่งพัฒนาองค์ความรู้และเครื่องมือในการบริหารจัดการ เพื่อรองรับกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงพัฒนาศักยภาพชุมชนให้ พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5.6.4 การเตรียมความพร้อมรองรับกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้วยการจัดทำแผนที่ และจัดลำดับพื้นที่เสี่ยงภัยทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและจังหวัด ยกระดับการจัดการภัยพิบัติให้มี ประสิทธิภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูล การสื่อสารโทรคมนาคม ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีด้านการจัดการภัยพิบัติ พัฒนาระบบงานอาสาสมัครของประเทศอย่างจริงจัง และให้มี มาตรฐานตามหลักสากล สนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการ โรงเรียน และท้องถิ่นให้มีการ เตรียมความพร้อม และจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับภัยพิบัติ

5.6.5 การสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม และวิกฤตจากการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มุ่งติดตามและเฝ้าระวังมาตรการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผล

กระทบต่อการค้าและการลงทุน เตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมาตรการทางการค้าและข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ศึกษาผลกระทบและกำหนดแผนกลยุทธ์รายสินค้า รวมทั้งมาตรการเยียวยาในสินค้าและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้ผู้ส่งออกทำคาร์บอนฟุตพริ้นต์ และสร้างแรงจูงใจให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

5.6.6 การเพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลก ที่เกี่ยวข้องกับการลดความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เป็นการศึกษารายละเอียดและสร้างความเข้าใจในพันธกรณีติดตามสถานการณ์การเจรจาและท่าทีของประเทศต่างๆ พัฒนาศักยภาพภาครัฐเพื่อเสริมสร้างทักษะการเจรจา พัฒนาความร่วมมือในกลุ่มอาเซียนและประเทศคู่ค้าสำคัญ สนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.6.7 การควบคุมและลดมลพิษ มุ่งลดปริมาณมลพิษทางอากาศ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะและน้ำเสียชุมชน พัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อ ลดความเสี่ยงอันตราย การรั่วไหล การเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมี และพัฒนาระบบเตือนภัย แจ้งเหตุฉุกเฉิน และระบบการจัดการเมื่อเกิดอุบัติเหตุด้านมลพิษ

5.6.8 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ มุ่งส่งเสริมสิทธิและพัฒนาศักยภาพชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ปรับปรุงกฎหมายเพื่อแก้ปัญหาคอขวดในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ปรับนโยบายการลงทุนภาครัฐให้เอื้อต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟู ผลักดันให้มีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและลดการก่อมลพิษ สร้างรายได้จากความหลากหลายทางชีวภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผล รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

6. การบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติ

การบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ ให้มีความสำคัญกับการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศโดยยึดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นกรอบทิศทางหลัก และแปลงสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม ให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนา และเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากระดับชุมชนสู่ประเทศและประเทศสู่ชุมชน เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนทั้งระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน ใช้กลไกและเครื่องมือการพัฒนาของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการให้การขับเคลื่อน

เกิดประสิทธิภาพด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายหรือคลัสเตอร์ที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้

6.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติ โดยจัดทำแนวทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วน ตระหนักและยอมรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สร้างความเข้าใจให้ภาคการเมืองในเป้าประสงค์และแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และผลักดันให้ภาคการเมืองนำประเด็นการพัฒนาสำคัญไปผสมผสานในการจัดทำนโยบาย รวมทั้งจัดทำคู่มือการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เผยแพร่ให้ภาคีการพัฒนารับรู้และนำไปปฏิบัติ

6.2 การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนระดับอื่นๆ โดยกำหนดประเด็นการพัฒนาสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่เสนอต่อสาธารณะอย่างชัดเจน บูรณาการประเด็นการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกัน และจัดทำเป็นแผนการลงทุนหรือแผนพัฒนาเฉพาะด้านที่ตอบสนองการพัฒนาในหลายมิติ เชื่อมโยงแนวคิดพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ ประเด็นพัฒนาสำคัญ และแผนพัฒนาเฉพาะด้านภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เข้ากับนโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนระดับต่างๆ จัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วม โดยบูรณาการสาระสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกัน รวมถึงกำหนดแนวทางจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนท้องถิ่น ภายใต้แนวทางการพัฒนาภาคที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ตลอดจนผลักดันให้ภาคเอกชนนำประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พิจารณาประกอบการจัดทำแผนการลงทุนทางธุรกิจ

6.3 การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนของภาคีการพัฒนาต่างๆ นำการวิจัยเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนา นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร จัดทำฐานข้อมูลที่ภาคส่วนต่างๆ เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ง่าย รวมทั้งสร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมการพัฒนา

6.4 การเพิ่มประสิทธิภาพกลไกรับผิดชอบการขับเคลื่อนแผนฯ ที่ชัดเจน สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในระดับประเทศและระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้เชื่อมโยงคณะกรรมการระดับชาติที่มีอยู่หน้าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มาเป็นกรอบดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ให้จังหวัดเป็นจุดประสานการพัฒนาระดับพื้นที่ รวมทั้งประสานและผลักดันกลไกนอกภาครัฐมีส่วนร่วมขับเคลื่อนแผนฯ มากขึ้น

6.5 การเสริมสร้างบทบาทของทุกภาคส่วนให้สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ พัฒนาศักยภาพประชาชนให้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนา สร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้พร้อมรองรับกับความเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ผลักดันให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่เข้าร่วมพัฒนาชุมชนให้

มากขึ้น สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมที่ดี และพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

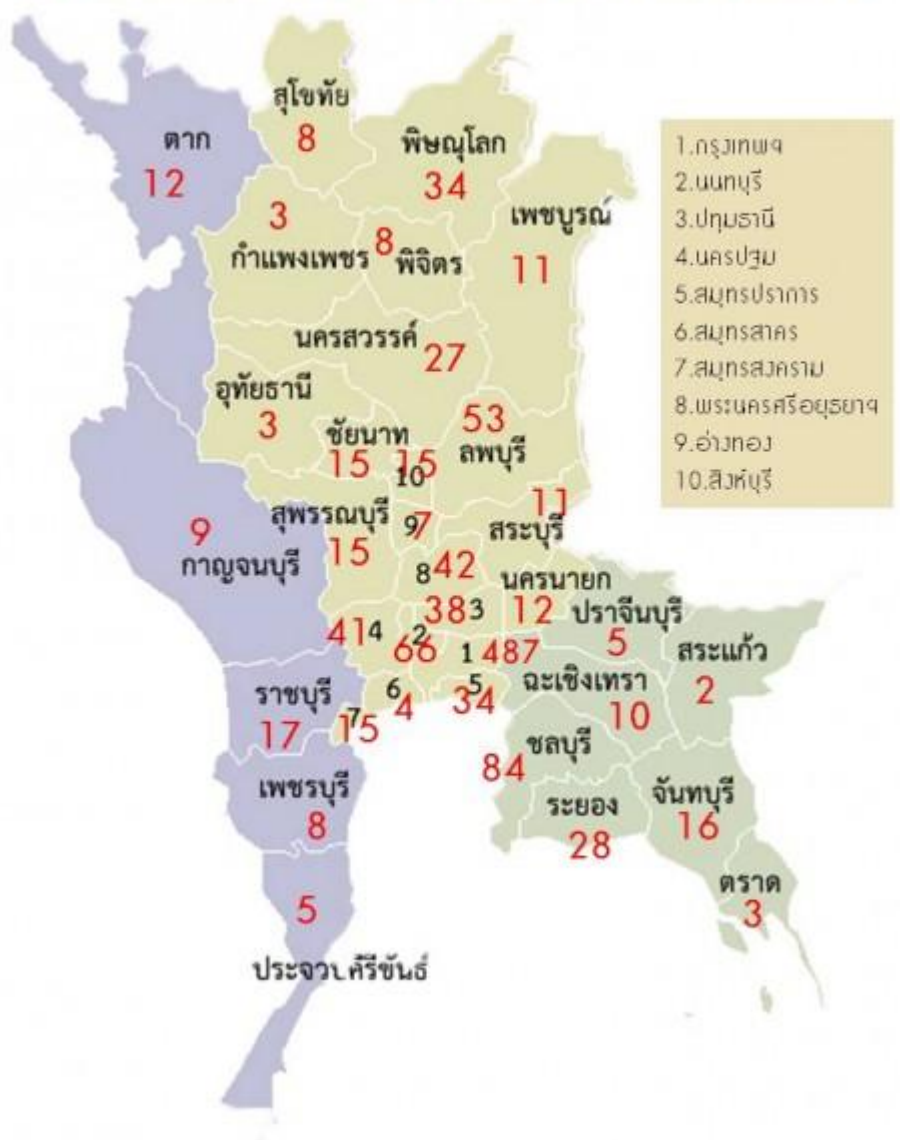
6.6 การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยติดตามความก้าวหน้า ประเมินผลสำเร็จ และผลกระทบของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามประเด็นการพัฒนายุทธศาสตร์และผลการพัฒนาในภาพรวม พัฒนากลไกการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทั้งการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สู่การปฏิบัติในภาพรวม การติดตามประเมินผลการพัฒนาระดับพื้นที่ และการตรวจสอบของภาคประชาชนให้เข้มแข็ง โดยสนับสนุนให้ภาคประชาชนรวมกลุ่มติดตามความก้าวหน้า ตรวจสอบความโปร่งใสและความสำเร็จของโครงการต่างๆ ตลอดจนพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในทุกกระดับ ทั้งฐานข้อมูลระดับภาพรวมและระดับพื้นที่

ภาคผนวก ข
สถิติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา

จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในตอนกลางของประเทศไทย

ภาพประกอบ 12 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในตอนกลางของประเทศไทย

จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

THAI
PUBLICA

ภาพประกอบ 13 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในภาคเหนือ และภาคใต้

ภาพประกอบ 14 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศไทย

ภาพประกอบ 15 จำนวนโรงเรียนกวดวิชาในกรุงเทพฯ

ภาคผนวก ค
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภททกววิชา
พ.ศ. ๒๕๔๕

**ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภททวติวิชา
พ.ศ. 2545**

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการ เห็นสมควรปรับปรุงระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภททวติวิชา พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมและเอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 มาตรา 17 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภททวติวิชา พ.ศ. 2545”

ข้อ 2[1] ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ประเภททวติวิชา พ.ศ. 2544

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“โรงเรียน” หมายความว่า โรงเรียนทวติวิชาที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทวติวิชาบางวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับมัธยมศึกษา

“สื่อ” หมายความว่า เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น เครื่องวีดิทัศน์ ระบบโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่สามารถถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงจากสถานที่แห่งหนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งได้

“เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน” หมายความว่า บุคลากรทางการศึกษาหรือครูผู้ช่วย ซึ่งมีหน้าที่ดูแลความประพฤติของนักเรียนและรักษาระเบียบแบบแผนของห้องเรียน ดูแลการใช้สื่อ และสามารถให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน

ข้อ 5 ลักษณะการจัดการเรียนการสอน

5.1 จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูเป็นผู้สอน

5.2 จัดการเรียนการสอนในลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ

5.3 จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ

ข้อ 6 สถานที่ตั้งโรงเรียนและอาคาร

6.1 สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องมีลักษณะกว้างขวาง และเหมาะสมพอแก่กิจการของโรงเรียน โดยต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร ไม่ขัดต่อสุขลักษณะหรือนามัยของนักเรียน การคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีไม่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่อาจเกิดภัยอันตรายใดๆ หรืออยู่ใกล้สถานที่อื่นที่ไม่เหมาะสมแก่กิจการของโรงเรียน

6.2 ต้องมีกรรมสิทธิ์ในอาคาร หรือกรณีเช่าต้องมีสัญญาเช่าอาคารจากผู้มีสิทธิในการให้เช่าที่กำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยระบุวัตถุประสงค์การเช่าเพื่อใช้จัดตั้งโรงเรียน ยกเว้นกรณีการเช่าที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุ ที่ศาสนสมบัติกลาง ที่ธรณีสงฆ์ หรือท้องที่การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

6.3 อาคารต้องเป็นเอกเทศ หรืออาคารร่วมต้องแยกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกับกิจการอื่นและเป็นอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะใช้จัดการเรียนการสอน

6.4 ต้องเป็นอาคารที่ได้รับใบอนุญาตก่อสร้าง หรือใบอนุญาตต่อเติมอาคารจากทางราชการให้ใช้เป็นอาคารเรียนเพื่อการศึกษา เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถหาเอกสารจากทางราชการได้ ให้วิศวกรที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมาย ว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร

ข้อ 7 ห้องเรียน

7.1 ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูเป็นผู้สอน ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 45 คน

7.2 ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน

7.3 ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน

7.4 ห้องเรียนที่จัดแบบห้องบรรยายขนาดใหญ่ที่สามารถมองเห็นครูผู้สอนอาจจะ มีนักเรียนเกินห้องละ 90 คน ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน และจะต้องเพิ่มสื่อ และเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนตามสัดส่วนนักเรียน

ข้อ 8 การจัดอาคารสถานที่และความปลอดภัย

8.1 ห้องเรียน ห้องประกอบ ต้องมีแสงสว่างพอเพียงและมีระบบถ่ายเทอากาศที่ถูกต้องเหมาะสม

8.2 มีห้องธุรการและหรือห้องพัสดุแยกต่างหากจากห้องเรียน

8.3 จัดให้มีพื้นที่หรือห้องสำหรับพักผ่อน ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ตามสมควร

8.4 จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดถูกสุขลักษณะให้เพียงพอตามจำนวนนักเรียนที่มีอยู่

8.5 มีห้องส้วมแยกชาย – หญิง โดยถืออัตราส่วนจำนวนนักเรียน 35 คนต่อ 1 ที่สำหรับการเปิดสอนในแต่ละรอบเกิน 20 คนขึ้นไปให้เพิ่มอีก 1 ที่

8.6 ต้องจัดให้มีทางหนีไฟตามกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในเรื่องการป้องกันอัคคีภัย

ข้อ 9 เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน และการใช้สื่อ

9.1 ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน ตลอดเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอน ในอัตราส่วน 1 คน ต่อนักเรียน 1 ห้อง

9.2 สื่อโทรทัศน์หรือฉากรับภาพ ต้องมีขนาดใหญ่เพียงพอให้นักเรียนสามารถมองเห็นและเข้าใจเรื่องราวที่สื่อนำเสนอได้อย่างชัดเจน โดยจะต้องให้มีสื่ออย่างน้อย 1 เครื่อง ต่อ นักเรียน 15 คน

ข้อ 10 คุณสมบัติของครู และเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน

10.1 ครูจะต้องมีความรู้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดความรู้และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

10.2 เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน ต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาดำรงการศึกษา หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและมีทักษะในการใช้สื่อ

ข้อ 11 ค่าธรรมเนียมการเรียน

11.1 การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียน จะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยให้เก็บได้ในอัตราดังนี้ การเรียนการสอนโดยใช้ครูผู้สอนให้เก็บในอัตราที่สูงกว่าการเรียนการสอนโดยใช้สื่อผสมครู ส่วนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเป็นเครื่องมือจะต้องเก็บในราคาต่ำสุด

11.2 กรณีที่นักเรียนได้ชำระค่าธรรมเนียมการเรียนแล้ว มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถเข้าเรียนตามหลักสูตรที่สมัครเรียน ให้ผู้รับใบอนุญาตคืนเงินค่าธรรมเนียมการเรียนให้แก่ นักเรียนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบการของโรงเรียน ส่วนอัตรากำหนดคืนเงินให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ข้อ 12 ให้ผู้รับใบอนุญาตติดประกาศให้เห็นได้ชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- 12.1 ใบอนุญาตให้ดำเนินการกิจการโรงเรียน
- 12.2 ใบอนุญาตให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน
- 12.3 เกณฑ์มาตรฐานการจัดตั้งโรงเรียน
- 12.4 ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น รายชื่อครูอาจารย์ และหลักสูตรการเรียน

ข้อ 13 โรงเรียนจะต้องจัดทำรายงานการดำเนินการเสนอต่อผู้อนุญาตทุกปี และจะต้องมายื่นขอต่อใบอนุญาตทุกๆ 3 ปี ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ข้อ 14 ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๕

ปองพล อติเรกสาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สุกัญญา/พิมพ์

๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ฐิติพงษ์/ตรวจ

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙/ตอนพิเศษ ๑๒๓ ง/หน้า ๔/๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๕

มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

หลักการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ

การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาโดยมีความยืดหยุ่น ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและ ประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 มาตรา 4)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบมีปริมาณมากขึ้น และมีความ หลากหลายทั้งด้านการสอนเสริมทักษะ และสอนวิชาชีพระยะสั้น ใช้เวลาเรียนไม่เกิน 1,200 ชั่วโมง หลักสูตรปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความชำนาญ สามารถนำความรู้ไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ อาจแบ่งกลุ่มโรงเรียนเอกชน นอกระบบตามลักษณะการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 8 กลุ่มดังนี้ กลุ่มโรงเรียนกวดวิชา กลุ่ม โรงเรียนสอนขับรถยนต์และช่างยนต์ กลุ่มโรงเรียนสอนศิลปะและดนตรี กลุ่มโรงเรียนสอนออกแบบ ตัดเย็บและเสริมสวย กลุ่มโรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์และภาษาต่างประเทศ กลุ่มโรงเรียนบริบาล อาหาร สปาและการนวด กลุ่มโรงเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ กลุ่มโรงเรียนวิชาชีพอื่น ๆ อาทิ มายากล มวยไทย การเดินเรือ รักษาความปลอดภัย การบัญชี การจัดการโรงแรม การออกแบบอัญมณี และ การจัดดอกไม้ เป็นต้น

บทบาทของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ เพื่อให้มีระบบการ ประกันคุณภาพภายในควบคู่กับการบริหารจัดการที่ดี อันจะส่งผลให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบมี ความพร้อมที่จะจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีเพื่อเสนอหน่วยงานต้นสังกัด และองค์กร ภายนอก

ดังนั้นเพื่อให้โรงเรียนเอกชนนอกระบบมีแนวทางในการดำเนินงานพัฒนา และประเมิน ตนเองให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบ และพร้อมให้หน่วยงานภายนอกมาประเมินเพื่อยืนยันให้ สาธารณชนทราบ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจึงได้กำหนดมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินของโรงเรียนเอกชนนอกระบบขึ้นดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเหมาะสม และใช้เป็นเครื่องชี้นำการ ดำเนินงานของโรงเรียนได้
ตัวบ่งชี้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1.1 ปรัชญาของโรงเรียนมีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาของชาติสนองความต้องการของสังคมและมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมที่ดีให้เกิดแก่ผู้เรียน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีปรัชญาเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน
พอใช้	2. มีข้อ 1 และสาระสำคัญสอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาของชาติและสนองความต้องการของสังคม
ดี	3. มีข้อ 2 และมีสาระสำคัญมุ่งเน้นการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการเผยแพร่ให้บุคลากรในโรงเรียนและสาธารณชนรับรู้

1.2 เป้าหมายของโรงเรียนมุ่งเน้นผลที่แท้จริง ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวมทั้งเน้นประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีการกำหนดเป้าหมายเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน
พอใช้	2. มีข้อ 1 และบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน
ดี	3. มีข้อ 2 และสาระสำคัญของเป้าหมายมุ่งเน้นผลที่เกิดกับผู้เรียนและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการวางแผนดำเนินการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน

1.3 บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจปรัชญา และเป้าหมายของโรงเรียนตรงกันและใช้เป็นแนวในการดำเนินงาน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. บุคลากรบางคนรับรู้ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน
พอใช้	2. บุคลากรทุกคนในโรงเรียนรับรู้ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน
ดี	3. มีข้อ 2 และบุคลากรในโรงเรียนอธิบายปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนได้ตรงกัน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และบุคลากรยึดปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียนเป็นแนวทางในการทำงาน

มาตรฐานที่ 2 หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม/ท้องถิ่น และผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

2.1 มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ทันต่อวิทยาการ/เทคโนโลยี และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม/ท้องถิ่น และผู้เรียน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน
พอใช้	2. มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรของโรงเรียน
ดี	3. มีข้อ 2 และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงเนื้อหาสาระของหลักสูตร
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และเนื้อหาหลักสูตรทันต่อวิทยาการ/ เทคโนโลยี และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม/ท้องถิ่นและผู้เรียน

2.2 มีกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่มีกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์
พอใช้	2. มีกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมคุณธรรมหรือจริยธรรม หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ดี	3. มีกิจกรรมที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบทุกเรื่อง
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และกิจกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

มาตรฐานที่ 3 การจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

3.1 มีการวางแผนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตร

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่มีการจัดทำแผนการเรียนรู้
พอใช้	2. มีการจัดทำแผนการเรียนรู้บางเนื้อหาวิชา
ดี	3. มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมเนื้อหาวิชาตามที่หลักสูตรกำหนด
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และแผนการเรียนรู้ระบุถึงกิจกรรม สื่อ อุปกรณ์ การวัดผล และประเมินผล สอดคล้องกับหลักสูตร

3.2 การจัดการกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่มีการวิเคราะห์ผู้เรียนหรือกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับแผนการเรียนรู้
พอใช้	2. มีการวิเคราะห์และจัดทำข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน
ดี	3. มีข้อ 2 และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพผู้เรียน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาและเพียงพอกับผู้เรียน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่ใช้หรือใช้สื่อแต่ไม่เพียงพอกับผู้เรียน
พอใช้	2. มีการใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้เพียงพอกับผู้เรียน แต่ไม่เหมาะสม
ดี	3. มีการใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้เพียงพอและเหมาะสมกับเนื้อหา
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อ อุปกรณ์การเรียนรู้

มาตรฐานที่ 4 กระบวนการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนตรงตามสภาพจริง

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

4.1 มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. การวัดผลและประเมินผลไม่หลากหลายและไม่เป็นระบบ
พอใช้	2. มีเครื่องมือและวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับจุดประสงค์ของหลักสูตร
ดี	3. มีข้อ 2 และให้ความรู้/ข้อกำหนดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลระหว่างผู้เรียนและครูผู้สอน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลที่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง

4.2 มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ต่อเนื่อง

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่ได้นำผลการวัดผลและประเมินผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน
พอใช้	2. มีการวิเคราะห์ผลการเรียนของผู้เรียนและแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียนรับทราบ
ดี	3. มีข้อ 2 และมีการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการปรับปรุงการสอนของครู/ผู้สอน

มาตรฐานที่ 5 ครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและประพฤติดนเหมาะสมกับวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

5.1 ครู/ผู้สอนมีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับวิชาที่สอนและมีจำนวนเพียงพอ

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ครู/ผู้สอนต่ำกว่าร้อยละ 60 มีคุณวุฒิ/ประสบการณ์สอดคล้องกับวิชาที่สอน
พอใช้	2. ครู/ผู้สอนร้อยละ 60 - 80 มีคุณวุฒิ/ประสบการณ์สอดคล้องกับวิชาที่สอน
ดี	3. ครู/ผู้สอนมากกว่าร้อยละ 80 มีคุณวุฒิ/ประสบการณ์สอดคล้องกับวิชาที่สอน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และครู/ผู้สอนมีจำนวนครบถ้วนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

5.2 ครู/ผู้สอนปฏิบัติตนสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ครู/ผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ทราบจรรยาบรรณวิชาชีพครู
พอใช้	2. ครู/ผู้สอนเข้าใจจรรยาบรรณวิชาชีพครู
ดี	3. ครู/ผู้สอนมีพฤติกรรมสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครู
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการประเมินพฤติกรรมครู/ผู้สอนและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา

5.3 ครู/ผู้สอนมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ครู/ผู้สอนไม่มีการพัฒนาตนเองหรือพัฒนาแต่ไม่ต่อเนื่อง
พอใช้	2. ครู/ผู้สอนส่วนใหญ่(ร้อยละ 70 ขึ้นไป)มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
ดี	3. มีข้อ 2 และมีการนำความรู้ไปพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน เพื่อนร่วมงานและผู้บริหารโรงเรียน

มาตรฐานที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับสูง

ตัวบ่งชี้ มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ

6.1 ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถและทักษะตามเกณฑ์ประเมินผล การเรียนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาดำกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ ความสามารถและ ทักษะตามเกณฑ์ประเมินผลการเรียนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป
พอใช้	2. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาร้อยละ 60 – 79 มีความรู้ ความสามารถและ ทักษะตามเกณฑ์ประเมินผลการเรียนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป
ดี	3. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาร้อยละ 80 – 89 มีความรู้ ความสามารถและ ทักษะตามเกณฑ์ประเมินผลการเรียนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป
ดีมาก	4. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาร้อยละ 90 ขึ้นไป มีความรู้ ความสามารถและ ทักษะตามเกณฑ์ประเมินผลการเรียนของโรงเรียนตั้งแต่ระดับดีขึ้นไป

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ตัวบ่งชี้ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

7.1 ผู้เรียนมีความสนใจมุ่งมั่นและกระตือรือร้นต่อการเรียน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ผู้เรียนมาเรียนสม่ำเสมอ
พอใช้	2. มีข้อ 1 และผู้เรียนเข้าเรียนตรงตามเวลา
ดี	3. มีข้อ 2 และผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และผู้เรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

7.2 ผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อน ครู/ผู้สอนและบุคลากรอื่นในโรงเรียน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน
พอใช้	2. มีข้อ 1 และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อครู/ผู้สอนและบุคคลอื่น
ดี	3. มีข้อ 2 และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

7.3 ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านจริยธรรม ซื่อสัตย์ ประหยัด และมีระเบียบวินัย

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านใดด้านหนึ่ง
พอใช้	2. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างน้อย 2 ด้าน
ดี	3. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างน้อย 3 ด้าน
ดีมาก	4. ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ครบทุกด้าน

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารเป็นผู้นำระดับมืออาชีพ

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

8.1 ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในการงานวิชาการ วิชาชีพ และการบริหารจัดการโรงเรียน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถบริหารจัดการโรงเรียนได้
พอใช้	2. มีข้อ 1 และมีความรู้ความสามารถในงานวิชาการ/วิชาชีพ
ดี	3. มีข้อ 2 และมีวิสัยทัศน์และมีความเป็นผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีผลงานเป็นที่ยอมรับ

8.2 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มตามศักยภาพ
พอใช้	2. ผู้บริหารประพฤติตนอยู่ในกรอบศีลธรรม ปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่นับถือ
ดี	3. มีข้อ 2 และทำงานเต็มศักยภาพด้วยความเอาใจใส่และอุทิศตน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

มาตรฐานที่ 9 ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

9.1 โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนชัดเจน เหมาะสมกับขนาดและหรือ
หลักสูตรของโรงเรียน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่มีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน
พอใช้	2. มีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนชัดเจนเหมาะสมกับขนาด และ/หรือหลักสูตรของโรงเรียน
ดี	3. มีข้อ 2 และมีบุคลากรครบตามโครงสร้าง ฯ
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีคู่มือปฏิบัติงานชัดเจนครบตามโครงสร้าง ฯ

9.2 คุณภาพของการบริหารจัดการ

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีกฎ/ระเบียบ/แนวปฏิบัติสำหรับผู้เรียน ครู/ผู้สอนและบุคลากร สนับสนุนอย่างชัดเจน
พอใช้	2. มีข้อ 1 และมีการวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบ
ดี	3. มีข้อ 2 และมีการจัดทำงบประมาณ - รายจ่ายอย่างเป็นระบบ
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการติดตามและประเมินผล และนำผลการประเมินมาใช้เพื่อพัฒนา

9.3 มีนวัตกรรม/เทคโนโลยีและระบบข้อมูล/สารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการ
เหมาะสมกับการใช้งาน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีข้อมูลแต่ไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล/สารสนเทศ
พอใช้	2. มีการจัดทำฐานข้อมูล/สารสนเทศ
ดี	3. มีข้อ 2 และมีระบบข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีนวัตกรรม/เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการใช้งาน

9.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่มีแผนพัฒนาบุคลากร
พอใช้	2. มีแผนพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง
ดี	3. มีข้อ 2 และมีการพัฒนาบุคลากรตามแผนพัฒนาบุคลากร
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการติดตามประเมินผลบุคลากรที่ได้รับการพัฒนา

9.5 มีการนิเทศ กำกับ และประเมินผลการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีการนิเทศ/กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานแต่ไม่เป็นระบบ
พอใช้	2. มีการนิเทศ/กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
ดี	3. มีข้อ 2 และมีการประเมินแผนปฏิบัติงานประจำปีและนำผลการประเมินไปใช้ ปรับปรุง/พัฒนา
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีเพื่อเผยแพร่

**มาตรฐานที่ 10 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/ สถานที่ฝึกปฏิบัติ และสภาพแวดล้อม
เหมาะสมกับหลักสูตรและเพียงพอต่อการใช้งาน**

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

10.1 อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติเพียงพอกับการใช้งานและเหมาะสมกับหลักสูตรที่เปิดสอน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีอาคารเรียนและห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน
พอใช้	2. มีข้อ 1 และมีห้องประกอบ/สถานที่ฝึกปฏิบัติตามสาขาวิชาที่เปิดสอน
ดี	3. มีข้อ 2 และมีระบบการดูแล บำรุงรักษาอาคารสถานที่
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

10.2 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีการจัดสภาพแวดล้อม สะอาด เรียบร้อยเป็นระเบียบ
พอใช้	2. มีข้อ 1 และมีมุมพักผ่อนสำหรับผู้เรียนอย่างเหมาะสม
ดี	3. มีข้อ 2 และมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

มาตรฐานที่ 11 บริการและสวัสดิการที่จัดให้แก่ผู้เรียนทั่วถึงและเพียงพอ

ตัวบ่งชี้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

11.1 การจัด/บริการสุขาภิบาลถูกสุขลักษณะและอนามัย

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดถูกหลักอนามัยแต่ไม่เพียงพอ
พอใช้	2. มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดถูกหลักอนามัยและเพียงพอ
ดี	3. มีข้อ 2 และมีห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาลและเพียงพอ
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีอื่น ๆ อีก 1 ข้อ เช่น ห้องสันทนาการ มุมหนังสือ มุมพักผ่อน ฯลฯ

11.2 มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสภาพ และประเภทของโรงเรียน

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. มีสัญญาณเตือนภัยและไฟสำรอง
พอใช้	2. มีข้อ 1 และมีทางหนีไฟ หากเกิดอุบัติเหตุ
ดี	3. มีข้อ 2 และมีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และมีแนวปฏิบัติ และมีผู้รับผิดชอบดูแลความปลอดภัยของโรงเรียน

มาตรฐานที่ 12 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ มี 1 ตัวบ่งชี้ คือ

12.1 มีการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรภายนอก

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การพิจารณา
ปรับปรุง	1. ไม่มีกิจกรรมความร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรภายนอก
พอใช้	2. ให้ความร่วมมือ/ช่วยเหลือเกื้อกูลชุมชนหรือองค์กรภายนอก
ดี	3. มีข้อ 2 และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือมีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนหรือองค์กรภายนอกในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน
ดีมาก	4. มีข้อ 3 และให้บริการโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครอง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การเสนอรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม
ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในการ
ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา

2.ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้ปกครองที่มีนักเรียนเรียนอยู่ในโรงเรียนกวดวิชาในเขตกรุงเทพ
และปริมณฑล

3.แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมความ
รับผิดชอบต่อสังคม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อตัวอย่างกิจกรรมความรับผิดชอบต่อ
สังคม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ท่านมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียนกวดวิชา

☐ ใช่

☐ ไม่ใช่ (ปิดการสอบถาม)

2. อาชีพ

☐ พนักงานบริษัทเอกชน

☐ ข้าราชการ

☐ พนักงานในองค์กรของรัฐ

☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ เจ้าของธุรกิจ

☐ แม่บ้าน

☐ อื่นๆ โปรดระบุ

3. การศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ สูงกว่าปริญญาโท

☐ อื่นๆ โปรดระบุ

4. รายได้

☐ ต่ำกว่า 15,000 บาท

☐ 15,001 - 30,000 บาท

☐ 30,001 - 50,000 บาท

☐ 50,000 บาทขึ้นไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา หรือ Corporate Social Responsibility (CSR) หมายถึง การที่โรงเรียนกวดวิชามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น โดยการกำหนดเป็นหนึ่งในพันธกิจของโรงเรียน อาทิ การส่งเสริมให้เกิดการศึกษาในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกล หรือในเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาส การส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การบริจาคเป็นเงินสด การเป็นสปอนเซอร์กิจกรรมต่างๆ การบริจาคในรูปแบบของสินค้าและบริการ บุคลากรอาสา โดยโรงเรียนกวดวิชาอาจให้การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมเหล่านี้ด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่นก็ได้

2.รูปแบบของการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม 6 กิจกรรม ได้แก่

2.1 การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม หมายถึง การที่โรงเรียนกวดวิชามุ่งสร้างความตระหนักในประเด็นทางสังคมที่ตนเองเห็นว่าสำคัญให้แก่สังคมวงกว้าง โดยผ่านการส่งเสริมในรูปแบบของการจัดหาเงินทุน วัสดุสิ่งของ หรือทรัพยากรอื่นขององค์กร เพื่อขยายการรับรู้และความห่วงใยต่อประเด็นปัญหาทางสังคมนั้น ตลอดจนสนับสนุนการระดมทุน การมีส่วนร่วมหรือการเฟ้นหาอาสาสมัครเพื่อการดังกล่าว

2.2 การตลาดเกี่ยวโยงกับประเด็นทางสังคม หมายถึง การที่โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองหรือนักเรียนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในประเด็นสังคมต่างๆ ด้วยการลงทะเบียนเรียนหรือการซื้อสินค้าที่โรงเรียนจัดจำหน่าย ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาจะบริจาครายได้ส่วนหนึ่งจากการขายผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยเหลือหรือร่วมแก้ไขประเด็นปัญหาทางสังคม การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวมักมีช่วงเวลาที่แน่นอน

2.3 การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม หมายถึง การที่โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมรณรงค์ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในประเด็นปัญหาสังคม อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อม หรือ ด้านสุขภาวะ

2.4 การบริจาคเพื่อการกุศล หมายถึง การช่วยเหลือสังคมด้วยการบริจาคเงินหรือวัสดุสิ่งของ

2.5 การอาสาช่วยเหลือชุมชน หมายถึง การสนับสนุนให้พนักงาน ผู้ปกครอง และนักเรียน ร่วมสละเวลาในการเป็นอาสาสมัครเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในสังคมหรือชุมชน

2.6 การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินนโยบาย ปรัชญา พันธสัญญา ตลอดจนข้อกำหนดของโรงเรียนกวดวิชาอย่างระมัดระวัง ด้วยการหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม หรือแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกัน เพื่อการยกระดับสุขภาวะของชุมชนและการพิทักษ์ สิ่งแวดล้อม

3. ประเด็นทางสังคม ประกอบด้วย

3.1 การกำกับดูแลโรงเรียนกวดวิชา หมายถึง การบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นธรรมและโปร่งใส โดยผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลการกระทำของตนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกราย ได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ พนักงาน รัฐ ผู้ปกครองและนักเรียน ตลอดจนประชาชนทั่วไป ภายใต้หลักการพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ ความตระหนักในภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อความยุติธรรม ความโปร่งใส และมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

3.2 สิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินการเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน อาทิ การแยกขยะ การลดการใช้พลังงาน

3.3 ผู้ปกครองและนักเรียน หมายถึง การให้รายละเอียดแก่ผู้ปกครองและนักเรียน ก่อนการตัดสินใจลงทะเบียนเรียน มีการแจ้งวันหยุดล่วงหน้า ตลอดจนความรับผิดชอบต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.4 การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมทั้งกับบุคคล และชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมด้านการศึกษา และการรักษาวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยีให้แก่ชุมชน สนับสนุนให้เกิดการมีสุขภาพที่ดี

4. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามต่อประเด็นคำถามแต่ละข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วแสดงความคิดเห็นว่าท่านมีความเห็นด้วยต่อข้อความดังกล่าวในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับเพียงช่องใดช่องหนึ่งโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ธุรกิจต่างๆ ในสังคมควรดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม					
2	โรงเรียนกวดวิชาควรมีการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม					
3	การที่โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้ความรู้สึกต่อโรงเรียนกวดวิชาแห่งนั้นดีขึ้น					
4	การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา มีผลต่อการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนแห่งนั้น					
5	หากโรงเรียนกวดวิชาที่บุตรหลานท่านเรียนอยู่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ท่านจะให้ความร่วมมือด้วย					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสมกับโรงเรียนกวดวิชา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมดังต่อไปนี้และพิจารณาว่าท่านเห็นด้วยในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อ	กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การแยกขยะเพื่อนำวัสดุสิ่งของไปรีไซเคิล					
2	การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์					
3	การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้ แทนการเล่นเกม					
4	การส่งเสริมการอ่าน					
5	การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน					
6	การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชน โดยใช้กิจกรรมทางศาสนา					
7	การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา					
8	การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม					
9	การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร และนักเรียนที่ยากจนในชนบท					
10	การบริจาคเงินเพื่อสร้างอาคารเรียน					
11	การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ					
12	การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ					
13	การให้ค่าแรงงานอย่างเป็นธรรม					
14	การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม					
15	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม					
16	การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล					
17	การมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน					

ข้อ	กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18	สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน					
19	การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนแก่ผู้ปกครองและนักเรียน ก่อนการลงทะเบียนเรียน					
20	การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง					
21	การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง					
22	การให้การสนับสนุนด้านคำปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
23	การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน					
24	การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การเสนอรูปแบบการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่เหมาะสม
ตามบริบทของโรงเรียนกวดวิชา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียนกวดวิชาในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา
2. ผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล
3. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการบรรจุการดำเนิน
กิจกรรมเพื่อสังคมในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนกวดวิชา
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อตัวอย่างกิจกรรมความ
รับผิดชอบต่อสังคม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. จำนวนนักเรียน

- ☐ นักเรียนน้อยกว่า 1,000 คน ☐ นักเรียน 1,001 - 3,000 คน
- ☐ นักเรียนมากกว่า 3,001 คน

2. จำนวนบุคลากรในองค์กร

- ☐ บุคลากรน้อยกว่า 20 คน ☐ บุคลากร 21 - 50 คน
- ☐ บุคลากรมากกว่า 51 คนขึ้นไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนกวดวิชา หรือ
Corporate Social Responsibility (CSR) หมายถึง การที่โรงเรียนกวดวิชามีส่วนร่วมในการพัฒนา
คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น โดยการกำหนดเป็นหนึ่งในพันธกิจของโรงเรียน อาทิ
การส่งเสริมให้เกิดการศึกษาในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกล หรือในเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาส การ
ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การบริจาคเป็นเงินสด
การเป็นสปอนเซอร์กิจกรรมต่างๆ การบริจาคในรูปแบบของสินค้าและบริการ บุคลากรอาสา โดย

โรงเรียนกวดวิชาอาจให้การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมเหล่านี้ด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่นก็ได้

2. รูปแบบของการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม 6 กิจกรรม ได้แก่

2.1 การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม หมายถึง การที่โรงเรียนกวดวิชามุ่งสร้างความตระหนักในประเด็นทางสังคมที่ตนเองเห็นว่าสำคัญให้แก่สังคมวงกว้าง โดยผ่านการส่งเสริมในรูปแบบของการจัดหาเงินทุน วัสดุสิ่งของ หรือทรัพยากรอื่นขององค์กร เพื่อขยายการรับรู้และความห่วงใยต่อประเด็นปัญหาทางสังคมนั้น ตลอดจนสนับสนุนการระดมทุน การมีส่วนร่วมหรือการเฟ้นหาอาสาสมัครเพื่อการดังกล่าว

2.2 การตลาดเกี่ยวโยงกับประเด็นทางสังคม หมายถึง การที่โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมทางการตลาดเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองหรือนักเรียนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือในประเด็นสังคมต่างๆ ด้วยการลงทะเบียบนเรียนหรือการซื้อสินค้าที่โรงเรียนจัดจำหน่าย ซึ่งโรงเรียนกวดวิชาจะบริจาครายได้ส่วนหนึ่งจากการขายผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยเหลือหรือร่วมแก้ไขประเด็นปัญหาทางสังคม การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวมักมีช่วงเวลาที่แน่นอน

2.3 การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม หมายถึง การที่โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรมรณรงค์ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในประเด็นปัญหาสังคม อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อม หรือ ด้านสุขภาวะ

2.4 การบริจาคเพื่อการกุศล หมายถึง การช่วยเหลือสังคมด้วยการบริจาคเงินหรือวัสดุสิ่งของ

2.5 การอาสาช่วยเหลือชุมชน หมายถึง การสนับสนุนให้พนักงานผู้ปกครอง และนักเรียน ร่วมสละเวลาในการเป็นอาสาสมัครเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในสังคมหรือชุมชน

2.6 การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินนโยบาย ปรัชญา พันธสัญญา ตลอดจนข้อกำหนดของโรงเรียนกวดวิชาอย่างระมัดระวัง ด้วยการหลีกเลี่ยงการก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม หรือแก้ไขปัญหาสังคมร่วมกัน เพื่อการยกระดับสุขภาวะของชุมชนและการพิทักษ์ สิ่งแวดล้อม

3. ประเด็นทางสังคม ประกอบด้วย

3.1 การกำกับดูแลโรงเรียนกวดวิชา หมายถึง การบริหารจัดการโรงเรียนกวดวิชาที่เป็นธรรมและโปร่งใส โดยผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลการกระทำของตนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกราย ได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ พนักงาน รัฐ ผู้ปกครองและนักเรียน ตลอดจนประชาชนทั่วไป ภายใต้หลักการพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ ความตระหนักในภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อความยุติธรรม ความโปร่งใส และมุ่งสู่ความเป็นเลิศ

3.2 สิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินการเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการในการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน อาทิ การแยกขยะ การลดการใช้พลังงาน

3.3 ผู้ปกครองและนักเรียน หมายถึง การให้รายละเอียดแก่ผู้ปกครองและนักเรียน ก่อนการตัดสินใจลงทะเบียนเรียน มีการแจ้งวันหยุดล่วงหน้า ตลอดจนความรับผิดชอบในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.4 การมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมทั้งกับบุคคล และชุมชน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมด้านการศึกษา และการรักษาวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเข้าถึงเทคโนโลยีให้แก่ชุมชน สนับสนุนให้เกิดการมีสุขภาพที่ดี

4. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามต่อประเด็นคำถามแต่ละข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อ

สังคม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อ แล้วแสดงความคิดเห็นว่าท่านมีความเห็นด้วยต่อข้อความดังกล่าวในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับเพียงช่องใดช่องหนึ่งโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ความคิดเห็น ต่อการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	การกำหนดนโยบายการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นหนึ่งในนโยบายการดำเนินการขององค์กร					
2	การกำหนดวิสัยทัศน์ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมในแผนปฏิบัติการ					
3	การกำหนดงบประมาณให้แก่การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่แน่นอนในแต่ละปี					
4	การกำหนดภาระงานเพิ่มให้แก่บุคลากรที่มีอยู่แล้ว					
5	การจัดหาบุคลากรใหม่เพื่อมารับผิดชอบด้านนี้โดยตรง					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่

เหมาะสมกับโรงเรียนกวาดวิชา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม
ดังต่อไปนี้และพิจารณาว่าท่านเห็นด้วยในระดับใด โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ข้อ	กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
2	การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่งที่มีประโยชน์					
3	การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้ แทนการเล่นเกม					
4	การส่งเสริมการอ่าน					
5	การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาเซียน					
6	การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมในเด็กและเยาวชน โดยใช้กิจกรรมทางศาสนา					
7	การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา					
8	การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือสังคม					
9	การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร และนักเรียนที่ยากจนในชนบท					
10	การบริจาคเงินเพื่อสร้างอาคารเรียน					
11	การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ					
12	การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาสต่างๆ					
13	การให้ค่าแรงงานอย่างเป็นธรรม					
14	การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่างเหมาะสม					
15	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม					
16	การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่สมเหตุสมผล					
17	การมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการสอน					

ข้อ	กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18	สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน					
19	การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนแก่ผู้ปกครองและนักเรียน ก่อนการลงทะเบียนเรียน					
20	การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง					
21	การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง					
22	การให้การสนับสนุนด้านคำปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง					
23	การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน					
24	การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนกวดวิชา

วันที่สัมภาษณ์

ชื่อ – นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

องค์กร / หน่วยงาน

คำถาม

1. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน
2. ความเป็นมาของโรงเรียน
3. มุมมองเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ของโรงเรียน กวดวิชา
4. โครงสร้างขององค์กรโรงเรียนกวดวิชา
5. มุมมองเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างองค์กร และการเพิ่มรายละเอียดงาน เพื่อเตรียมพร้อมในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม
6. มุมมองเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม
7. มุมมองเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จ หรือ Critical Success Factors (CSF) ในการดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม

แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์ผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ

วันที่สัมภาษณ์

ชื่อ – นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

องค์กร / หน่วยงาน

คำถาม

1. มองบทบาทการศึกษาต่อสังคมไทยในปัจจุบันอย่างไร
2. คิดว่าในฐานะของโรงเรียนกวดวิชาจะสามารถที่จะสนับสนุนสังคมได้อย่างไรบ้าง
3. ให้ตัวอย่างของกิจกรรมและรายละเอียดการดำเนินกิจกรรม และให้ผู้บริหาร เลือก 2 กิจกรรมและแสดงความเห็น
4. ในเชิงนโยบายการบริหาร คิดว่าจะสามารถที่จะดำเนินการสนับสนุนโรงเรียน กวดวิชาในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมได้อย่างไรบ้าง
5. นโยบายด้านการศึกษาและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกวดวิชา

**แบบสัมภาษณ์สัมภาษณ์บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม
และเป็นที่ยอมรับทางด้านการศึกษา และนักบริหารการศึกษา**

วันที่สัมภาษณ์

ชื่อ – นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

องค์กร / หน่วยงาน

คำถาม

1. มองบทบาทการศึกษาต่อสังคมไทยในปัจจุบันอย่างไร
2. คิดว่าในฐานะของโรงเรียนกวดวิชาจะสามารถที่จะสนับสนุนสังคมได้อย่างไรบ้าง
3. ความคาดหวังของสังคมต่อระบบการศึกษาไทย ทั้งในระบบและนอกระบบ
4. แนวคิดที่เกี่ยวกับเรื่องของการรับผิดชอบต่อสังคม

ภาคผนวก ช
การคำนวณหาค่า IOC

ข้อ	หัวข้อ	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	IOC
1	การกำหนดนโยบายการดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมให้เป็นหนึ่งใน นโยบายการดำเนินการขององค์กร	1	0	1	1	0	0.6
2	การกำหนดวิสัยทัศน์ในการดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมใน แผนปฏิบัติการ	0	1	1	1	1	0.8
3	การกำหนดงบประมาณให้แก่การดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมที่ แน่นอนในแต่ละปี	1	1	0	1	0	0.6
4	การกำหนดภาระงานเพิ่มให้แก่บุคลากร ที่มีอยู่แล้ว	1	1	0	0	1	0.6
5	การจัดหาบุคลากรใหม่เพื่อมา รับผิดชอบต่อด้านนี้โดยตรง	0	1	-1	1	1	0.4
6	ธุรกิจต่าง ๆ ในสังคมควรดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม	-1	0	1	0	1	0.2
7	โรงเรียนกวดวิชาควรมีการดำเนิน กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม	1	0	1	1	0	0.6
8	การที่โรงเรียนกวดวิชาดำเนินกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้ ความรู้สึกต่อโรงเรียนกวดวิชาแห่งนั้นดี ขึ้น	1	0	1	1	1	0.8
9	การดำเนินกิจกรรมความรับผิดชอบต่อ สังคมของโรงเรียนกวดวิชาที่มีผลต่อการ ตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียน แห่งนั้น	1	0	1	1	1	0.8
10	หากโรงเรียนกวดวิชาที่บุตรหลานท่าน เรียนอยู่ดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ท่าน จะให้ความร่วมมือด้วย	1	1	-1	1	1	0.6
11	การแยกขยะเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	0	1	0	1	1	0.6
12	การรณรงค์ให้เกิดการรับประทานแต่สิ่ง ที่มีประโยชน์	1	0	0	1	1	0.6

ข้อ	หัวข้อ	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	IOC
13	การส่งเสริมการใช้ไอทีอย่างมีประโยชน์ โดยใช้สื่อไอทีเพื่อแสวงหาความรู้ แทน การเล่นเกม	1	1	1	0	1	0.8
14	การส่งเสริมการอ่าน	1	1	1	1	1	1
15	การให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อ เตรียมความพร้อมสู่อาเซียน	1	1	1	1	1	1
16	การส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมใน เด็กและเยาวชนโดยใช้กิจกรรมทาง ศาสนา	1	1	0	1	0	0.6
17	การบริจาคเงินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทาง ศาสนา	1	1	0	1	0	0.6
18	การบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือ สังคม	1	0	1	1	1	0.8
19	การให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณร และนักเรียนที่ยากจนในชนบท	1	0	1	1	1	0.8
20	การบริจาคเงินเพื่อสร้างอาคารเรียน	0	1	1	1	1	0.8
21	การสอนฟรีในโรงเรียนต่างๆ	1	0	1	1	0	0.6
22	การเป็นอาสาสมัครในชุมชนในโอกาส ต่างๆ	1	1	0	1	1	0.8
23	การให้ค่าแรงงานอย่างเป็นธรรม	1	0	1	1	1	0.8
24	การมีสวัสดิการแก่พนักงานอย่าง เหมาะสม	1	1	0	1	1	0.8
25	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดง ความรับผิดชอบต่อสังคม	1	1	1	1	0	0.8
26	การกำหนดค่าลงทะเบียนเรียนที่ สมเหตุสมผล	1	1	1	1	1	1
27	การมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพการ สอน	1	1	1	1	1	1
28	สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อการ เรียนการสอน	1	1	1	1	1	1

ข้อ	หัวข้อ	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	คนที่ 1	IOC
29	การชี้แจงรูปแบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนแก่ ผู้ปกครองและนักเรียน ก่อนการลงทะเบียนเรียน	1	1	1	1	1	1
30	การรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง	0	1	0	1	1	0.6
31	การแจ้งข่าวสารล่วงหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแก่นักเรียนและผู้ปกครอง	1	1	0	1	1	0.8
32	การให้การสนับสนุนด้านค่าปรึกษาและช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง	0	1	0	1	1	0.6
33	การแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่คนในชุมชน	1	1	0	0	1	0.6
34	การสอนอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนเพิ่มเติม	1	0	1	1	0	0.6

บทสัมภาษณ์

นายกมล รอดคล้าย

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ในระบบของการจัดการศึกษา เรามีหลักคิดก็คือว่า การจัดการศึกษาไม่ได้เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการอย่างเดียว แต่เป็นหน้าที่ของสังคมโดยรวมด้วย อาทิเช่น เด็กมาเรียนหนังสือที่โรงเรียน แต่ว่าเมื่อเด็กอยู่บ้าน เขาก็เรียนรู้จากพ่อแม่ เขาดูทีวี เขาอ่านหนังสือพิมพ์ เขาเรียนรู้จากข่าวสารในสังคม เพราะฉะนั้นก็ถือว่า สังคมทั้งสังคมมีส่วนร่วมในการให้ความรู้กับคน โรงเรียนกวดวิชาก็เช่นเดียวกัน ในมิติของการจัดการศึกษา เราไม่ได้คิดว่ากระทรวงศึกษาธิการหรือตัวรัฐทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาอย่างเดียว ภาคเอกชนก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ทั้งในมิติของการช่วยเหลือในเชิงการอุดหนุนให้เงินสนับสนุน บริจาค พุดง่ายๆ ก็คือมีส่วนในการสนับสนุน หรือมีส่วนในการเข้ามาจัดเลย เช่นการเปิดโรงเรียนเอกชน เปิดโรงเรียนนานาชาติ เปิดโรงเรียนสอนการศึกษาพิเศษแบบต่างๆ เพราะฉะนั้นก็ถือว่า โรงเรียนกวดวิชาก็ได้ดำเนินการตามกรอบความคิดนี้ ก็คือเข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการศึกษา ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีที่นี้ประเด็นก็คือว่า โรงเรียนกวดวิชาได้ทำหน้าที่ในการช่วยจัดการศึกษา ประเด็นอยู่ที่ว่า สิ่งที่โรงเรียนกวดวิชาจัดนั้น เหมาะหรือไม่เหมาะ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วโรงเรียนที่สอนกวดวิชาจะสอน 2 แบบ แบบที่ 1 เขาเรียกว่าสอนเสริม เช่นเสริมวิชาต่างๆ วิชาภาษาไทย อังกฤษ คณิต วิทยาศาสตร์ หรือเสริมทักษะต่างๆ เช่น ทักษะดนตรี ทักษะกีฬา ทักษะเรื่องศิลปะ เพราะฉะนั้นถ้ามองในมิติการสอนเสริมเนี่ย นี่ถือเป็นสิ่งที่ดี แต่มิติที่สอง คือการสอนเพื่อกวดวิชาเข้าไปเรียนต่อ ที่บอกว่าเป็นสิ่งที่ดีเนี่ย ทั่วโลกเขาก็เรียนกันนะครับ เรียนภาษาอังกฤษ อะไรพวกนี้ คนที่ต้องการหาอะไรเพิ่มเติม แต่อันที่สองก็คือกวดเพื่อจะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เช่น เข้ามัธยมต้น เข้ามัธยมปลาย หรือเข้ามหาวิทยาลัย ในแง่ของโรงเรียนกวดวิชาเนี่ย คงไม่ผิดที่เขาทำอย่างนั้น แต่ว่าในแง่ของระบบ แสดงว่าเราจัดการศึกษาได้ไม่ดี หรือว่าอาจจะมีปัญหาเรื่องไม่ทั่วถึงไม่เป็นธรรม มันก็เลยทำให้เกิดเรื่องนี้ขึ้น

เห็นด้วยว่าควรจะได้ แต่อย่าจะให้เป็นการสอนเสริม มากกว่าการกวดวิชาเพื่อเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นสิ่งที่ผิด

คนที่ทำกวดวิชาโดยทั่วไปเขาก็ต้องทำเพื่อรายได้เป็นหลัก หลักคิดมันเป็นเชิงธุรกิจ เพราะถ้าหลักคิดไม่ใช่ธุรกิจ เขาก็จะไม่เปิดกวดวิชา เขาก็จะสอนพิเศษไปตามเรื่อง แต่ว่าเขาก็สามารถทำได้ ผมคิดว่า 3 แบบ

แบบที่ 1 เขาต้องทำหน้าที่ช่วยรัฐ ในการพัฒนาคนเป็นหลัก เช่นรัฐบาลมีนโยบายจะพัฒนาภาษาอังกฤษ นโยบายจะพัฒนาคนให้เก่งเรื่องวิทยาศาสตร์ อะไรทั้งหลายเนี่ย เขาก็มีหน้าที่ช่วยเติมเต็ม ซึ่งอันนี้ผมคิดว่าเป็นหน้าที่หลัก ส่วนรายได้ก็ถือว่าเป็นเรื่องที่เขาได้ประกอบไป

แบบที่ 2 ที่เขาสามารถทำได้ก็คือ เขาต้องทำโครงการแบบ CSR เช่นทุกเดือนอาจจะมีการไปสอนกวดวิชาตามที่ต่าง ๆ ไปสอนเด็กบ้านนอก เด็กตามชนบท ถ่ายทอดทีวีให้เด็กดูแล้วไม่เก็บเงิน หรือไปเปิดกวดวิชาในโรงเรียนต่างจังหวัด หรือเปิดให้เด็ก ๆ เข้ามาเรียน เช่นมีโควตาให้เลยว่า ในร้อยหนึ่งมีสิบเปอร์เซ็นต์ที่เขาจะรับเด็กยากจนเข้ามาโดยไม่คิดเงินหรืออะไรเหล่านี้ อันนี้ก็คือเป็นวิธีที่สอง

ส่วนอันที่สามผมคิดว่า เนื่องจากโรงเรียนกวดวิชาเขามีเทคนิคดี ๆ เยอะ เขาอาจจะจัดอบรมสัมมนาครู แล้วก็ให้ครูได้นำเทคนิคเหล่านี้ไปใช้ หรือเขามีสื่อที่ทันสมัย หรือมีเทป ยกตัวอย่าง ครูสมศรี เขามีเทปการสอนภาษาอังกฤษ บางครั้งเขาจะเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ให้เราได้ใช้ได้

และอันนี้เป็นกรอบใหญ่ ๆ สามกรอบซึ่งสามารถใช้ได้โดยตรง ส่วนเรื่องสุดท้ายถ้าจะมีแถมมาก็คือ เป็น CSR ทั่ว ๆ ไป การบริจาคสิ่งของ การออกไปช่วยน้ำท่วม การไปจัดกิจกรรมให้เด็กกำพร้า คนพิการ อะไรต่าง ๆ ในนั้นก็ถือว่าเป็นเรื่องประกอบไป

จริง ๆ รัฐสามารถทำได้สองอย่าง อันแรกก็คือทำเป็นระเบียบกฎหมายเกณฑ์ว่า ในการเปิดโรงเรียนกวดวิชา มันก็ต้องมีอาคารสถานที่ มีหลักสูตร มีอะไรอยู่แล้ว เราสามารถกำหนดเงื่อนไขได้ เช่น คุณเปิดโรงเรียนกวดวิชาคุณได้เงินเยอะมาก คุณต้องดูแลคนจนอย่างน้อยก็เปอร์เซ็นต์ คุณกวดวิชา คุณควรที่จะมีกิจกรรม CSR ก็ครั้งต่อปี อันนี้รัฐสามารถกำหนดได้ แต่ในขณะเดียวกันสิ่งที่รัฐควรจะทำมากกว่านั้นอีกก็คือ การชี้ทิศทางให้โรงเรียนกวดวิชาช่วยประเทศในการสร้างคน เช่น สมมติถ้าภาษาอินโด ไม่มีใครเปิดหรือกวดวิชา แต่ถ้ารัฐต้องการคนที่เรียนรู้เรื่องภาษาอินโด บาซาร์ อินโดนีเซีย เราอาจจะต้องเสนอให้ช่วยเปิดบ้าง แม้จะไม่ได้ทำไรมาก เพราะรัฐเองมันจัดไม่ได้อยู่แล้ว เพื่อที่จะได้ผลิตคนที่มีทักษะนี้ หรือภาษาสเปน ผมว่าจำเป็นนะ ถ้ารัฐใช้นโยบายลักษณะนี้

อยากให้โรงเรียนกวดวิชาเสริมทักษะในส่วนที่การศึกษาขั้นพื้นฐานขาด คือตอนนี้สิ่งที่เขาเสริมเขาเสริมเพื่อให้เด็กไปเข้ามหาวิทยาลัย เช่น เขาจะเปิดสอนแต่ภาษาอังกฤษ วิทยุ คณิต อะไรพวกนี้ แต่ว่าเรามีความรู้สึกว่าโรงเรียนกวดวิชามันน่าจะมีสองรูปแบบ อย่างที่บอก กวดเข้ามหาวิทยาลัยอันหนึ่ง กับสอนเสริม การสอนเสริมถ้าเราอยากได้คนที่รู้ภาษาเกาหลี เขาก็อยากให้เราเปิดสิ่งเหล่านี้ หรือคนที่วิทยาศาสตร์เดี๋ยวนี้ อาจจะเน้นไปที่เรื่องคอมพิวเตอร์หรือเรื่องแอนิเมชัน อย่างนี้ เขาก็น่าจะเปิดสาขาพวกนี้บ้าง แม้ว่าคนจะเรียนไม่มากแต่ว่าเป็นการสร้างคนให้ครอบคลุมทุกสาย

บทสัมภาษณ์
ดร.รัตนา ศรีเหรียญ
รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ปัจจุบันที่ระบบการศึกษาไทยมีปัญหา เพราะว่าสังคมหรือเศรษฐกิจมันนำเรื่องของ การศึกษา เพราะอย่างง่าย ๆ เลย อย่างโรงเรียนกวดวิชา มันเป็นกระแสสังคม แล้วก็เรื่องของ โรงเรียนกวดวิชาคือมันไม่เหมือนเรื่องของการศึกษา เพราะว่าถ้าเรื่องของการศึกษาจริง ๆ มัน จะต้องเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคน แล้วพอพัฒนาคนให้ครบทุกด้าน แต่ที่นี้โรงเรียนกวดวิชา มันไม่ได้พัฒนาคน แค่ว่าแต่เรื่องของความรู้เพื่อที่ให้คนไปแข่งขัน แต่การศึกษาเนี่ยไม่ใช่ เพราะว่า การศึกษาเนี่ยมันเป็นเรื่องของ การสร้างโอกาสให้กับคน สร้างความเท่าเทียมให้กับคน ซึ่งมันจะ ไม่ใช่โรงเรียนกวดวิชา เพราะว่าถ้าโรงเรียนกวดวิชา มันไม่ได้สร้างความเท่าเทียมให้กับคน คนที่มีเงิน เท่านั้น ที่จะได้ แต่การศึกษามันไม่ใช่ มันเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับคนในชาติ ที่จะไปช่วยพัฒนา ประเทศ พัฒนาเศรษฐกิจ แล้วก็มุมมองในปัจจุบันเนี่ย ทั้งสภาพัฒน์ฯ และของสภาการศึกษา กำลัง ปรับแผนการศึกษาชาติ เพราะว่าแผนการศึกษาชาติเนี่ย ถ้าจำไม่ผิดมันจะไปถึงปี ๒๕๖๑ มันเป็น แผนระยะยาว ๑๕ ปี แต่ที่นี้ปัจจุบันเนี่ย การศึกษาที่เราอยู่ในปัจจุบัน มันไม่สามารถสนองตอบ บริบทที่มันมีการเปลี่ยนแปลงไป อย่างง่าย ๆ เนี่ย อย่างในประเทศไทย การศึกษาตอนนี้นั้นมันต้องเป็น เรื่องของการเตรียมคนให้เข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ให้คนพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง ที่เห็นง่าย ๆ เลย เวลานี้ก็คือ อย่างในปี ๒๕๕๘ เราจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เราก็ต้องเตรียมคนแล้ว ใน ปัจจุบันในเรื่องของเทคโนโลยีการสื่อสาร มันไปเร็วมาก แต่ถ้าเรายังเตรียมคนแบบเดิม การศึกษา ยังเตรียมคนแบบเดิมก็จะมีปัญหา เพราะฉะนั้นตอนนี้อยู่ในเรื่องของการศึกษา ต้องเป็นการเตรียมคน เพื่อที่จะให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลง แล้วก็ปัจจุบันนี้คือบริบทของประเทศไทยเนี่ย มันมีการ เปลี่ยนแปลงมาก อย่างเช่นเรื่องของโครงสร้างของประชากรไทย ก็มีการเปลี่ยนแปลง เด็กเกิด น้อยลง แต่คนที่สูงอายุที่เกิน ๖๐ ปีขึ้นไป มันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ตอนนี้อยู่เพิ่มขึ้นเยอะมากเลย และ ท่านนายกเองต้องการให้มีการพัฒนาคนตลอดชีวิต ถ้าแต่เดิมเราเรียนหนังสือแล้ว ถ้าออกจากระบบ โรงเรียนปั๊บ เราก็อาจจะไม่เรียนต่อ อาจจะไม่สนใจ ก็คือจบแล้วก็มาทำงาน แต่ว่าต่อไปจะเป็นใน ลักษณะอย่างนั้นไม่ได้ เราจะต้องเตรียมคนเพื่อให้คนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะต้องเป็นใน ลักษณะอย่างนี้ เพราะฉะนั้นการเตรียมคนก็ต้องเตรียมให้สอดคล้องกับแต่ละช่วงอายุ ซึ่งจะต้องมี การปรับตรงนี้

ที่สำคัญคือในเรื่องของระบบโลจิสติกส์ คือการคมนาคมขนส่งที่เป็นระบบรางทั้งหมด มัน จะมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งแต่เดิมประเทศไทยไม่ได้มีลักษณะอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราจะต้องเตรียมคน ให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศ เตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ให้เขาเป็นพลเมืองของโลก และเป็นพลเมืองของอาเซียนด้วยว่า มันจะมีการเคลื่อนย้ายกำลังคน ที่ง่าย ๆ เลยในประเทศอาเซียน ก็จะมีการเคลื่อนย้ายกำลังคน เพราะฉะนั้นพวกแรงงานต่าง ๆ หรือแม้แต่เรื่องของการศึกษาเนี่ย จะ

มีการเคลื่อนย้ายกันจากประเทศต่างๆ มาสู่ประเทศไทย จากประเทศไทยก็ไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในเรื่องของแรงงานและเรื่องของการระบบการศึกษา เพราะฉะนั้นมันจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด เพราะฉะนั้นการศึกษาจะต้องเป็นตัวแทนสภาพสังคม ก็จะต้องเป็นลักษณะอย่างนี้

ที่นี้โรงเรียนกวดวิชาไม่ได้สร้างคนในลักษณะที่เตรียมไปรองรับ ไม่ได้รองรับ มันจะเป็น เรื่องของการศึกษาคณะลักษณะ ถ้าเป็นเรื่องของการศึกษาทั่วไป เราต้องเตรียมคนเพื่อที่รองรับ การเปลี่ยนแปลง เตรียมคนที่ให้เขามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความรู้มีทักษะ สำหรับที่จะอยู่ใน ศตวรรษที่ ๒๑ แต่เรื่องของโรงเรียนกวดวิชา เขาเป็นการให้การศึกษาเหมือนกัน แต่ไม่ใช่เขาให้แต่ ความรู้อย่างเดียว ถ้าการศึกษาจะต้องพัฒนาคน พัฒนาองค์รวมเลยให้เป็นคนที่สมบูรณ์แบบ แต่ โรงเรียนกวดวิชาเนี่ยจะไม่ใช้ เพราะว่าเขาจะพัฒนาคนเฉพาะในเรื่องของความรู้ เพื่อที่จะให้คนไป แข่งขันกับการเข้าสู่ระบบเรียนต่อในระดับสูงขึ้น แต่การศึกษาโดยทั่วๆ ไปแล้วจะไม่ใช้ มันจะเป็นอีก ลักษณะหนึ่ง โรงเรียนกวดวิชาเนี่ยเขาไปพัฒนาในเรื่องของความรู้ เพื่อที่จะให้เขาเข้าไปเรียนต่อใน ระดับที่ต้องการที่สูงขึ้น ซึ่งจริง ๆ แล้วมันผิดเพี้ยน เพราะว่าโรงเรียนกวดวิชา ตอนนี้อย่างเด็กที่ จะเข้าอนุบาล เข้าสาธิต ก็ต้องไปเข้าโรงเรียนกวดวิชาและแทนที่ว่าเด็กอนุบาลหรือเด็กประถมใหม่ ซึ่งเราสามารถที่จะฟอร์มให้เขาเป็นคนที่ดีมีคุณภาพได้ มันก็ไม่ใช้ละ เราปลูกฝังเรื่องการแข่งขัน ตั้งแต่เขาเป็นเด็กปฐมวัย มันก็จะเป็นอีกลักษณะหนึ่ง คือมันเทรนคนมาคนละลักษณะกัน โรงเรียน กวดวิชาทำให้คนแข่งขันกันไปเติมในเรื่องของความรู้ เพื่อที่จะให้เขาเข้าไปสู่ระบบการศึกษา การศึกษาที่เป็นระบบ จะไม่ใช่ลักษณะของการศึกษาทั่วไปในปัจจุบันที่มีทั้งในระบบ นอกกระบบและ มีทั้งการศึกษาตามอัธยาศัย จะไม่เหมือนกัน แต่ว่าโรงเรียนกวดวิชาคือไปเตรียมคนให้มีความรู้ เพื่อที่เขาจะเข้าเรียนต่อ มีระบบการศึกษาที่เป็นระบบอยู่ในระบบโรงเรียน

ในยุคของท่านชินวรณ์ หรือแม้กระทั่งปัจจุบันก็ยังมียุคเค้าก็จะเอาโรงเรียนพวกติวเตอร์ โรงเรียนกวดวิชาต่างๆ มาติวให้กับเด็ก เขาก็จะมีติวเตอร์แขนงแนล เพื่อที่เด็กที่ไม่มีเงินไปเรียน เขาก็ สามารถไปติวได้ตามโรงเรียน เช่นอาทิตย์นี้ไปติวที่โรงเรียนไหน ใครสนใจก็มา มันก็จะเป็นลักษณะ อย่างนี้ แล้วก็จริง ๆ แล้วโรงเรียนกวดวิชา น่าจะเป็นสถาบันที่รับติวแต่ไม่ใช่แข่งในประเทศ เพื่อที่จะให้คนไปเรียนต่อ หรือไปทำงานต่างประเทศ แทนที่จะมาติวคนเพื่อที่จะให้คนในประเทศเรา ไปเรียนต่อในจุฬาฯ หรือไป หรือต่อที่มหิดลหรืออะไร หรือไปเข้าโรงเรียนสาธิต ก็ติวในลักษณะที่ว่า ติวเพื่อให้เค้าได้มีความรู้ความสามารถหรือมีทักษะหรือในเรื่องของการทำงานเพื่อที่จะออกไปแข่งใน ประเทศอาเซียน หรือไปทำงานต่างประเทศ ในลักษณะอย่างนี้ จะโอเคกว่ามั๊ย

แผนในอนาคต

ในแผนการศึกษาฉบับที่กำลังปรับอยู่ คือเขาจะเน้นในเรื่องของว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ ว่าภาครัฐหรือเอกชน จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแล้วก็เทรนคนอย่างไรให้เป็นคนที่มี คุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แล้วก็ที่สำคัญคือ ทำให้เขาเป็นคนที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นคนที่ใฝ่เรียนใฝ่รู้ตลอดชีวิต เขาจะมีว่าในแต่ละช่วงวัย ในหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องซึ่งไม่ใช่กระทรวงศึกษาธิการเพียงอย่างเดียว อบจ. อบต. จะเข้ามามีส่วนร่วมตรงไหนบ้าง ซึ่งเรื่องของการศึกษาไม่ใช่เฉพาะเป็นการศึกษาในระบบเท่านั้น การศึกษานอกกระบบก็จัดอยู่ในนี้

เพราะฉะนั้นถ้าจบออกไปแล้วทำงานอายุเกิน ๖๐ ปีแล้ว เป็นผู้สูงอายุแล้ว ก็จะต้องมีความรู้ แล้วก็จะต้องเป็นคนที่สามารถมีภูมิปัญญาที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวให้กับคนรุ่นหลังได้

ในอนาคตโรงเรียนกวดวิชาควรจะต้องมีบทบาทสนับสนุนในส่วนนี้ เพราะว่าที่มีปัญหาอยู่ในปัจจุบัน คือ โรงเรียนกวดวิชา ถ้าเรามอง มันสร้างความไม่เที่ยมกันในสังคม มันสวนกับในเรื่องของการศึกษา เพราะว่าในเรื่องของการศึกษาที่รัฐบาลต้องการคือในเรื่องของคุณภาพกับโอกาส คือคนไทยทุกคนต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน แต่โรงเรียนกวดวิชาเนี่ยตรงกันข้ามเลย เขาเน้นในเรื่องของคุณภาพ โรงเรียนกวดวิชาโรงเรียนไหนที่ทำให้คนสอบเข้าได้เยอะที่สุดเราก็ assume ว่าเป็นโรงเรียนที่คุณภาพดี แต่ในขณะเดียวกัน คนมีเงินเท่านั้นที่จะมีโอกาสเข้าไปเรียน ทุกคนไม่ได้มีโอกาสเขาเท่าเทียมกัน

บทสัมภาษณ์
นายบัณฑิต ศรีพุทธางกูร
เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

เรามองประเทศไทย มองการศึกษาว่าเป็นตัวตามสังคม ตามเศรษฐกิจ ตามสภาพแวดล้อม เราจะผลิตให้ตรงกับความต้องการของสังคม ก็คือ ทฤษฎีหนึ่ง ประเทศไทยมองอย่างนั้น จริงๆ มันมองได้บางมุมก็คือการศึกษานำเรื่องต่างๆ เช่น ตัวอย่างประเทศสิงคโปร์เราใช้การศึกษานำ ต้องการให้ประเทศชาติเป็นยังไง เราก็ผลิตคนตามนั้น มันก็จะได้ให้ประเทศชาติตามนั้น แต่พอการศึกษาเป็นแบบนี้มันก็ต้องตาม ถ้ามัวผัดมัย ก็ไม่ผัด มันมีสองทฤษฎี การศึกษานำ กับการศึกษาตาม ถ้าการศึกษาตาม มันก็ต้องตามเค้าไปตลอดเลย สังคมเศรษฐกิจไปทางไหน เศรษฐกิจต้องการคนทางอุตสาหกรรมเยอะ ต้องการผลิตรถยนต์เยอะ ก็ต้องผลิตทางด้านรถยนต์ การศึกษาก็จะเป็นปัญหาต่อเนื่องอย่างนี้ตลอดไป

ถ้าพูดถึงบทบาทของเขา ถ้าเราจัดการศึกษา อย่างบทบาทเรื่องตัว มันก็มีส่วนที่จะช่วยเด็กที่ไม่พร้อม เด็กที่ห่างไกล คือเราต้องคิดอย่างนี้ก่อน คือถ้าเราจัดการศึกษาได้เท่าเทียมกัน คุณภาพการศึกษาทุกแห่งเสมอภาคกัน ก็โอเค แต่ถ้าเราคิดอีกแง่หนึ่งว่า เด็กบางคนขาดโอกาสที่จะได้ครูดีๆ ในท้องถิ่นชนบทมันก็จะเหมาะสมควรที่จะมีการตีวงมีการแนะนำ เด็กเขาก็มีโอกาสเขาถึงครูดีๆ ด้วย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ระบบการศึกษาต้องเปลี่ยนใหม่ ต้องจัดใหม่ ให้คนอยู่เชื่อมโยงกับคนในระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบวัดผล ประเมินผล ไม่ว่าจะเข้าทำงานหรือทำอะไร เราไปเชื่อมโยงกับวัดความรู้ อย่างเดียว ไม่ได้วัดความดี ไม่ได้วัดกิจกรรมอื่นใด เราวัดเฉพาะความรู้ได้กว่ามีความรู้แค่ไหน คนก็ต้องกวดวิชา ถ้ามันห่างไกล คุณภาพไม่เท่าเทียมกัน การวัดผลประเมินผล มันก็ไม่สอดคล้องกัน คนก็ต้องหันมากวดวิชา เพราะฉะนั้นการกวดวิชาก็ยังประโยชน์

แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น เรื่องเฉพาะการกวดวิชาที่ช่วยเรื่องการศึกษาโดยตรง อย่าง CSR โรงเรียนกวดวิชาทั้งหลายก็ช่วย ผมให้เขาไปดำเนินการที่ภาคใต้ เขาไปให้ฟรีเลย ทุกโรงเรียนไปให้ฟรี ผมจะเชิญคนไหนไปเขาก็ยินดี ยินดีที่จะตอบสนองช่วยเหลือสังคมได้อย่างดี อันนี้ทั้งทางตรงทางอ้อมที่เขาช่วยอยู่

การทำ CSR ของโรงเรียนกวดวิชา มีได้ทั้งสองแบบ ทั้งเกิดจิตสำนึกเอง และนโยบายของรัฐ ซึ่งบางครั้งเราก็ต้องกระตุ้น เท่าที่ทำ เมื่อไปกระตุ้นเขาก็ยินดีรับฟัง ช่วยเหลือแนะนำ พอเราแนะนำอะไรไป ก็ยินดี คือถ้าเขาไม่เห็นสอดคล้องด้วย เพราะเราไม่สามารถบังคับเขาได้อยู่แล้ว เราขอความร่วมมือจากเขา เพียงแค่เราบอกเขาเขาก็ยินดี ไปเป็นวิทยากร เป็นติวเตอร์ให้เด็กยากจน เด็กสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย

ตัวอย่างกิจกรรม เช่น

ปลูกป่า ซ่อมโรงเรียนทุรกันดาร โรงเรียนชายแดนต่างๆ โรงเรียนในพระราชดำริต่างๆ ออกไปซ่อมสร้างชุมชนก็ไป ช่วยเหลือน้ำท่วมเราก็ไป

โรงเรียนกวดวิชามีหลายประเภท หลายระดับ โรงเรียนเล็กๆ ก็ยังไม่เข้ามาตรฐาน เราก็
ต้องแนะนำส่งเสริมเขา

บทสัมภาษณ์
พระมหาวิชัย วชิรเมธี
ประธานมูลนิธิวิมุตตยาลัย

ความรับผิดชอบต่อสังคมวางรากฐานอยู่บนหลักการที่ว่า สรรพสิ่งล้วนอิงอาศัยกัน ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบและทรงนำมาสอน ในภาษาบาลีเราใช้คำว่า อิทัปปยิตา แปลว่า ภาวะที่สิ่งนี้มีสิ่งนี้จึงมี หรือปัจจัยการ แปลว่าอาการที่สิ่งต่างๆ นั้น เป็นปัจจัยเงื่อนไขต่อกัน และกัน สิ่งใดๆ ก็ตามที่เรำทำในวิถีชีวิตประจำวันของเราก็ดี ในบริษัทของเราก็ดี ในองค์กรของเราก็ดี ในประเทศของเราก็ดี จะส่งผลถึงคนรอบข้างของเรา ครอบครัวของเรา สังคมของเรา ประเทศของเรา หรือโลกของเราอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ ซึ่งน่าดีใจเป็นอย่างยิ่งที่หลักการตรงนี้ ณ เวลานั้น ในระดับเวทีโลกก็มิได้มีคนเข้าใจมากขึ้น ดังมีคำกล่าวที่ว่า Butterfly Effects ซึ่งเรียกกันว่าปรากฏการณ์ผีเสื้อกระพือปีกก็ดี หรือแนวคิดเรื่องการมององค์รวมที่ได้รับการเผยแพร่โดย ฟรีดริช ฮ็บบส์ คาปรั และนักคิดคนสำคัญอื่นๆ ของโลกก็ดี ณ เวลานั้น แนวคิดเหล่านี้ได้ถูกรับรู้และได้รับการรับรองและนำไปประพจน์ปฏิบัติอย่างกว้างขวางในเวทีโลก ฉะนั้นกล่าวอย่างสั้นที่สุด สรรพสิ่งล้วนอิงอาศัยกัน ก็คือ โลกของเรานั้นอยู่ในร่วมกันในลักษณะของเป็นองค์รวมคือหน่วยเล็กๆ ขององค์รวมคือภาพรวมใหญ่ ฉะนั้นองค์กรทุกองค์กร บริษัททุกบริษัท ล้วนแล้วแต่เป็นองค์รวมขององค์รวมที่เรียกกันว่าสังคมของเรา ประเทศของเรา และโลกของเรา ดังนั้น สิ่งที่เราคิด สิ่งที่เราพูด สิ่งที่เราทำย่อมส่งผลกระทบต่อตัวเอง สังคม ประเทศชาติบ้านเมืองและโลก สิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ ถ้าเราตระหนักถึงข้อเท็จจริงนี้แล้ว ก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่เราจะไม่ทำสิ่งดีๆ ให้แก่สังคมหรือให้แก่ประเทศ หรือให้แก่โลกของเรา เพราะการที่เราทำสิ่งดีๆ นั้น วันใดวันหนึ่งสิ่งดีๆ นั้นก็จะย้อนกลับมาหาเราอยู่นั่นเอง และในทางกลับกัน การที่เราทำอะไรก็ตามที่ไม่ดี ให้แก่สังคมให้แก่ประเทศให้แก่โลก สิ่งเหล่านั้นก็จะย้อนกลับมาเล่นงานเราอย่างแน่นอนไม่วันใดก็วันหนึ่ง เช่นเดียวกับปรากฏการณ์ปัญหาภาวะโลกร้อนก็ดี Climate Change ความผันผวนแปรปรวนของสภาวะอากาศก็ดี ภาวะเรือนกระจกก็ดีที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับโลกทุกวันนี้ ทั้งหมดทั้งมวลนี้ก็ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมของมนุษย์นั่นเอง ฉะนั้นถ้าบริษัทหรือองค์กรไม่รับผิดชอบต่อสังคม ไม่มีมิติทางสังคม ไม่มีจิตสำนึกที่จะต้องรับผิดชอบต่อสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำธุรกิจล้วนๆ โดยไม่สนใจการร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเยียวยาปัญหาสังคม วันหนึ่งเมื่อสังคมมีปัญหา บริษัทก็จะได้รับผลกระทบอย่างไม่ต้องสงสัย ก็เหมือนกับบริษัทยักษ์ใหญ่ทางด้านไอทีบางบริษัท ที่มุ่งมั่นทำธุรกิจแล้วก็ไม่รับผิดชอบต่อพนักงานของตน จนปล่อยให้พนักงานนั้นทำงานโดยไม่มีสุขภาวะในบริษัท หรือในโรงงาน ที่ให้ได้รับเงินเดือนน้อย อาหารการกินก็ดี ระบบประกันสุขภาพก็ดีก็ไม่มี ต่อมาเมื่อพนักงานเหล่านี้เจ็บไข้ได้ป่วย ก็นำเรื่องราวเหล่านี้ไปฟ้องศาลหรือมีเซนนั้นก็นำเรื่องราวเหล่านี้ไปฟ้องต่อสื่อมวลชนกลายเป็นเรื่องราวใหญ่โต ในที่สุดความเจ็บป่วยของพนักงานเพียงไม่กี่คนเท่านั้นเอง ทำให้บริษัทยักษ์ใหญ่หลายบริษัท จักต้องขาดทุนมหาศาล เห็นหรือยัง เมื่อบริษัทไม่

รับผิดชอบต่อกันของตัวเอง วันหนึ่งผลกระทบนั้นก็จะมีลูกกลมกลับมาที่บริษัทโดยไม่ต้องสงสัย ฉะนั้นถ้าเรามีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การรับผิดชอบต่อชะตากรรมของบริษัทของตนเองนั่นเอง คำถามก็คือ ในเมื่อการรับผิดชอบต่อสังคมนั้นจะเป็นปฏิริยาย้อนกลับต่อบริษัทอย่างไรอย่างหนึ่งเสมอ คำถามก็คือ แล้วเราจะร่วมรับผิดชอบต่อสังคมนั้นอย่างไร เราจะรับผิดชอบต่อสังคมที่เป็นเพียงอีเว้นท์หรือเป็นการสร้างภาพลักษณ์อย่างนั้นเท่านั้นหรือ หรือว่าเราจะร่วมรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน เพื่อให้สังคมนั้นกลายเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีของบริษัท และขณะเดียวกัน ก็ให้บริษัทกลายเป็นหุ้นส่วนที่ดีของการร่วมพัฒนาสร้างสรรค์สังคม

การรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละองค์กรหรือแต่ละบริษัทนั้น ดูเหมือนว่าจะไม่มีสูตรสำเร็จ ทั้งนี้ ก็ย่อมขึ้นอยู่กับว่า บริษัทเกี่ยวข้องกับสังคมในมิติไหนๆ ควรจะรับผิดชอบต่อเรื่องใดเป็นพิเศษ ก็ให้พิจารณากันเป็นรายบริษัทไป เช่น บริษัท ไมโครซอฟต์ของบิล เกตส์ ก็ร่วมรับผิดชอบต่อสังคมในสามเรื่อง เช่นการศึกษา การแก้ปัญหาความยากจน และสุขภาพของประชาชนในประเทศโลกที่สาม บริษัท เฟซบุ๊กของซัคเกอร์เบิร์ก ก็รับผิดชอบต่อสังคมในเรื่องของการศึกษาดังที่เขาได้รับยกย่องให้เป็นผู้บริจาคอันดับหนึ่งของโลก เมื่อปีพุทธศักราช 2556 ที่ผ่านมา โจวเหวินฟะเองก็รับผิดชอบต่อสังคมด้วยการบริจาคเงินกว่า 5 พันล้านคืนกลับไปยังประเทศชาติบ้านเมืองของตัวเอง เพราะเขาได้รับความรักจากประชาชน เงินก็ควรจะกลับไปหาประชาชน บริษัท อีซีตัน ของคุณตันภาสกรนที ก็รับผิดชอบต่อสังคมด้วยการร่วมให้ทุนการศึกษาเป็นเม็ดเงินกว่า 5 พันล้านบาทและสร้างโรงเรียนให้แก่พื้นที่ที่บริษัทของตนเองตั้งโรงงานอยู่ หรือให้แก่พื้นที่ที่บริษัทของคุณตันนั้นซื้อหา เช่นที่จังหวัดเชียงราย เป็นต้น

ฉะนั้น รูปแบบการรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ควรจะมีสูตรสำเร็จตายตัว ให้อยู่ในดุลยพินิจของแต่ละบริษัท แต่ละหลักการชนิดที่ควรพิจารณาก็คือ บริษัท ได้รับประโยชน์ต่อสังคมในแง่ไหน ควรจะย้อนกลับไปตอบแทนสังคมในแง่ไหนก่อน เช่น บริษัทคุณตันที่ซื้อหาจากพี่น้องชาวเขา คุณตันก็กลับไปสร้างโรงเรียนให้พี่น้องชาวเขาก่อน คุณตันตั้งโรงงานอยู่ที่จังหวัดปทุมธานี คุณตันก็สร้างโรงเรียนที่ดีที่สุดในจังหวัดปทุมธานีก่อน คุณตันเกิดที่จังหวัดชลบุรี คุณตันก็สร้างโรงเรียนที่ดีที่สุดในจังหวัดบ้านเกิดก่อน หรือพูดอย่างสั้นที่สุด คุณตันเห็นว่า ที่ตัวเองได้ดีมีสุขทุกวันนี้ ก็เพราะว่าคุณูปการของการศึกษา แก่ก็จึงบริจาคเงินจำนวนมหาศาลเพื่อการศึกษาของเยาวชนคนไทยในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ถ้าจะให้แนะนำว่าบริษัทควรรับผิดชอบต่อสังคมในเรื่องใดบ้าง อาตมภาพก็ขอแนะนำใน 3 เรื่องดังต่อไปนี้

1. เรื่องการศึกษา เพราะงานสร้างคนสำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทย
2. เรื่องระบบประกันสุขภาพของคนไทย อยากส่งเสริมให้คนเล็กคนน้อยในจังหวัดชายขอบทั้งหลาย มีโอกาสได้รับการเยียวยารักษาในโรงพยาบาลที่ดี ด้วยเวชภัณฑ์ยาที่ดี และทันต่อความต้องการของคนเจ็บไข้ได้ป่วย
3. รับผิดชอบต่อสังคมในเรื่องของการฝึกทักษะในการประกอบสัมมาอาชีพให้แก่คนยากคนจน คนเล็กคนน้อย ที่ตกสำรวจจากการเกื้อกูลของรัฐ แทนที่จะเอาข้าวเอาของเอาเสื้อผ้าอาหารไป

บริจาคเวลาที่เขาพบกับอุบัติเหตุเภทภัย เช่น ภัยหนาว ภัยร้อน ภัยแล้ง น้ำท่วม พายุเข้า เป็นต้น ซึ่งไม่ยั่งยืนเลย เราจะไปส่งเสริมให้เขามีทักษะในการประกอบสัมมาอาชีพ

4. การคืนกลับไปสู่สังคมด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนคนไทย หันมาเคารพกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทยอยู่ร่วมกันด้วยกฎ ด้วยกติกา ด้วยมารยาท หรือส่งเสริมณรงค์ให้ประชาชนคนไทยร่วมกันปลูกป่าให้มากที่สุดเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมในอนาคต

บทสัมภาษณ์
นายเลิศชัย สุธรรมานนท์
ผู้อำนวยการสำนักอธิการบดี
สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

คำว่า CSR น่าจะหมายถึงว่าสิ่งที่ เป็น Core Business เราสิ่งที่ เป็นงานหลักเค้า นอกจากให้กับลูกค้าเฉพาะกลุ่มแล้วซึ่งเขาจะได้ตอบแทนมาในเชิงผลตอบแทนเชิงธุรกิจ น่าจะใช้ตัวนี้ให้กับคนที่ เป็นสังคมโดยกว้างด้วย เพราะฉะนั้นการที่เขามีความสามารถในการพัฒนาคน เขาน่าจะใช้สิ่งที่ เป็นความสามารถหลักของเขาในการพัฒนาคนให้กับสังคม โดยไม่ได้รับผลตอบแทนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และการ return ของเขาอาจจะกลับมาในรูปของลูกค้าตัวจริงในวันข้างหน้า หรือแม้ไม่กลับมาเลยก็ได้ แต่ว่าเขาก็ให้แก่สังคม เพราะฉะนั้น CSR เขาน่าจะออกมาในรูปของการช่วยเติมเต็มทรัพยากรการเรียนรู้ให้กับสถาบันการศึกษา คือช่วยสอน ช่วยเติม อย่างเช่นบางครั้งเขามี resource ในเรื่องของระบบข่าวสารข้อมูล สอนผ่านดาวเทียม สอนผ่านเทคโนโลยีต่างๆ ก็น่าจะลงไปช่วย มีความรู้ในเรื่องเทคนิคประกอบการสอน ที่อาจจะทำได้ดีกว่าสถาบันหลักในด้านการศึกษา ในสถานะที่สามารถประยุกต์ ปรับตัวได้เร็ว เขาก็สามารถเสริมตรงนั้นให้ในเชิงวิธีคิด อะไรต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นเรื่องหนึ่งที่เข้าไปช่วยเติมเต็มได้ ถ้าหลักสูตรพัฒนาไม่ได้ เพราะมันถูก fix อยู่ในระบบการเรียนของกระทรวงศึกษา เค้าก็น่าจะทำวิชาเสริมได้ หมายถึงว่า เติม content ให้เขาไปได้ คือเข้าไปทำในลักษณะที่เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ อย่างเช่น มีชมรมภาษาอังกฤษ ชมรมภาษาฝรั่งเศส ชมรมของการเรียนภาษาไทย ชมรมเรื่องคณิตศาสตร์ ตามสิ่งที่เขาเชี่ยวชาญ แล้วเขาก็ support ในแง่ของทรัพยากรการเรียนรู้ ครู วิธีการเรียนการสอน แล้วก็รวมทั้งบางครั้งเดี๋ยวนี้เค้าก็จะทำฐานข้อมูลที่อยู่ระบบออนไลน์ต่างๆ เขาน่าจะใช้โอกาสแบบนี้ ที่จะแชร์บางอย่าง โดยที่ไม่คิดค่าตอบแทนให้กับสังคมโดยกว้างเลย เพราะเดี๋ยวนี้ใครก็เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ แล้ว ถ้าเกิดเขามี e-Learning ที่เป็น Generic แล้ว ที่ญี่ปุ่นที่ว่าคนไทยควรจะต้องรู้ ก็ทำออกให้กับสังคม วันหนึ่งเขาอาจจะมาต่อยอดความรู้ในวิชาหลัก

การปลูกสร้างเรื่องของคุณธรรมจริยธรรม เพราะว่าทุกๆ เรื่องของการศึกษา เราสามารถมี content ตัวอย่าง เรียนภาษาอังกฤษก็เน้นเรื่องตัวอย่างคุณธรรมของสังคมเข้าไปได้ เป็นการสอดแทรก ผมไม่คิดว่าเราจะต้องสอนธรรมะกัน เพียงๆ เสมอไป น่าจะเป็นธรรมะที่เป็นตัวอย่างในบทเรียน อะไรแบบนี้ น่าจะแทรก content ในบทเรียนได้ และบทเรียนเหล่านี้จะอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้ ใครก็เข้าถึงได้ ผมคิดว่ามันจะวิเศษมาก

การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น เรียน ๑๕ ครั้ง ตรงกลางครึ่งหนึ่ง ตรงปลายครึ่งหนึ่ง น่าจะทำกิจกรรมเพื่อสังคมร่วมกัน หรืออาจจะคิดเงิน ๑๔ ครั้ง ครั้งสุดท้ายเป็นกรณีที่ต่างคนต่างให้ พานักเรียนไปทำกิจกรรมเพื่อสังคม เช่นไปสอนน้องที่อ่อนกว่า เช่นพานักเรียนภาษาญี่ปุ่นในชั้นที่สูงกว่าไปสอนเด็กนักเรียนในชั้นเรียนที่ต่ำกว่า โรงเรียน provide

ความพร้อมต่างๆ ให้ โรงเรียนไม่เก็บตังค์ในเวลาตรงนั้น เขาเองก็เป็นฝ่ายให้ คือเขาให้ความรู้ในบ้านเรา การให้ความรู้เหนือกว่าการให้ทั้งปวง เราอาจจะปลูกฝังคนที่เข้าสู่ระบบการเรียนรู้ว่า เขาสามารถให้ความรู้คนด้อยโอกาสได้ เขาเรียนสูงกว่าเขาสามารถให้ความรู้คนที่ด้อยกว่าได้ เป็นสิ่งที่เขามีอยู่แล้ว เพียงแต่เขา manage จัดการเรื่องเวลา resource เดียวที่เขาจัดการให้ได้คือ resource เรื่องเวลาของเขา ถ้าเขาจัดการเรื่องเวลาได้ ทุกสิ่งทุกอย่างเขาก็ทำได้ เขาก็มีอยู่ในตัวเขาอยู่แล้ว เพียงแต่เขาฝึกการให้ และเป็นการให้ที่สูงสุด

หรือเอาเรื่องของสถาบันทำ เป็นเรื่องที่มากก่อกวนกันในห้องเรียน เช่น สถาบันไปช่วยเค้าพัฒนาหลักสูตร แล้วเขาคิดยังงี้บ้างเรื่องนี้ ก็เป็นการเรียนรู้จาก case จริงๆ ที่สถาบันเราไปทำให้กับสังคมข้างนอก อย่างน้อยแม้เขาจะไม่มีเวลาพอที่จะได้ร่วมทำ แต่เขาได้เห็น ว่า กวดวิชาไปทำแบบนี้ เขาคิดยังงี้ ก็มากก่อกวน

ถ้าหากว่าเราดูพัฒนาการในรูปแบบของวิชามาร์เก็ตติ้ง เราพูดถึงเรื่องของ Red Ocean Blue Ocean แล้วระยะหลังๆ นี้ เรามีคนพูดโดยเฉพาะคนไทยเอง พูด White Ocean เรื่องของสีขาว ตอนนี้ธุรกิจต่อสู้กันบนพื้นที่สีขาว ก็เอาเรื่องของการให้ เอาเรื่องของคุณธรรมโดยเฉพาะหลักธรรม ความคิดในเรื่องของพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นในตะวันออก นำมาใช้ใน CSR เพราะการทำ White Ocean คือการทำธุรกิจไปพร้อมๆ กับการให้ มันเป็นเรื่องเดียวกัน

การศึกษามีการสร้างความคิดให้กับคน พัฒนาศักยภาพทางความคิดให้กับคนน้อย เราอาจจะให้ content ให้การจำ ซึ่งจริงๆ ควรให้วิธีคิดมากกว่า เพราะว่าเนื้อหาสามารถหาได้ในโลกไซเบอร์อยู่แล้ว โดยเฉพาะวิธีคิด ให้เขาฝึกคิดบนข้อมูลที่เขา Search หาได้เอง ทำทนายให้เขาได้คิด ถ้าเราเปิดประเด็นเรื่องวิธีคิด เขาก็สามารถก้าวทันคนอื่นได้เอง ก็เหมือนกับว่าเราให้รถยนต์ไปขับคล้ายๆ กับว่าเราสร้างถนนมาให้เขาแล้วเขาก็ต้องเดินไปตามเส้นทางเดิน

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ในความคิดของผม คือ การที่โรงเรียนกวดวิชามีนโยบายที่ชัดเจนในการทำกิจกรรมซีเอสอาร์ เพื่อเป็นเหมือนแนวทางของโรงเรียนกวดวิชาว่าต้องดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ทุกปี ในฐานะของหนึ่งในภาระงานที่หน่วยงานต่างๆ ของโรงเรียนกวดวิชาต้องรับผิดชอบ

เมื่อโรงเรียนกวดวิชามีนโยบายแล้ว ก็ต้องมีแผนงานที่ชัดเจน เพื่อกำหนดว่าโรงเรียนกวดวิชาควรจะดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์อะไร จะทำเมื่อไร และใครเป็นผู้รับผิดชอบ รวมทั้งเป้าหมายของกิจกรรม เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลกิจกรรมได้เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม

ในธุรกิจทั่วไป องค์กรจะมีการกำหนดงบประมาณสำหรับการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมไว้ โดยกำหนดจากสัดส่วนของกำไรขององค์กร ซึ่งทำให้องค์กรมีความชัดเจนและความคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรมมากขึ้น

เรื่องของการจัดวางคนก็เป็นเรื่องสำคัญ งานที่ประสบความสำเร็จต้องมีคนที่รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์โดยตรง และทำหน้าที่รณรงค์เหมือนเป็นหนึ่งในภาระงานอื่นขององค์กร เพราะงานที่ไม่มีเจ้าภาพ มักจะเกี่ยงงานกัน และผลก็ความรับผิดชอบ จะทำให้กิจกรรมซีเอสอาร์ขององค์กรไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

สิ่งที่ธุรกิจโดยส่วนใหญ่ที่ทำกิจกรรมซีเอสอาร์ให้ความสำคัญมากไม่น้อยไปกว่าการจัดการภายในองค์กร ก็คือ การมีส่วนร่วมของลูกค้า และชุมชนโดยรอบ จะเห็นได้ว่าธุรกิจขนาดใหญ่อย่าง ปตท. ก็ดี เขาจะมีกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชนโดยตลอด เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างธุรกิจและคนในชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเติบโตอย่างแข็งแกร่งด้วย ก่อนที่ธุรกิจจะไปส่งเสริมหรือทำซีเอสอาร์กับคนภายนอก ผมคิดว่า คนที่อาศัยอยู่โดยรอบธุรกิจ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับธุรกิจอย่างชุมชนมีความสำคัญที่ธุรกิจจะต้องให้ความสำคัญและดูแลอย่างใกล้ชิด

บทสัมภาษณ์
คุณโทนี อภิธา วัลลภศิริ
ผู้บริหารโรงเรียนเอ็นคอนเซ็ปต์

ปัจจุบัน เรายังไม่มีแผนงานรับผิดชอบโดยตรง เป็นทีมงานด้าน Corporate Affairs เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ไม่มีการกันงบประมาณไว้ชัดเจน

กิจกรรมที่เราดำเนินการอยู่ ก็คือ

1. ทำบุญร่วมกับน้องๆ นักเรียน
2. อาสาสมัคร ทุกคนรู้ ทำ และมาร่วมแรงร่วมใจกันทำ คนในองค์กรสนิทและรักกันจริงๆ
3. มีประโยชน์ในการทำเพื่อารไปข้างนอก ในภาพของที่มีผู้บริหาร/ทีมบริหารและพนักงานในองค์กรที่ร่วมกันทำกิจกรรม ประโยชน์ด้านอื่น บางองค์กรมีแรงเสียดทานในการทำงานมีความเครียด แต่พอมีกิจกรรมที่ทำเพื่อสาธารณประโยชน์ทุกคนก็ได้มาร่วมกันทำ ลดแรงเสียดทานลง

4. ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ต่างๆ เด็กไม่สามารถมาเรียนได้ เด็กจะเกิดความเครียด โรงเรียนเปิดให้มีการเรียนการสอนผ่าน e-Learning เด็กจะได้ไม่เครียด

5. พนักงานมีวันหยุดตามกฎหมายแรงงาน มีวันหยุดที่ allocate กันไป วันหยุดเพื่อครอบครัว เน้นการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัว

นอกจากนี้ก็มี การบริจาคทุนทรัพย์ อุทกภัยน้ำที่ประเทศพม่า โดยช่อง 5 และช่อง 7 กิจกรรม Youth Flood Release ทุ่งยังชีพ เอาทุนทรัพย์ขององค์กร คนภายในองค์กรทำงานโอทีหาซื้อสิ่งจำเป็น เปิดให้เด็ก ๆ มาบริจาคเครื่องอุปโภคบริโภค นำมาแพ็คเป็นถุงยังชีพ ปลุกฝัง pay it forward และในช่วงวันแม่ / วันวาเลนไทน์ เปิดให้มีการฟังธรรม ระลึกถึงวันวาเลนไทน์ไม่ใช่ในเชิงชู้สาว แต่เป็นวันพระ นิมนต์พระมาเทศน์เกี่ยวกับแนวคิดในการใช้ชีวิตของวัยรุ่น วันแม่ เด็กมี awareness กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ฟังเทศน์ฟังธรรมจากพระ การไปบ้านพักคนชรา ไปเยี่ยมคนชราที่ไม่มีลูกหลานมาเหลียวแล

ผมคิดว่า ปัจจัยที่จะทำให้การทำกิจกรรมซีเอสอาร์ประสบความสำเร็จอันดับแรกเลยก็คือวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เพราะอย่างธุรกิจของเรา ผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์มาก โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมอย่างต่อเนื่อง ในช่วงไหนที่สังคมเกิดวิกฤติเช่นน้ำท่วมเราก็จัดกิจกรรมระดมเงินทุนและของบริจาคจากนักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งพนักงานของเรา เพื่อลงไปบริจาคตามพื้นที่ที่ประสบภัยต่างๆ

นอกจากนั้น ก็คือ แผนงานที่ชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม โดยเรากำหนดเอาไว้ในแต่ละปีว่าเราจะทำอะไรบ้าง เช่น เราจะทำกิจกรรมในทุกวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันแม่ วันพ่อ โดยเราจะจัดกิจกรรมเพื่อปลุกฝังจิตสำนึกของเยาวชน เช่น พาไปฟังเทศน์ที่ในวัด คือให้

ครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งเราจะประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมกิจกรรมล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบ และตอบรับการเข้าร่วมกิจกรรม

งบประมาณก็สำคัญครับ คือ อย่างของเรามีการกำหนดแผนงานและมีการกำหนดงบประมาณลงไปในตัวกิจกรรม แต่บางกิจกรรมเราก็ไม่สามารถกำหนดงบประมาณได้ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เราก็ใช้การบอกต่อและระดมทุนเอาครับ

ตอนนี้หน่วยงานของเรายังไม่มีผู้รับผิดชอบกิจกรรมซีเอสอาร์ที่ชัดเจน ซึ่งฝ่ายการตลาดเป็นผู้รับผิดชอบอยู่ ร่วมกับฝ่ายต่างๆ ในองค์กร เช่น เวลาเราจะระดมทุนช่วยเหลือน้ำท่วม เราก็ให้ฝ่ายจัดซื้อจัดซื้อของต่างๆ เพื่อมาแพ็คเกจ เพราะเค้าจะได้ราคาที่ถูกลง และมีความถนัดในการจัดซื้อของมากกว่า แต่ในอนาคต ผมคิดว่าต้องมีภาระงานที่ชัดเจน ว่ากิจกรรมซีเอสอาร์อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานไหน และจะต้องมีขอบเขตการดำเนินงานอะไรบ้าง จะทำให้กิจกรรมซีเอสอาร์ประสบความสำเร็จมากขึ้น

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนกวทววิชา คือ การมีส่วนร่วมของนักเรียนและผู้ปกครองในโรงเรียน เพราะเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญที่จะทำให้กิจกรรมซีเอสอาร์ของโรงเรียนกวทววิชา ในส่วนของโรงเรียนเรา เราจะประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบล่วงหน้าว่าเราจะมีกิจกรรมอะไรบ้าง และเชิญชวนให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

บทสัมภาษณ์
ประภาวัลย์ ชวนไชยะกุล
ผู้อำนวยการโรงเรียนกวดวิชานบ้านวิชาการ

กิจกรรมที่ดำเนินการในปัจจุบัน ได้แก่
 สร้างอาคารพระธรรมเมทิมหาบุญ ณ โรงเรียนบ้านเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย
 นำครูผู้ปกครองโรงเรียนบ้านวิชาการไปไหว้พระ ๙ วัดเป็นประจำทุกปี
 นอกจากนี้ยังมีการทำบุญอื่นๆ ในขณะเดียวกัน เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างหลังคา
 โบสถ์ หรือบำรุงพระศาสนาโดยบริจาคค่าน้ำ ค่าไฟ อื่นๆ แล้วแต่ทางวัดต้องการ
 นอกจากนี้ยังเป็นประธานสร้างหลวงพ่อหม่อชีวกโกมารทิต ณ จังหวัดราชบุรี
 เป็นเจ้าภาพบวชนาคภาคฤดูร้อน ๑๔๐ รูป ของวัดระฆังโฆสิตาราม
 เป็นเจ้าภาพในการถวายน้ำปานะในงานวันนักขัตฤกษ์ต่างๆ ของศาสนา
 การบริจาคเครื่องเสียงวัดหงษ์รัตนารามของกทม.
 สนับสนุนเงินเพื่อบำรุงคนพิการ คนตาบอด บ้านมหาเมฆสำหรับเด็กของกรม
 ประชาสงเคราะห์
 บำรุงพระพุทธศาสนาที่วัดแสงแก้วโพธิญาณ จ.เชียงราย
 บริจาคเงินเพื่อทำบุญอาจารย์ใหญ่ ของอุบลรัตนราชกัญญะวิद्याลัย
 บริจาคเงินช่วยเหลือน้ำท่วม จ.ฉะเชิงเทรา
 การศึกษา
 ผู้เชี่ยวชาญด้านงานวิจัยให้นิสิต ป.โท ป.เอก มศว. จุฬาฯ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น
 ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ
 โรงเรียนสายปัญญา
 สอนหนังสือในรู้จักคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กหญิงในบ้านเมตตา
 สอนภาษาอังกฤษให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย เพื่อ
 เตรียมตัวเข้าสู่อาเซียน
 สอนอาชีพเสริมให้กับชาวบ้าน อ.แม่สวด จ.ตาก อ.บ้านนา จ.นครนายก อ.สีคิ้ว จ.
 นครราชสีมา อ.หินกอง จ.สระบุรี อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร อ.วาปีปทุม จ.มหาสารคาม
 อบรมผู้ปกครองว่าดูแลบุตรอย่างไรให้เรียนดี เป็นอัจฉริยะ เป็นผู้นำในอนาคต ให้กับ
 โรงพยาบาลเซนต์หลุยส์
 ขั้นตอนในการทำงาน
 บางที่เกิดจากการร้องขอ สมัครงใจ บางแห่งเห็นจากช่องโหว่ของสังคมที่จัดให้เอง
 การร้องขอ ร้องขอจากการทำบุญ เช่นเห็นตรงไหนขาด ไม่มีเจ้าภาพ จะอาสาเป็นการ
 ทำบุญ

ส่วนการอาสาเองก็เช่น การสอนหนังสือให้กับเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรม หรือเห็นว่า กลุ่มแม่บ้าน ในยามทำนา เมื่อหมดหนานาแล้วจะว่าง ก็เลยสอนดอกไม้ประดิษฐ์

ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

1. จริงจังต่องานที่ทำ

2. หาเงินสนับสนุนจากภาครัฐ แต่ส่วนใหญ่จะได้้น้อย หรือจากของตนเอง หรือจากการบอกต่อจากเพื่อนๆ จากผู้ปกครอง นอกจากนี้แล้ว การที่ให้กลุ่มคนมาร่วมกันทำบุญจะเป็นพลังที่ค่อนข้างเยอะ ดีกว่าที่ทำคนเดียว เพราะการทำคนเดียวจะได้้น้อยกว่า ในขณะเดียวกัน นอกจากปัจจัยเงินสนับสนุนแล้ว

3. ความรู้ความสามารถในการทำดอกไม้ประดิษฐ์ที่เคยได้รับชนะเลิศรางวัลสมเด็จพระเทพฯ และความรู้ความสามารถที่จะสอนลูกตัวเองได้ทุนพระราชทานแล้วก็ไปเรียนต่อต่างประเทศ ทั้ง ๓ คน

4. มีวิสัยทัศน์ อย่างการสอนพระเณรเพื่อเตรียมเข้าสู่อาเซียนในการสื่อสารภาษาอังกฤษ แลกเปลี่ยนในประเทศอาเซียน

การที่คนจะสามารถดำรงชีวิตอยู่และทำเพื่อสังคมสามารถทำได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นช่องทางไหนที่มี กลุ่มโรงเรียนกวดวิชาเขาทำกันค่อนข้างเยอะ แต่เขาไม่ค่อยได้พูด เช่น วันนักขัตฤกษ์ พาไปไหว้พระ ไปนั่งสวดมนต์ นั่งสมาธิ เป็นการกล่อมเกลาจิตใจ เป็นสะพานบุญ

ควรมีงบประมาณที่ตั้งไว้ประจำปี และสามารถทำแบบไม่มีงบประมาณก็ได้ เช่น ไปไหว้พระ ๙ วัด ไปเจอกันที่วัดเลย หรือจะมีบวชเณรที่วัดระฆัง ก็บอกบุญให้ผู้ปกครองไปทำบุญเอง

วางแผนล่วงหน้าแบบจิตอาสา ให้พนักงานสมัครใจ ช่วงเมษายน / ตุลาคม ใช้ครูที่โรงเรียนไปสอน ๑ เดือน โดยโรงเรียนรับผิดชอบเรื่องเงินเดือนครู / ที่พัก / อาหาร

ร่วมโครงการติวฟรีของภาครัฐ

โครงการที่โรงเรียนจัดขึ้น จะประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองและนักเรียนทราบ บางกิจกรรมเช่นการไปร่วมทำบุญที่วัด เราก็นัดผู้ปกครองให้ไปร่วมทำบุญกันที่วัดเลย และบางโครงการที่เราระดมทุนสร้างอาคารเรียน เราก็จะตั้งกล่องรับบริจาคที่โรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครองมาร่วมทำบุญบริจาค

อย่างชุมชนครูก็เข้าไปร่วม เช่นแนะแนวอาชีพ แนะนำการศึกษาให้กับเค้า หรือไปสอนวิชาต่างๆ ให้กับเค้า เพราะในชุมชนมีเด็กที่ขาดโอกาสมากมาย การที่เราไปแนะแนวให้เค้า ทำให้เค้ารู้ว่าเค้าควรจะทำอะไรที่เหมาะสมกับตัวเค้า

บทสัมภาษณ์
คุณนิดา บริสุทธิ์สุนทร
โรงเรียนกวดวิชาคุมอง

เท่าที่ได้สัมผัสมาสิบปีในส่วนของการทำงานในส่วนของการศึกษา ก็อยากจะพูดในลักษณะที่ว่า เนื่องจากว่าเราเป็นหน่วยการศึกษาที่เป็นลักษณะของต้องอ้างอิงจากตัวองค์กรใหญ่ ก็ขอเอ่ยชื่อก็คือเป็นศูนย์คุมอง แล้วก็เราจะต้องทำงานตามปรัชญาของคุมอง ไทยแลนด์

ที่ผ่านมาโดยกิจกรรมของคุมอง ไทยแลนด์เอง เขาก็จะมีการกำหนดทำเพื่อสังคมอยู่แล้ว เพราะว่าการศึกษามันก็มองว่าเป็นการสร้างคนขึ้นมาหนึ่งคน ให้ได้คุณภาพที่ดี เพื่อเอาไปต่อยอดหรือในลักษณะที่ว่าพอเข้าไปอยู่ในสังคม เขาก็จะสามารถยืนด้วยตนเองได้ อันนี้ก็เป็นปรัชญาหนึ่งที่คุมองพยายามสร้างเด็กขึ้นมา

แล้วก็นอกจากสร้างเด็กขึ้นมาตรงนี้แล้วเนี่ย ในส่วนหนึ่งของคุมองไทยแลนด์ที่ได้ทำก็คือมีกิจกรรมในการที่จะเอาเด็กกลุ่มหนึ่งที่มีความสามารถมาเข้าในลักษณะของการเกิดค่ายในการมาอยู่ร่วมกัน ก็จะเป็นกิจกรรมในลักษณะออกไปอยู่ต่างจังหวัดสามวันสองคืน ซึ่งตรงนี้เนี่ย ผลที่ตอบรับมาดีมาก ๆ จากการที่ศูนย์ของคุมองเอง ที่ส่งเด็กไปเข้าร่วม ผลที่ตอบมาจากการที่เราได้จากเด็กที่ตอบมาว่า เขาไม่คิดว่าการอยู่ร่วมกันแค่สามวันสองคืน สิ่งที่ได้มันเยอะมาก ๆ เนื่องจากการที่กลุ่มคนที่เข้าไปร่วมกิจกรรมถูกปลูกฝังมาด้วยระบบคุมอง ให้เกิดมุมมองที่ดีต่อสังคมอยู่แล้ว ในเมื่อเอาคนของกลุ่มที่มีมุมมองต่อสังคมที่ดีมาอยู่ด้วยกัน มาแชร์ความคิดด้วยกัน ยิ่งทำให้เด็กทุกคนที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้ มันคล้าย ๆ เกิดพลัง คือเมื่อกลุ่มคนที่แบบดี ๆ เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน เขาก็จะมีความผูกพันกัน สามวันสองคืนอาจจะมีการมีกิจกรรมในเรื่องของฐานสัณฐาน แต่ในแต่ละฐานอาจจะมีการในเรื่องของความรู้วิชาการเข้าไปใส่ แต่ในบางกิจกรรมจะเป็นลักษณะของการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม บางกิจกรรมก็เป็นลักษณะของการให้เด็กแต่ละคนออกไปเดี่ยวความคิดสร้างสรรค์ว่าความรู้ที่เขาได้จากการเรียนตรงนี้ มันเป็นแค่จุดหนึ่ง แต่เมื่อเขามีคอนเซ็ปต์ในการทำทุกอย่างเพื่อสังคม เขาจะมีความคิดสร้างสรรค์ว่าในอนาคตที่เขาอยากจะเป็นในวิชาชีพเนี่ย เขาอยากจะทำในวิชาชีพไหนที่คิดว่าจะรับใช้สังคม ซึ่งอันนี้ก็มีเด็กหลายๆ คนที่เขาบอกว่าจุดๆ หนึ่งที่เขาทำเพื่อสังคมได้ เท่าที่เด็กคุยมา คือ เหมือนเขาถูกปลูกฝังในการมองทำประโยชน์ให้สังคม คนหนึ่งที่เขาเก่งมากๆ เขามั่นใจในสิ่งที่เขาอยากทำคืออาชีพหมอ เขาบอกเลยว่าเขาอยากจะเรียนหมอเพื่อที่ออกไปรับใช้สังคม ไม่ใช่เป็นลักษณะหมอในแง่ของทีทุกวันนี้จะเจอก็คือ เป็นแพทย์ในเชิงธุรกิจ เป็นแพทย์พาณิชย์ ซึ่งส่วนใหญ่มุมมองเด็กตอนนี้จะเป็นแพทย์พาณิชย์ แต่ว่ากลุ่มเด็กคุมองที่เราปั้นขึ้นมา เขาความคิดต่างกัน เขามองว่า ในเมื่อเขาเรียนมาสายวิชาการแพทย์ เขาอยากจะทำความรู้ตรงนี้คืนให้สังคม เพราะฉะนั้นเขาจะพยายามมองในลักษณะแพทย์เหมือนสมัยก่อนที่คนรุ่นเก่าเกิดมา อันนั้นก็เป็นอันหนึ่งสำหรับครูเองที่สร้างเด็กแล้วก็มีความภูมิใจ ส่วนอีกคนหนึ่งที่เขาค่ายไป เขาก็กลับมาคุยว่า ตัวเขาเองเขาอยากจะคืนสังคมในลักษณะของเรียนทางด้านจิตวิทยา

ทางด้านสังคมสงเคราะห์ ก็ไม่คิดว่าเขาจะมีความคิดแบบนี้ เขาเหมือนกับว่า เขาอยากที่จะไปช่วยเหลือกลุ่มคน เด็กที่ด้อยโอกาส อย่างเช่น กลุ่มเด็กพิเศษ เขามีความรู้สึกว่าเขาอยากจะเรียนทางด้านนี้แล้วก็เข้าไปลงลึกในการช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้ ให้เขาสามารถอยู่ในสังคมได้ อันนี้ก็เป็นการภูมิใจของเราที่เราไม่คิดว่าการที่เราเอากระบวนการเรียนการสอนของคุณมองเข้าไปให้เด็กแล้ว ทำให้เด็กเกิดความคิดแบบนี้

อันนี้ก็เป็นอย่างหนึ่งที่เรามีความรู้สึกว่าหลังจากที่คุณมอง ไทยแลนด์เขาจัดกิจกรรมขึ้นมาแล้ว มันทำให้ผลที่เกิดขึ้น จากเด็กที่เขาไปเข้าค่าย มีความคิดแบบนี้ขึ้นมา แล้วเราก็มีความรู้สึกว่ามันเป็นอะไรที่ดีมากๆ เลย เราพยายามที่จะส่งเด็กเข้าไปเข้าร่วมแบบนี้ได้ อันนั้นก็คือลักษณะมุมมองของคุณมอง ไทยแลนด์

ในส่วนของคุณมองเอง ที่ครูทำ เนื่องจากว่าศูนย์ของคุณเป็นศูนย์ที่ไม่ได้ใหญ่โต มีเด็กอยู่ไม่เยอะ เพราะฉะนั้น การทำกิจกรรมอะไรที่เราสร้างขึ้นมาจาก อาจจะไม่สะดวกนัก ประกอบกับว่ากลุ่มเด็กของเรามันมีหลากหลาย ตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงเด็กโต เพราะฉะนั้นการที่เราจะได้จำนวนเด็กขึ้นมา เราอาจจะได้ไม่เยอะ ถ้าทำที่ศูนย์คุณมอง ดังนั้นในส่วนของคุณเองจะทำในลักษณะเป็นตัวแทนเชื่อม เมื่อเราได้ข่าวสารต่าง ๆ จากข้างนอกมาแล้ว เราจะเป็นในลักษณะเผยแพร่ข่าวสารให้กับผู้ปกครองได้รับ อย่างที่เคยทำก็เช่น โครงการในช่วงปิดเทอม ปิดภาคฤดูร้อน

ในละแวกใกล้เคียงอย่างโรงเรียนวัดพระรามเก้า เขาก็จะมีจัดกิจกรรมบวชภาคฤดูร้อนของเด็ก ก็จะพยายามเชิญชวนให้ผู้ปกครองทราบว่า ถ้าในช่วงปิดเทอม ไม่ได้พาลูกหลานไปไหนก็อยากให้เข้าร่วมตรงนี้ เพราะว่า หลังจากที่คุณไปเห็นแบบเขาบันทึกจากกลุ่มบวชขึ้นมา มีความรู้สึกที่เด็กได้ประโยชน์มาก ก็เลยจะเชิญชวนผู้ปกครองพาเด็กเข้าร่วมคอร์สตรงนี้ อันนี้ก็เป็นการที่เคยแจ้งผู้ปกครองแล้วก็มีหลายผู้ปกครองที่เขาก็เอาเด็กเข้าไปบวชจริงๆ อีกกรณีหนึ่งที่เคยทำก็คือ จะเป็นลักษณะว่า ด้วยตัวของครูเองชอบกิจกรรมในด้านของจิตอาสาอยู่ เพราะฉะนั้นเวลาที่มีโปรเจกต์หรือว่ามีในลักษณะของแผ่นพับที่ไหนที่ได้มาในลักษณะของการเข้าร่วมในเรื่องของการทำบุญ หรือว่าการช่วยเหลือผู้ป่วยในสังคม ส่วนใหญ่จะเอาตัวแผ่นพับแจกให้ผู้ปกครอง แล้วก็ช่วยกันในเรื่องของการเข้ามาทำประโยชน์ตรงนี้ แต่นั่นก็เป็นในลักษณะการสนับสนุนมากกว่า เพราะว่าอย่างที่บอกในตัวศูนย์เราเอง เราเองไม่สามารถที่จะสร้างกิจกรรมขึ้นมาได้ แล้วก็ก็เป็นลักษณะของการสนับสนุน นอกจากนี้ในส่วนตัวของครูเอง เนื่องจากว่าหลังจากที่เข้ามาสัมผัสการทำงานในลักษณะการคืนให้สังคม ก็คือการสร้างเด็กคนหนึ่ง ให้การศึกษา แล้วเราก็พยายามที่จะสร้างพื้นฐานที่ดีให้กับเด็กในเรื่องของคุณธรรม ทำให้เราเกิดความคิดว่า เมื่อเราเข้ามาสัมผัสในธุรกิจแบบนี้แล้วเนี่ย ทำให้เรามีความรู้สึกว่าเราสามารถทำงานให้สังคม ไม่เพียงแค่ที่ตัวเด็กอย่างเดียว เรายังสามารถที่จะทำงานให้สังคมในส่วนอื่นๆ อีก

กิจกรรมที่ครูคิดว่าน่าจะเกี่ยวกัน แต่เห็นในธุรกิจอื่น แต่โรงเรียนกวดวิชาน่าจะสามารถนำมาทำได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การแยกขยะ เพราะในโรงเรียนต้องมีขยะอยู่แล้ว ก็ให้เด็กแยกขยะ กิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร เพราะทุกวันนี้ปัญหาเรื่องโรคเด็กอ้วนมีเยอะ โรงเรียนกวดวิชาก็น่าจะทำเรื่องนี้ได้ เรื่องปัญหาเด็กเล่นเกมก็มีเยอะ โรงเรียนก็น่าจะ

ส่งเสริมตรงนี้ อาจจะหันมาส่งเสริมให้เด็กมารักการอ่านแทนการเล่นเกมก็ได้ สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ของโรงเรียนกวดวิชาในความคิดเห็นของครู อาจจะพูดถึงในโรงเรียนกวดวิชาที่มีขนาดใหญ่ คือ ถ้าจะต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมล่วงหน้า มีการกำหนดงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน และผู้ที่รับผิดชอบกิจกรรมที่มีความชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ประสบความสำเร็จมากขึ้น

งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมก็สำคัญ โรงเรียนกวดวิชาอาจจะต้องกำหนดงบประมาณในแต่ละปีเอาไว้ เพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมได้ แต่สำหรับโรงเรียนกวดวิชาขนาดเล็กอย่างของครู ไม่ได้มีการกำหนดงบประมาณ แต่เราเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์โครงการบางโครงการที่มีความน่าสนใจ เราก็ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองร่วมกันสนับสนุนโครงการ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวเกษลักษณ์ หาราชัย
 วันเดือนปีเกิด 30 มีนาคม 2521
 สถานที่เกิด เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 72 – 74 ตรอกสุนทรพิมล ถนนจากรูเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
 ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน นักวิชาการการศึกษา
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน มหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ (ศูนย์วิปัสสนาสากลไร่เชิญตะวัน)
 217 หมู่ที่ 25 บ้านใหม่สันป่าเหียง ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000
 ประวัติการศึกษา
 พ.ศ. 2554 กศ.ม. 2557 (การบริหารการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 พ.ศ. 2546 M.S. (Computer Information System)
 Assumption University
 พ.ศ. 2539 บธ.บ. (การบริหารการตลาด)
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์